

ÖVERTORNEÅ KOMMUN

KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN

Antagen 2014-05-19

Titel: Övertorneå kommun - översiktsplan

Utgivare: Övertorneå kommun

Medverkande i framtagande av detta dokument:

Övertorneå kommun:

Madeleine Suup

Bertil Suup

Per Lundbäck

Rolf Kummu

Samt representanter från kommunens
förvaltningar och KS AU

Konsulter

Arnqvist & Sivenbring AB

Annie Arnqvist

MAF Arkitektkontor

Lars-Erik Gunnars

Mia Sundström

Där ej annat anges kommer fotografierna från
Övertorneå kommuns fotoarkiv

Detta dokument kan läsas via Övertorneå kom-
muns hemsida (www.overtornea.se) eller hämtas
från:

Övertorneå kommun

Tingshusvägen 2

957 85 Övertorneå

Telefon, växel: 0927- 77 000

Innehåll

1. PROGRAM

Läsanvisning	8
1.1 Inledning	9
Översiktsplanen	9
Planprocessen	10
Samband med annan planering och kommunens verksamhet i övrigt	12
1.2 Utvecklingsfrågor för Övertorneå kommun	13
Omvärld och påverkansfaktorer	13
Styrkor och svagheter i kommunen	13
1.3 Kommunala visioner och mål	14
Vision	14
Strategiskt program och kommunala målsättningar	14
Övertorneå - Ekokommun	15
1.4 Miljömål	19
Nationella miljökvalitetsmål	19
Klimatfrågan - Global uppvärmning	21

2. FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 Allmän beskrivning	24
Kort historik	24
Naturgeografisk beskrivning	25
Befolkning och arbetsmarknad	28
Regionalt perspektiv	32
2.2 Lagstiftning	35
Allmän lagöversikt	35
Plan- och bygglagen	35
Miljöbalken	36
Lagstiftning för forn- och kulturlämningar	36
2.3 Riksintressen	37
Riksintressen – bakgrundsfakta	37
Riksintressen enligt Miljöbalken 4 kapitlet	38
Riksintressen enligt Miljöbalken 3 kap.	39
2.4 Miljökvalitetsnormer	43
Bakgrund	43
Utomhusluft	43
Vattendirektivet omvandlat till miljökvalitetsnormer	44
2.5 Fysisk planering	46
Fördjupade översiktsplaner	46

Detaljplaner	46
Strandskydd	47
2.6 Kommunal verksamhet	48
Bostadsförsörjning	49
Näringslivsutveckling	50
Sociala frågor	55
Vård och omsorg	57
Räddningstjänsten	59
Utbildning	60
Kultur, fritid och idrott	63
Vatten och avlopp	65
Renhållning	65
2.7 Allmänna intressen	66
Rekreation och friluftsliv	66
Kulturmiljövård	67
Odlingslandskap	69
Naturvård	71
Skogsbruk	76
Jordbruk	78
Landskap och allmänna platser	78
Folkhälsa	79
Rennäringen i Övertorneå	82
Värdefulla ämnen och mineraler	86
Övriga naturresurser	88
Infrastruktur och kommunikationer	88
Totalförsvaret	93
2.8 Miljö- och riskfaktorer	94
Områden som är känsliga för påverkan eller störning	98
 <u>3. PLANFÖRSLAG</u>	
3.1 Inledning	100
Planens syfte och huvuddrag	101
Scenarier	102
3.2 Lokalisering och utformning av bebyggelse och anläggningar	103
Generella rekommendationer	103
3.3 Mark- och vattenanvändning	110
Förklaring till kommuntäckande översiktskartan Markanvändning	110
Förklaring till kommuntäckande översiktskarta Rekommendationer	112
3.4 Konsekvenser	113
Måluppfyllelse	113
Konsekvensbedömning	113
3.5 Fortsatt arbete	114
3.6 Källor, hänvisningar och bilagor	115

SAMRÅDSREDOGÖRELSE enligt PBL 3:11

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS	116
INKOMNA YTTRANDE	116
1. Länsstyrelsen i Norrbotten	117
2. MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap	126
3. Försvarsmakten	126
4. Fortifikationsverket	126
5. Trafikverket	127
6. Svenska kraftnät	127
7. Vattenfall	128
8. SGU, Sveriges geologiska undersökning	129
9. SGI, Statens geotekniska institut	130
10. Pajala kommun	131
11. Pellon kunta, Pello kommun	131
12. Norrbottens Sjukvårdsparti	131
13. Övertorneå Naturskyddsförening, ÖN	132

SÄRSKILT UTLÅTANDE enligt PBL 3:17

UTSTÄLLNING FÖR GRANSKNING	136
INKOMNA YTTRANDE	136
1. Länsstyrelsen i Norrbotten	136
2. Fortifikationsverket	140
3. SGU	140
4. SGI	140
5. Energimyndigheten	140
6. Svenska kraftnät	140
7. Norrbottens sjukvårdsparti	140

Kapitel 10 - 11, översiktsplan antagen 2004

1. PROGRAM

Översiktsplanen består av:

Kap 1. Program

Inledningen redogör kortfattat vad en översiktsplan är och varför Övertorneå kommun nu arbetar fram en ny. I inledningen beskrivs de viktigaste utvecklingsfrågorna. I kommunala mål och visioner presenteras de övergripande mål och den viljeinriktning som ligger till grund för översiktsplanen.

Kap 2. Förutsättningar

Planeringsförutsättningar inleds med en kort allmän beskrivning av Övertorneå kommuns befolkning och näringsliv/sysselsättning. Sedan följer en sektorvis genomgång av hur de olika givna förutsättningar som finns ska beaktas. Allmänna intressen i form av exempelvis inventeringar, program och dylikt presenteras liksom gällande riksintressen. Även gällande planer, förordnanden och mellankommunala frågor som berör kommunen redovisas.

Kap 3. Planförslag

Till planen hör en markanvändningskarta, se bilaga. Kartans symboler och beteckningar återfinns och förklaras under kapitlet kommuntäckande rekommendationer. Förslaget redovisar kommuntäckande rekommendationer och riktlinjer. Översiktsplanen redogör också för de konsekvenser som planen medför och förslag till fortsatt arbete.

Samrådsredogörelse

En redovisning av de yttranden som kommit in under samrådet och hur kommunen valt att bemöta dem. Samrådsredogörelsen ska finnas tillsammans med planförslaget.

Särskilt utlåtande

En redovisning av de yttrande som kommit in under utställningstiden och hur kommunen valt att bemöta dem. Kommunen ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Bilaga kap 10-11 från översiktsplanen antagen 2004

I kapitel 10 - 11 i den kommuntäckande översiktsplanen som antogs 2004, och som denna plan ersätter, finns detaljerad information som fortfarande är värdefull och dessa kapitel ska ses som ett kompletterande referensmaterial till denna översiktsplan.

BILAGA till kapitel 2

Beskrivningar av Naturreservat mfl värdefulla miljöer i kommunen

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING, MKB

Miljöbedömning av översiktsplanens förslag. Miljökonsekvensbeskrivning med bilaga antas ej.

BILAGA till miljökonsekvensbeskrivning

Beskrivning av miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster i Övertorneå kommun

1.1 INLEDNING

Översiktsplanen

Översiktsplanen är kommunens viktigaste strategiska instrument för att redovisa sina avsikter om hur förvaltning och utveckling av centralorten och landsbygden på lång sikt ska ske. I denna mening är översiktsplanen ett effektivt styrinstrument för annan planering.

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska en översiktsplan vara lätt att förstå, den ska antas av kommunfullmäktige och innan dess ska förslaget bli föremål för samråd och offentlig utställning.

Övertorneås översiktsplan är kommunomfattande. När den antas kommer den att ersätta gällande översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige 2004. Denna översiktsplan är en aktualisering av översiktsplanen som är antagen 2004. Översiktsplanens tidsperspektiv är tjugo år.

Övertorneå kommun har bedömt att planen behöver revideras eftersom det är lång tid sen den förra antogs. Genom miljöbalken har översiktsplanens roll i det förebyggande miljöarbetet stärkts. Den kommunala översiktsplaneringen ses som ett led i arbetet för en långsiktig hållbar utveckling.

Planprocessen

Planprocessen kan indelas i tre skeden: ett programskede, ett samrådsskede och ett utställningsskede.

Programskedet har ägnats åt frågor som har stor betydelse för översiktsplaneringen i Övertorneå och har lett till riktlinjer för planförslaget och preliminära ställningstaganden i viktiga planfrågor.

I samrådsskedet presenteras ett samrådsförslag till översiktsplan. Förslaget ställs ut, remitteras och diskuteras med intresseföreningar, partigrupper, fullmäktige, myndigheter, grannkommuner, regionala organ med flera. Synpunkterna från samrådet sammanställs därefter i en samrådsredogörelse.

Innan utställningsskedet revideras planförslaget med ledning av synpunkter från samrådet. Förslaget ställs ut och remitteras i enlighet med bestämmelserna i plan- och bygglagen. Synpunkter från utställning och remissbehandling sammanställs i ett utlåtande som redovisas tillsammans med det slutgiltiga planförslaget.

Översiktsplanens rättsverkan

Översiktsplanen har ingen rättsligt bindande verkan vare sig för myndigheter eller enskilda. Den skall betraktas som en rekommendation eller vägledning när olika beslut om mark- och vattenanvändning ska fattas.

Översiktsplanen kan ses som en överenskommelse mellan staten och kommunen om hur mark- och vattenanvändning, byggande med mera bör utvecklas.

Översiktsplanen kommer att utgöra program och underlag för framtida planläggning samt underlag för prövning av bygglov och andra tillståndshandlingar.

Arbetets organisation och upplägg

Arbetet med översiktsplanen har bedrivits av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän och verksamma politiker i Övertorneå kommun. I arbetsgruppen har följande ingått: kommunalråd, politiker, kommunchef, näringslivschef, miljö- och byggnadschef, barn- och utbildningschef, kultur- och fritidschef, socialchef, tekniskchef, handläggare och arkitektkonsulter från Arnqvist&Sivenbring AB samt MAF arkitektkontor AB i Luleå.

En ledningsgrupp tillika kommunstyrelsen ska genom stegvisa beslut ge planen politisk förankring.

Översiktsplanens syfte och innebörd

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunens yta. Fördjupningar av översiktsplanen kan göras för delområden t ex tätorter liksom tematiska tillägg för speciella sakfrågor. Inom de ramar som anges i PBL formar varje kommun sin egen översiktsplan utifrån sina egna förutsättningar.

Översiktsplanen, ett viktigt visions-, strategi- och måldokument

- Översiktsplanen bör ange visionen för kommunens framtida utveckling och de strategier som valts för att uppnå de fastlagda målen.
- Översiktsplanen ska ha ett långsiktigt tidsperspektiv. Kommunen bör ange vilket tidsperspektiv som planen ska ha. Normalt redovisas utvecklingen i ett kort och ett långt tidsperspektiv (till exempel 10 och 20 år).
- Översiktsplanen ska redovisa ett samlat beslutsunderlag. Översiktsplanen ska redovisa allmänna intressen och kommunens miljösituation som underlag för planens förslag till förändringar.
- Översiktsplanen ska väga allmänna intressen enligt Miljöbalken och PBL mot varandra och om de står i konflikt med varandra ska planen ange vilket intresse som enligt kommunen ska prioriteras. Översiktsplanen behandlar inte avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen.
- Översiktsplanen ska redovisa grunddragen i mark- och vattenanvändningen. Planen ska gälla under lång tid och bör därför inte vara för detaljerad. Översiktsplanen ska ge en bra överblick av planerade förändringar och ha ett tydligt fokus på att redovisa de övergripande strukturfrågorna för kommunen som helhet. Mer detaljerade redovisningar, för till exempel tätorternas planering eller andra viktiga områden, tas upp i senare fördjupningar av översiktsplanen eller i särskilda utredningar.
- Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut om användning av mark och vatten. Översiktsplanen är ett handlingsprogram som visar hur kommunen ser på mark- och vattenanvändningen inom kommunens olika delar.
- Översiktsplanen ska redovisa kommunens ställningstagande till riksintressen och miljökvalitetsnormer. Översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer enligt Miljöbalken (MB). Statens uppfattning redovisas i Länsstyrelsens granskningsyttrande över den utställda översiktsplanen.

- Planens innebörd och konsekvenser ska tydligt redovisas. En sammanfattande beskrivning av de konsekvenser ett genomförande av översiktsplanen medför, ska redovisas. Syftet med konsekvensbeskrivningen är att stärka översiktsplanens funktion som beslutsunderlag. Innebörden av olika förslag kan då lättare begripas och diskuteras tidigt under planprocessen.

- Översiktsplanens miljökonsekvenser ska redovisas. Enligt Miljöbalken ska alla översiktsplaner miljöbedömas. Då alla översiktsplaner antas medföra "betydande miljöpåverkan" ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekterna i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Översiktsplanens status

Översiktsplanen ska vara vägledande, såväl när kommunen upprättar detaljplaner och områdesbestämmelser, prövar bygglov enligt plan- och bygglagen, som när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Den är inte juridiskt bindande. När planerade utbyggnader har stöd i översiktsplanen förenklas detaljplanearbetet genom att detaljplanen inte måste föregås av ett programskede.

Planprocessen

Allmänt

När förslag till översiktsplan eller en ändring av planen ska upprättas, ska kommunen samråda och föra en dialog med länsstyrelsen, regionplaneringsorgan och andra kommuner som berörs av förslaget. Myndigheter, sammanslutningar och enskilda medborgare som har ett väsentligt intresse av förslaget ska (genom länsstyrelsen) bevaka riksintressen, mellankommunala intressen samt kraven på hälsa och säkerhet. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska fogas till planen inför antagandet. De olika stegen i planprocessen är reglerade i PBL.

Programskede

Programmet ska redovisa den politiska viljan och ange mål som ska uppnås genom planeringen. Plan- och bygglagen säger att förutsättningarna och de bakomliggande motiven till en plan ska framgå. Det är därför vanligt att översiktsplanearbetet inleds med att inriktningen bestäms i ett program. Programmet anger alltså inriktningen som översiktsplanen ska konkretisera.

Samrådsskede

Under detta skede omsätts de politiska målsättningarna i programmet till en samrådshandling. Här redovisas tankar och idéer. Planen är i detta skede långt ifrån fullständigt. Under samrådet är det meningen att synpunkter, idéer och kunskap ska tillföras översiktsplanen av alla remissorgan, de politiska partierna, organisationer, föreningar samt enskilda kommunmedborgare.

Utställningsskede

Ny kunskap från samrådet inarbetas i översiktsplanen. Den bearbetade planversionen sammanställs till en utställningshandling. Översiktsplanen ställs nu ut under minst två månader. Utställningen kungörs genom annonsering i ortstidningarna. Under utställningstiden får den som vill lämna skriftliga synpunkter på förslaget. Alla inkomna yttranden ska sammanställas av kommunen och förslag till justeringar redovisas. Länsstyrelsen ska avge ett särskilt granskningsyttrande som kommer att fogas till det slutliga förslaget.

Antagandeskede

Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige och fortsätter att gälla fram tills en ny översiktsplan antas. Översiktsplanen ska hållas aktuell och omarbetas i takt med att förutsättningarna inom kommunen förändras. Kommunfullmäktige ska under varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

Tidplan

Målsättningen är att den nya översiktsplanen för Övertorneå kommun ska antas av kommunfullmäktige före halvårsskiftet 2014.

Dialog under planprocessen

Målsättningen är att arbetet med översiktsplanen ska ske med öppenhet och insyn samt med ett starkt medborgarinflytande. Goda kontakter med Övertorneå kommuns invånare är därför viktigt för att översiktsplanen ska få en så bred förankring som möjligt. Under planprocessen ska samråd ske med länsstyrelsen, myndigheter och organisationer med flera som har ett väsentligt intresse av översiktsplanen. Kommunmedborgare ska ges en möjlighet att delta i processen bland annat genom möten i byarna.

bild från Boverket

Samband med annan planering och kommunens verksamhet i övrigt

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande för efterföljande beslut. Varje kommunal nämnd, förvaltning eller bolag har ansvar för att beslut och arbete sker i enlighet med översiktsplanens mål och riktlinjer. Som princip gäller att beslut som strider mot översiktsplanen ska motiveras och normalt prövas politiskt. Enligt miljöbalken ska den myndighet som fattar beslut som rör mark- och vattenanvändningen ange om beslutet går att förena med kommunens översiktsplan. Det gäller givetvis även när kommunen fattar beslut.

Den kommuntäckande översiktsplanen ska främst redovisa grunddragen i mark- och vattenanvändningen och kommunens visioner och målsättningar i nuläget. Den ska också redovisa riktlinjer och behov av fortsatt arbete.

De mål och riktlinjer som översiktsplanen tar upp kan också komma att följas upp med områdesbestämmelser och detaljplaner.

Den nya strandskyddslagstiftningen från 1 juli 2009 och februari 2010 kommer att tas upp övergripande och följas upp med ett tematiskt tillägg.

Omvärld och påverkansfaktorer

Världen och Europa

- Efterfrågan på skogsråvara och energi
- Uppgång för turism och upplevelseindustri
- Pågående arbete med att stärka regionerna inom EU
- Klimatförändringar
- Sverige, Finland och Norge
- Ökat samarbete inom Barentsregionen (Sverige, Norge, Finland, Sapmi, nordvästra Ryssland)
- Behov av sammanbindande infrastruktur i öst-västlig och nord-sydlig riktning
- Kunskapsuppbyggnad gemensamma villkor klimat med mera
- Efterfrågan skogsenergi

Norrbotten

- Arbetsmarknadsfrågor
- Näringslivsutveckling
- Sjukvård, regionfrågan
- Försvaret
- Infrastruktur regionalt
- Samarbete utbildning LTU
- Starkt växande av gruvnäring

Styrkor och svagheter i kommunen

Styrkor

- Lojal och erfaren arbetskraft
- Stark utveckling av ungt företagande
- Låga kostnader för lokaler, mark, kommunal-teknik.
- Låg kommunalskatt
- Statliga företagsstöd
- Närmarknad i Finland och Norge
- Lönenivån
- Gränskommun - möjlighet till EU-stöd

Svagheter

- Resurser
- Brist på riskapital
- Generationsväxling
- Lågt lokalt kundunderlag
- Negativ befolkningsutveckling

Utmaningar

- Framtidstro
- Bostadsförsörjning
- Kreativitet, våga satsa "rebelliskt tänk"

1.3 KOMMUNALA VISIONER OCH MÅL

Vision

HÄR VILL VI BO OCH VERKA

Övertorneå kommun är Tornedalens trädgård, här finns plats att växa, för alla människor. Vi värnar om våra mötesplatser för kreativitet och mental utveckling. Vi har en funktionell, välskött och vacker närmiljö, rik fritid och rikt kulturellt utbud. I Övertorneå känner sig alla trygga i livets alla skeenden och vår skola, vård och omsorg hör till den bästa. Vi stimulerar och belönar driftighet, ambition och entreprenörskap med omtanke, rättvisa och solidaritet. Entreprenörskap genomsyrar vår verksamhet. Övertorneå ska synas på världskartan för hållbar utveckling och kvalitet.

Strategiskt program och kommunala målsättningar

Sökandet efter Det goda livet

Det goda livet handlar ytterst om hur de som bor, lever och verkar i Övertorneå kommun upplever attraktionskraften i sin livsmiljö. Den genuina och äkta miljön i Tornedalen står ofta i kontrast till konsumtionssamhällets ytterligheter. I kommunen finns naturen, drivkraften-”sisun” och det enkla och okonstlade. Det goda livet handlar också om förväntningar på det lilla extra som händer och på det som riktar blickarna mot Övertorneå och på vad vi har att erbjuda. I Övertorneå kan människan fortfarande bli sedd och bekräftad och kan på detta sätt få möjligheter att utveckla sin självkänsla och förmedla sina positiva upplevelser till andra.

De stora utmaningarna för Övertorneå är att identifiera och ta tillvara på alla unika och äkta ”hjortronställen” och också dela med oss av dem till andra. De unika och äkta tillgångarna lägger en långsiktigt stabil grund till det attraktiva Övertorneå. Kommunens möjlighet är också att hålla sig uppdaterad om vilka ”hjortronställen” som är attraktiva för stunden, och även lyfta fram dessa som tillgångar i marknadsföringen. Bevakningen av dynamiken i samhället kan göras bäst på olika mötesplatser, där exempelvis kommunmedborgare och företagare har tillfälle att träffa lokala politiker och tjänstemän. Kommunen har också möjlighet att arbeta för att få fram attraktiva tomtar för permanent- eller fritidshusboende.

Övertorneå - Ekokommun

Bakgrund

1983 lanserades Ekokommunen Övertorneå som Sveriges första ekokommun. Syftet var att utifrån en ekologisk ansats åstadkomma en samhällsutveckling som gav en ökad försörjningsförmåga, minskad arbetslöshet och minskad utflyttning. Sedan 80-talet har ekokommunkonceptet haft en nära koppling till forskarvärlden bl.a. genom forskarnätverket Det naturliga steget.

1995 bildades föreningen Sveriges Ekokommuner, SEKOM. Idag finns i detta nätverk 90 ekokommuner. 2008 stod SEKOM värd för den första internationella ekokommun-konferensen med 100 deltagare från 14 länder och sex kontinenter. Ekokommunkonceptet har spridits bl.a. till länder som USA, Kanada, Japan, Italien, Irland, Kenya och Etiopien.

Ekokommunen Övertorneå idag

Övertorneå kommuns vision är att jobba energismart med minimal klimatpåverkan, satsa på när-

producerat livsmedel och förbättra villkor för demokrati, dialog och engagemang. Kommunen ska satsa på en långsiktigt hållbar energiförsörjning.

Idag arbetar Övertorneå kommun med att energieffektivisera kommunala byggnader och i det arbetet ingår att ta fram en åtgärdsplan för hållbar energi. Genom projektet Northern Network on Climate Change (NNCC) har man arbetat med att öka kunskapen och engagemanget kring klimat och energifrågan. En målgrupp i NNCC är skolan och i Svanstein skola sker nu ett aktivt arbete med hållbarhet inom projektet Futurize plus – energi för framtiden.

Kommunens särskola har sedan 2013 Grön flagg, som är både ett verktyg och en certifiering för hållbarhetsarbete i skolan. Nu arbetar också förskolorna med att uppnå Grön flagg.

Genom projektet "Koldioxidkrediter från skogen", en utveckling av ABCD projektet, vill man minska halten av koldioxid i atmosfären genom tillväxthöjande skogsbruksåtgärder. Tanken är att den klimatnytta som skapas när skogen tar upp mer koldioxid ska kunna säljas till klimat-

VISION: HÄR VILL VI BO OCH VERKA

För att kunna arbeta för att uppnå visionen har kommunen i planarbetet tagit fram ett schema för att tydligare se sambanden mellan *vision - utmaningar - mål - strategier - planeringsåtgärder - andra åtgärder*.

UTMANINGAR	MÅL	KOMMUNAL STRATEGI
Hög försörjningsbörda, ungdomsutflyttning, åldrande befolkning	• Vi ska aktivt bidra till att alla människor, ung som gammal, introduceras i samhället och i arbetslivet • Vi ska ha ett gott näringsklimat med hög grad av nyförtagande och aktivt entreprenörskap	• Mångfald, öppenhet, aktivt arbete för att öka jämställdhet mellan kvinnor och män, speciellt riktade insatser för ungdomarna • Utveckla arbetet med integrationsfrågorna • Kommunen ska verka för att skapa förutsättningar för ungdomar att stanna kvar i – eller flytta till Övertorneå • God ekonomisk hushållning
Attraktivitet, hälsa, välbefinnande och trygghet	• Attraktiv livsmiljö med hög livskvalité • Vi ska ha en god kommunal service, ökad trygghet och säkerhet. • Öka attraktionskraft och tillväxtpotential • Rikt och varierat utbud av kultur och fritidsaktiviteter • Vacker närmiljö	• Öka möjligheten för invånarna att delta i kommunens utveckling • Hög kvalitet på skola och omsorg • Vi uppmuntrar och stöttar entreprenörskap, goda initiativ, nyföretagande och företagsutveckling • Utbildningsutbudet anpassas till samhällets behov • Utveckla mötesplatser
Kommunikationer, IT	• Utveckla infrastrukturen • Förbättrad infrastruktur för företagsetableringar och ökad regional och gränsöverskridande samverkan	• Arbeta med trafikstrategi typ TRAST • Fortsatt bredbandsutbyggnad
Energi, klimat, ekokommun	• Föregångare och gott exempel inom energiomställning • Inslaget av förnyelsebar energi ska öka. • Långsiktig hållbarhet • Vad särskiljer Övertorneå från andra kommuner?	• Vi uppmuntrar tillväxt och satsar på hållbar utveckling • Närproducerade livsmedel ska synliggöras och prioriteras • Aktivt energismart arbete för minskad klimatpåverkan • Främja energiutvecklingen
Omvärldsfaktorer regionalt, internationellt, tex efterfrågan mineraler, turism m.m.	• Ett expanderande och hållbart näringsliv • Möjlighet att nyttja gränsälvens attraktionskraft för besöksnäringen • Större nyttjande av skogen som resurs för besöksnäring, hållbar energiproduktion och "klimat-regulator"	• Aktiv omvärldsanalys • Aktiv markpolitik • Aktiv näringslivspolitik • Bygga allianser • Ta vara på läget som gränskommun

TRAST-Trafik för en attraktiv stad.

CEMR - The council of european municipalities and regions - ett verktyg för kommuner, landsting och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten.

LIS-plan - Plan över landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

PLANERINGSÅTGÄRD

ANNAN ÅTGÄRD

- Representativitet i planerande och beslutande grupper
- Aktiva samråd med bla ungdomar och näringsliv
- Kartlägg viktiga stråk och områden med tillväxtpotential

- CEMR handlingsplan*
- Ökat antal trygghetsboenden
- Plan för generationsväxling
- Budget i balans hos samtliga nämnder
- Samverka för socialt företagande, etableringskontakter, företagsbesök, bibehålla ungt företagande, nätverksbyggande

- Stimulerande, kreativa och lärande miljöer
- Demokrati- och samrådsprocesser
- Attraktiva bostäder i strandnära lägen - LIS-plan*
- Grönplan
- Planberedskap för områden för boende och verksamheter
- Bostadsförsörjningsplan

- Marknadsföringsstrategi
- Drift- och underhållsplaner
- Valfungerande anläggningar
- Skyltning
- Siktröjning och städdagar

- Redovisa nuläge, önskvärt läge och två framtida scenarier
- Utbyggnad av gång- och cykelväg

- Dialog med trafikverket för bättre vägar

- Kunskap om klimatpåverkan
- Kunskap om miljöpåverkan
- Plan utarbetad för långsiktig hållbar utveckling

- Samverkan med övriga aktörer
- Borgmästaravtalet

- LIS-plan*
- Planberedskap

- Marknadsföra Tornedalen som intressant rekreationsområde för Nordnorge och nordvästra Ryssland

kompen­serade organisationer. Då skapas ett ekonomiskt incitament för markägare att utföra ett aktivare skogsbruk som resulterar i mer förnybar råvara.

Ett mer strukturerat miljö- och hållbarhetsarbete inleds nu i kommunen genom införandet av Ekokommun 5.0. Det övergripande målet med att införa Ekokommun 5.0 är att hållbarhet ska genomsyra kommunal verksamhet, vilket skapar utveckling och gör kommunen attraktiv att bo och leva i.

Processen att uppgradera kommunen till Ekokommun 5.0 består av att ta fram, förankra och implementera en hållbar utvecklingsplan (HUP). Kommunens HUP ska inkludera ett strukturerat miljöarbete, åtgärdsplan för hållbar energi och en grön tillväxtplan, samt kompetensutveckling, demokrati, delaktighet och folkhälsa.

Ekokommun 5.0

Begreppet 5.0 handlar om ett koncept som har utvecklats och uppgraderats tillsammans med tidigare erfarenheter och forskningsvärlden till att idag handla om den femte generationens ekokommuner. I 5.0 förutsätts kommunen ta på sig rollen av en pilotkommun för Hållbar utveckling, vilket innebär

- Att verka för att sprida konceptet till kommuner i den egna regionen.
- Att aktivt delta i ekokommunnätverket såväl regionalt, nationellt som internationellt.
- Att i denna samverkan ha en öppenhet för ständigt lärande och en ambition att utveckla konceptet.

Övertorneå kommun ska vara en aktiv medlem inom Sekom, Sveriges ekokommuner och bidra till nätverkets utveckling. Inom Sveriges ekokommuner är de fyra systemvillkoren grunden för systemsynen och ekokommunernas definition av hållbar utveckling. När vi inte längre kränker systemvillkoren har vi ett hållbart samhälle.

Systemvillkoren:

I det hållbara samhället utsätts inte naturen för systematisk:

- koncentrationsökning av ämnen från berggrunden
- koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion
- undanträngning med fysiska metoder.

Och i det samhället ...

- hindras inte människor att systematiskt tillgodosä sina behov.

En Ekokommun 5.0 arbetar med visionen som drivkraft och genom att föra varje beslut/aktivitet ställa frågan:

- Leder aktiviteten i riktning mot hållbarhet? Minskar aktiviteten vårt beroende av att kränka systemvillkoren?
- Leder aktiviteten till att en flexibel plattform byggs? Kan aktiviteten i slutändan leda till hållbarhet eller leder den in i en återvändsgränd?
- Är aktiviteten lönsam i det korta perspektivet? Lönsam betyder här även icke-monetära faktorer t.ex. positiva effekter ur en politisk, demokratisk och social aspekt och viktigt för den fortsatta processen.

Kommunen ska för detta arbete ta fram en hållbar utvecklingsplan, HUP, som komplement till denna översiktsplan. HUP:en ska vara ett levande dokument som ska kunna förändras och utvärderas allt efter som kommunen utvecklas. HUP:en är en av de tre plattformar som kommunen ska bygga. De andra två är att arbeta utifrån goda exempel samt att utveckla ett kompetenscentrum.

En utveckling av Ekokommunen kan innebära, förutom minskad arbetslöshet och ökad försörjningsförmåga, en ökad inflyttning samt ett hållbart samhälle för människor både miljöekonomiskt, ekologiskt och socialt.

1.4 MILJÖMÅL

Övertorneå kommun är Sveriges första ekokommun. Vår strategi innebär att de fem övergripande långsiktiga miljömålen ska utgöra grunden för all verksamhet.

De är:

- Övertorneå kommun skall ha en bra miljö i ekologisk balans, där miljö- och hälsa finns i alla perspektiv i verksamheten.
- Brukandet av naturresurser skall kännetecknas av en helhetssyn och långsiktighet.
- Övertorneå kommuns natur- och kulturarv skall skyddas, vårdas och förmedlas med känsla och kunskap till nu levande och kommande generationer.
- Övertorneå kommun skall ha en miljöpolicy för upphandlingar och vara föregångare när det gäller användningen av metoder och teknik med låg miljöbelastning
- Övertorneå kommun skall karaktäriseras som en livskraftig bygd där människorna har god hälsa och miljö.

En cocktail av mål, planer och program

Översiktsplanen skall byggas upp av befolkningens och samhällets anspråk på markanvändning och väga ihop de statliga och regionala intressena i slutprodukten: kommunens översiktsplan. Där ska ingå såväl de kommunala miljömålen som statens åtgärder såsom föreskrifterna för naturreservaten, dokumenten inom vattenförvaltningen, och skötselplanerna för Natura 2000 områden. De två senare planpåverkande regelpaketet är nya, har tillkommit under 2000-talet. Genom att sammanfatta de olika intressena i ett dokument om den fysiska planeringen kan man hålla reda på de olika anspråken och intressena och se till att planeringen i kommunen fungerar och får en styrande effekt på annan planering. De olika dokumenten får inte vara sinsemellan motstridiga.

Vattendragen - den borttappade naturen?

Sedan tidigare har miljöskyddet verkställts genom skydd av områden med värdefull natur i form av en hotad landskapstyp som naturskog, urskog eller våtmark med högt naturvärde. Man har bildat naturvårdsområden, naturreservat och nationalparker för detta. Senare har nyckelbiotoper, biotopskydd och naturvårdsavtal för skogsbruket tillkommit. Samtidigt har markanvändningen pågått utan att vattendragen skyddats.

Numera har EU antagit direktiv till skydd för livsmiljöer, "habitat- och fågelskyddsdirektivet" samt ramdirektivet för vatten. Sverige har införlivat direktiven i Miljöbalken med tillhörande förordningar.

Globalt miljömål

Begränsad klimatpåverkan. Kyoto-protokollet från 1997 reglerar utsläppen av de sex växthusgaserna koldioxid, metan, dikväveoxid, HFC, PFC och SF6.

Europeiska miljömål

Europeiska Unionens klimat- och energipaket 2008: minska utsläppen av koldioxid med 20% till 2020 (20 % gäller för Sverige) jämfört med 2005.

Nationella miljö kvalitetsmål

De nationella miljö kvalitetsmålen syftar till att:

- främja människors hälsa.
- värna den biologiska mångfalden och naturmiljön.
- ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga.
- trygga en god hushållning med naturresurserna.

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker

12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Mål 10 och 14 berör inte Övertorneå kommun.

1. BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farligt. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås.

2. FRISK LUFT

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

3. BARA NATURLIG FÖRSURNING

I Norrbotten ska de försurande effekterna av nedfall och markanvändning underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurandeämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

4. GIFTFRI MILJÖ

I Norrbotten ska miljön vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

5. SKYDDANDE OZONSKIKT

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

6. SÄKER STRÅLMILJÖ

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

7. INGEN ÖVERGÖDNING

I Norrbotten ska halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

8. LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

9. GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

I Norrbotten ska grundvattnet ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

10. HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

Bottenviken ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Norrbottens kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärde samt natur- och kulturvärden. Nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

11. MYLLRANDE VÅTMARKER

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Kulturhistoriska värden med koppling till våtmarker ska bevaras och stärkas.

12. LEVANDE SKOGAR

I Norrbotten ska skogslandskapet förvaltas så att förutsättningarna för alla dess arter förbättras. Skogen ska brukas uthålligt så att naturvärden, kulturmiljövärden, sociala värden och friluftslivet värnas samt att rennäringens förutsättningar förbättras.

13. ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

Det norrbottniska odlingslandskapet ska ha ett aktivt lantbruk som uthålligt producerar livsmedel och andra biologiska råvaror av hög kvalitet samtidigt som biologisk mångfald och kulturhistoriska värden bevaras och stärks. Jordbruksmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas.

14. STORSLAGEN FJÄLLMILJÖ

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Natur- och kulturvärden i fjällen ska bevaras och utvecklas så att de är en resurs för en hållbar utveckling av ett län där människor har möjlighet att leva och verka.

15. GOD BEBYGGD MILJÖ

I Norrbotten ska städer, tätorter och annan bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

16. ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Praktnejlika (Per Lundbäck)

Klimatfrågan - Global uppvärmning

De sista decennierna har klimatförändringar blivit allt tydligare. En majoritet av forskarvärlden är eniga om att de orsakas av människors aktiviteter. Den globala medeltemperaturen höjs vilket får olika effekter i olika delar av världen till exempel ökad nederbörd, tinande permafrost, smältande glaciärer, stigande havsnivåer och allt fler extrema vädersituationer. Temperaturen ökar snabbast närmast polerna. I Norrbotten beräknas den öka mellan 4-6 grader fram till slutet av 2000-talet (jmf med referensåren 1961-1990).

De främsta orsakerna till utsläpp av växthusgaser som koldioxid är förbränning av fossila bränslen. Biltrafik, uppvärmning och elproduktion med olja, kol och naturgas, ger mycket utsläpp. Livsmedelsproduktion som risodling och djuruppfödning ger också stora utsläpp av växthusgaser, främst metan. När permafrosten tinar frigörs metangas som legat infrys i våtmarker. Metangas driver på uppvärmningen av atmosfären snabbare än koldioxid.

Klimatförändringarna i Övertorneå kommun

Länsstyrelsen i Norrbottens län har genomfört en utredning för att belysa hur enskilda kommuner kan påverkas av klimatförändringarna, samt föreslagit anpassningsåtgärder. Detta finns beskrivet i Länsstyrelsens rapport "Klimatförändringar i Norrbottens kommuner, Övertorneå" från 2013.

Klimatförändringarna handlar, för Övertorneå kommuns del, framför allt om att det blir varmare och blötare. Under perioden 2021–2050 kommer årsmedeltemperaturen att vara 2–2,5 grader högre än under referensperioden 1961–1990. Årsmedelnederbörden under ett medelår kommer att vara runt 5–10 procent mer än under referensperioden, med den största ökningen höst och vinter. Växtsäsongen kommer att vara cirka en månad längre, och det blir 15–25 dagar färre med snö.

Risk för extrema flöden i älvarna bedöms inte öka, tvärtom kan vårfloden bli lite lägre men mer utdragen och komma tidigare. Det totala flödet kommer dock att öka. Det kommer också att bli risk för höga vatten-nivåer under hösten på grund av stora nederbörds-mängder. Fler flödestoppar kan öka den kontinuerliga erosionen och successivt leda till skador på älvs-länter. Kraftiga regn speciellt under höst- och vinterhalvåret då mar-

ken ofta är vattenmättad kan också komma att orsaka översvämningar av VA-system och bebyggelse, och skapa problem med erosion, ras, skred och slamströmmar. Redan idag har man i många kommuner uppmärksammat en ökad översvämningssituation i samband med kraftig nederbörd på hösten.

Hälsan kan påverkas negativt i ett förändrat klimat, till exempel genom en ökad smittorisken och större risk för värmeböljor. Den kan också påverkas positivt genom att hälsoproblem förknippade med kyla minskar.

Näringslivet kommer att påverkas av klimatzändringarna, både direkt och indirekt. Den direkta påverkan kan vara i form av till exempel ändrade odlingsförutsättningar eller översvämningar. Indirekt kan företagen påverkas exempelvis genom problem med infrastruktur eller förändrade råvarupriser.

Bakom antaganden om klimatz ndringarna ligger en bred forskning som berör många områden, som till exempel klimat, ekonomi och politik.

Klimatz r gan och översiktsplanering i Övertorneå

Konsekvenserna av ett förändrat klimat beror bland annat på hur väl kommunen lyckas förbereda sig. Med god planering och en strategi för hur man ska hantera risker och ta vara på möjligheter kan man förstärka det positiva och dämpa det negativa. Därför är det viktigt i den kommunala planeringen att ny och befintlig bebyggelse anpassas till de förändrade förutsättningarna.

I Övertorneå kommun  r 2009 var transporter med bil/lastbil och uppvärmning/energiförbrukning de största producenterna av växthusgaser. Det  r därför viktigt att det i den kommunala planeringen ges förutsättningar för att minska transporterna med bil/lastbil som drivs med fossila bränslen och ge förutsättningar för effektivare uppvärmning/energianvändning samt produktion av förnybar energi. Kommunens  versiktsplan ger möjligheter att bygga vindkraftverk i hela kommunens skogsmark med undantag för skyddade områden såsom naturreservat.

Transporter

Med befolkningen utspridd i glesa byar har kollektivtrafiken svårigheter med lönsamheten. Övertorneå kommun har på försök haft fria buss-

resor inom kommunen vilket ökat buss kandet med upp till 500 % på vissa linjer. Fortfarande kan man  ka buss till ett lågt pris. Utvecklingen med flyttning till allt större samhällen håller på att helt t mna byarna i området väster om Torne  lvdal. På detta sätt koncentreras boendet till de större byarna, vilket gör det möjligt att  ka mer buss. Samtidigt måste även planeringen tillåta och uppmuntra inflyttning till attraktiva ställen för boende.

Uppvärmning/energiförbrukning och energiproduktion

Bostäder, lokaler och industrier värms idag upp med ved/pelletseldning, olja, el, eller fjärrvärme. Det är viktigt att använda kunskaper om energieffektivt byggande till exempel passivhus, hänsyn till lokalklimat med mera, vid planering och produktion av ny bebyggelse.

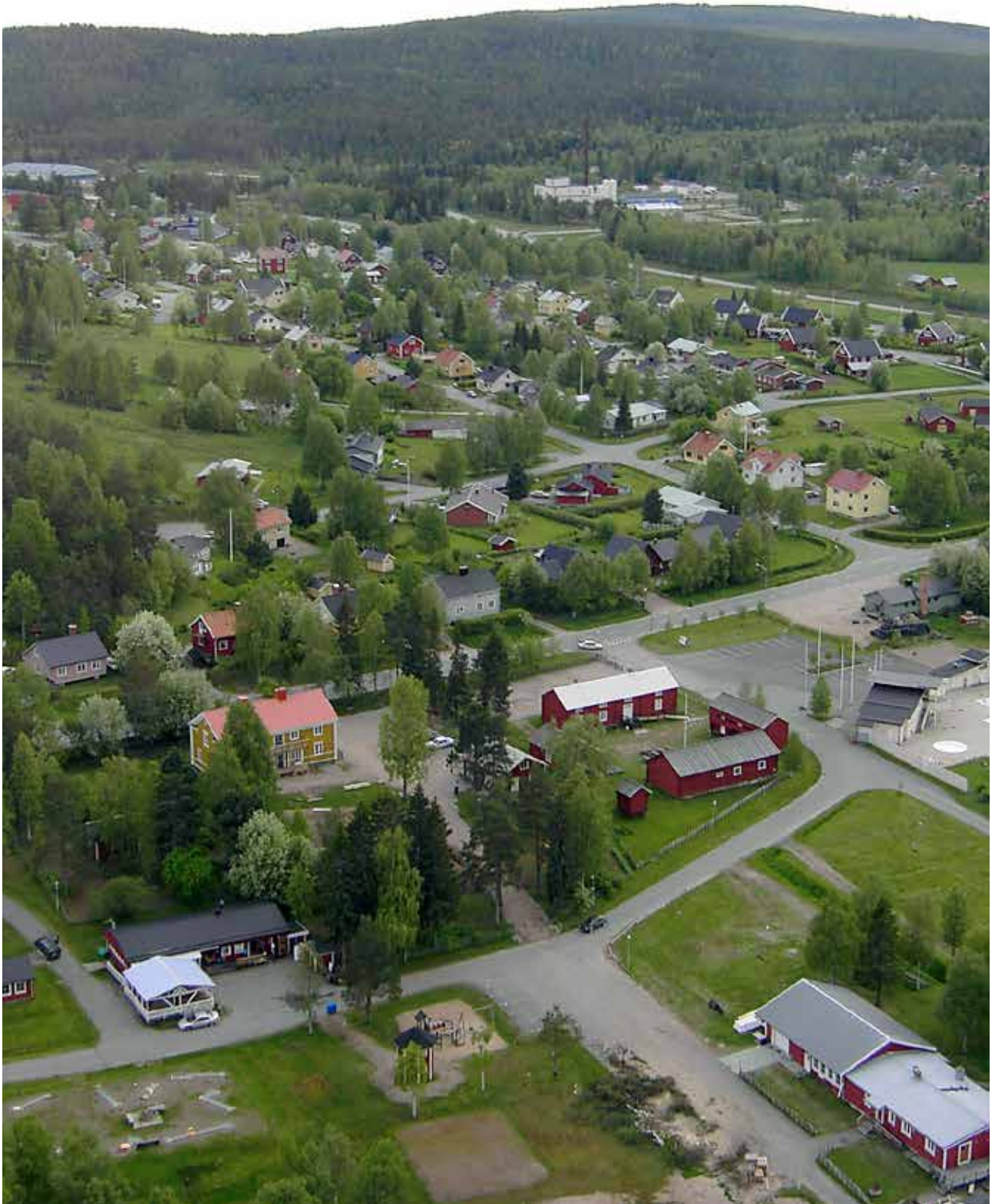
Sedan slutet av 80-talet har ekobyen Ruskola hus med utökad isolering och uppv rmningsm jlighet med ved. Elenergi produceras i kommunen idag både genom vattenkraft och vindkraft. Två mindre vattenkraftverk finns i Puostijoki, i Armasjokisystemet, som är en biflöde till Torne  lv.

Det finns 7 vindkraftverk i drift på EtuAapua och ytterligare ett 30-tal inom kommunen har påbörjats inom projekt Maevaara vindkraftpark.

Samtliga kommunala byggnader i byarna utanför centralorten värms idag med pellets.

Ett stort antal villafastigheter i kommunen har installerat värme pump f r bergvärme och yttjordv rme. Centralorten har fjärrvärme, där träflis används som bränsle.

2. FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 ALLMÄN BESKRIVNING

SNABBFAKTA

Yta: 2 509 km² varav nästan hälften av kommunens yta är ovanför polcirkeln

Invånare: 4 775 (1 nov 2012) varav 2 200 i Övertorneå centralort

Antal invånare per kvadratkilometer: 1,92

Läge: Gränsar i söder till Haparanda kommun, till Kalix kommun i sydväst, till Övertorneå kommun i väst och till Pajala kommun i norr. I öster gränsar Övertorneå till de finska kommunerna Ylitornio och Pello.

Årsmedeltemperatur: Varierar mellan -1 och +1 °C

Kort historik

Tornedalen är ett av de tidigast befolkade områdena på Nordkalotten. Vid utgrävningar norr om Svanstein längs nuvarande riksväg 99 har en keramikkruka hittats som är minst 6 000 år gammal. Livet i Torne älvadal har formats av älvens närhet. Stenåldersmänniskorna var jägare och fiskare som flyttade mellan olika platser. Sommartid var färdmedlen båtar och flottar och om vintrarna gick färden över isarna. Under 1000- och 1100-talen etablerades den första bofasta bebyggelsen i älv dalen, och det var samerna som svarade för denna. De första nybyggarna bosatte sig i höjd med Hedenäset och Övertorneå. Översvämningar gödslade jordarna, och lax och annan fisk var en betydande delar av basfödan.

De äldsta bevarade skriftliga uppgifterna om bebyggelsens utbredning i området härrör sig från 1539 och 1543. År 1543 fanns 16 byar och 161 gårdar i den övre socknen (nuvarande Övertorneå kommun). Byarna låg på båda sidor av älven. Från 1543 fram till 1700-talets början etablerades inga nya byar. Köldperioder med missväxt och utskrivningar till krigstjänst orsakade en stagnation i bygden. De ständiga krigen har haft en markant påverkan och åtskilliga tornedalingar har begravts i Tyskland, Polen, Ryssland och andra länder. De som återvänt har spridit berättelser om främmande kulturer och folk. Efter Karl XII:s död 1718 började en återhämtning och befolkningen ökade igen. Mellan 1730 och 1806 tillkom 129 nya hemman. I början av 1800-talet återfanns 4/5 av hemmanen nere i dalgången.

Den fred som slöts 1809 mellan Sverige och Ryssland drog en gräns mellan människorna i Tornedalen. Många tornedalingar hade ägor på båda sidor om den nya riksgränsen och byten av mark och skogar inleddes för att få ägorna samlade i det egna landet. År 1810 hade socknen 2 924 invånare.

Gränsdragningen innebar att gemensamma tillgångar - som kyrkor - inte kunde användas längre som förut. Den första kyrkan i kommunen var Särkilax kapell som låg på Kuivakangas bys ägor vid Särkilahti ovanför Matarengi. Såsom största by i den dåvarande socknen var Kuivakangas självskriven som kyrkby. I Kuivakangas fanns också en marknadsplats som var belägen på den östra älvstranden. Särkilax kapell var en bönelokal, och vårflo den 1615 eller 1617 tog kapellet med sig.

I Matarengi fanns endast ett fåtal gårdar vid foten av berget Särkivaara. Berget fungerade som betesland för marknadsraidernas renar. En ny kyrka kom att uppföras i Matarengi år 1617. Orsaken till detta var troligen respekten för Torneälvens översvämningar. I Hietaniemi invigdes en ny kyrka år 1747 och ersatte ett kapell som var byggt 1617. Ett kapell tillkom i Svanstein år 1853 för att befolkningen inte skulle söka sig till den ryska kyrkan i Turtola på andra sidan älven.

Tornedalen befolkades ursprungligen österifrån och Tornedalen ingår därmed i ett östligt kulturområde. Befolkningens härkomst är traditionellt svensk, finsk och samisk. Sedan medeltiden har finska varit det dominerande språket. Kulturen i bygden var enhetlig fram till och med gränsdragningen mellan Sverige och Finland år 1809. Gamla

gårds- och bynamn förblev finska under en tid. Svenskan gjorde sitt intåg i större omfattning när de första statliga skolorna inrättades i slutet av 1800-talet. Omdaningen till den svenska kulturen påskyndades när järnvägen åren 1914-15 drogs fram till Matarengi kyrkby.

Ännu år 1809 var Matarengi en liten by med en befolkning på endast 96 personer. År 1783 stod den första landförbindelsen mellan Torneå och löjtnantsbostället i Tureholm klar. När järnvägen blev färdig 1914-15 blev Matarengi ändstation. Järnvägsstyrelsen döpte Matarengi till Övertorneå. Med järnvägen återvann Matarengi/Övertorneå en del av sin forna betydelse som handelscentra för övre Tornedalen. Den stora expansionen av centralorten Övertorneå skedde från 1930 till slutet av 1960-talet.

Den snabba tillväxten i Sverige under 1960-talet och framåt innebar också en avflyttning från kommunen. Strukturrationaliseringar inom jord- och skogsbruket tillsammans med industrins arbetskraftsbehov i mellansverige gjorde att befolkningen minskade kraftigt.

Nuvarande Övertorneå kommun bildades den 1 januari 1969 genom en sammanläggning av Hietaniemi och Övertorneå kommuner. I den nybildade kommunen bodde vid denna tid 7 997 personer.

Kommunikationer över gränsen till Finland har alltid varit viktiga, inte minst den starka traditionen med "poikkinainti", giftermål över gränsen, har varit av stor betydelse för att hålla finska språket vid liv på den svenska sidan av gränsen liksom för möjligheter till samarbete. Rent fysiskt har tillkomsten av broarna i Övertorneå och Pello betytt mycket liksom de isvägar som nu regelbundet anläggs under vintrarna. I och med införandet

Minneskorset för Särkilax kapell

av passfrihet på 1950-talet och inträdet i EU har möjligheter till samarbete över riksgränsen ökat ytterligare även om det fortfarande finns hinder, bland annat i form av olika regelverk, som kan försvåra det hela.

Naturgeografisk beskrivning

Klimat

Årsmedeltemperaturen i Övertorneå kommun varierar mellan -1 och +1 °C och vegetationsperiodens längd är 120-150 dygn. De årliga temperaturvariationerna kan uppgå till närmare 80 grader. Sommarhalvårets många soltimmar är till stor förmån för klimatet och växtligheten. Årsnederbörden varierar mellan 500-800 mm. Ett normalår har kommunen ett snötäcke under 175-200 dygn.

Berggrund och jordarter

Berggrundens sammansättning domineras av granit till 2/3, främst i norr. Två stråk av gnejs finns, dels från norr till linjen Övertorneå-Hirvijärvi, dels ett stråk i sydväst ner till Haparanda. Även inslag av lättvittrade och fosforrika material förekommer i berggrunden.

Större delen av kommunens yta består av skogs- och myrmarker. Terrängen i kommunen kan indelas i tre zoner. Norr om Pello finns en bergkullslätt, eller en slättliknande flack terräng med spridda berg. Förekomsten av myrmarker är riklig i den norra zonen. Söder om Pello finns en vågig bergkullterräng med täta berg och smala dalgångar. Stora höjdskillnader, ofta över 100 meter, finns mellan bergen och dalgångarna. Många berg överstiger 200 meter. Högsta berget är Takaapua med en höjd på 404 m.ö.h. Förekomsten av myrmarker är mindre än i den norra zonen, men finns rikligt i ett stråk i väster från Korpilombolo ned till Puostijärvi. Vegetationstypen är barrskog av frisk ristyp.

Den mellersta zonen sträcker sig ner till Hedenäset. Söder om Hedenäset finns så kallad kustslätt som sträcker sig ner till kusten i Haparanda. Terrängen är flack med stora plana myrar och begränsade moränhöjder.

Vid inlandsisens avsmältningsskede för ca 9 000 år sedan nådde högsta kustlinjen i kommunen upp till 200-210 m.ö.h, eller till Pello. Endast de högsta bergen i kommunen var synliga ovanför vat-

tenytan. De uppstickande bergen mot söder och öster var kraftigt exponerade för vattnets erosion. Där svallningen varit kraftigast finns kalspolade hållmarker och utbredda klapperfält. Så kallade kalottberg är bergshöjder vars topp har legat över högsta kustlinjen. Dessa berg har orörda skogstäckan ovanför kalspolade hållar, och utbredda klapperfält som tidigare var havsstränder. Några exempel är bergen Salolaki och Iso Paljukka. Ett ännu kändare exempel är det finska berget Aavasaksa, synligt från de mellersta delarna av Övertorneå. Kommunen har många bergstoppar med avsättningar av svallad sand på norra och nordöstra sidan och klappersten på toppen. Kommunen har dock få isälvsavlagringar. Vid Hietaniemi kyrka finns isälvsavlagringar från äldre istid i form av en flack välld rygg, liksom vid Assojärvi och Hirvijärvi. Något isälvsdeltalandskap finns inte och därför saknas större sammanhängande hedmarksområden i kommunen.

Vattendrag

Torne älv

Genom landhöjning och strandförskjutningar har Torne älvs mynning förflyttats allt längre söderut genom älvdalen. Älven skar ned i tidigare avsatta sedimentavlagringar och bildade successivt nya deltan vid sina nya mynningar. Genom strandförskjutningen kom dessa deltan att eroderas av älven och kvarstå som terrasser och torrfårar vid sidan av älvfåran samtidigt som nya deltan byggdes upp nedströms. Det mest utbildade älvmynningsdeltat finns i Pello med omnejd, som är uppbyggt på det forna deltalandskapet.

Från Pello ner till Korva faller älven ca 30 meter, genom ett flertal forsar med Kattilakoski som den största. Vid Juoksengi finns finkornigt älvsediment som samlas i låga holmar och tvärbanksområden. I selen är älvens bredd vanligen 500-1 000 meter och 200-300 meter i forsarna. Stränderna är ofta påverkade av ispressning och de låglänta områdena översvämmas årligen. Islossningen omformar älvfåran. I Pello by har det i höjd med Kittisvaara funnits en ö med namnet Kittissaari. Hela ön bortspolades av vårfloden liksom det berömda Särkilax kapell i Kuivakangas.

Sträckan från Korva till Risudden är fyra mil lång och har en fallhöjd på mindre än tre meter. Detta sedimentationsområde är helt unikt för Sverige. Älvsedimentet avsätts i form av sandbankar och vid högvatten även på stränder och holmar. Formationerna bildas främst i sel och lugnvattenområden. I Torneälven förekommer älvsediment

framförallt norr om Övertorneå och i Hedenäset längs selsträckan från Korva till Risudden. Hietaniemiölet utgörs av långsträckta holmar och grunda bankområden i älvfåran som översvämmas årligen. Under vårfloden ändrar holmarna kontinuerligt form.

Övriga vattendrag

I Övertorneå kommun finns 240 sjöar och 84 delavrinningsystem. Sjöar och vattendrag utgör 100 km² av kommunens yta. Sjöarna är oftast långsmala och löper i nord-sydlig riktning. De flesta sjöar rinner ut i Torne älv. Delar av vattnen i området i västra kommundelen rinner ut i Keräsjoiki och i Sangis älv. Landskapsbild

I norra delen av kommunen ligger byarna glest och är markant åtskilda av stora skogsområden. Detta naturlandskap dominerar norr om Soukolojärvi. Vid Juoksengi finns ett större uppodlat slättlandskap. Dessa odlingsbara marker är främst utvunna genom utdikning av myrmarker. De öppna markerna från Soukolojärvi ner till Potila utgör ett större sammanhängande kulturlandskap där byarna avlöser varandra utan tydliga vegetationsgränser och liknande. Många byar ligger vid älvnära sjöar med utlopp mot älven. Dessa byars större sammanhängande odlingsbara områden återfinns ofta längs utloppen från sjöarna.

Den älvnära landskapsbilden präglas av öppna odlingsmarker både på holmar och längs älven. Bebyggelsen är blandad och ligger vanligen glest på rad efter älven. Många byar har struktur av

strandradbyar och har väl bevarade mangårdsbyggnader från 1800-talet. Tornedalsgården är ofta ovanligt stor tack vare flera tillbyggnader. I området finns fortfarande hela gårdsmiljöer med mangård, ladugård, uthus, bodar och aittor (förrådsbodar).

Malmfyndigheter

I kommunen finns koppar-, grafit- och uranfyndigheter. Tre undersökningstillstånd finns beviljade i dagsläget. Se avsnittet allmänna intressen 2.7.

Djurlivet

Älvdalarna och de stora våtmarksområdena utgör goda förutsättningar för ett rikt djurliv. De vidsträckta våtmarksområdena är viktiga häckningsområden för ett stort antal fåglar.

Torneälvens vattensystem är ett mycket betydelsefullt fortplantningsområde för flera fiskarter i Östersjön. Torneälvens vattensystem är det enskilt största och viktigaste för östersjöloxens reproduktion.

Av de stora däggdjuren i den svenska faunan saknas idag endast dov- och kronhjort samt vildsvin i kommunen. Rådjuren har börjat bli alltmer hemmastadda och reproducerande. De senaste åren har ytterligare två arter etablerat sig, nämligen den av olika anledningar oönskade mårhundsen, även grävlingen börjar visa sig allt mer frekvent.

Befolkning och arbetsmarknad

Befolkning

År 1809 hade Övertorneå 2 924 invånare. Befolkningen ökade fram till 1870 då den var 4 375 personer. Från 1870 fram till i början av 1950-talet skedde en snabb ökning till 10 200 personer. Efter 1952 har befolkningen minskat kraftigt till 4 812 år 2010. Under vissa år på 1980- och 1990-talen skedde befolkningsökningar med närmare 100 personer medan minskningen vissa år var närmare 300 personer. Under 2011 var befolkningsminskningen 2 personer och den 31 december 2012 hade Övertorneå kommun 4 772 invånare.

Befolkningsscenarier

Trenden har länge varit att inlandskommunerna tappar sin befolkning. Övertorneå kommun hoppas kunna behålla dagens befolkningsnivå på ca 5000 kommuninvånare. Det är hälften så många som på början av 50-talet då antalet var som störst.

Det är framförallt i tätorterna och de större byarna utmed Torneälven som invånarantalet varit relativt konstant. Även om hela kommunen har tappat invånare så är det i byar närmast älven som hemvändare och nyinflyttade framförallt valt att bosätta sig.

Kommunen tror att den här trenden håller i sig och väljer därför att i översiktsplanen koncentrera det framtida boendet nära Torneälven och riksvägen mfl viktiga vägar samt samhällen där det redan finns kommunaltekniska lösningar utbyggda.

Idag bor vi i en global värld med ett klimat som är i förändring, det kan medföra ökade flykting-

strömmar. Kommunen kan behöva ta emot fler flyktingar från övriga världen. Flyktingar från katastrofer och oroshärdar men även människor som söker tystnad, som vill bort från trångbodda städer och länder. I planförslaget finns tre olika befolkningsscenarier beskrivna, ett 0-alternativ och utvecklingsalternativ 1 och 2. Se avsnitt 3.1

Pendling

Utpendlingen från Övertorneå kommun överstiger inpendlingen över hela perioden 2004-2011. Utpendlingen har ett medelvärde på 373, 5 personer/år medan inpendlingen visar på ett medelvärde på 210 personer/år. Inpendlingen har ökat från 2007 till 2011. Utpendlingen har sett över perioden legat relativt konstant. Under 2007 och 2008 var utpendlingen som störst 411 respektive 409 personer för att sedan minska 2009 till 351 personer. År 2011 ökade utpendlingen till 394 personer.

Inpendling

Fler män än kvinnor pendlade in till Övertorneå kommun under perioden 2004-2011. För män ligger medelvärdet på 108,25 personer/år och för kvinnor på 65,25 personer/år. Sett över hela den mätta perioden har inpendlingen ökat för både män och kvinnor.

Utpendling

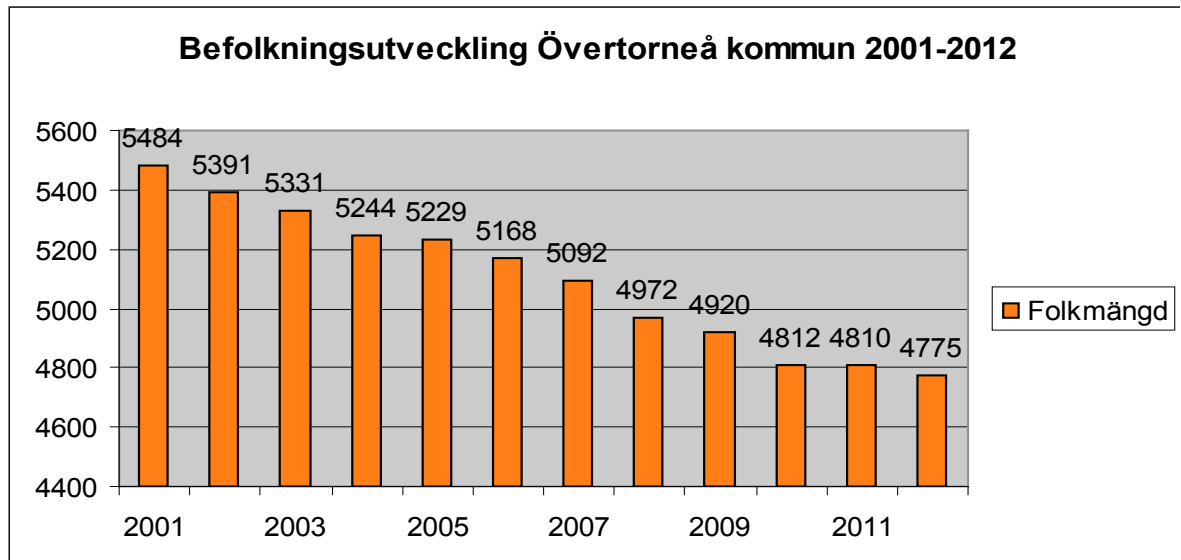
Vid en jämförelse ser man tydligt att fler män än kvinnor pendlade ut från Övertorneå kommun under perioden 2004-2011. Medelvärdet för män ligger på 257,25 personer/år och för kvinnor 116,25 personer/år. Utpendlingen för kvinnor har marginellt ökat från 2007-2011. Detsamma gäller för män med undantag för 2010 då utpendlingen sjönk men åter ökade 2011.

Arbete bransch

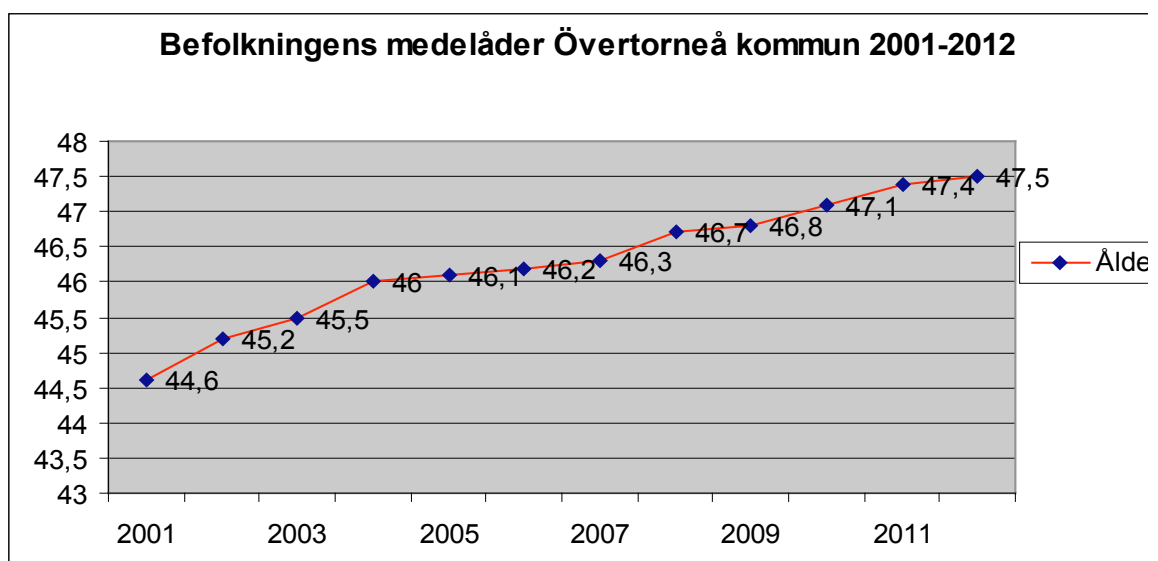
Jordbruk, skogsbruk och fiske
Tillverknings- och utvinningsindustri
Företag inom energi och miljö
Byggindustri
Handel
Transportföretag
Hotell och restauranger
Informations- och kommunikationsföretag
Kreditinstitut och försäkringsbolag
Fastighetsbolag
Företagstjänster
Civila myndigheter och försvaret
Utbildningsväsendet
Enheter för vård och omsorg
Personliga och kulturella tjänster m.m.
Okänt
SUMMA

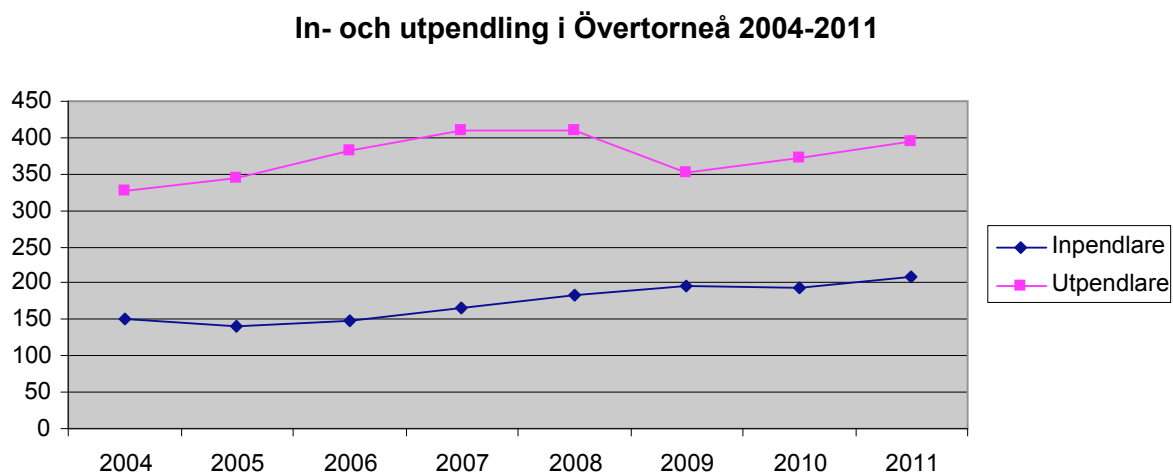
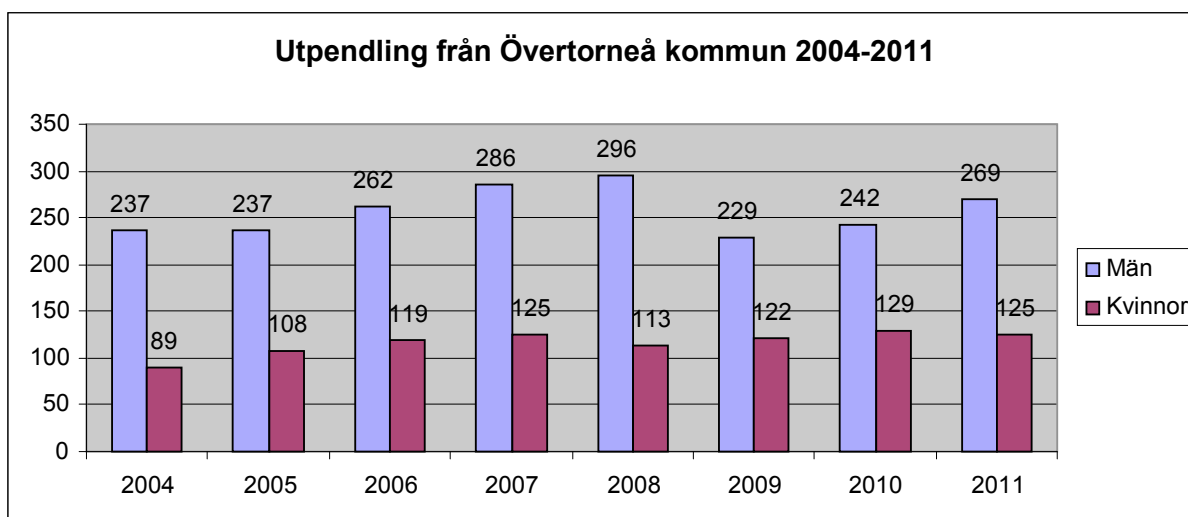
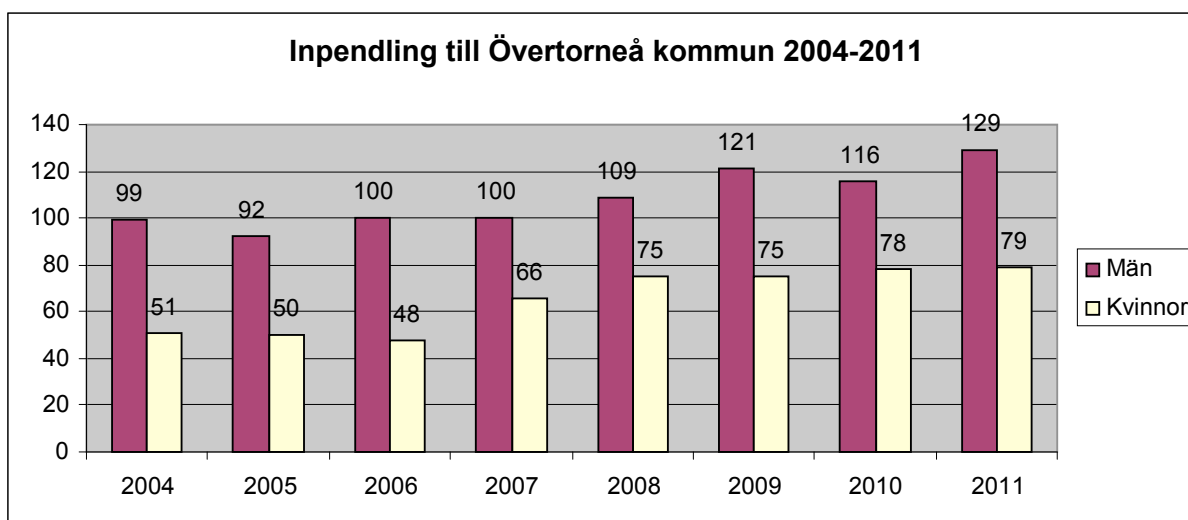
år 2005	år 2010
140	159
222	193
18	18
110	141
146	173
125	153
41	21
18	12
17	14
11	11
105	135
132	86
291	246
453	442
82	86
47	57
1958	1947

Befolkningsändringar i Övertorneå kommun 2001-2012

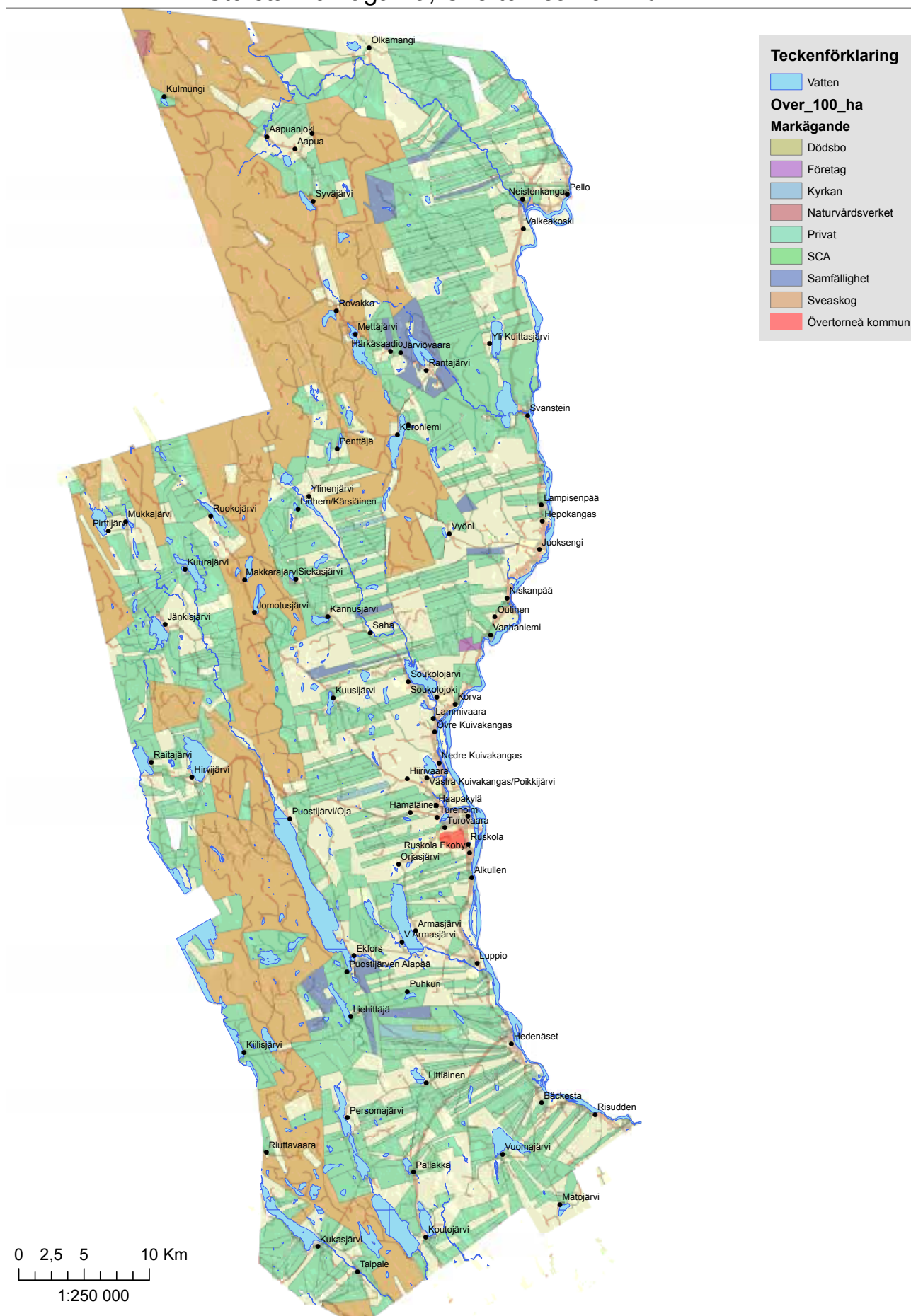

Medelålder i Övertorneå kommun 2001- 2012

Största markägarna, Övertorneå kommun

Regionalt perspektiv

Omvärld och framtid

Övertorneå kommun ligger centralt på Nordkalotten och i Barentsregionen. På ett par timmars avstånd finns ett flertal flygplatser. Några kilometer öster om riksgränsen finns järnväg på finsk sida med förbindelser till bl.a. Helsingfors. Den globala uppvärmningen skapar nya möjligheter såsom fartygstrafik till Japan och Kina norr om Ryssland.

Denna nya logistiska möjlighet blir en ny exportväg för våra råvaror och förädlade produkter.

En annan logistisk möjlighet är järnvägstrafiken mellan Asien och Amerika via Norrbotten till Narviks hamn. Den möjligheten är redan testad och finns med i EUs logistikplaner.

En annan möjlighet är det stora energiöverskottet i Norrbotten. Energiöverskottet kopplat till den stora mängd råvaror från skogen samt malmer och mineraler skapar förutsättningar till exempelvis storskalig produktion av långt förädlad bioenergi som därmed kan ersätta oljan både i Sverige men även på exportmarknaden. På detta sätt kan Sverige bli en föregångare när det gäller det fossila fria samhället. Det kan även innebära möjligheter till nya jobb inom nya branscher i vårt län och vår kommun.

Regionala samarbeten

Tornedalsrådet är ett samarbete mellan Tornedalskommunerna Haparanda, Övertorneå, Pajala, Kiruna, Storfjord, Kåfjord och Kautokeino, Enontekiö, Muonio, Kolari, Pello, Ylitornio och Tornio. Tornedalsrådet är ett samarbets- och intresseorgan för Tornedalen. Tornedalsrådet har som målsättning att främja Tornedalskommunernas, näringslivets, företagens, organisationernas och invånarnas inbördes och internationella samarbete genom att verka för områdets intressen och dess utvecklande samt bevarande av det tornedalska kulturarvet. Mer information finns på: www.tornedalen.org

Borgmästaravtalet

Övertorneå kommun ingår i borgmästaravtalet. Borgmästaravtalet är den konventionella europeiska rörelsen som engagerar lokala och regionala myndigheter, som på frivillig väg åtar sig att öka energieffektiviteten och användningen av förnybara energikällor på sina territorier. Avtalsparternas syfte genom detta åtagande är att uppfylla och överskrida Europeiska unionens mål att senast år 2020 minska CO₂-utsläppen med 20 %. Mer information finns på: www.borgmastaravtalet.eu

Mellankommunal samverkan

Eftersom Övertorneå är en relativt liten kommun räknat i befolkning, marknad, ekonomiska termer etc är behovet av samverka och samarbete med andra kommuner, organisationer, företag, myndigheter, föreningar mfl utanför vår kommungräns av stor vikt.

Regionalt skapas samverkans modeller och processer via de regionala aktörerna såsom Länsstyrelsen, landstinget och Kommunförbundet. Mellan dessa parter finns en organiserad och strukturerad samverkan sedan lång tid tillbaka.

Dessa parter har också format med kommuner mfl de regionala visionerna, målen och programmen för länet. Här har också vårt EU medlemskapet inkluderats genom att vi regionalt tar hänsyn till vad de olika EU programmen och de nationella målen och visionerna ger för influens på det lokala utvecklingsarbetet.

Konkret samverkan där Övertorneå deltar

Inom regional och lokal utveckling finns en rad samverkans aktörer och aktiviteter. I nästa spalt nämns de viktigaste:

LRF regional deltar i flera av de aktiviteter som bedrivs i vår kommun.

ABCD projektet och Grön framtidsgård men även i bioenergi frågorna är LRF med och samverkar och delger sin kunskap och sina nätverk. Den senaste gemensamma aktiviteten är att klarlägga tillsammans med LRF, Handlarna mfl om vi kan få tills stånd en plats för försäljning av närproducerade varor och tjänster.

Inom näringslivsutvecklings området har ALMI, BDPOP, Invest in Norrbotten, Länsstyrelsen, Landstinget, Swedish Lapland och Heart of Lapland både utförar- och finansieringsroller i vår kommun.

Heart of Lapland som organiserar 30 medlemsföretag i de fem östligast kommunerna i länet bedriver bl.a. vår turistinformation idag. Här sker också en samverkan med de berörda kommunerna.

Gränsöverskridande samverkan bedrivs i bland annat Tornedalsrådet där kommunen fn är medlem. Tornedalsrådet jobbar i hela området från Bottenviken till Norska havet.

Huvudsaklig samverkan är av administrativ art idag. Kommunen har även lokal samverkan med Handlarna, Företagarna och LRF som syftar till att stärka utvecklingen inom olika näringsgrensområden.

En viss samverkan eller samarbete finns med de finska grannkommunerna Ylitornio och Pello. Här finns utrymme till mer insatser på teknik och besöksnärsområdet men även inom skola och kultur.

Utbildning Nord i Övertorneå är ett trelands samverkan inte bara inom kompetensutvecklingsområdet utan även inom arbetsmarknads och utvecklingsområden.

I dagarna startar en samverkan med LTU där Tillväxtenheten blir Övertorneå företagens nod in i Campus området på LTU.

Inom ramen för projektet Koldioxidkrediter från skogen finns en lång samverkan mellan Övertorneå kommun, Sveaskog, SveMin (Branschföreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige), LRF Norrbotten, SLU och Kalix Naturbruksgymnasium. Projektet, vars syfte är att öka skogens klimatnytta genom tillväxthöjande skogsbruksåtgärder, finansieras av Vinnova, Landstinget, Länsstyrelsen i Norrbotten samt projektets aktörer.

2.2 LAGSTIFTNING

Allmän lagöversikt

År 1987 grundades en ny lagstiftning för bygg och naturresurshushållning genom Plan- och bygglagen (PBL) och Naturresurslagen. Genom PBL fastställdes att varje kommun skall ha en översiktsplan som täcker hela kommunens yta. Den nya lagstiftningen innebar en decentralisering av ansvar från stat till kommun när det gäller bygga- de, utformning av naturmiljön samt hushållning med mark- och vattenresurser. År 1998 inarbetades Naturresurslagen i Miljöbalken (MB) och idag kompletterar PBL och MB varandra. Miljöbalken är till sin karaktär en övergripande lag som verkar genom PBL, översiktsplanen samt vissa specialla- gar.

Plan- och bygglagen

PBL är den centrala författningen inom plan- och marklagstiftningen med syftet att främja en god samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden för människor i dagens sam- hälle och kommande generationer.

Lagen innehåller ett antal verktyg för planering och byggande där ett av det viktigaste är kom- munens översiktsplan. I översiktsplanen redovi- sas hur kommunen tänker sig att använda mark- och vattenområden inom kommunen, men även hur bebyggelsen skall utvecklas och bevaras, hur riksintressen skall tillgodoses och miljökvalitets- normer iakttas. I 3 kap PBL föreskrivs att varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Syftet med planen är att skapa och bibehålla en god livsmiljö och goda levnadsförhållanden för kommunmedbor- garna samt att främja en god naturresurshushåll- ning. Översiktsplanen bör ange visionen för kom- munens framtida utveckling och de strategier som valts för att uppnå de fastlagda målen.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande för ef- terkommande beslut utan är istället vägledande för andra planer och beslut. Här görs ingen av- vägning mellan allmänna och enskilda intressen, utan detta sker istället vid senare prövning i sam- band med bygglov, upprättande av detaljplan och områdesbestämmelser, täktbeslut, vattendom o.d. Lovansökan måste prövas mot det allmänna intresse som anges i översiktsplanen. En tydlig och välmotiverad översiktsplan har dock stora möjligheter att påverka efterkommande beslut.

Översiktsplanen ger alltså endast ett preliminärt besked om hur kommunen ser på markanvänd- ningen.

I 3 kap. PBL regleras bestämmelser för översikts- planer och ur 2§ framgår att planen skall redovisa de allmänna intressen enligt som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenom- råden. Vid redovisningen skall riksintressen en- ligt 3 eller 4 kap. MB anges särskilt.

Av planen skall framgå:

- Grunddragen i fråga om den avsedda använd- ningen av mark- och vattenområden
- Kommunens syn på hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras
- Hur kommunen avser att tillgodose de redovi- sade riksintressena och följa gällande miljökvali- tetsnormer

Översiktsplanens innebörd och konsekvenser skall kunna utläsas utan svårighet.

Översiktsplanen skall antas av kommunfullmäk- tige och är därmed kommunens främsta instru- ment vid prövning av mark- och vattenanvänd- ningsfrågor inom kommunen.

Detaljplaner används när kommunen rättsligt vill slå fast hur bebyggelse skall utformas. Planerna upprättas i första hand vid större förändringar i markanvändningen och är till skillnad från över- siktsplanen juridiskt bindande. I detaljplaner kan markanvändningen styras på ett mer detaljerat sätt och de ger också kommunen rätt att lösa in mark. Dock får en detaljplan endast omfatta en begränsad del av kommunen.

I 4 och 5 kap. PBL regleras bestämmelser för de- taljplaner och områdesbestämmelser. Här anges tydligt när detaljplaner respektive områdesbe- stämmelser skall upprättas, vad som skall beaktas vid upprättandet samt hur planförfarandet går till.

Miljöbalken

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken verkar övergripande över PBL och tillämpas vid planläggning. Syftet är att kommunen skall ta hänsyn till de i Miljöbalken redovisade strävanden efter en god resurshushållning. Vidare skall staten ges möjlighet att bevaka riksintressen genom Miljöbalken.

Miljöbalkens kap 3 och 4

3 och 4 kap MB innehåller de så kallade hushållningsbestämmelserna som fungerar som grundläggande materiella miljöregler i balken. Reglerna fokuserar på användningen av mark- och vattenområden, där 3 kap omfattar användning av olika mark- och vattenområden oavsett var i landet dessa finns. Här regleras vilka intressen som skall främjas och hur riksintressen regleras. I 4 kap. finns istället särskilda hushållningsbestämmelser vilka styr, i lagtexten angivna, geografiska områden i landet.

Riksintressen presenteras närmare i ett eget kapitel.

Miljöbalkens kap 5 och 6

Här finns bestämmelser om Miljökvalitetsnormer och miljökonsekvensbeskrivning "MKB".

Enligt Miljöbalken antas en översiktsplan alltid medföra "betydande miljöpåverkan" och ska miljöbedömas. Syftet är att integrera miljöaspekterna i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöbedömningen av denna översiktsplan presenteras i bilagd MKB. Miljökvalitetsnormerna presenteras i kap 2.4 samt i bilagd MKB.

Miljöbalkens kap 7

Områdesskydd

Skyddet innebär att värdefulla miljöer och känsliga arter skyddas där de finns kvar idag. Områdenas värde som livsmiljöer för växter och djur är den främsta grunden för skyddet.

Skogarnas kulturmiljövärden och värden för rekreation och friluftsliv ingår också ibland i syftet med skydd av områden.

Den svenska lagstiftningen ger möjlighet till skydd av såväl områden som arter och organismgrupper. Nationalparker inrättas av riksdagen medan naturreservat och biotopskydd beslutas av naturvårdsmyndigheter med stöd av miljöbalken.

Strandskyddets är ett områdesskydd som regleras av miljöbalken. 7 kap 13-18 paragraf, se avsnitt 2.5 fysisk planering.

Lagstiftning för forn- och kulturlämningar

Fasta fornlämningar är skyddade enligt Lag om kulturminnen. Fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna, oftast i minst 100 år förutsatt att den är tillkommen senast 1850, eller skyddad genom länsstyrelsens beslut, om den kan antas vara senare tillkommen.

Lämningar i skog och mark yngre än 100 år tillkomna efter 1850 från verksamheter som inte längre förekommer i dagens samhälle räknas som kulturlämningar ex. byggnader, tjärdalar, kolbottnar och även kyrkliga kulturmiljöer. Kulturlämningar skyddas av Skogsvårdslagen.

Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Den som avser att uppföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras av företaget och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, skall arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet skall omedelbart anmäla förhållandet hos länsstyrelsen. Den som vill rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning skall ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen får lämna sådant tillstånd endast om fornlämningen medför hinder eller olägenhet som inte står i rimligt förhållande till fornlämningens betydelse.

2.3 RIKSINTRESSEN

Riksintressen – bakgrundsfakta

Det är kommunen som har rätten och skyldigheten att ta initiativ till att upprätta översiktsplaner eller detaljplaner. Enligt PBL skall alla kommuner ha en kommuntäckande översiktsplan vilken därmed fungerar som en form av riksplanering.

Staten är däremot inte beredd att helt avhända sig inflytandet över markanvändningen i riket. Därför kan staten ange att mark är av riksintresse vilket således begränsar kommunens inflytande. I riksintresseområden kan exempelvis staten låta överpröva detaljplaner om dessa hotar de värden som ligger till grund för riksintresset. Riksintresseområden kan bildas med stöd av 3 och 4 kap. MB.

Riksintressena är viktiga instrument för avvägningar i samhällsplanering. Riksintressen utpekas inom en rad olika områden, både för bevarande- och nyttjandebalansen. Naturvårdsverket anger vilka områden som är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Kommunerna ska tillgodose riksintressena i sina översiktsplaner.

Områden som är av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön (3 kap. 6 § miljöbalken).

Riksintressen

Riksintressen berörs av bestämmelser i miljöbalken (MB). Att ett område klassats som riksintresse betyder att det väger tyngre än lokala allmänna intressen vid en avvägning i den fysiska planeringen och att områdets värde eller betydelse inte påtagligt får skadas.

Riksintressen som planeringsverktyg

Ett område med särskilda värden av olika slag kan uppmärksammas genom att vara av riksintresse. Riksintressen ska prioriteras i den fysiska planeringen och ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dem. Det ska framgå av en kommuns översiktsplan hur riksintressenas värden ska tillgodoses. Riksintressen behandlas i 3 och 4 kap. MB. Riksintressen som regleras av 3 kap. MB, kan både vara av bevarandekaraktär och utnyttjandekaraktär.

Det är inte ovanligt att olika riksintressen överlappar varandra. Om ett område är av riksintresse för flera ändamål, måste en avvägning göras och det riksintresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ska prioriteras. Totalförsvarets riksintressen ges dock företräde.

Riksintressen enligt Miljöbalken 4 kapitlet

I Miljöbalkens 4 kap. finns vissa geografiska områden av riksintresse angivna, bl.a vissa älvdalar där Torne älvdal är ett av de utpekade områdena. De älvdalar som finns upptagna i Miljöbalken berörs av 4 kap. 1§, 2§ och 6§. Paragraferna kan sammanfattas på följande sätt :

”Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får endast komma till stånd om det kan ske på ett sådant sätt att det inte påtagligt skadar områdenas natur och kulturvärden. Bestämmelsen utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter, det lokala näringslivet, eller anläggningar som behövs i totalförsvaret. Turismens och främst det rörliga friluftslivet intressen skall främst beaktas vid prövning av exploateringsföretag”.

Då områdena i 4 kapitlet är geografiskt utpekade uppstår inte någon rättslig osäkerhet till följd av att en specialmyndighet klassar området som riksintresse som i 3 kap. En annan skillnad mellan 3 och 4 kap. är att områdena i 4 kap. endast är av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och/eller friluftsliv, således aldrig för mineralbrytning eller andra exploateringsföretag.

Utpekade områden av riksintresse

Riksintresse enligt 4 kap 6§ MB

Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i nationalälvarna Torneälven, Kalixälven, Piteälven och Vindelälven med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden. Inom Övertorneå kommun finns Torneälvsystem som således skyddas från utbyggnad av vattenkraft.

Detta gäller dock inte vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan. Bestämmelserna utgör heller inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret.

Riksintresse enligt 4 kap 8§ MB

En användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket punkt 1 eller 2, som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a §, får komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats.

Sedan 1 juli 2001 är samtliga Natura 2000-områden klassade som riksintresse för naturvården. Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, har byggt upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse för naturvårdssynpunkt, även kallat Natura 2000. Nätverket består av många tusen värdefulla naturområden inom EU där arter och naturtyper, som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv, bevaras för framtiden.

Skapandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Bern-konventionen samt konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s habitat- och fågeldirektiv. EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att själva välja hur målen skall uppnås.

Det största areella naturskyddsområdet i Övertorneå kommun är Kuusivaara.

Riksintressen enligt Miljöbalken 3 kap.

Allmänt

I 3 kap. MB anges grundläggande hushållningsbestämmelser för olika verksamheter och intressen. För vissa av dessa verksamheter och intressen kan områden av riksintresse anges. Det har betydelse om ett område är av riksintresse eller inte, då riksintresseområden "skall skyddas" och inte som i normalfallet "så långt som möjligt". Dessutom har riksintresset en annan viktig rättsföljd, nämligen att staten får bryta det kommunala planmonopolet i PBL då länsstyrelsen skall överpröva planbeslut som strider mot just riksintressen.

Enligt 3 kap. kan ett område vara av riksintresse för ett eller flera av följande näringar och intressen: rennäring och yrkesfiske, naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv, utvinning av värdefulla ämnen eller material, lokalisering av anläggningar för industri, för produktion och distribution av energi, för kommunikationer, vattenförsörjning och för avfallshantering samt anläggningar för totalförsvaret.

Sammanfattningsvis omfattar 3 kapitlet mycket olika intressen vilka huvudsakligen indelas i två kategorier. Det finns bevarandevärda intressen som kan skadas om exploateringar eller andra ingrepp tillåts. Dels finns vissa utnyttjanden som kan försvåras om andra utnyttjanden tillåts. Det är dessutom mycket vanligt att ett område har betydelse för flera av de intressen som regleras i 3 kap. Vid eventuella konflikter i sådana fall sker avvägningar med hänsyn till riksintressen, allmänna intressen och hur väl användningen främjar en god hushållning.

Uttekade områden av riksintresse

Riksintresse enligt 3 kap 5§ MB

Ett område som är av riksintresse för rennäringen skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande.

Ett antal områden har utpekats som riksintresse för rennäringen i Övertorneå. Hit hör svåra passager, områden för rastbety, flyttleder och kärnområden.

Riksintresse enligt 3 kap 6§ MB

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

I Övertorneå finns år 2012 sex stycken områden som har utpekats som riksintresse för naturvård. Torneälv, från Svanstein i norr till södra kommungränsen, samt Soukolojärvi och Armasjärvi utgör riksintresse för kulturmiljövård. Torneälv utgör riksintresse för friluftsliv i Övertorneå med anledning av fritidsfiske samt kulturstudier.

Riksintresse enligt 3 kap 7§ MB

Områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. I Övertorneå finns ett område med värdefulla fyndigheter av grafit.

Riksintresse enligt 3 kap 8§ MB

Områden som är av riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Energimyndigheten har reviderat områdena angivna som riksintresse för vindbruk (dec 2013).

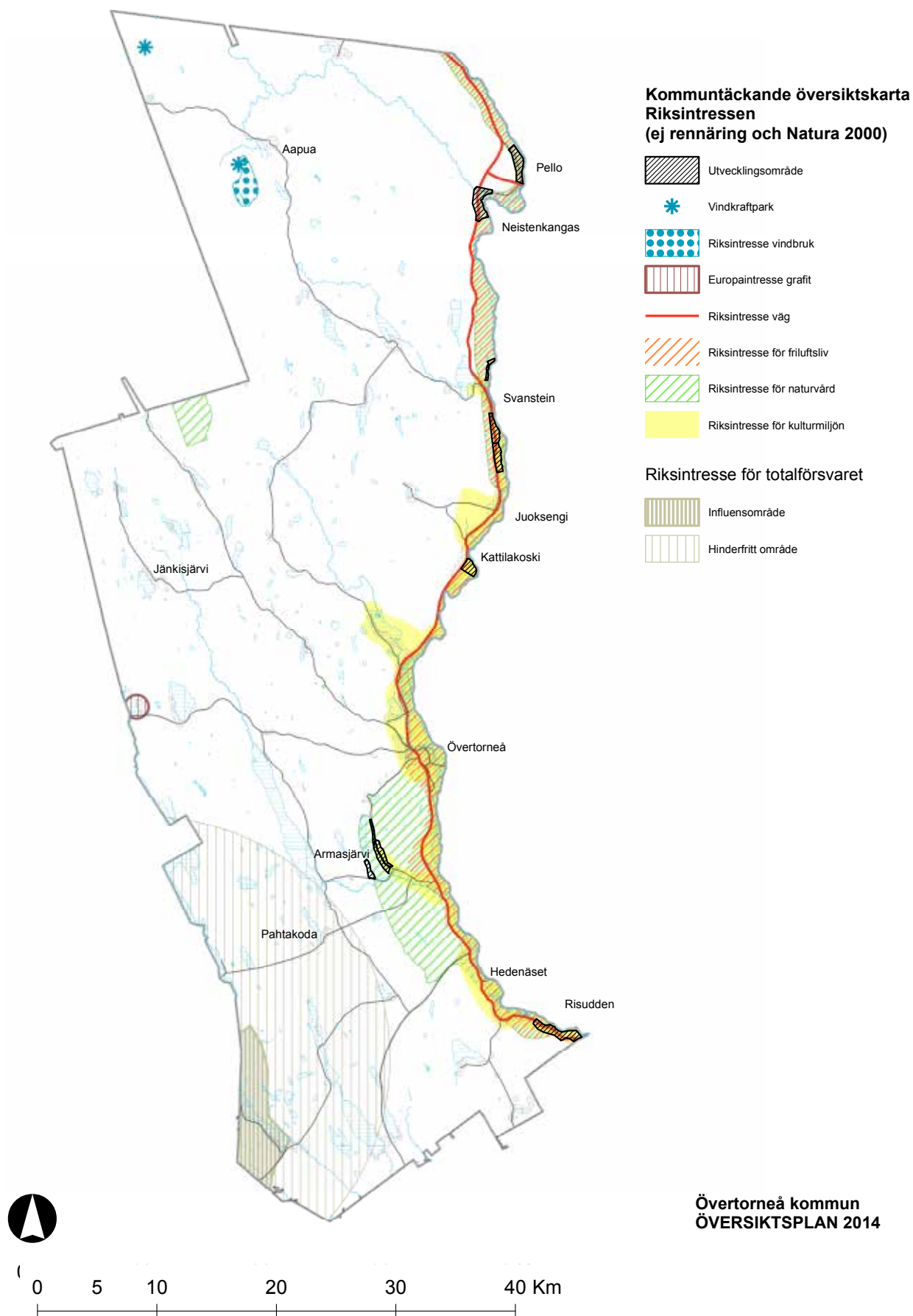
Tillväxtverket utreder riksintresse för industriell produktion. Riksväg 99 utmed Torneälv är av riksintresse.

Riksintresse enligt 3 kap 9§ MB

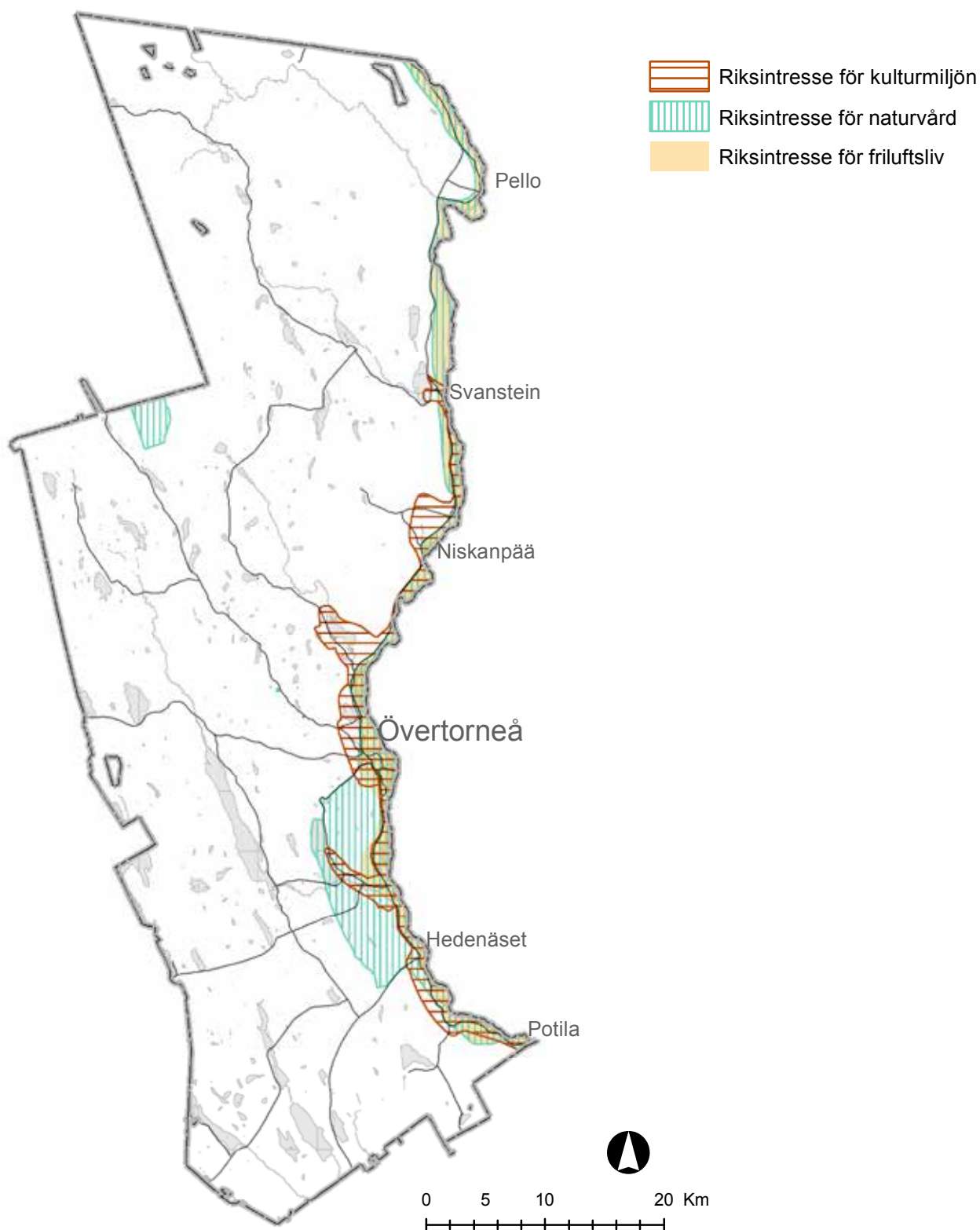
Riksintresset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygplatser som redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelse-system. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset. Inom Övertorneå kommun finns inget geografiskt avgränsat riksintresse, däremot berörs kommunens sydvästra hörn av influensområdet för Lomby Orrträsk skjutfält samt av område med behov av hinderfrihet kopplat till skjutfältet.

Försvarsmakten bör kontaktas i tidigt skede avseende vindkraftsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende högre objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flyghinderdatabas.

Kartor med övriga rikstintressen finns under kap 2.7

Riksintresse enligt kap 3, § 6 miljöbalken

2.4 MILJÖKVALITETSNORMER

Bakgrund

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med Miljöbalken där de återkommer under 5 kap. Syftet med miljökvalitetsnormerna är att komma tillrätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som t.ex. trafik och jordbruk. Det är i första hand regeringen som beslutar om miljökvalitetsnormer och de flesta normerna baseras på krav i olika EG-direktiv. Om normerna är en följd av ett nytt EG-direktiv kan regeringen överlåta beslutet åt en myndighet. Exempelvis beslutar Vattenmyndigheterna om miljökvalitetsnormer för vatten.

En miljökvalitetsnorm kan t.ex. gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark eller vatten. De kan antingen införas för hela landet eller för ett visst geografiskt område, exempelvis ett län eller en kommun. Normen kan anges som en halt eller ett värde, men kan även beskrivas i ord. Enskilda verksamhetsutövare ska bedriva sin verksamhet så att befintliga normer inte överträds. De nivåer som en miljökvalitetsnorm anger får, alternativt bör, inte över- eller underskridas efter ett visst fastställt datum.

2013 finns det miljökvalitetsnormer för

- föroreningar i utomhusluften (Luftkvalitetsförordning SFS 2010:477)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675, ikraft 2012-03-01)
- vattenkvalitet (Förordning 2004:660 om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, ikraft 7 dec 2009)

Förändringarna av EU:s luftdirektiv och införandet av ramdirektivet för vatten kommer att medföra nya gränsvärden i form av miljökvalitetsnormer.

Genom tillsyn, tillståndsprövning, planering m.m. skall myndigheter och kommuner se till att gällande normer verkligen uppfylls. Om det anses nödvändigt för att uppfylla en norm, eller om EGrätten kräver det, skall regeringen, en myndighet, kommun eller kommunförbund upprätta ett åtgärdsprogram. Idag finns det åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar samt för buller.

Utomhusluft

Övertorneå kommun har deltagit i det nationella urbanmätnätet och gjort mätningar av luftkvaliteten 1999/2000, 2000/2001 - tätortsbakgrund - och 2005/2006 - tätortsbakgrund samt första gången i gaturummet.

Man har från början mätt svaveldioxid, kväveoxider och sot under vinterhalvåret, 6 månader. De två senaste mätperioderna har dessutom partiklar, PM10 och lättflyktiga kolväten, VOC, inklusive bensen mätts. Dessa vintermätningar visar på allt bättre luftkvalitet i centrum och klarar samtliga miljökvalitetsnormer för de mätningar som gjorts. Värdena för PM10 klarar den övre utvärderingströskeln 14 ug/m³ för årsmedelvärdet och den nedre utvärderingströskeln för dygn (90%-ilen) i urban bakgrund.

Man har från början mätt svaveldioxid, kväveoxider och sot under vinterhalvåret, 6 månader. De två senaste mätperioderna har dessutom partiklar, PM10 och lättflyktiga kolväten, VOC, inklusive bensen mätts. Dessa vintermätningar visar på allt bättre luftkvalitet i centrum och klarar samtliga miljökvalitetsnormer för de mätningar som skett. Värdena för PM10 klarar den övre utvärderingströskeln 14 ug/m³ för årsmedelvärdet och den nedre utvärderingströskeln för dygn (90%-ilen) i urban bakgrund.

Förklaringarna till den stigande luftkvaliteten är flera. Nya fordon med lägre bränsleförbrukning och ökad andel fordon med katalysatorer, har avsevärt förbättrad bränslekvalitet men även den med ca 2 %/år minskande befolkningen har medfört högre luftkvalitet. Vad gäller bensen har den Europeiska normen med sänkt bensenhalt från den svenska 3 V/V% till 1 V/V% minskat bensenutsläppet med 67% i ett slag från 2005. Resultatet av det är att Övertorneå kommun hade 2005/2006 nått planeringsmålet år 2020: 1 ug/m³, för bensen i gaturummet.

Samtidigt trädde nya normer för diesel ikraft 2005. EN 590/2005 tillåter <8 V/V% polyaromatiska kolväten och den svenska drivmedelslagen 2011:319 tillåter ej mätbara halter av PAH i miljöklass 1.

Befolkningens storlek, industrialiseringsgrad etc medför att Övertorneå kommun ej åläggs att utföra vidare luftmätningar.

Omgivningsbullen

Befolkningens storlek, trafikmängden etc medför att Övertorneå kommun ej åläggs att kartera samhällsbullen.

Vattendirektivet omvandlat till miljökvalitetsnormer

Förutsättningar

Den 18 december 2009 blev det beslutat om miljökvalitetsnormer (MKN) för vattenförekomster i norra Bottenvikens vattendistrikt. (Se Länsstyrelsens i Norrbottens län föreskrifter 25 FS 2009:176 A93.)

I Övertorneå kommun redovisas 9 st grundvattenförekomster och 147 st ytvattenförekomster.

Åtgärder

Hur ska kommunen agera för att miljökvalitetsnormerna för vattenförekomster uppnås?

För att miljökvalitetsnormerna ska uppnås krävs att myndigheter och kommuner senast den 22 december 2012 har vidtagit de åtgärder som beslutats i Åtgärdsprogram Bottenvikens vattendistrikt 2009-2015*. Åtgärder är antingen kontinuerliga eller engångsinsatser. I flera fall innebär de krav på utredningar som ska leda till faktiska åtgärder i vattenförekomster. De faktiska åtgärder ska leda till att miljökvalitetsnormerna uppnås senast det år som är angivet i beslutet (2015, 2021 eller 2027). De faktiska åtgärder kan påbörjas med omedelbar verkan, men det krävs inte att de är fullt ut genomförda den 22 december 2012.

*) Åtgärdsprogram Bottenvikens vattendistrikt 2009-2015. Länsstyrelsens rapportserie nr 2010/1 ISSN: 0283-9636. Utgivare: Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt vid Länsstyrelsen i Norrbottens län, januari 2010.

Följande åtgärds punkter berör kommunernas arbete:

1. Samtliga myndigheter och kommuner som omfattas av detta åtgärdsprogram ska den 28 februari varje år rapportera till Vattenmyndigheten vilka åtgärder som genomförts under föregående kalenderår i syfte att säkerställa att miljökvalitetsnormerna som har föreskrivits för vattenförekomster inom myndighetens eller kommunens verksamhetsområde uppnås. Rapporteringen infördes år 2011. Utveckling av rapporteringen sker i samverkan med Vattenmyndigheten.

Kommunen kommer att sammanställa en rapport till Vattenmyndigheten över vilka åtgärder man genomfört.

2. Kommunerna behöver, inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Kommunen kommer att prioritera tillsynen av verksamheter i de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status, t ex Kuittasjökis avrinningsområde

3. Kommunerna behöver ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status.

Kommunen kommer att inventera enskilda avlopp med början i de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

4. Kommunerna behöver inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricksvattentäkter som behövs för dricksvattenförsörjningen, så att dricksvattentäkterna långsiktigt bibehåller en god kemisk status och god kvantitativ status.

Kommunen kommer vid behov att upprätta vattenskyddsområden med föreskrifter (med stöd av kap 7 MB).

5. Kommunerna behöver tillse att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dag, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd.

Kommunen kommer vid behov att upprätta vattenskyddsområden med föreskrifter (med stöd av kap 7 MB).

6. Kommunerna behöver utveckla sin planläggning och prövning så att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

Tematiskt tillägg LIS-områden, i MKB redovisas hänsyn och ställningstagande för MKN.

7. Kommunerna behöver, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

Kommunen kommer vid behov att upprätta vattenplaner, åtgärdsplan avseende uppgradering av de kommunala vattenreningsverken, vattenskyddsområden med föreskrifter (med stöd av kap 7 MB och avloppsvattenplaner).

Sjöar och vattendrag som meddelats Miljö kvalitetsnormer

Sjöar: Aapuajärvi, Ahmajärvi, Armasjärvi, Hirvijärvi, Jomotusjärvi, Jukulajärvi, Junkijärvi, Jänkijärvi, Kannusjärvi, Kenkäjärvi, Kivijärvi, Koutojärvi, Kuittasjärvi, Kuivajärvi, Kukasjärvi, Kulmunkijärvi, Kuurajärvi, Kuusijärvi, Kätöjärvi, Liehittäjärvi, Littiäisjärvi, Makkarajärvi, Matojärvi, Mettjärvi, Mormanki, Naarajärvi, Onkijärvi, Pallakkajärvi, Penikkajärvi, Penttäjänjärvi, Persomajärvi, Pihtijärvi, Pitkäjärvi1, Pirttijärvi, Pitkäjärvi2, Puhkurijärvi, Puostijärvi, Pyhäjärvi, Rantajärvi, Riipijärvi, Rovakkajärvi, Ruokojärvi, Saarijärvi, Salmijärvi, Siekasjärvi, Soukolojärvi, Syväjärvi1, Syväjärvi2, Vuomajärvi, Yli-Kuittasjärvi, Ylinenjärvi.

Vattendrag: Penttäsjoki, Puruoja, Kuittasjoki – Säiväjoki – Jylhäjoki – Pillujoki, Ylijoki, Soukolojoki – Isojoki – Ylinenjoki – Juojoki – Naarajoki, Armasjoki – Puostijoki, med biflöden.

2.5 FYSISK PLANERING

Fördjupade översiktsplaner

En översiktsplan (ÖP) är kommuntäckande, en *fördjupad översiktsplan* (FÖP) kan behövas när man vill studera ett område eller en verksamhet, exempelvis vindkraft, närmare.

Detaljplaner

Markanvändningen skall enligt PBL 5 kap. regleras genom detaljplan (DP) för

- Ny sammanhållen bebyggelse
- Ny enstaka byggnad vars användning får betydande inverkan på omgivningen eller som skall förläggas inom ett område där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse, om tillkomsten av byggnaden inte kan prövas i samband med prövning av ansökan om bygglov eller förhandsbesked
- Bebyggelse som skall förändras eller bevaras, om regleringen behöver ske i ett sammanhang.

De större orterna i Övertorneå omfattas av detaljplan. Utöver det finns detaljplaner upprättade för turistanläggningar, industriområden, fritidsbebyggelse och tullstation.

För följande områden finns detaljplaner.

1. Pello
2. Svanstein
3. Rantajärvi
4. Juoksengi
5. Övertorneå
6. Ruskola, Ekobyn
7. Luppio
8. Hedenäset
9. Puostijärvi
10. Svanstein , Pullinki, Turistanläggning
11. Luppioberget, Turistanläggning
12. Haapakylä Industriområde
13. Tullstation Övertorneå
14. Kattilakoski turistanläggning
15. Vindkraft Aapua

Strandskydd

Strandskyddet kom till på 1950-talet i syfte att förhindra en överexploatering av stränderna och bevara allmänhetens tillgång till stränder och vatten för friluftsliv. Senare utvidgades det till att även skydda stränderna på grund av deras stora betydelse för den biologiska mångfalden.

Strandskyddet regleras i 7 kap. 13-18 paragraf. MB och omfattar hela kuststräckan, men även alla sjöar och vattendrag. Skyddszonen utgår från strandkanten och sträcker sig vanligtvis 100 meter i båda riktningarna, inklusive undervattensmiljön. Länsstyrelsen kan dock utvidga zonen upp till 300 meter om det behövs för att tillgodose strandskyddets syfte.

Strandskyddet kan upphävas om det anses finnas särskilda skäl. Det handlar då i första hand om detaljplanlagt område. Dispens från strandskyddet innebär inte att exempelvis skyddet för fornlämningar upphävs.

En ny lagstiftning för strandskyddet som innebär ökat ansvar för kommuner och länsstyrelser började gälla 2009 och 2010.

Syftet med lagändringen var att öka det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet. Lagen innebär ett fortsatt generellt strandskydd i hela landet med följande nyheter:

- Kommunen får upphäva strandskyddet i detaljplaner och ge dispens
- En fri passage skall säkerställas runt stränder
- Kommunen skall redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i översiktsplanen där det skall bli lättare att bevilja dispens
- Länsstyrelsen skall bevaka strandskyddsintresset vid kommunal planläggning
- Länsstyrelsen har möjlighet att överpröva kommunala beslut om upphävande och dispenser

Den nya lagstiftningen innebär förändrade roller för kommuner och myndigheter. Kommuner och länsstyrelser kommer framöver att få en tyngre roll för skyddet av strandområden jämfört med nuvarande lagstiftning.

Kommunerna får rätt att besluta om strandskyddsdispens i de flesta fall och ska i sina översiktsplaner peka ut områden som kan vara lämpliga för landsbygdsutveckling. Kommunerna skall dessutom ansvara för tillsynen över strandskyddsområden med några få undantag.

Länsstyrelserna skall vägleda och granska de kommunala översiktsplanerna när det gäller utpekanden av områden för landsbygdsutveckling. De kommer att ansvara för tillsynen av strandskyddsområden när det gäller försvarsanläggningar, allmänna vägar och järnvägar, områden som skyddas enligt kap 7 miljöbalken samt områden skyddade enligt förordnande om landskapsbildskydd enligt gamla Naturvårdslagen 19§.

Utvidgat strandskydd

Arbete pågår hos länsstyrelsen som har presenterat ett remissförslag på utvidgat strandskydd. Det innebär att strandskyddsområdet på 11 områden i kommunen kan komma att utvidgas till mellan 150 och 300 meter. Beslut om dessa områden kommer under 2014.

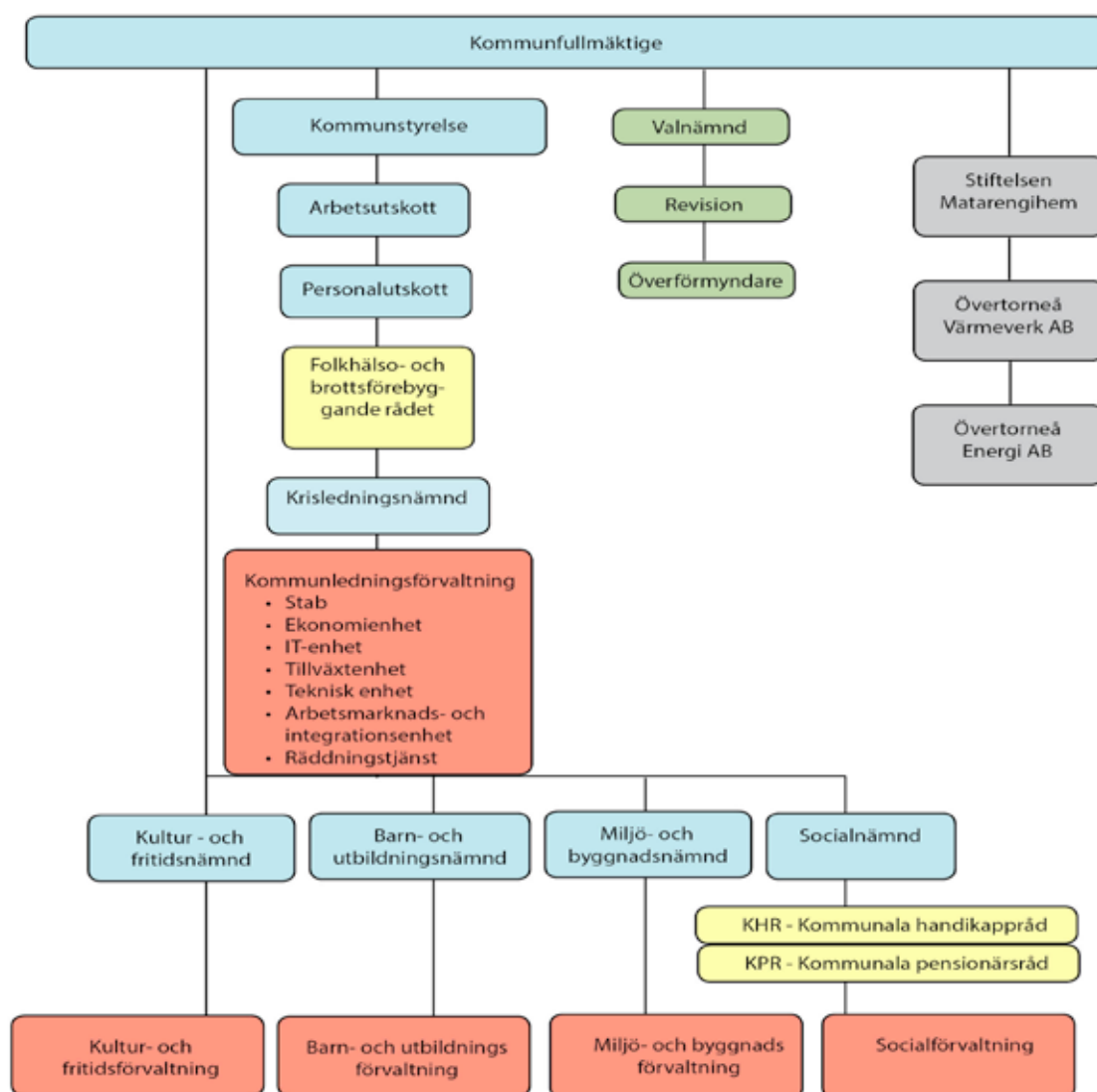
2.6 KOMMUNAL VERKSAMHET

Övertorneå kommun har ansvar för viktiga samhällsfunktioner. En del av dessa uppgifter är obligatoriska. Till denna kategori räknas social omsorg (äldre- och handikappomsorg, individ – och familjeomsorg), för- grund- och gymnasieskola, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning och avfallshantering, vatten och avlopp, räddningstjänst, biblioteksverksamhet och bostäder.

I vår verksamhet finns också frivilliga åtagande som vi tagit på oss att utföra. Dessa består t ex av kultur- och fritid, teknisk service, energiförsörjning, underhåll av gator och hemsjukvård.

Ansvar för den regionala och lokala kollektivtrafiken delar vi med övriga kommuner och landstinget.

Övertorneå kommuns organisation år 2013:

Bostadsförsörjning

Det är kommunstyrelsen som har det yttersta ansvaret för kommunens bostadsförsörjning. Kommunfullmäktige har i dagsläget inte antagit några riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Följande frågor är prioriterade för Övertorneå kommun.

- Tillgänglighet för funktionsnedsatta personer i bostäder, bostadsområden och offentlig miljö
- Bostadsförsörjningen för äldre/funktionsnedsatta personer och ungdomar/studenter
- Trygghetsskapande åtgärder
- Skapa god närmiljö för barn
- Boendesituationen för flyktingar som har fått uppehållstillstånd
- Få igång byggandet av hyresrätter med rimliga hyror
- Omvandling av lokaler eller institutioner till bostäder
- Öka inflyttningen

Fastighetsmarknaden

I Övertorneå finns det allmännyttiga bostadsbolaget, Stiftelsen Matarengihem. Senaste ändringen av ägardirektiven skedde 2011 (Boverket, 2012, Bostadsmarknadsenkät). Antalet privata hyresrätter i Övertorneå kommun är svårt att uppskatta exakt då det finns relativt många privata hyresvärdar men inget centralt register eller bostadsförmedling. Vid samtal med flera sakkunniga (personlig kommunikation, B. Suup & P-E. Muskos, 2013-05-27) torde det totala antalet tillgängliga hyreslägenheter via privata hyresvärdar i Övertorneå kommun uppgå till ca 80-100.

Privatägda bostäder

Uppgifter från Lantmäteriets fastighetsregister visar att antalet privata hyresrätter i Övertorneå kommun uppgår till cirka 113 stycken fördelat på 37 hyresvärdar. Det finns även 36 stycken bostadsrätter i Övertorneå kommun varav 20 stycken förvaltas av HSB och resterande 16 av Riksbyggen.

Lediga lägenheter

Det allmännyttiga bostadsföretaget, Stiftelsen Matarengihem har en egen kö. Förturssystem finns för personer som fått arbete i kommunen och som inte har möjlighet att pendla, hushåll som på grund av skilsmässa behöver ny bostad och flyktingar som ingår i det kommunala flyktingmottagandet. Övertorneå kommun har ett samarbete med Stiftelsen Matarengihem för att få fram bostäder till hushåll som inte blir godkända på den ordinarie bostadsmarknaden. Kommunen hyr även lägenheter, vilka är utspridda i bostadsbeståndet som sedan hyrs ut i andra hand till personer där boendet, exempelvis är förenat med tillsyn och/eller särskilda villkor eller regler. För att motverka eller avhjälpa hemlöshet har kommunen hyresgarantier och överenskommelse med Stiftelsen Matarengihem om att de ska sänka kraven på de bostadssökande, exempelvis genom att godkänna försörjningsstöd som inkomst (Boverket, 2013, Bostadsmarknadsenkät, s. 10-12).

Framtida bostadsbehov

Den sammanfattande bedömningen av bostadsmarknaden i Övertorneå visar på att det råder brist på bostäder i centralorten och balans i bostadsbeståndet i övriga kommundelar. Per 2013-01-01 fanns 18 outhyrda lägenheter i kommunen. Det råder i dagsläget brist på mindre hyreslägenheter, 1-2 rum och kök. Inga lägenheter är kallställda och det finns inga planer på att riva eller sälja bostäder under perioden 2013-2014 (Boverket, 2013, Bostadsmarknadsenkät).

Stiftelsen Matarengihem anger (Boverket, 2013, Bostadsmarknadsenkät, s. 14) att det råder brist på mindre bostäder som ungdomar efterfrågar. Samt att de lediga bostäder som finns ligger i områden som inte är attraktiva. Det finns ej heller några särskilda ungdomsbostäder i Övertorneå kommun. För att underlätta för ungdomar att skaffa egen bostad, har Stiftelsen Matarengihem hyresrabatter och möjlighet till plombering av rum.

Ny bostadsbebyggelse

Under 2014 är det bedömt att en nyproduktion på 5-10 bostäder kommer att ske i Övertorneå. Den planerade nyproduktionen understiger dock det behövda behovet. Exempelvis är efterfrågan på lägenheter i storleken, 1-2 rum och kök större än utbudet. Att det råder brist på mindre lägenheter trots en minskande befolkning kan tyda på att hushållssammansättningen förändrats och att det även framöver kan beräknas finnas ett behov av mindre lägenheter.

Planberedskap för bostadsändamål

Under 2013 kommer inga bostäder att nyproduceras i Övertorneå kommun. Under 2014 bedöms en nyproduktion på ca. 5-10 bostäder. Med hänsyn till efterfrågan skulle det dock behöva byggas fler bostäder under 2013-2014 än den bedömda faktiska nyproduktionen. Det skulle behöva byggas upp till 19 hyreslägenheter de närmaste åren för att tillgodose nuvarande efterfrågan. De hinder som anges för bostadsbyggande i Övertorneå är, svårigheter för byggherrar att få långivare, hårda lånevillkor samt höga produktionskostnader.

Näringslivsutveckling

Allmänt

Tillväxtenheten

Tillväxtenheten driver kommunens näringslivsutvecklingsfrågor och är en enhet under kommunledningsförvaltningen i Övertorneå kommun.

Tillväxtenheten utgår från de mål och strategier som kommunstyrelsen har beslutat för kommunens verksamhet som helhet.

Målsättning

- kommunen skall vara en attraktiv plats för företagen
- det skall vara lätt att driva, lokalisera och starta företag i Övertorneå kommun
- stimulera tillväxt i befintliga företag
- stimulera tillkomsten av nya företag
- social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i kommunens verksamhet

Sysselsättning

Idag har ca 1950 personer förvärvsarbete i Övertorneå kommun, vilket motsvarar en minskning med 2,5 % under de senaste 10 åren. I Övertorneå finns cirka 150 registrerade aktieföretag, cirka 340 enskilda firmor och ett 40 tal handelsbolag som tillsammans sysselsätter ca 1800 personer.

Huvudsakliga arbetsgivare är SLP, Jaxal, Utbildning Nord, Hietaniemi Friskola och Samhall.. De största näringsgrenarna i kommunen avseende antal anställda är vård och omsorg (22 %) och utbildningssektorn (15 %). Andra större branscher i kommunen är tillverknings- och utvinningsindustri (9 %) och transportföretag (9 %).

Totala antalet förvärvsarbetande, de som arbetar både i och utanför kommunen, är 1947 personer år 2010 (1902 personer år 2000) vilket är en ökning med 45 personer. Utpendlingen år 2010 var 177 personer (9 %), (år 2000 var den 124 personer (6,5 %)) som är en ökning med 53 personer.

I kommunen är 69 % av landytan skogsmark och 25 % av arbetstillfällena är knutna till skog- och jordbruk. Det finns potential att öka produktionen av skogsbränsle från 40 000 MWh/år till 250 MWh/år och skapa fler arbetstillfällen i de gröna näringarna. Uttag av skogsråvara kräver även

transporter och underhåll av vägar, vilket medför fler åkerier, transportföretag samt gräv och maskinentreprenörer. En generell omställning från fossil energi till lokalt producerad förnybar energi kan komma att öka sysselsättningen i kommunen.

Jord- och skogsbruket

Odlingsjorden och skogen är lantbrukets två viktigaste produktionsmedel. De gårdar, som har kapacitet, har möjlighet att bredda företagandet genom mjölk-, kött-, odlings produktion. Förädlingen av dessa och de naturliga råvarorna som bär och natur måste tas bättre om hand inom närområdet. Jakt- och fiskerätten är en stor del av fastigheternas tillgångar och en resurs för kommunens tillväxt inom turismen. Övertorneå kommun skall arbeta för att nya företag och arbetstillfällen skapas i de gröna näringarna. Lokalt producerad bioenergi och lokalt producerat livsmedel bör eftersträvas.

Miljö och energi

Som Sveriges första ekokommun har Övertorneå ett ansvar att eftersträva långsiktig ekonomisk, social och kulturell hållbarhet med minimal påverkan på miljö och klimat. Pågående satsningar på vindkraft gör kommunen mer självförsörjande på energi och skapar arbetstillfällen. Energieffektivisering och satsningar på lokalt producerad förnybar energi bidrar till Sveriges klimatmål och möjliggör en hållbar ekonomiskt utveckling. Kommunen ska ta vara på och se nya affärsmöjligheter med klimatförändringen och miljöarbetet och därmed synas på världskartan för hållbar utveckling.

Turism- och besöksnäring

Övertorneå har idag en småskalig turism som kan utvecklas vidare och dra nytta av att samverka med det finska utbudet. En bättre sammankopplad infrastruktur kopplar ihop orter i kommunen samt gränskommuner till en större arbetsmarknadsregion. Tystnaden och den vackra naturen med skogar och vatten är en resurs både sommar- och vintertid. Genom effektivare marknadsföring och bättre medvetenhet om besöksnäringens roll kan turistnäringen växa. Samverkan mellan företagare och kommuner i branschen skall stimuleras vad avser den framtida marknadsföringen av vårt område.

Målsättning besöksnäring

- Skapa förutsättningar för en ökad besöksnäring inom kommunen genom att aktivt tillåta att boende och aktivitetsanläggningar får byggas på natursköna platser nära ex Torneälven.

Gruva och mineralnärigen

Gruvetableringen i Pajala och den väntade gruvetableringen i Ylitornio kommun, Finland, kommer att påverka Övertorneå kommuns näringsliv, speciellt åkeribranschen och byggbranschen.

Idag finns tre undersökningstillstånd beviljade av Bergmästaren på följande malmer/mineraler i Övertorneå kommun:

Uran, nickel, koppar och grafit

Sommaren 2012 startade, Talga Resources som har undersökningstillstånd på grafiten i Raitajärvi, arbetet med att göra provbörningar i området för att fastställa den slutgiltiga mängden grafit i inmutningen. Det finns även undersökningstillstånd i Kukasjärvi för koppar och nickel samt i Kuusivaara för uran.

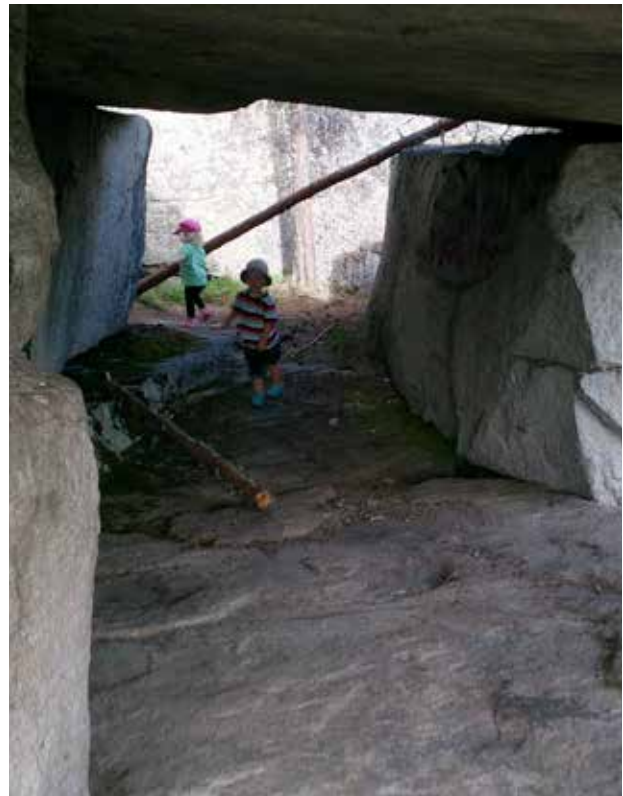
Mawson AB som har provbörningar i ett område med guld och uran på gång i Ylitornio kommun, Rompainen, har även undersökningstillstånd i Övertorneå kommun.

Guldfyndigheten i Ylitornio kommun har en av världens högsta guldhalter eller i ett av proverna 2090 gram guld per ton.

Northlands gruvetablering i Pajala och den väntade etableringen av en guldgruva i Rompainen, Finland, innebär stora investeringar som företag i Övertorneå kommun kan ta del av. Vid uppstart av gruvdriften ökar efterfrågan främst inom bygg- och entreprenadverksamhet. Åkeribranschen kommer också att påverkas positivt.

Utbildning/Kompetensutveckling

Ett starkt näringsliv och offentlig sektor är beroende av tillgången på kompetent arbetskraft. Slagkraftiga vuxenutbildningar är viktiga för kommunen framtid. Utbildning Nord, gymnasieskolan och Tornedalens folkhögskola ska genomföra utbildningar som tillgodoser behov av kvalificerad arbetskraft som är strategiskt viktiga för kommunen och regionen. Ungdomar måste kunna välja att studera vidare på orten och då behövs en bra gymnasieskola och möjligheter till

distansutbildningar på högskolenivå. Kommunen ska arbeta aktivt, motiverat och strategiskt med ung företagsamhet i skolan. Tillväxtenheten skall genom ordinarie verksamhet och projekt tillsammans med andra lokala och regionala aktörer driva på utvecklingen så att våra arbetsgivare erhåller kompetent arbetskraft nu och i en framtid.

Internationalisering

En god omvärldsanalys innehåller bl.a insikten och kunskapen om vad som händer i vårt närområde men även lite längre bort i världen.

Idag påverkas vi på olika sätt av konjunktur uppgång och nedgångar även om det sker geografisk långt borta från oss. För att förstå och vara förberedd för förändringar i världen krävs kunskap om internationella företeelser på bland annat penning- och finansmarknaden.

Här kan både utbildarna men även Tillväxtenheten bidra genom kunskapsöverföring.

Var och inom vilka sektorer expanderar näringslivet?

Gruvnäringen i Kiruna, Gällivare och Pajala skapar även utveckling hos våra företag. Både industriföretag men även byggföretag har jobb i Malmfälten idag och i framtiden.

En kommande gruvnäring i vår egen kommun och finska Ylitornio kommun kan ge goda möjligheter för industri och byggföretag i framtiden.

Åkeribranschen är en annan näring som pga gruvorna har tillväxtpotentialer.

Produktionen av förnyelsebar energi kan också ses som en framtida näring.

Behov av kompletterande transportinfrastruktur

Goda kommunikationer är en överlevnadsfråga för glesbygdskommuner som Övertorneå. Upprätthållande av tillgänglighet till allt vad Övertorneå har att erbjuda är den viktigaste utmaningen för dem som vill bo, leva och verka i kommunen. Detta gäller även för tillresande gäster. Det skall vara lätt att mötas i kommunen, och det skall också vara smidigt att transportera varor och tjänster inom kommunen samt till och från kommunen. Ett stabilt och väl underhållet vägnät är av yt-

tersta vikt. Övertorneås kollektivtrafik är kraftigt subventionerad sedan början av 2000-talet och är ett förmånligt ekonomiskt alternativ till privatbilismen. Som service till boende och företagare har kommunen har också väl utbyggda bredbandskommunikationer.

En av kommunens främsta möjligheter är att verka för att riksväg 99 rustas upp och underhålls för att underlätta arbets- och studiependlingen, nylokaliseringen av företag och utvecklingen av besöksnäringen. Kommunen har också en aktiv roll att leda bort den tunga trafiken från Övertorneå centrum. Olika trafiksäkerhetsåtgärder är att medverka till anläggandet av nya gång- och cykelvägar, busshållplatser liksom en rondell i centralorten. Genom en förbättrad infrastruktur skapas förutsättningar för en funktionell samarbetsregion och gränsöverskridande samarbeten underlättas.

Infrastruktur

Tillgång till en god och välutbyggd infrastruktur är viktigt för kommunens utveckling. Vägar och bredband/telekommunikationer är av strategisk betydelse för kommunens medborgare och näringslivet. Bredbandsinfrastrukturen måste byggas ut så att alla har tillgång till snabb och fungerande telekommunikation, vilket stödjer utvecklingen av gränsöverskridande distansberoende tjänster och främjar lokala företags möjligheter att leverera IT-tjänster. (Se även avsnittet om infrastruktur och kommunikationer s. 80).

Kommunalt ställningstagande

- Att bygga ut bredbandstekniken så att den omfattar centralorten och över riksgränsen till Finland. Kommunala satsningar på bioenergilösningar som stimulerar bioenergiutvecklingen i kommunen.

IT- och elektroniksektorn

IT gör det möjligt för alla kommunens invånare, företag och organisationer att samverka under enkla och säkra former. IT är förutsättningen för det öppna samhälle som alla strävar efter. Företag måste ha IT för att kunna starta verksamheter och för tillväxt. Den lokala tillväxten ökar när konkurrenskraften stärks. En viktig plattform för detta är robust och öppen infrastruktur för IT med hög överföringskapacitet, som finns tillgänglig i alla delar av kommunen. En fortsatt utbyggnad av de elektroniska kommunikationsmöjligheterna är en

av de allra viktigaste strategiska investeringarna för ett hållbart Övertorneå.

Kommunens optofibernet skall kontinuerligt byggas ut för att skapa förutsättningar för effektiva samhällstjänster som håller kostnaderna nere samtidigt som servicen utvecklas. Kommunen bör också söka samarbete med de finska grannkommunerna för att få till stånd ett gemensamt gränsöverskridande optiskt fibernet. Kommunen har också möjligheter att vara drivande för att lokalsamhällets IT utvecklas i robust riktning för att minimera effekterna av sabotage, angrepp och driftstörningar.

SWOT-analys av Övertorneås näringsliv i dagsläget:

Svagheter

resurser

- kapitalbrist
- långt till marknaden
- generationsväxling
- lågt lokalt kundunderlag

Styrkor

- lojal och erfaren arbetskraft
- stark utveckling av ungt företagande
- låga kostnader för lokaler, mark, kommunal-teknik
- låg kommunalskatt
- statliga företagsstöd
- närmarknad i Finland och Norge
- lönenivån

Sociala frågor

Målsättning

- Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården ska genom förebyggande insatser verka för att förbättra människors hälsa och livsvillkor i syfte att skapa förutsättningar för ett väl fungerande liv.

Planförutsättningar

- Många mindre byar fördelade över ett relativt stort geografiskt område
- Befolkningsstrukturen kan betecknas som ojämn där majoriteten av befolkningen är äldre (> 50 år)
- Övertorneå kommuns geografiska placering vid den svensk-finska gränsen möjliggör en samverkan med finska gränskommuner i exempelvis arbetskraftsfrågor
- Minskande befolkning kan bidra till att det blir svårare att rekrytera personal till socialtjänstens verksamheter

Strategier

Socialnämndens mål

- Människor som söker kontakt med socialtjänstens verksamheter ska behandlas med värdighet och respekt samt erbjudas snabb handläggning av sina ärenden
- Socialtjänstens verksamheter ska vara tillgängliga och allmänheten skall ges god information och service
- Utredningar, vård, omsorg, rehabilitering och behandling skall bygga på evidens och säkerställda rutiner
- Socialtjänstens verksamheter ska kännetecknas av god ekonomi och hög kvalitet och utvecklas med medborgare och brukare i fokus
- Socialtjänsten skall arbeta för att ge våra unga en god uppväxt i kommunen

Socialtjänstens utvecklingsområden

Socialtjänsten ska arbeta för att ökad andel förebyggande insatser inom verksamheterna. Genom ett preventivt, evidensbaserat arbetssätt som bygger på genomgångna och uppdaterade riktlinjer, kan sannolikheten minska för långa och kostsamma insatser, vilket även innebär mindre personligt lidande för den enskilde samtidigt som det ökar sannolikheten för långsiktiga samhällsekonomiska vinster.

Under 2013 inleds arbetet med att implementera ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänstens verksamheter. Målsättningen med arbetet är att skapa en effektiv verksamhet som kännetecknas av nöjda brukare och personal.

Socialtjänsten ska arbeta aktivt för att marknadsföra det "sociala arbetet" och på sådant sätt få fler att söka sig till de olika yrkesgrupper som arbetar inom socialtjänstens verksamheter. Det även viktigt att bibehålla och tillvarata medarbetarnas kompetens, vilket bland annat kan ske genom att erbjuda kontinuerligt kompetensutveckling.

Prioriterade områden

- Att intensifiera värdegrundsarbete inom socialtjänstens verksamheter
- Att öka "attraktiviteten" för sociala arbeten
- Att implementera ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Att socialtjänstens verksamheter ska bygga på evidens och säkerställda rutiner
- Att öka det förebyggande arbetet

Socialtjänsten

Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården ska genom förebyggande insatser verka för att förbättra människors hälsa och livsvillkor i syfte att skapa förutsättningar för ett väl fungerande liv. Socialtjänsten ansvarar för att kommuninvånarna får det stöd och den hjälp de behöver för ett gott liv. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att alla kommuninvånare får en skälig levnadsnivå.

Individ- och familjeomsorg

För människor i utsatta livssituationer har individ- och familjeomsorgen det yttersta ansvaret och arbetar med att hjälpa, stödja och stärka den enskilde. Det kan handla om stöd och hjälp när det gäller ekonomi, missbruk, socialpsykiatri, barn och familj eller familjejuridiska frågor samt annan social problematik.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning kan få olika former av stöd för att underlätta boendet, bryta isoleringen, hjälp med personlig omvårdnad, deltagande i samhällslivet och i fritidsaktiviteter. I Övertorneå centralort finns fyra boenden för personer med funktionsnedsättning.

Kommunal hälso- och sjukvård

I kommunens särskilda boenden har kommunen ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser upp till sjuksköterskenivå. Kommunen har även ansvar för alla hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet för personer över 18 år och som utförs av sjuksköterska, distriktssköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen är utformad så att alla äldre erbjuds hjälp oavsett vilken del av kommunen de är bosatta. Har den äldre ett omfattande behov av hjälp dygnet runt kan behovet tillgodoses genom insatsen särskilt boende.

Det finns 5 stycken särskilda boenden i Övertorneå kommun, varav två är lokaliserade i Övertorneå tätort, ett särskilt boende vardera i Hedenäset, Juoksengi och Pello.

Vård och omsorg

Landstingets målsättning

- Att arbeta med utgångspunkt i folkhälsa i samhällsplaneringen är ett sätt att främja människors hälsa och goda levnadsförhållanden. Skillnaden i hälsa mellan olika grupper i samhället är stora och i vissa avseenden ökande. Individen har ett ansvar för sin hälsa, men samhället ger förutsättningar för individens möjligheter att påverka sin situation. En av grundförutsättningarna för en god hälsa är en god livsmiljö.

Barn och unga samt deras föräldrar

Andelen barn och unga med behov av stöd ökar liksom antalet unga med missbruksproblem. I Övertorneå kommun finns ett NORRBUS-samarbete mellan socialtjänst, skolan och hälso och sjukvård där man kan ge ett synkroniserat stöd till barn och unga med psykisk ohälsa. Ett samarbete mellan skola, polis och socialtjänst, SKAL, kan man snabbt fånga upp företeelser som behöver särskild uppmärksamhet.

Samverkan

De intresseorganisationer som har verksamhet i kommunen har också representanter i det Kommunala Handikapp- och Pensionärsrådet (KHR-KPR) vars ordförande tillika är Socialnämndens ordförande.

Socialtjänsten samverkar med studieförbund, ideella organisationer och kyrkan genom sociala aktiviteter information etc.

Service

Det sociala nätverket är ofta starkt i byarna och många vill bo kvar i sin hemby.

För att hålla även de mindre byarna levande har socialnämnden i Övertorneå beslutat att erbjuda hemmaboende äldre som är över 75 år, färdtjänst med stöd av socialtjänstlagen 1 gång per vecka (tor) för inköp eller ärenden. Detta erbjudande riktar sig till dem som inte är berättigade till färdtjänst utifrån Färdtjänstlagen. Socialnämnden har också beslutat erbjuda serviceinsatser (städ, inköp, tvätt) utan biståndsbedömning upp till 6 timmar/månad för samma målgrupp.

Hälso- och sjukvård

Övertorneå vårdcentral håller öppet måndag-fredag 07:00-16:30. Övertorneå vårdcentral har kvälls/nattjour måndag och onsdag 15.00-08.00. Pello vårdcentral har kvälls/nattjour tisdag och torsdag. Varannan helg, udda veckor har Övertorneå vårdcentral helgjour: fredag 16.30- måndag 08.00. Jämna veckor har Pello vårdcentral helgjour.

Räddningstjänsten

Skydd mot olyckor

Räddningstjänst i Övertorneå kommun bedrivs av en deltidsstyrka placerad i Övertorneå tätort understödd av frivilliga räddningsvärn placerade i byarna Juoksengi, Svanstein samt Rantajarvi. Den norra kommundelens första insats sköts av räddningstjänst från Finland och Pello kommun som förstärks vid framkomst av deltidsstyrkan från Övertorneå.

Som förstärkande enhet till kommunens räddningstjänst finns ett välutvecklat samarbete med både finländska Pello kommun samt Ylitornio kommun om ömsesidig hjälp vid insatser både på svensk och finsk sida. Kommunerna har också inhandlat ett gemensamt höjdfordon som nyttjas i alla tre kommuner vid behov.

Släckavtal finns också skrivna med alla angränsande kommuner till Övertorneå kommun. Målsättningen är att så snabbt som möjligt påbörja insats i syfte att förhindra och stoppa ett eventuellt olycksförlopp till gagn för kommunernas invånare såväl som övriga besökande i kommunerna.

Den politiska ledningen utövas av kommunstyrelsens arbetsutskott som fungerar som räddningsnämnd till verksamheten. Räddningstjänsten är indelad i två huvudinriktningar, den förebyggande och den operativa. Som fristående del finns även sotningsverksamheten som drivs på entreprenad av två företag vars uppgift är att sköta sotningsverksamheten i norra respektive södra delen av kommunen.

Dimensioneringen av räddningstjänstens styrka bygger på genomförda riskanalyser av tilltänkta händelser inom kommunen vilken senast reviderats 2011. Riskanalysen har sedan bl.a. varit styrande till det handlingsprogram som kommunfullmäktige fastställt i november 2011.

Förebyggande och operativ räddningstjänst

Inom förebyggande räddningstjänst ingår tillsyn och tillståndsgivning enligt lagen om skydd mot olyckor samt lagen om brandfarliga och explosiva varor, extern utbildning och information, byggnadstekniskt brandskydd, riskbedömningar och samhällsplanering mm.

Räddningsnämnden är myndighet för verksamheten där alla beslut i tex. tillsynsärenden fattas på delegation från räddningsnämnden.

Operativt så faller tagna myndighetsbeslut på jourhavande räddningsledare som ofta får ta minuteroperativa beslut på hur en insats skall genomföras med stöd av lagen om skydd mot olyckor.

Kommunen följer aktivt utvecklingen på den tekniska sidan för att ligga långt fram i anskaffandet av ny utrustning till gagn för alla verkande inom kommunens gränser. Personalen utbildas och övas kontinuerligt för att på ett snabbt och effektivt sätt bryta olycksförloppet och därigenom minska skadorna både materiellt och personellt tillsammans med bl.a. landstinget och polisen.

Utbildning

Kommunens målsättning

- Alla skolformer skall ha en stimulerande och trygg miljö, där kunskaper och färdigheter utvecklas för ett livslångt lärande och förutsättningar ges för framtidstro och ett bra liv

Kommunalt ställningstagande

- Skapa strategier för hur kvalitet samt bredd inom skola/utbildning kan upprätthållas

Utbildning från förskola till vuxenutbildning

Förskola, grundskola och skolbarnomsorg

Övertorneå kommuns förskolor och skolor håller hög kvalitet och är placerade från norr till söder i kommunen med tanke på att hela kommunen ska leva.

I Övertorneå Centralort finns i januari 2012 tre kommunala förskolor samt en privat förskola. I norra delen av kommunen finns förskolor i Pello och i Juoksengi. I södra delen, i Hedenäset, finns en privat förskola. Därutöver finns ett företag med privat pedagogisk omsorg med verksamhet i centralorten, Juoksengi och Pello.

De kommunala grundskolorna är placerade i Svanstein och Övertorneå centralort. Båda skolorna har elever från förskoleklass till årskurs nio. I Hedenäset finns en fristående grundskola, även den med elever från förskoleklass till årskurs nio. Skolbarnomsorg finns i anslutning till alla grundskolor, såväl kommunala som fristående.

Skollokaler i kommunen har överlag god standard och investeringar görs kontinuerligt för att verksamheterna ska ha modern utrustning, inklusive utrustning inom informations- och kommunikationsteknik och trivsamma klassrumsmiljöer. Gymnasieskolan och skolan i Svanstein är byggda under 1990-talet. Inom skolområdet eller i nära anslutning till skolan i centralorten finns sporthall, ishall, badhus och elljusspår. Även biblioteket finns inom skolområdet lätt tillgängligt till all skolverksamhet. Enheterna utanför centralorten har service via bokbussen.

Högre utbildning och kompetensförsörjning

Tillgängligheten till högre utbildning är idag relativt god i Övertorneå kommun till följd av att utbudet av distansutbildningar på högskolenivå generellt sett har ökat.

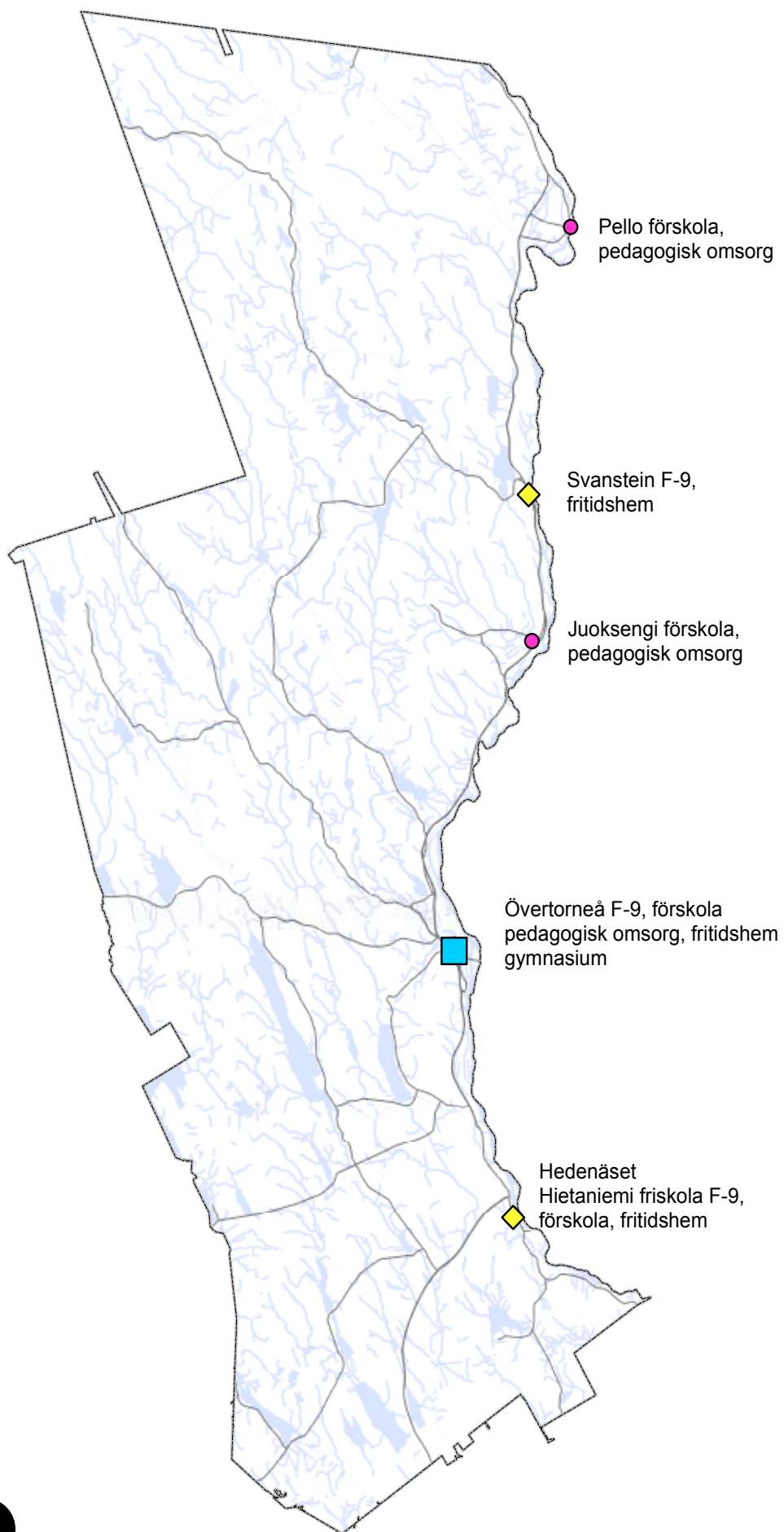
Högskoleförbundet Östra Norrbotten (HÖN), som drivs i samverkan med kommunerna Övertorneå, Övertorneå, Övertorneå och Haparanda. Högskoleförbundet har till sin uppgift att göra högre utbildning tillgänglig för boende i kommunerna i Östra Norrbotten.

I högskoleförbundets uppdrag ingår att marknadsföra och informera om kommande utbildningar och inventera behovet av nya utbildningssatsningar. Kommunens lärcentra vid gymnasieskolan är en mötesplats för studerande på distansförlagda universitetsutbildningar och kvalificerade yrkesutbildningar, men här finns även elever som går på komvux och gymnasieskolans yrkesutbildningar. Lärcentra gör det möjligt för vuxenstuderande att få tillgång till datorer, videokonferensanläggning och ger en möjlighet att skriva tentamen på hemmaplan.

God kompetensförsörjning är betydelsefull för att skapa ett väl fungerande näringsliv och en väl fungerande region. Möjligheter behöver finnas både för företag och offentlig sektor att rekrytera personal med erforderlig kompetens. De stora pensionsavgångarna, inte bara inom offentlig sektor utan även inom företag, är en utmaning för kommunen. Även utbildningsmöjligheter för de nytilkomna svenskar, som kommunen tagit emot de senaste åren, för att möjliggöra deras etablering på arbetsmarknaden är en utmaning för kommunen. Gruvetableringar i grannkommuner Pajala och Ylitornio kan erbjuda arbetstillfällen för kommuninvånare, som kan tänka sig att pendla till gruvorterna, men kräver också satsningar inom utbildningsområdet för att kunna matcha arbetsgivarnas behov.

Särskola

Särskolan finns placerad vid centralskolan i Övertorneå. Verksamheten planeras i hög grad utifrån den enskildas behov och förutsättningar.

Gymnasieskola

Gymnasieskolan Gränsälvgymnasiet finns i centralorten och har ett rikligt utbud av program. Detta har gjorts möjligt genom ett samarbete med Utbildning Nord, en stiftelse som under tre decennier har utbildat elever från Sverige, Norge och Finland. Utbildningarna håller hög kvalitet och skolan har utmärkt sig inom utbildning för Ung Företagsamhet. Rekrytering av elever från andra kommuner försvåras bland annat av bristen av tillgång till studentbostäder.

Vuxenutbildning

Det finns kommunala vuxenutbildningar både på grundskole- och gymnasialnivå. Utbildning i svenska för invandrare, yrkesvux och särgymnasium erbjuds i kommunen.

Utbildning Nord, en gemensam utbildningsanordnare för Finland, Norge och Sverige har sina utbildningar i centralorten Övertorneå och i Hedenäset. Stiftelsen anordnar och utvecklar utbildningar för arbetsmarknadens särskilda behov i Finland, Norge och Sverige och medverkar även till en större rörlighet av arbetskraften på den nordiska arbetsmarknaden.

Den över 100-åriga Tornedalens Folkhögskola är en annan viktig vuxenutbildningsanordnare i kommunen. Folkhögskolan anordnar förutom allmän linje bland annat naturguide- och fiskeguideutbildningar.

Svansteins centralskola vid Torneälv

Gränsälvgymnasiet

Livslångt lärande i utbildningskommunen Övertorneå från förskola till vuxenutbildning.

Kultur, fritid och idrott

Kommunens målsättning

- Ett rikt och varierat kultur- och fritidsutbud ska bidra till "Ett bra vardagsliv för alla". Alla aktiviteter ska ske i en attraktiv livsmiljö som kännetecknas av delaktighet, engagemang och samverkan mellan olika aktörer och över generationsgränser.

Verksamhet

Tillgång till ett kultur- och fritidsutbud är en viktig grund för människans trivsel och hälsa. Att ha tillgång till en bra fritid är viktigt för livskvaliteten. I Övertorneå samverkar kommunen med föreningslivet och en stor del av arbetet utförs via ideella krafter. Barn och ungdomar är en prioriterad grupp.

I centralorten finns Tornedalens bibliotek, ett integrerat folk- och skolbibliotek med en bokbuss som servar resten av kommunen. Bussen delas med Haparanda kommun. Till biblioteket hör en filial, Nordkalottbiblioteket som är inrymt vid Nordkalottens kultur- och forskningscentrum och är ett forskningsbibliotek med en unik samling av litteratur, släkt- och arkivmaterial om trakterna norr om den 65:e breddgraden. Övertorneå kommun är förvaltningsområde för minoritetsspråken finska och meänkieli och detta avspeglas också i verksamheten vid kulturcentrumet.

Övertorneå hembygdsmuseum, Aunesgården är av en karaktäristisk tornedalsk byggnadstyp från 1800-talets början och är öppen under sommarmånaderna. Guidade visningar erbjuds även utanför öppettider efter överenskommelse. I centrum av Övertorneå finns också Röda kvarn, en kulturminnesmärkt sk biograflada som tjänat som nöjesetablissemang sedan 1915. Lokalen används i idag främst som repetitionslokal för musikgrupper.

Fritidsanläggningar finns i olika delar av kommunen. Sim och sporthallar finns i förutom i centralorten även i Hedenäset och Svanstein. Ett utomhusbad, Ekobadet är öppet sommartid i Övertorneå. För fotboll finns 1 konstgräsplan, 8 gräsplaner och 2 grusplaner. Av gräsplanerna är 6 godkända för matchspel. I Övertorneå och Svanstein finns också friidrottsanläggningar med allvädersbanor. En ishall och ett ridhus liksom fritidsgård finns i centralorten. Slalombackar finns i Svanstein och i Ruskola. För längdskidåkning finns 6 belysta motions- och skidspår runtom i kommunen.

Övertorneå kommun samverkar också regionalt, främst inom kultursektorn med bland annat "Bibliotek 2013", där länets samtliga kommuner är med och Tornedalsrådets kulturgrupp där samarbetspartners är kommunerna kring gränsälven.

Besöksmål

- Minnesmärken, monument
- Rastplats, utsikt
- Logi
- Konst, hantverk
- Kulturresevat
- Naturturism
- Golfbana
- Konstgräsplan
- Utomhusbassäng
- Sporthall, simhal
- Ishall
- Skidbacke

Vatten och avlopp

Planförutsättningar i Övertorneå

Kommunen strävar efter att minska antalet vattenverk och avloppsreningsverk. Detta för att optimera driften av anläggningarna.

Kommunal målsättning

- Att tillhandahålla funktionella kostnadseffektiva verksamheter avseende vatten och avlopp.

Vatten

Övertorneå kommun har totalt 17 stycken vattenverk med ett ledningsnät på totalt 156 kilometer som försörjer kommunen med dricksvatten. Vattenproduktionen är genomgående av hög klass. Det produceras 471 000 kubikmeter vatten per år i hela kommunen. Det gör cirka 1290 kubikmeter vatten per dygn. VA-enheten har ett provtagningsprogram som ansluter till föreskrifterna i det EU-gemensamma vattendirektivet.

Avlopp

Utöver avloppsreningsverket i Övertorneå centralort finns det avloppsreningsverk i 11 byar. Samtliga avloppsreningsverk klarar med god marginal de ställda reningskraven och har överkapacitet pga. förlust av befolkning. Utsläpp övervakas via godkänt provtagningsprogram.

VA anläggningar

Samtliga kommunens VA anläggningar driftas av VA-enhetens egna personal. Anläggningarna är upprustade och väl underhållna och håller god standard.

Återvinningsstation Övertorneå centralort

Renhållning

Kommunal målsättning

- Att tillhandahålla funktionella och kostnadseffektiva verksamheter avseende renhållning och avfallshantering.

Planförutsättningar

Enligt 15 kap. 11§ MB skall varje kommun upprätta en renhållningsordning med tillhörande avfallsplan.

Återvinningsstation

Det finns insamlingsställen för förpackningar och tidningar i Övertorneå centralort samt i byarna Hedenäset, Juoksengi, Svanstein, Rantajärvi, Aapua och Pello. Dessa drivs och sköts av förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI).

Återvinningscentral

Orjasjärvi återvinningscentral

Till återvinningscentralen lämnar hushållen grovavfall i fraktionerna metall, träavfall, trädgårdavfall, övrigt brännbart, inertavfall, farligtavfall, elektronikavfall samt vitvaror.

Insamling av avfall

Kommunen bedriver insamling av avfall på entreprenad. Renhållningsfordon samlar in två fraktioner i separata kärl, brännbart avfall samt komposterbart avfall. Avfallet mellanlagras vid Orjasjärvi återvinningscentral, varefter respektive fraktion transporteras till miljöprovade anläggningar i regionen.

2.7 ALLMÄNNA INTRESSEN

Rekreation och friluftsliv

Torneälven utgör en stor outbyggd gränsälv med ett stort värde för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet. Älvens lättillgänglighet tillsammans med natursköna landskapsbilder gör den attraktiv för det rörliga friluftslivet och turismen. Riksintresset omfattar hela älvsträckan i kommunen. Torneälv utgör riksintresse för friluftsliv.

Friluftsliv är en viktig del för kommuninnevånarnas fritid och rekreation. Jakt, fiske, naturupplevelser är viktiga inslag både för övertorneåborna och som en resurs för framtida turistsatsningar. Turism och rörligt friluftsliv har ofta gemensamma intressen och kan ofta förenas och samsas inom samma områden. Älvdalsområdet är av särskild betydelse för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet. Forssträckor längs älven bör fredas från ny privat bebyggelse. Här bör det rörliga friluftslivet prioriteras.

Övertorneå kommun skall i samarbete med de övriga Tornedalskommunerna på den finska och svenska sidan aktivt verka för bevarandet av naturlaxen i älven. Kommunen skall även upprätta ett åtgärdsprogram för restaurering av sjöar och vattendrag med syfte att utveckla fritidsfisket.

Övertorneå kommun satsar på att utveckla turismen och besöksnäringen i bygden. Söder om Juksegi har det 2001 byggts en turistanläggning vid den vackra forsen Kattilakoski och uppe på Luppioberget kommer en ny turistanläggning att byggas. Många privata företag har också byggt upp eller planerar att uppföra nya turistanläggningar. Den största turistanläggningen utgörs av Pullinki skidbacke. Nya anläggningar kan i framtiden komma till stånd både i kommunal och privat regi. Medelstora och större turistanläggningar har ofta en betydande miljöpåverkan. Nya anläggningar skall föregås av detaljplanläggning.

Jakt, fritidsfiske och övrigt friluftsliv

Torneälv och mängder av kommunens sjöar har ett stort utbud av fiskeupplevelser. Torneälv är angiven som ett riksintresse för friluftsliv ur aspekterna naturstudier, båtsport, kanotpaddling och fritidsfiske. Det finns sjöar i kommunen som har fina ädelfiskebestånd. Andra attraktioner

är hjortronplockning på kommunens stora myrar, vandring i vildmarken, småvilt- och älgjakt. Närheten till skidbackar och det stora utbudet av längdskidåkningsspår erbjuder stora rekreationsmöjligheter vintertid.

Kulturmiljövård

6 § Vid planläggning och i ärenden om bygglov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

1. stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan,

PLAN - OCH BYGGLAGEN

2 kap 6 § Vid planläggning och i andra ärenden enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas

8 kap 13 § En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

8 kap 14 § Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

Kommunal målsättning

- Målet är att bevara, vårda och utveckla våra kulturmiljöer samt deras kulturhistoriska värden.

De värden som finns i miljöer och byggnader är av många olika slag. Dels finns ekonomiska värden, investeringar i form av arbete och material. Dels finns bruksvärden, upplevelsevärden, kunskapsvärden, historiska värden, antikvariska värden. Det finns också värden för lokal identitet och upplevelsen av sammanhang. Vackra intressanta miljöer har också ett ekonomiskt värde i form

av attraktivitet, det kan vara för turist- och besöksnäringen eller i form av försäljningsvärden. Sammantaget representerar de byggda miljöerna värden som måste förvaltas så de inte försvinner. Unika miljöer har ofta skydd i form av bevarandeplaner, riksintressen eller skydd i detaljplan. Värdefulla "vardagsmiljöer" har sitt skydd i form av kunskap och engagemang hos ägare och förvaltare.

Kommunalt ställningstagande

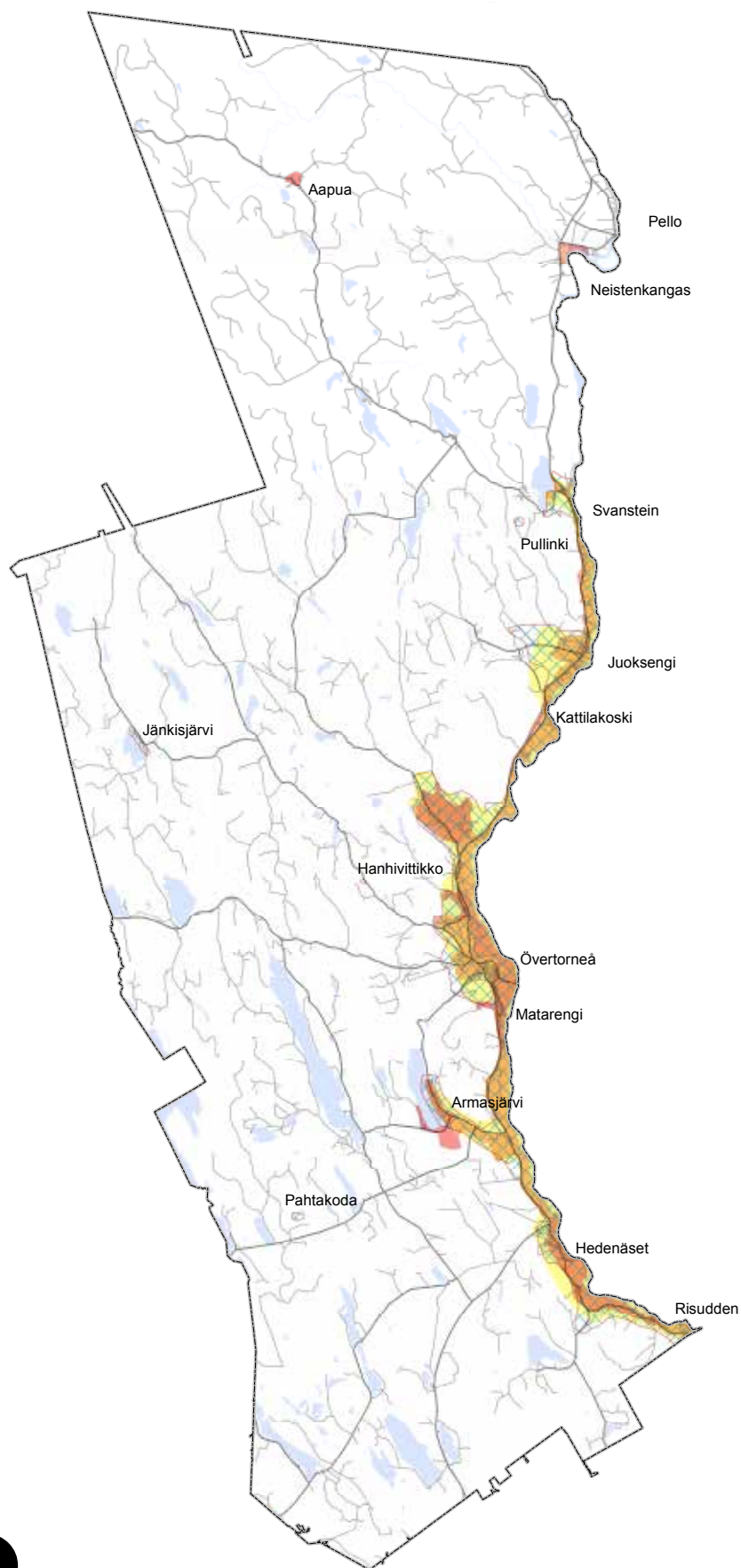
- Områden med stort kulturhistoriskt intresse i Övertorneå kommun ska bevaras för kommande generationer. Etablering av nya bostäder skall ske med hänsyn till befintliga byggnadstraditioner och kulturhistoriska värden. Kulturhistoriska värden ska beaktas vid framtida planering av markanvändning i kommunen.
- Enstaka bebyggelse som inte är anpassad till kulturlandskapet eller avviker från landsbygdens bebyggelse bör inte tillåtas inom markerade områden. Inom områden med höga kulturvärden bör bevarandeföreskrifter som exempelvis områdesbestämmelser utarbetas. Både muntlig och skriftlig information ska tillhandahållas av kommunen om hur underhåll, ny-, till- och ombyggnation bör utföras för att områdets kulturvärden ska bibehållas.

Riksintresse

Torneälvens dalgång är riksintressant ur kulturmiljösynpunkt. Älvsträckan från Svanstein i norr till Potila vid kommungränsen i söder anses ha höga bevarandevärden.

Hanhivittikko kulturresevat

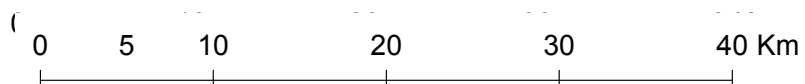
Kulturmiljövård

- Kulturmiljöprogram
- Riksintresse för kulturmiljön

Bevarandeprogrammet

- Klass 1
- Klass 2

ext

Övertorneå kommun
ÖVERSIKTSPLAN 2014

Odlingslandskap

Odlingslandskapet i Övertorneå kommun ligger i huvudsak i anslutning till Torne älv. De bördiga markerna har under lång tid varit utnyttjade för slätter och odling. Genom de årliga översvämningarna skapades möjligheter till ett intensivt markutnyttjande. Mycket av den gamla landskapsstrukturen kan fortfarande ses på älvens holmar, bland annat på de så kallade suveränitetsholmarna.

Kulturresevat

Sedan 1999 kan Länsstyrelsen inrätta kulturresevat för att bevara värdefulla kulturmiljöer. Kulturresevaten kan röra såväl odlingslandskapet som samiska kulturmiljöer eller områden som vittnar om t ex industriell användning.

Hanhivittikko

Gammal fäbod anlagd år 1878 som förklarats som kulturresevat. - Se även bilaga Kap 2.

Kulturmiljöprogram

Länsstyrelsens kulturmiljöenhet har i ett kulturmiljöprogram för perioden 2010-2020 redovisat följande områden i Övertorneå med högt kulturhistoriskt värde: Isovaara, Jänkisjärvi, Hanhivittikko, Matarengi, Pahtakoda, Pullinki och Torne älvdal - Se karta på sida intill.

Urvalet av kulturmiljöer har baserats på bedömningen av det kulturhistoriska värdet ur både ett regionalt och nationellt perspektiv. Andra aspekter som vägts in har varit kategori, komplexitet, koppling till Norrbottens miljömål och landskapsperspektivet.

Bevarandeprogram för odlingslandskapet

I bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden redovisas följande områden som bevarandeklass I:

- Sträckan Risudden-Hedenäset
- Sträckan Ruskola-Kuivakangas, med undantag för centralortsområdet.
- Holmen Haapasaari i Neistenkangas.
- Holmen Leiposaari i Neistenkangas

Övriga delen av älvsträckan Svanstein-Potila redovisas som bevarandeklass II.

Utanför själva älvdalen redovisas följande området med bevarandeklass I: Aapua, Soukolojärvi by jämte området runt sjön och Armasjärvi by jämte området runt sjön. - Se karta på föregående sid.

Värdefulla ängs- och hagmarker

Även Ängs -och hagmarker har klassats. I Övertorneå kommun finns det tio ängs- och hagmarks objekt som för till bevarandeklass I:

Persomajärvi, Persomajärvi 2, Persomajärvi 3, Matjärvi, Hanhivittikko, Outila, Pentäjä, Rantajärvi, Kannusjärvi, och Kaijumaa. - Se även BILAGA Kap 2.

Fornvårdsobjekt

Kyrkudden i Hedenäset

Äldre marknadsplats, gravar och försvarsanläggning från tiden 1300-1600.

Svansteins bruk

Jordbrukslämningar från 1753-1803. Även såg och kvarn har funnits på platsen.

Sorva-Pello

Område med ca 30 boplatsvallar och 4 boplatsgröpar.

Kulturhistorisk värdefulla vägmiljöer

Trafikverket och Länsstyrelsen i Norr-och Västerbotten har tillsammans inventerat värdefulla vägmiljöer i de båda länen Följande vägsträckor i Övertorneå kommun är redovisade:

- Väg 99 Bäckesta-Hedenäset
- Väg 784 Kukasjärvi- Littiäinen
- Väg 795 Svartberget-Niemis
- Väg 917 Mattila- Kuivakangas
- Väg 106 Pirttijärvi-Mukkajärvi
- Väg 770 Huhtamukka-Kukasjärvi
- Väg 916 Penikkajärvi-Koutojärvi
- Väg 946 Ruisniemi-väg 99
- Väg 959 Penttilä-väg 784
- Väg 1067 Raitajärvi
- Väg 1416 Rova-Ruskola-Mäkitalo
- Väg 1564 Aili-Korva

Naturvård

Kommunal målsättning

Genom ett fortsatt långsiktigt, ansvarsfullt och hållbart brukande och nyttjande av naturresurserna i kommunen, säkerställs kommande generationers fortsatta tillgång till dess unika naturmiljöer

Planförutsättningar naturvård

Norrbottens natur är en ovärderlig tillgång för länet. Länsstyrelsen i Norrbotten är den regionala naturvårdsmyndigheten och har länsansvaret för naturvårdsfrågor. De har till uppgift att se till att naturen med dess innehåll av växter och djur vårdas och bevaras för framtida generationer.

Torneälv hör till Europas största outbyggda älvområden. Längs älvdalen finns behov av att skydda naturvärden och kulturmiljöer och landskap. Samtidigt är stränderna en värdefull resurs med stora utvecklingsmöjligheter. Den rena miljön i området är en gemensam och värdefull tillgång. Området belastas förhållandevis lite av surt nedfall och halten av både tungmetaller och organiska miljögifter uppnår relativt sällan skadliga nivåer.

Allmänna intressen för naturvården

Det finns ett flertal olika former för naturskydd i Sverige.

Nationalparker

Det är regeringen som beslutar om bildandet av nationalparker och marken i en nationalpark ägs alltid av staten. Naturvårdsverket meddelar föreskrifter för samtliga nationalparker.

Natura 2000

För att skydda natur, vilda djur och växter har EU skapat ett nätverk, Natura 2000. Nätverket består av värdefulla naturområden som medlemstaterna har ansvar för att skydda för framtiden. I och med anslutningen till Europeiska unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera detta nätverk. Inom naturvårdsområdet utgör Natura 2000 EU:s viktigaste bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden.

Naturreservat

Länsstyrelsen eller kommunen beslutar om bildande av naturreservat. Marken i ett naturreservat kan dock ägas av andra än staten. Bestämmelserna i reservaten är mycket varierande. Det man

får göra med stöd av allemansrätten är oftast tillåtet även inom naturreservaten.

Naturminnen

Naturföremål som exempelvis stora, gamla eller speciellt utformade träd eller små växtlokaler, kan bevaras för framtiden genom att avsättas som naturminne. Länsstyrelsen bildar naturminnen enligt 7 kap 10 § i miljöbalken och då skyddas själva naturföremålet samt ett lämpligt stort omgivande markområde.

Naturvårdsavtal

Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen kan skriva naturvårdsavtal med markägare för att skydda natur. I skogsmark ansvarar framförallt Skogsstyrelsen.

Biotopskyddsområde

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen kan skydda områden som biotopskyddsområden. Skogsstyrelsen ansvarar för biotopskydd i skogsmark medan Länsstyrelsen framförallt ansvarar för andra miljöer.

Fågelskyddsområden

Länsstyrelsen bildar fågelskyddsområden och bestämmer vilka restriktioner som ska gälla. Marken kan ägas av andra än staten. Inom vissa fågelskyddsområden gäller tillträdesförbud under häckningsperioden.

Naturvårdsområden

Naturvårdsområden finns inte längre. De tidigare naturvårdsområdena behandlas fortsättningsvis som naturreservat enligt miljöbalkens regler men med bibehållna föreskrifter för området.

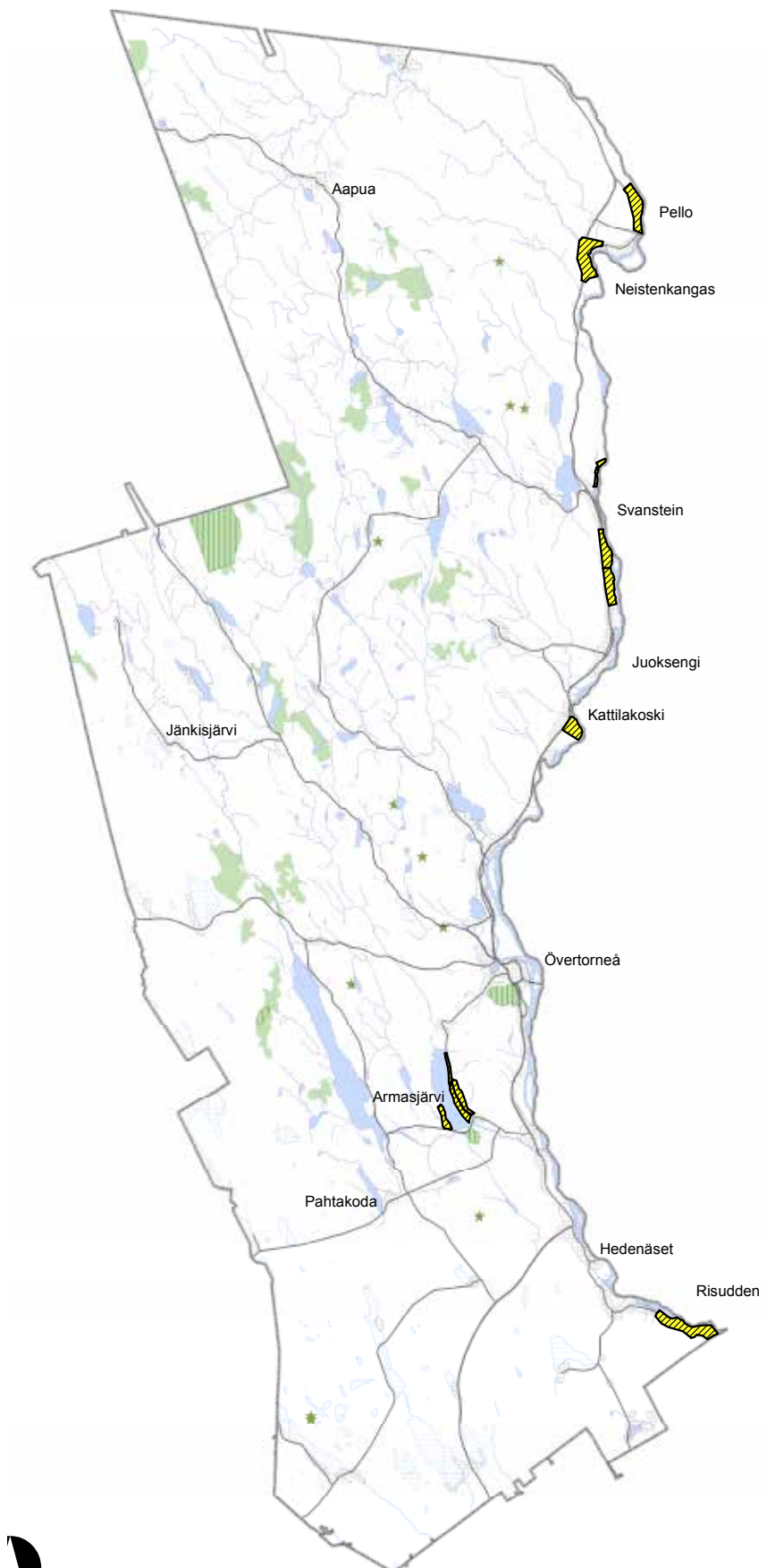

Fjällmosaiktröslända (Per Lundbäck)

Länsstyrelsens naturvårdsenhet har angivit att följande objekt [har](#) ett allmänt intresse ur naturvårdssynpunkt. Naturvårdsobjekten redovisas nedan:

- Torneälven - Outbyggd fjällälv
- Kylänsaari - Ängsmarker med intressant flora
- Haapakylänsaari - Värdefull växtlokal och rastlokal för flyttfåglar
- Hedenäset, rullstensåsen - Rullstensås
- Hietaniemiselet - Inlandsdelta
- Kuusivaara - Urskog
- Ruokojärvi o Ruokovuoma- Slätteräng och myrskogsmosaik
- Isovaara - Utsiktsberg
- Pikku-Hiirivaara - Förkastningsbrant med intressant flora
- Paljukavaara, Luppiovaara - Geovetenskapligt intressant berg och utflyktsmål
- Armasjärvimyren - Havsstrandväxter på en inlandslokal
- Isokuusivaara - Urskogsartad tallskog
- Fäbodmyran - Stort sumpskogsområde
- Säävaara - Värdefull växtlokal
- Sammakkorova - Växtlokal med skogsorkidéer
- Tielaki - Spelplats för tjäder
- Honkanenvaara o Kylkirova - Område med gammal tallskog
- Rovavaara- Odikat myrområde med intressant myrvegetation
- Ilvesmyran - Gammal slättermyr
- Hanhinvittikko - Gammal fäbodvall med intressant flora
- Puostijoki - Lämplig kanotled
- Assojärviområdet - Ändmoräner
- Ahmajärvi - Blivande sportfiskesjö
- Ahmarova - Bäckravin
- Särkirova - Område med gammelskog
- Kalliovaara - Gammal tallskog
- Nikkinoja o Kulmunkijoki - Värdefullt område för det rörliga friluftslivet
- Riitajänkkä - Massförekomst av brakved

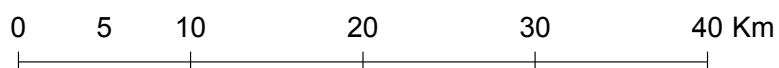

Områdesskydd

- Naturresevat
- Biotopskydd (ej ytaavgränsade)

Natura 2000

- Torne och Kalix älvsystem
- Art- och habitatdirektivet

Övertorneå kommun
ÖVERSIKTSPLAN 2014

Våtmarker

I Norrbottens län finns en tredjedel av Sveriges våtmarker. Många är unika genom sin storlek och orördhet. Våtmarker är viktiga biotoper både för våtmarksarter och för arter knutna till intilliggande ekosystem och för rastande flyttfåglar. De fångar även upp närsalter och kväve. Naturvårdsverket har genom länsstyrelsen genomfört regionala våtmarksinventeringar (VMI) i hela Norrbotten. Inventeringen omfattar alla våtmarker med en areal större än 50 hektar. Våtmark klass 1 innebär att marken har mycket höga naturvärden och klass 2 innebär att våtmarken har höga naturvärde, Klass 3 är en blandad grupp från områden med relativt höga värden till delvis kraftigt påverkade, klass 4 består av våtmarker med låga kända naturvärden. Objekten är starkt påverkade av ingrepp. Se karta på nästa sida.

Myrar

Myrar är torvbildande våtmarker där döda växtdelar inte förmultnar fullständigt, utan lagras på växtplatsen i form av torv. Detta beror på de syrefria förhållanden och fuktigheten som råder i en myr.

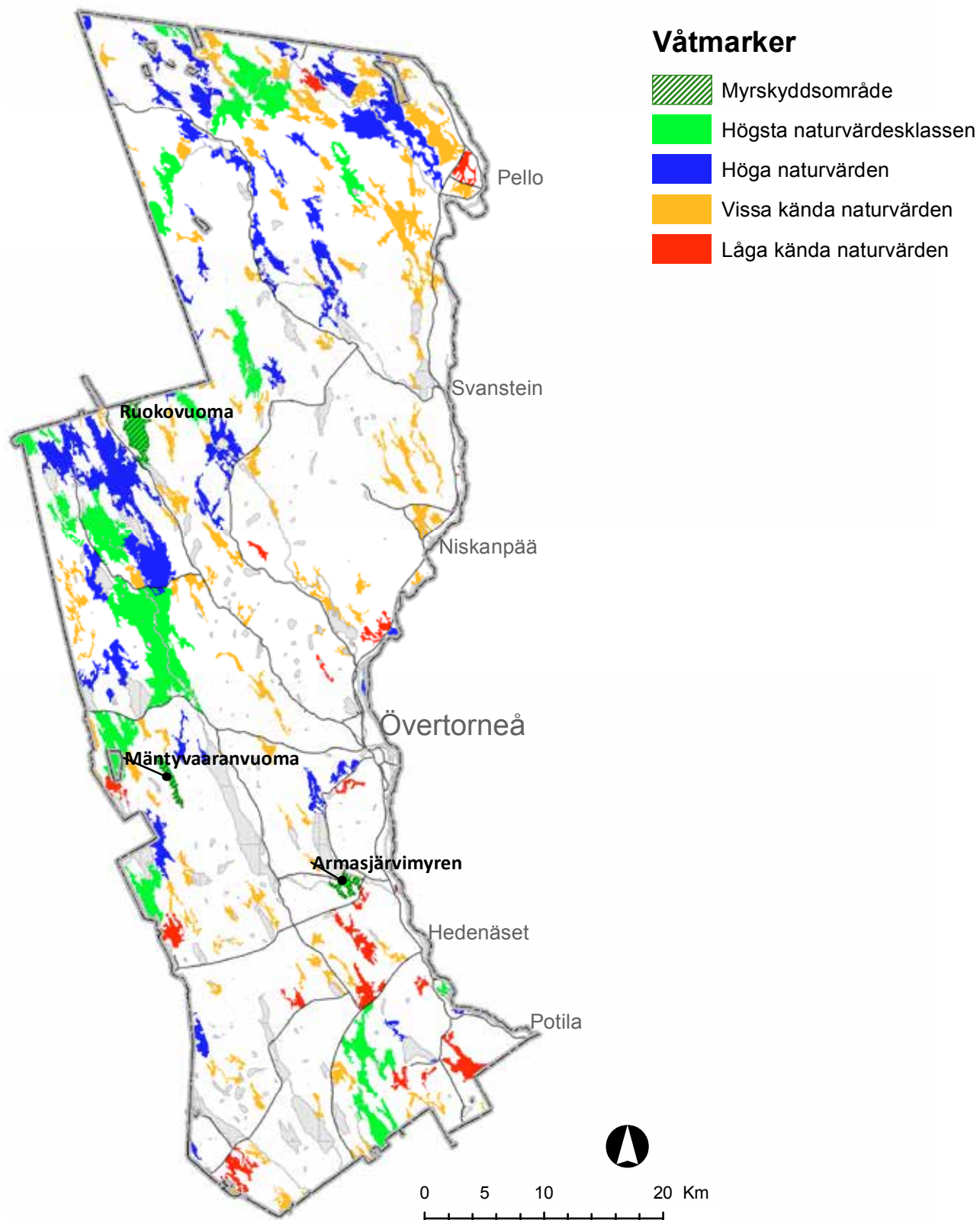
Längs norrlandskusten nybildas ständigt myrar genom den pågående landhöjningen, vilket kallas primär myrbildning. Myrarna kan vara öppna, buskklädda, glest eller tätt trädäckta. I det senaste fallet kan de även benämnas sumpskog.

Många myrar kan även ha kulturvärden dels i spåren av äldre myrslätter, dels i randzonen mot omgivande skog/fastmark som är en miljö med stor potential för fasta fornlämningar.

En myrskyddsplan för Sverige aktualiserades 2007 och redovisar de av landets mest värdefulla myrar som ännu inte har något långsiktigt skydd. Enligt delmål 2 under miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker ska samtliga våtmarker i myrskyddsplanen ha ett långsiktigt skydd senast år 2010. Det innebär att områdena då ska vara skyddade som nationalpark, naturreservat, Natura 2000-område, biotopskyddsområde eller med naturvårdsavtal.

Armasjärvimyren, Ruokovuoma och Mäntyvaaranvuoma utgör myrskyddsområden i Övertorneå kommun.

Skogsbruk

Kommunal målsättning

Skogen skall kunna användas till bioenergiproduktion och därmed nya jobb på lokalnivå. Stimulera vidareförädling av skogsråvaran. Skogen som hälsobringande rekreations källa och aktivitetens skapare i samverkan med besöksnäringen bejakas.

Skogens betydelse som tillväxtskapare inom djurliv och bärområdet utvecklas.

Planförutsättningar skogsbruk

Skogen är landets mest betydelsefulla förnyelsebara naturresurs och skogsindustrin är en av våra basnäringar som svarar för en betydande del av landets exportinkomster. Skogsnäringen utgör en av basnäringarna i kommunen och två av de största privata arbetsplatserna utgörs av sågverk. Skogen är också en viktig resurs för friluftsliv, kultur- och naturvård.

Större delen av kommunens yta täcks av skog. Sveaskog med staten som huvudägare äger merparten av skogen i västra delen av kommunen medan resterande del utgörs i huvudsak av privatägd skogsmark. I Skogsvårdslagen regleras skogsbruket. Skogsvårdslagen är inte knuten till Miljöbalken eftersom den i sig är en skötsellag. I skogsvårdslagens portalparagraf anges att skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bibehålls.

Genom åren har omfattande arealer dikats för att öka avkastningen. Huvuddelen av den dikade marken utgörs av sumpskog med låg virkesproduktion. Genom dikning påverkas ekosystemet lokalt. Vattenbalansen i marken påverkas också och slam och humusämnen rinner ut i närmaste vattendrag. Stordriften inom skogsbruket med stora hyggen, markberedning, mekaniseringen inom skogsbruket, återplantering med endast ett fåtal trädslag minskar den biologiska mångfalden i skogen.

Ett nytt mer miljöanpassat skogbruk är emellertid nu på väg att växa fram. Ett omfattande inventeringsarbete bedrivs av Skogsvårdsstyrelsen i form av nyckelbiotopinventering och sumpskogsinventering. Skogsbolag och föreningar har också gjort omfattande inventeringar. Nyckelbiotoper är värdekärnor för biologisk mångfald. De repre-

senterar i ekologisk hänseende det unika eller avvikande i skogslandskapet. Nyckelbiotoper uppträder ofta som restbiotoper som isolerade öar i en biologisk förändrad omgivning.

I Övertorneå finns 72 st registrerade nyckelbiotoper på 279 hektar. Dessutom finns 90 områden med naturvärden med en totalareal på 311 hektar. Bland annat är 57 olika signal- eller rödlistade arter noterade i Övertorneå. Troligen finns nästan lika många objekt som ännu inte är kända men som fortlöpande skall inventeras i Skogsvårdsstyrelsens ordinarie myndighetsarbete.

Skogsvårdsstyrelsen har även inventerat värdefulla sumpskogsområden inom halva kommunen. Inventeringen har gjorts via IR-bilder och skogligt inventeringsmaterial.

Skogens pärlor

Skogens pärlor är en webbsida som redovisas värdefulla skogsområden och kulturlämningar i svenska skogar (sumpskogar, nyckelbiotoper och objekt med naturvärden, biotopskydd, forn- och kulturlämningar, nationalparker, naturreservat och Natura 2000-områden, områden med naturvårdsavtal.)

Information om alla objekt utom sumpskogar och storskogsbrukets nyckelbiotoper uppdateras kontinuerligt. Fornminnesregistret uppdateras en gång i månaden med kontinuerlig uppdatering. Sök upp : <http://www.skogsstyrelsen.se/skogsparlor>.

Miljöbalken

För att skydda värdefulla områden kan naturreservat bildas eller beslut om biotopskydd träffas med markägaren. I bägge fallen utgår ersättning till markägaren vid markköp eller inskränkningar i skogsdriften. Naturreservat och biotopskydd ingår bl.a. områdesskydden enl miljöbalken kap 7.

Skogsvårdslagen

I Skogsvårdslagen deklareras att skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Det finns alltså två jämslida mål som definieras i lagen.

Miljömålet

- Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras.
- En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen skall säkras.
- Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.
- Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas.

Produktionsmålet:

- Skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthållig god avkastning.
- Skogsproduktionens inriktning skall ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Exempel från Skogens pärlor: Ett kartutsnitt över Hedenäset

Koordinater (mittpunkt N 7376747 O 885759)

Sweref99TM. Bakgrundskarta © Lantmäteriet, 109-2011/203

Ur Skogsstyrelsens register

Avverkat	Natura 2000 habitat
Ärende	Natura 2000 fågel
Nyckelbiotop	Nationalpark
Naturvärde	Rennäring
Biotopskydd	Sumpskog
Naturvårdsavtal	Forn/kulturlämningar
Naturresept	Skog och historia

Egna inritade figurer

Planering	Växt- och djurarter
Skogliga impediment	Hänsynskrävande biotoper
Skyddszoner	Värdefulla kulturmiljöer
Skyddsdikey	Egna noteringar
Basväg	Åtgärder
Uppläggningsplats	

Jordbruk

Kommunal målsättning

- Verka för att alla jordbruksmark används för livsmedels-, foder- eller energigrödeproduktion. Den fysiska planeringen skall utgå från att hela kommunen skall vara ett levande landskap.

Planförutsättningar

Odlingsmarken är huvudsakligen koncentrerad till älvdalen och de större sjöarna. Större sammanhängande åkerarealer finns i Juoksengi, Soukolojärvi, Kuivakangas- Haapakyläområdet, Armasjärvi-Luppioområdet och området kring Hedenäset. Jordbruket i Övertorneå har en förhållandevis stark ställning i länet.

Huvuddelen av produktionen i jordbruken är inriktad mot mjölkproduktion och nötkreatursuppfödning. Svinuppfödning förekommer sparsamt. Inom växtodlingen är vall och potatis de dominerande grödorna. Övertorneå är även känd i länet för de ekologiskt odlade produkterna. Efter EU-inträdet har konkurrensen skärpts inom jordbruksområdet. Norrbottensjordbruket är dessutom missgynnat genom vår korta odlingssäsong.

Vårt jordbruk bör dock kunna hävda sin ställning i länet eftersom jordbruket huvudsakligen är inriktat mot mjölkproduktion som är en färskvara. Höga transportkostnader och lagerhantering för dessa färskvaror gynnar inhemsk produktion.

Landskap och allmänna platser

Kommunal målsättning

- Landskapet är en viktig tillgång för kommunen och värdefulla områden bör skyddas från negativ påverkan. En hög kvalitet på gestaltning av allmänna platser ska eftersträvas.

Kommunalt ställningstagande

- Identifiering av attraktiva områden bör göras och riktlinjer för hur dessa kan bevaras.

Planförutsättningar

I norra delen av kommunen ligger byarna glest och är markant åtskilda av stora skogsområden. Detta naturlandskap dominerar norr om Soukolojärvi. Vid Juoksengi finns ett större uppodlat slättlandskap. Dessa odlingsbara marker är främst utvunna genom utdikning av myrmarker. De öppna markerna från Soukolojärvi ner till Potila utgör ett större sammanhängande kulturlandskap där byarna avlöser varandra utan tydliga vegetationsgränser och liknande. Många byar ligger vid älvnära sjöar med utlopp mot älven. Dessa byars större sammanhängande odlingsbara områden återfinns ofta längs utloppen från sjöarna.

Den älvnära landskapsbilden präglas av öppna odlingsmarker både på holmar och längs älven. Bebyggelsen är blandad och ligger vanligen glest på rad efter älven. Många byar har struktur av strandradbyar och har väl bevarade mangårdsbyggnader från 1800-talet. Tornedalsgården är ofta ovanligt stor tack vare flera tillbyggnader. I området finns fortfarande hela gårdsmiljöer med mangård, ladugård, uthus, bodar och aittor (förrådsbodar).

Landskapsbildsskydd

Delar av Övertorneå kommun omfattas av landskapsbildsskydd enligt den gamla Naturvårdslagens 19§. Kommunen tycker att förordnandet är ändamålsenligt som skydd av värdefull landskapsbild. Kommunfullmäktige beslutade 2007-09-17 om att en grönplan för Övertorneå kommun skulle upprättas, planen är framtagen och omfattar kommuntäckande landskapsplanering.

Folkhälsa

Kommunal målsättning

- Det övergripande målet för folkhälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Folkhälsa handlar om individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljö och demokratiska rättigheter i samhället.

Kommunalt ställningstagande

- Kommunens ställningstagande är att arbeta utifrån de elva folkhälsomålen och sträva efter en så jämlik hälsa som möjligt för alla invånare i Övertorneå kommun.

Regeringen har antagit de elva Folkhälsomålen då det är viktigt med gemensamma målområden för vägledning. Folkhälsa är allas ansvar och god folkhälsa är ett mål för kommunen. Att arbeta för att uppnå god folkhälsa är viktigt för en hållbar utveckling i kommunen. Varje nämnd i kommunen ska i sitt arbete ha med folkhälsomålen i sin verksamhetsplan. Kommunfullmäktige har antagit en folkhälsoplan 2012-02-20 där riktlinjerna för kommunens folkhälsoarbete anges. Utdrag ur kommunens folkhälsoplan:

Kommunen bör se och behandla folkhälsa som en mycket viktig komponent i ett arbete för hållbar utveckling genom att:

- tillämpa hälsofrämjande helhetsperspektiv vid all planering
- skapa förutsättningar för att kommunmedborgarna ska kunna leva ett hälsosamt liv
- främja hälsoutvecklingen hos befolkningen och bidra till att skapa trygga miljöer i vår kommun
- beakta folkhälsoperspektivet i alla styr- och måldokument
- integrera jämställdhets perspektiv i den dagliga verksamheten
- ta till vara barns rättigheter i enlighet med FN:s Barnkonvention
- aktivt stödja allas möjlighet till arbete efter var och ens förutsättningar

- aktivt stödja och bidra till hälsa i arbetslivet

- verka för att skapa trygga miljöer så att ingen behövs utsättas för våld, trakasserier eller hot

- verka för hälsofrämjande miljöer, för att stödja invånarna till hälsosamma val

- bidra till att äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende så länge som möjligt, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg

- verka för att det finns ett folkhälsoråd med uppgift att samordna, analysera och informera om folkhälsan och folkhälsoarbetet i kommunen.

Mångfald och jämställdhet

Kommunal målsättning

- Övertorneå ska vara en bra kommun att leva och bo i för alla. En mångfald i utbudet av service och tjänster och en öppenhet i attityderna innebär möjligheter för varje individ att tillvarata sina livschanser. Ett område som är rikt på mångfald och jämställdhet och där medborgarna känner sig trygga, är också ett område som är roligt och intressant att vistas i och som ökar områdets attraktionskraft och tillväxtpotential.

Kommunalt ställningstagande

- Planer och beslut ska vara väl underbyggda och kunskap om olika människors livsvillkor ska vara vägledande.

Allmänt

Begreppet mångfald är oerhört vitt. Det handlar om olikheter, men det kan vara lätt att fastna i att mångfald bara handlar om att få en blandning, av kvinnor, män, svenskfödda, invandrare, unga, gamla osv. Mångfald innebär också att människors lika värde respekteras, oavsett ålder, kön, sexuell läggning, trosuppfattning, funktionshinder eller etnicitet. Ytterst handlar mångfald om mänskliga rättigheter och går därför hand i hand med jämställdhetsfrågorna.

Ett område rikt på mångfald är ett område som är roligt och intressant att vistas i och där man tar lärdom av varandras erfarenheter och kompetenser för att på så vis verka för en effektivare samhällsutveckling.

Planförutsättningar i Övertorneå

Den mångkulturella och flerspråkiga identiteten i området kring Tornedalen, ger människorna här en gemensam unik identitet, där svenska, finska, samiska och meänkieli möts och samverkar i regionen. Denna unika blandning av kulturer och identiteter är en viktig källa för tillväxt inom till exempel besöks- och upplevelsenäringarna, liksom för sysselsättningen inom kultursektorn. Det är därför viktigt att organisatoriskt stabilisera nuvarande kulturella verksamheter, som till exempel Nordkalottens Kultur- och forskningscentrum och Tornedalsteatern, men också att främja nyetableringar inom sektorn, för att regionen ska kunna fortsätta att utvecklas.

Övertorneå har en kraftig utflyttning av unga invånare, vilket bedöms hota mångfalden sett till åldersfördelningen. Ett område glest på befolkning i den unga gruppen, med dess kreativitet och handlingskraftighet, är en av kommunens största utmaningar. Med en befolkningsstruktur som har en låg andel medborgare i fertil ålder hämmar också invånartillväxten och idag har Övertorneå fler antal döda än födda per år.

Jämställdhet ur ett planeringsperspektiv

Mångfalds- och jämställdhetsfrågor kan behandlas på många plan och på många olika områden. I skolor, på arbetsplatser, i demokrati och inflytande, i trafiken och samhällsbyggandet m.m. – överallt måste dessa frågor belysas. Vad den fysiska planeringen kan göra är att formulera mål och strategier för hur man skall arbeta med mångfalden och jämställdheten samt att ge förutsättningar gällande mark- och vatten användning som främjar en integrerad och hållbar utveckling.

Inom flera områden finns statistik som visar skillnader i mäns och kvinnors liv:

- Olika inkomster och försörjningsansvar ger olika behov av boende - viktigt att det finns variation i bostadsutbudet.
- Olika resmönster där män oftare har tillgång till bil och kvinnor oftare reser kollektivt - viktigt att prioritera tillgänglighet med kollektivtrafik.
- Olika fördelning av ansvar för barn och närstående - viktigt att dagis, skolor, äldreboenden mm är lättillgängliga
- Olika användande av staden och bostadsområdena - viktigt att den offentliga miljön utformas med omsorg.

Det finns också skillnader i upplevelsen av trygghet i det offentliga rummet, användande av kommunala fritidsanläggningar, mm. Det är därför viktigt med könsuppdelad statistik och en jämn fördelning av kvinnor och män både bland de tjänstemän som tar fram planer, de politiker som beslutar och i samrådsprocesserna.

Mångfald och jämställdhet kan även behandlas vid hantering av kulturmiljöer. Vems historia berättas? Hur värderas kvinnliga och manliga yten? Vem får ge namn åt gator och platser?

Gällande trafikplanering spelar jämställdhetsfrågor en stor roll. Det jämställda delmålet bland de transportpolitiska målen breskrivs som ett transportsystem som är utformat så att det svarar mot både kvinnors och mäns transportbehov. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter att påverka transportsystemets tillkomst, utformning och förvaltning och deras värderingar ska tillmätas samma vikt.

En jämställd trafikmiljö handlar dessutom om att skapa trygghet i det offentliga rummet. Det är viktigt att detta är tryggt för alla, varför mörka tunnlar, otillgängliga busskurer, dålig belysning och stora buskage är exempel på faktorer som skapar rädsla och framför allt begränsar kvinnors och äldre människors livsrum. En trygg plats är ofta en plats där en mångfald av människor rör sig. Begränsad rörlighet är i allra högst grad en jämställdhetsfråga som bidrar till begränsningar i valmöjligheter i fråga om exempelvis arbete, bostad, transportmedel och nöjen.

Att planera och arbeta för mångfald, jämställdhet och trygghet

För att se till att mångfalds-, jämställdhets- och trygghetsfrågor blir problematiserade och hanterade bör kommunen arbeta med frågorna på ett systematiskt och integrerat sätt i den dagliga verksamheten. Överallt måste frågorna belysas och synliggöras. Frågorna kan behandlas på många olika plan och inom många olika områden, inom skola, vård och omsorg, i trafiken och samhällsbyggandet, inom kultur- och fritidsområden, vid upphandlingar, inom politiska och demokratiska frågor med mera. Frågorna måste integreras i hela beslutsprocessen, från planering till att beslut verkställs.

En viktig del i planeringsstadiet är att synliggöra genom att ta fram statistik som visar hur det ser ut beträffande mångfald, jämställdhet och trygghet. Kommunfullmäktige i Övertorneå har undertecknat CEMR:s (Council of European Municipalities and Regions) deklaration för jämställdhet, som bland annat innebär att undertecknaren ska utarbeta en handlingsplan som omfattar deklarationens alla delar. Förutom sex grundläggande principer, innehåller CEMR:s deklaration dessutom 30 artiklar som ska fungera som ett stöd i undertecknarnas jämställdhetsarbete.

Det finns inget hinder att artiklarna kan utökas till att omfatta även mångfalds- och trygghetsfrågor och CEMR:s 30 artiklar kan därför ses som ett stöd i arbetet med att synliggöra och förverkliga inte enbart jämställdhet, utan även mångfald och trygghet i Övertorneå kommun.

Rennäringen i Övertorneå

Kommunal målsättning

- Rennäringen har ett värde för naturupplevelser, kulturhistoria, besöksnäringen och köttförädling. Koncessionsrenkötseln producerar 65 ton kött per år och skall bevaras i dess nuvarande former.

År 1917 förbjöds renskötsel nedanför lappmarksgränsen. Konflikterna mellan renskötseln och jordbruket ansågs vara alltför stora. I Kalix och Torne älvdalar bedrevs dock renskötsel av ålder och tradition ända ner till kusten. Myndigheterna försökte stoppa denna sedvana men det misslyckades på grund av lokalt motstånd. I 1928 års renbeteslag legaliserades renskötseln i dessa områden. Denna typ av renskötsel bedrivs på koncession och kallas därför koncessionsrenkötsel.

För att få tillstånd att bedriva renskötsel krävs tillstånd av Länsstyrelsen. Det primära villkoret är att den sökande är renskötselberättigad enligt rennäringslagen, d.v.s av samisk börd. Koncession lämnas för en viss tid, högst 10 år vilket innebär att koncessionshavaren har rätt att inneha egna renar samt att ta hand om skötesrenar från markägare till jordbruksfastigheter i byarna.

Renskötselområdena är indelade i samebyar. Dessa samebyar har koncession att inneha följande antal renar :

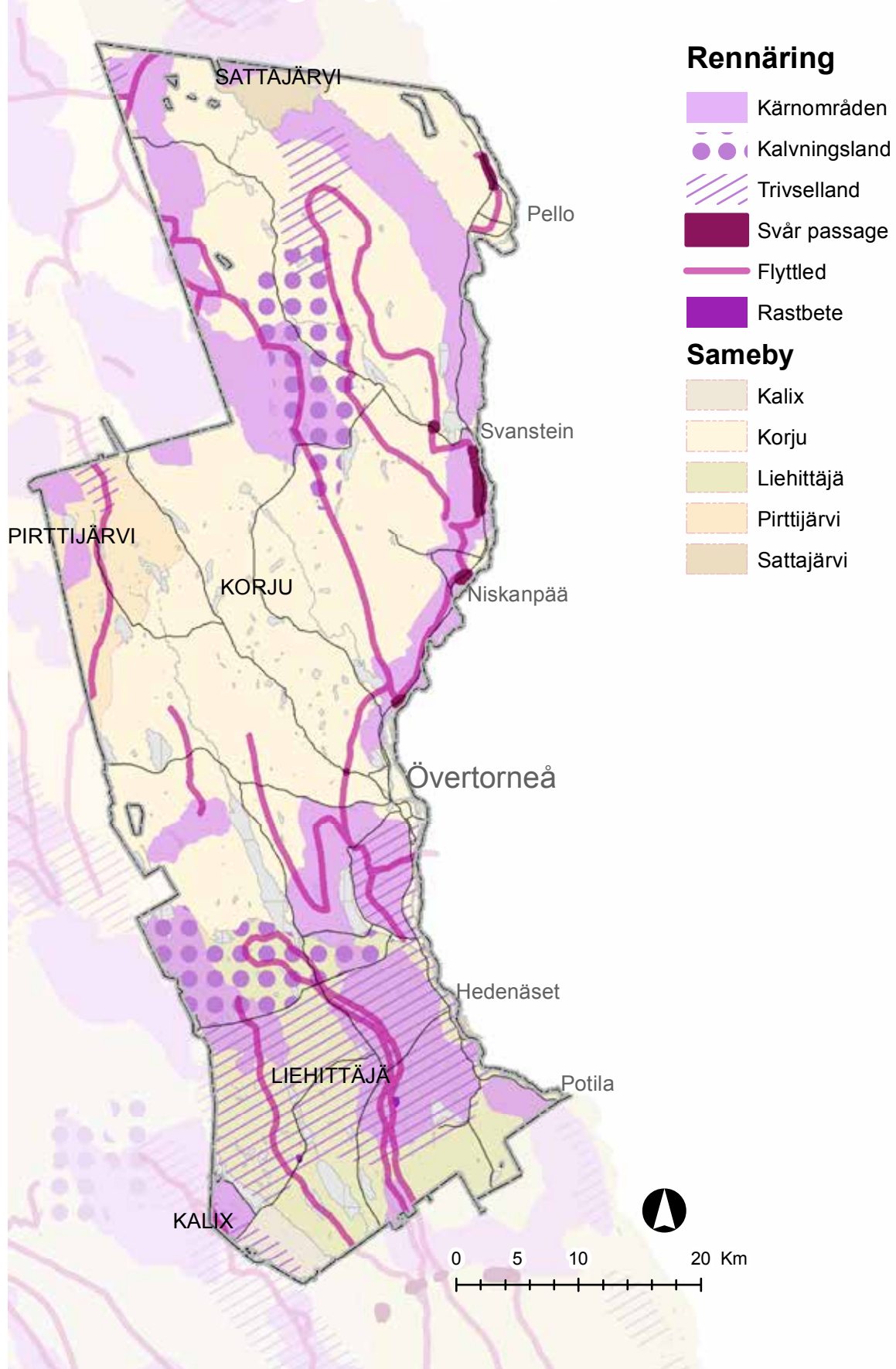
- Korju sameby 2800 renar
- Liehittäjä sameby 1100 renar
- Sattajärvi sameby 1400 renar
- Pirttijärvi sameby 1200 renar

Länsstyrelsen har inventerat samebyarnas markanvändning. Informationen finns lagrad i en databas och redovisningen är gjord i GIS.

Intressekonflikter kan ibland uppstå mellan rennäringen och jord-och skogsbruket främst vid större skogsbruksåtgärder som kan försämra rensens livsvillkor och försvåra renskötseln driftsåtgärder. I Övertorneå brukar dock normalt inga allvarliga konflikter uppstå mellan skogsbruket och rennäringen. Eventuella konflikter mellan olika näringsgrenar regleras normalt i samband med länsstyrelsens koncessionsbeslut.

Riksintresse enligt kap 3, § 5 miljöbalken

Energi

Allmänt

Samhällets beroende av energi har historiskt varit i direkt proportion till samhällsutvecklingen och BNP. Högre samhällsstandard har hittills krävt mer energi. Oavsett ökade insatser inom effektivisering och rationell energianvändning kvarstår behovet av stabila och prisvärda energileveranser. Detta oavsett om det avser värme eller el, men redan vid ett kort strömavbrott ökar förståelsen för hur stort beroendet av el vi har i samhället. Datorer, internet, telefoni, tv, ventilation, värme, larm, belysning. Nästintill allt slutar fungera när elen försvinner, oavsett anledning.

Torneälven med biflöde är av riksintresse både som Natura 2000-område och som Nationalälv och får inte användas till vattenkraft. (MB 4 kap, 6 och 8 §§)

Vindkraft

Vindkraft är den snabbast växande energikällan i den svenska energimixen. Under de senaste fem åren har i Sverige antalet vindkraftsturbiner fördubblats och installerad effekt tredubblats. Det skall dock tilläggas att det ännu är en liten del av Sveriges totala elbehov, cirka 7 %, men andelen ökar.

Byggandet av vindkraftsanläggningar kräver stora arealer, och som i många andra sammanhang så ger större etableringar ekonomiska fördelar. Behovet av elenergi kommer i ett framtidsperspektiv att vara större i södra Sverige, med anledning av eventuell framtida avveckling av kärnkraften.

De problem som förknippas med vindkraft riktas främst mot den påverkan som sker i landskapsbilden och de lågfrekventa ljud som uppkommer när dess rotorblad snurrar.

Inom kommunen finns idag en vindkraftspark i Aapua, 7 stycken turbiner om vardera 1,5 MW. Dess produktion motsvarar ungefär hälften av den el som förbrukas inom kommunen. Vindkraftsparken har överraskat många med att visa mycket goda produktionsresultat. Arbetet med en ny vindkraftspark på Maevaara har påbörjats.

Övertorneå kommun kommer att ta fram riktlinjer för vindbruk.

Fjärrvärme

Med fjärrvärme avses att värme produceras och distribueras storskaligt till flera användare. Inom kommunen finns tre fjärrvärmenät, ett i Hedenäset och två i Övertorneå.

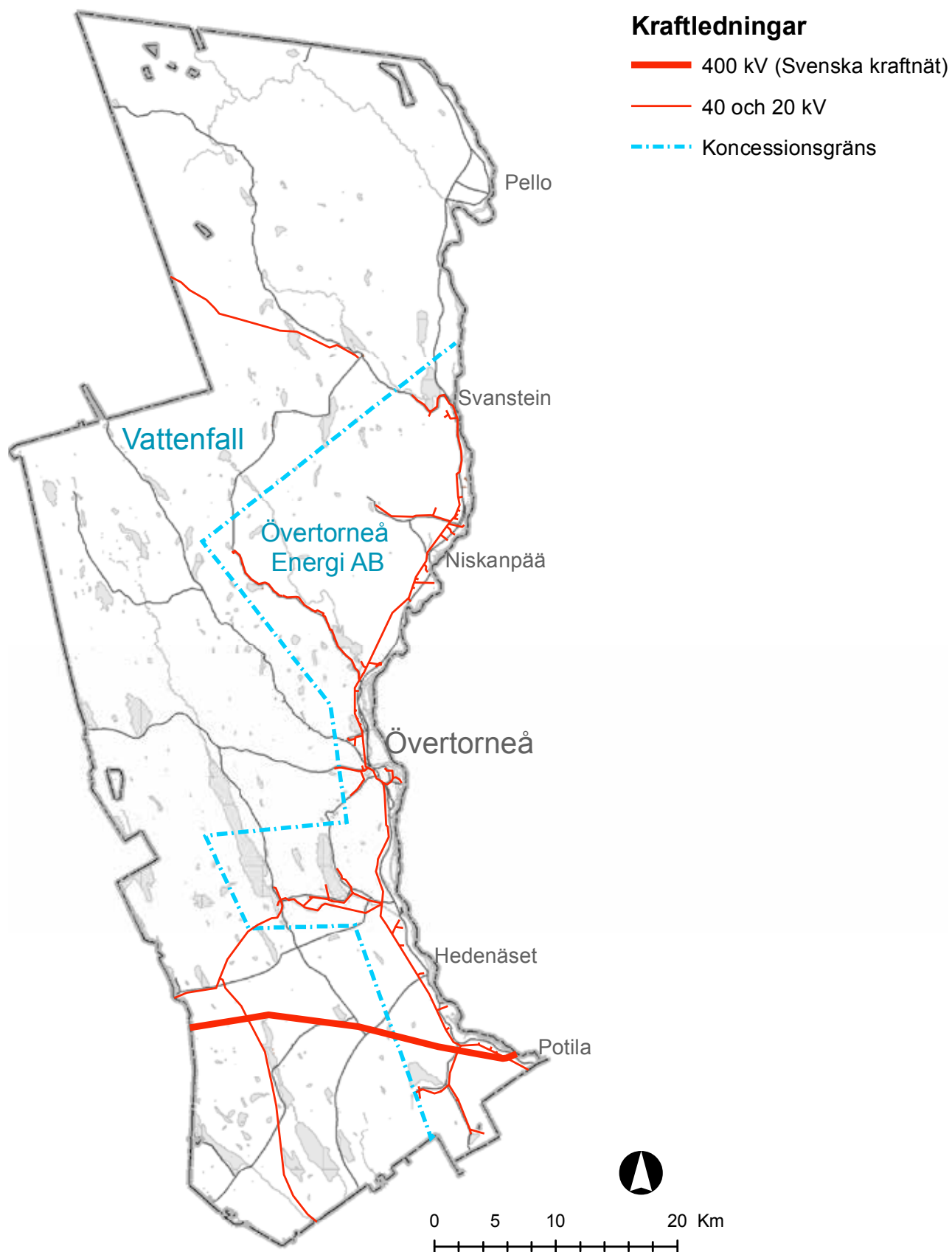
När fjärrvärme produceras med biobränslen (skogsprodukter eller torv) sker en effektivare förbränning i större anläggningar än om motsvarande mängd värme skulle produceras hos respektive kund. Med effektiva filter är även utsläppen relativt lägre. Fjärrvärmen största problem är de förluster som finns i distributionen, mindre förbrukare, som enskilda bostadshus, måste ligga nära produktionskällan eller vara i en stort antal för att vara ekonomiskt försvarbart att vara del i ett fjärrvärmenät. Stora punktkunder som skolor och industrier är de bästa anläggningarna att driva. De lokala marknaderna är i stort färdigutbyggd, endast mindre volymer kan antas tillkomma.

Elförsörjning

Det svenska elsystemet är till största delar uppbyggd på kärnkraft och vattenkraft. Generellt produceras vattenkraft i norra delarna av Sverige och kärnkraften från Stockholm och söderut. De vattenkraftsproducerande områdena har ett överskott på energi som måste distribueras till södra Sverige där större befolkning och industri så kräver. Det sker således en "export" av el från norrlandslänen söderut. Elnätet är uppdelat i tre olika försörjningsnivåer. Stamnät (220-400 kV), Regionnät (40-130 kV), Lokalnät (10-20 kV).

Den lokala elförsörjningen är helt beroende på stabila leveranser från överliggande regionnät som ägs av Vattenfall Norrnät. Det finns sedan två lokalnätsbolag. Vattenfall Norrnät driver lokalnätsdistribution i kommunens västra och norra delar. I väster t ex Liehittjä, Orjasjärvi, Jänkisjärvi, Kuusijärvi och Rantajärvi och i norr Kuitasjärvi, Neistenkangas och Pello. Övriga kommunen inklusive centralorten försörjs via det kommunala energibolaget Övertorneå energi AB (f d Ekfors Kraft).

Tillkommande elproduktion har begränsade möjligheter att mata ut stora effekter på det befintliga lokalnäten. De är normalt inte dimensionerade för att ta emot stora punktlaster Beroende på lokalisering krävs förstärkningar av elnätet.

Den elproduktion, vindkraft och vattenkraft, som sker inom kommunen har endast marginell påverkan på den lokala försörjningstryggheten. Lokalnätet inom kommunen försörjs via regionnätet i fyra inmatningspunkter. Haparanda, Ekfors, Överkalix och Rantajärvi. Ett avbrott på de överliggande nätet, regionnätet, drabbar stora områden och är ovanliga. De skall ha så pass breda och välröjda linjegator att trädpåfall, som är en vanlig orsaken till strömbavbrott, inte skall kunna inträffa.

Värdefulla ämnen och mineraler

Malmfyndigheter

Rätten att undersöka och bearbeta mineralfyndigheter regleras i Minerallagen. Intresset för prospektering i landet har ökat sedan minerallagen ändrades 1992. Tidigare fick inte utländska företag prospektera och staten hade rätt till hälften av fyndighetens värde.

Med undersökning avses arbete i syfte att påvisa en fyndighet av ett koncessionsmineral och utvärdera fyndighetens sannolika ekonomiska värde. Med bearbetning avses utvinning och tillgodogörande av ett koncessionsmineral.

Rätten att bryta torv regleras i Lagen om vissa Torvfyndigheter.

Vid Bergstatens Luleåkontor finns information om alla tillstånd att undersöka och bearbeta mineralfyndigheter enligt både minerallagen och torvlagen.

SGU har pekat ut Rantajärvi inom Övertorneå kommun som ett riksintressant område med hänsyn till förekomsten av grafit.

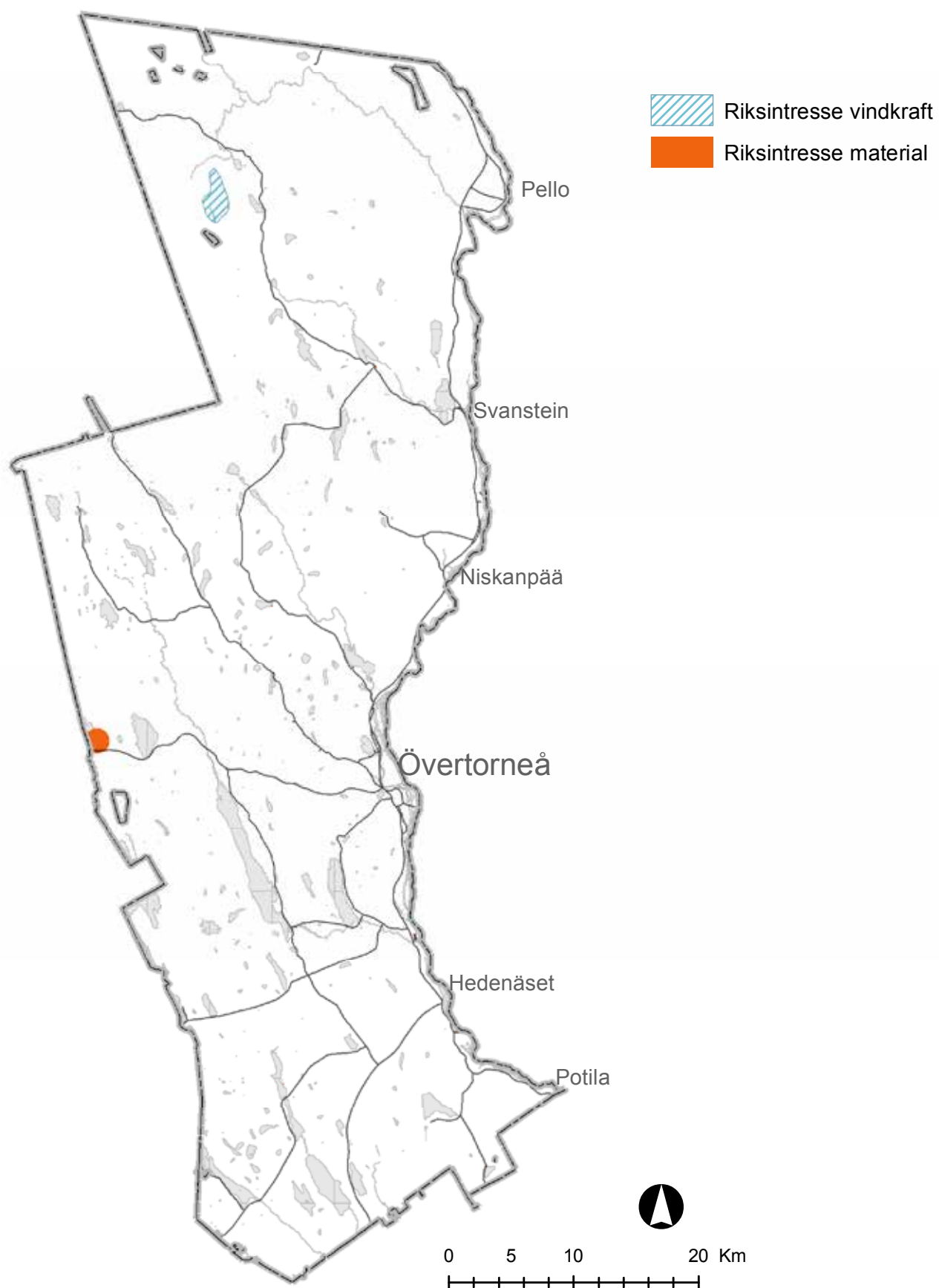

Foto Per Lundbäck

Foto Per Lundbäck

Riksintresse enligt kap 3, §§ 7 och 8, miljöbalken

Övriga naturresurser

Täktverksamhet

Mark och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Områden av riksintressen skall skyddas. (MB 3:7). Riksintressen omfattar inte bara bevarandevärda områden utan även områden som kan vara värda att exploatera.

SGU anger att Raitajärvi utgör ett riksintresseområde för mineralutvinning. Området innehåller mineral av grafit som kan användas till bl.a. elektrod tillverkning. Kommunen accepterar riksintresset och avser att förhindra att annan markanvändning bedrivs inom området som kan förhindra eller försvåra framtida mineralbrytning.

Befintliga grustäcker bör i första hand slutföras innan nya täkter tillåts exploateras. Endast grusförekomster med låga bevarandevärden ur naturvårdssynpunkt bör få exploateras. I första hand bör bergkross, morän eller återvinning av annat lämpligt återvinningsmaterial användas vid anläggningsarbeten.

Nya täkter får endast exploateras under förutsättning att dessa inte kommer i konflikt med andra markanvändningsintressen. Grusförekomster med höga skyddsvärden får inte exploateras. Kommunen ställer stora krav på befterbehandling av täkter.

Infrastruktur och kommunikationer

Välfungerande infrastruktur och kommunikationer är mycket viktigt för kommunens framtida utveckling. Det gäller både gränsöverskridande skoterleder som tillgång till bredband och flygtrafik i närområdet.

Kommunal målsättning

- Att bygga ut bredbandsnät och lokal-TV för att kunna erbjuda alla invånare lika bra utbud som i större tätorter och städer.
- Upprustning av egna gator och allmänna vägar.
- Utbyggnad av gång- och cykelvägar inom kommunen och mellan Övertorneå och Aavasaksa.
- Att främja miljöanpassade kommunikationer genom subventionerade busstransporter.

Vägnät

Det finns två riksvägar i Övertorneå kommun. Riksväg 99 mellan Haparanda och Pajala är en viktig gränsväg som löper parallellt längs Torneälven på den svenska sidan. Det är den enda huvudvägen som förbinder de vidsträckta strandradbyarna med varandra. Riksväg 98 är den väg som förbinder Övertorneå kommun med Övertorneå kommun. (källa RSA Övertorneå)

Vi är beroende av ett bra vägnät då vi saknar järnväg och flygplats. Riks- och länsvägar är prioriterade av kommunen och Trafikverket vilket är en förutsättning för transporter, arbetspendling från och till kommunen.

Broar och isvägar

Övertorneå Kommun har två gränsövergångar, en i Övertorneå och en i Pello. Vintertid så har vi mellan två och fyra övergångar, dessa är isvägar och finns i Svanstein, Juoksengi, Luppio och Risudden.

Gång- och cykelnät

Övertorneå har prioriterat byggande av gång- och cykelvägar och har på senare år ansökt om stöd från Länsstyrelsen och Trafikverket. Kommunen har erhållit 50% av finansieringen på utförande av dessa gång- och cykelvägar. Det finns idag ett stort behov av att bygga ut gång- och cykelvägnätet. Planen är att bygga ut ytterligare gång- och cykelvägar, för att få trygghet och tillgänglighet för fotgängare/cyklister.

Stråk och leder

I Övertorneå finns inga vandringsleder markerade för sommarbruk men vintertid finns det ett flertal skoterleder och skidspår att tillgå för friluftslivet. Övertorneå vandrings- och skoterledsråd som består av representanter från skoterklubbar och kommun upprätthåller ett spårnät för skoterleder som sträcker sig från Övertorneå norrut till Svanstein och därifrån till Aapua och Pello. Dessutom finns den så kallade Polcirkelleden som går genom kommunen från Juoksengi via Siekasjärvi och Jänkisjärvi till kommungränsen mot Överkalix.

Spåren som dras för Tornedalsoppet från Svanstein till Övertorneå varje år nyttjas också flitigt för skidrekreation både före och efter tävlingen i slutet på mars månad. Skidspår dras även längs den nedlagda järnvägens banvall mot Hedenäset och runt Särkijärvi i centralorten. Belysta elljusspår finns i Hedenäset, Övertorneå, Juoksengi, Svanstein, Aapua och Pello.

Kollektivtrafik

Järnväg

Övertorneå hade järnvägsförbindelser mot Karungi fram till mitten av 1980-talet. Närmaste järnvägssystem är modernt och sträcker sig söderut och österut från Karungi-Haparanda. Den finska Kolaribanan sträcker sig längs västra nationsgränsen ner mot Torneå och Haparanda och sammankopplas här med Haparandabanan på den svenska sidan, samt med sträckningen Torneå-Uleåborg-Seinäjäki på den finska sidan.

PRIORITERINGAR UTIFRÅN ETT REGIONALT PERSPEKTIV

Norrbotniabanan

Järnväg mellan Umeå och Luleå ansluter till Botniabanan, Malmbanan, Stambanan, Haparandabanan och det finska järnvägsnätet. Den nya kustjärnvägen binder ihop Sverige med Finland och nordvästra Ryssland, med sina enorma råvarutillgångar.

Mer än hälften av Norrbotniabanans nyttor kommer från effektivare godstransporter för befintliga företag. Norra Sverige har många och tunga industrier som står för en stor del av landets nettoexportvärde, både direkt och indirekt via vidareförädling i mellersta och södra Sverige.

För persontrafiken kommer Norrbotniabanan att medföra halverade restider mellan kuststäderna. Det ger bättre rekryteringsmöjligheter för företag och ökad valfrihet för människor.

E 10 och väg 98 Övertorneå Överkalix

Möjligheten att snabbt nå flygplatsen i Luleå är avgörande för dels näringslivsutvecklingen i kommunen samt för möjligheten till dagpendling. Gynnar näringslivet och arbetspendlare, Positiva effekter för framförallt regional utveckling.

Upprustning av riksväg 99, Hedenäset till Haparanda kommungräns samt underhåll av 99:an till Pajala

De som bor i Övertorneå kommun måste få möjlighet att snabbt och säkert nå befintliga och nya arbetsplatser såväl i den egna kommunen som i Haparanda och Pajala kommuner. En modernisering av riksväg 99 är av avgörande betydelse för tillgängligheten till arbetsmarknaden i regionen och även en förutsättning för snabb, säker och attraktiv trafik med kollektiva färdmedel som får stora fördelar ur säkerhets- och miljösynpunkt.

Underhåll av väg 398 Hedenäset – Sangis

De som bor i Övertorneå kommun måste få möjlighet att på ett snabbt och säkert sätt nå befintliga och nya arbetsplatser såväl i den egna kommunen som i Kalix och andra kommuner efter/kusten/inlandet.

PRIORITERINGAR AV VÄGNÄT INOM ÖVERTORNEÅ KOMMUN

Korsning Väg 99 – Turovaara

För att utöka trafiksäkerheten vid korsningen av väg 99 och Turovaara är det av stor vikt att en förstudie görs i syfte att tillskapa en cirkulationsplats

Upprustning av väg 391 Övertorneå- Hirvijärvi - Raitajärvi,

Vägsträckan har vital betydelse för yrkestrafik och arbetspendling till och från Övertorneå, Den är av stor vikt som anslutning till E 10. Sträckan har utsliten beläggning och betyande tjälskador som försvårar för trafiken.

Upprustning av väg 99 från kommungränsen mot Haparanda till Pello.

Delar av sträckan Övertorneå Haparanda är åtgärdad. Sträckan Hedenäset till kommungränsen

Mot Haparanda återstår att åtgärda för att vägen skall uppfylla både yrkestrafikens och turisttrafikens krav på tillgänglighet på hela sträckan. Samtidigt är arbetspendlingen stor mellan Övertorneå och Haparanda.

Upprustning väg 857 Svanstein – Rantajärvi

Vägen är av stor betydelse för både arbetspendling, skogsindustrin, kollektivtrafik och kommunal service. Vägen har stora tjälskador och dålig bärighet så upprustning är av stor betydelse för tillgängligheten.

Upprustning väg 841 från Övertorneå till kommungränsen mot Korpilombolo.

Vägen trafikeras av skogsindustrin samt arbetspendling mot Malmfälten. Vägen har stora tjälskador och är mycket kurvig. Beläggningen är utsliten och har håligheter. Eftersom tung trafik använder denna väg så är det nödvändigt att bärigheten förbättras.

Upprustning väg 795 Luppjo – Armasjärvi.

Delar av sträckan saknar beläggning vilket medför att trafiken begränsas vid tjällossning och våt väderlek. Vägen har stora tjälskador och beläggningen har håligheter. Arbetspendling till centralorten är av stor vikt för utvecklingen i Övertorneå kommun och skogbrukets möjlighet att utvecklas.

Upprustning och beläggning från väg 99 med cirkulationsplats genom Turovaara till Orjasjärvi

Beläggningen från väg 99 genom Turovaara är utsliten och bör förnyas. Stäckan Turovaara till Orjasjärvi avfallsanläggning saknar beläggning. Denna sträcka trafikeras dagligen med tunga transporter till och från avfallsanläggningen och bör beläggas så att detta kan genomföras även under tjällossning och våt väderlek

Upprustning byaväg 857.01 genom Svanstein

Väg 857.01 sk byavägen i Svanstein, är i så dåligt skick att max möjliga hastighet är ca 20 km/ tim pga tjälskador, gropar och svackor samt trasig beläggning. Vägen trafikeras livligt då skola, kyrka, bostäder finns efter denna väg. Arbetspendling och kollektivtrafik sker efter denna väg. En total renovering av byavägen är nödvändig så att framkomligheten säkras.

Upprustning av väg 981 genom Pello by

Väg 981 genom Pello by är i dåligt skick pga tjälskador, gropar och svackor samt trasig beläggning. Vägen trafikeras livligt då förskola, serviceboende för äldre, arbetspendling och kollektivtrafik sker efter denna väg. En total renovering av byavägen är nödvändig pga så att framkomligheten säkras.

Upprustning av byaväg Norra Luppjo by mot Luppjoberget

Luppjo byaväg mot Luppjoberget är i stort behov av renovering. Det har stor betydelse för den av kommunen pågående utbyggnaden av Luppjobergets turistanläggning

Upprustning av väg 857 genom Aapua by

Genomfarten genom Aapua byaväg 857 har omfattande tjälskador som med hänsyn till boende och besökande bör upprustas. Även bärigheten måste förbättras

Upprustning väg 791 Bäckeästa-Vuomajärvi- Matojärvi

Väg 791 är ytterligare en öst-västlig kommunikationsled i kommunen som är i stort behov av modernisering genom upprustning och beläggning.

Väg 855, utfart mot riksväg 99 i Övre Kuivakangas

På grund av otillräckligt vilplan tvingas tung trafik vintertid köra ut på riksväg 99 utan möjlighet att respektera stopplikten i korsningen v 855/rv99.

Södra utfarten från Övre Kuivakngas till riksväg 99

Svåra siktproblem föreligger i utfarten, och det är i dag chansartat för särskilt tunga fordon att köra ut på riksväg 99.

PRIORITERINGAR GÅNG- OCH CYKELVÄGAR

Nyanläggning gång- och cykelväg Övertorneå –Aavasaksa

Nyanläggning av cykelväg mellan Övertorneå och den finska sidan nyanlagda cykelvägen i Aavasaksa anses nödvändig för att separera gång- och cykeltrafikanter från den hårt trafikerade vägg 99 så att dessa kan färdas på ett trafiksäkert sätt. Detta skulle också ha en positiv inverkan på friluftslivet och besöksnäringen.

Nyanläggning gång- och cykelväg Övertorneå – Kuivakangas

Nyanläggning gång och cykelväg Juoksengi- Niskanpää

Nyanläggning av ovannämnda cykelvägar anses nödvändiga för att separera gång – och cykeltrafikanter från den hårt trafikerade väg 99 så att dessa kan färdas på ett trafiksäkert sätt. En nyanläggning skulle också ha en positiv inverkan på friluftsliv och besöksnäring.

Nyanläggning gång- och cykelväg Hedenäset

Ett av de absolut mest riskfyllda avsnitten längs väg 99 finns i Hedenäset i södra delen av Övertorneå kommun. Övertorneå kommun förordar att en friliggande gång- och cykelväg anläggs i Hedenäset och att denna i huvudsak får en sträckning längs väg 99 genom byn.

ÖVRIGA PRIORITERINGAR

Gestaltning – Miljö och trafiksäkerhetsprojekt

Gestaltning av utomhusmiljöer t ex i form av enhetlig skyltning och ett förhöjt trafiksäkerhetstänkande kombinerat med en visualisering genom ljussättning av vissa partier av riksväg 99 då den passerar Övertorneå centralort.

Rastplats i Päckiläbacken, Riksväg 99 Bäckeästa

En av riksväg 99:s många natursköna platser, med milsvid utsikt över Torneälv som bör exponeras för främst besökare i området.

Gatubelysningsnätet

Senaste teknik används för förnyelse av gatubelysningsnätet. En reducerad elförbrukning medför minskade driftskostnader. Krockvänliga stolpar ger ökad säkerhet i trafiken.

Buss

När det gäller bussförbindelser har Övertorneå stomlinjetrafik mot Haparanda, Kalix och Pajala och vidare, samt inomkommunala linjer. Busslinjerna har flera dubbelturer per dag och betjänar skolbarns resande såväl som person- och gods-transporter. De inomkommunala linjerna betjänar skolelever och övriga passagerare på deras dagliga resor till och från utbildning och arbete. År 2001 startades ett framgångsrikt försök med gratis bussresande i kommunen. Sedan 2008 finns ett system med kraftigt subventionerat bussresande.

Bredband

I Övertorneå kommun finns ett stort antal byar med endast ett eller ett par hushåll. År 2006 hade 93 % av alla hushåll i kommunen tillgång till bredband och lokal-TV. Målet är att alla hushåll ska få tillgång till fast uppkoppling.

Sjöfart

Övertorneå kommun har inga egna hamnar.

Framtida behov av transportinfrastruktur

Förbättring av dagens infrastruktur är en förutsättning för att bygden ska fortsätta utvecklas. Att skapa en sammanhängande infrastruktur med alternativa kompletterande transporter till vägnätet måste till för att uppnå optimal struktur. Framtida gruvetableringar eller besöks- och turistnäring förväntar en god infrastruktur och detta ansvar måste staten och kommunen ta.

Då kommunen saknar järnväg måste det till mer samverkan och nyttjande av den upprustade järnvägen på den finska sidan. Vi måste även nyttja flyget på ett bättre och effektivare sätt då Övertorneå kommun har åtta flygplatser inom tre timmar.

Kommunal strategi

För att uppnå de kommunala målen ska kommunen samverka med både Trafikverk, IT Norrbotten och andra aktörer. Samverkan med både svenska och finska grannkommuner är också något som eftersträvas.

Totalförsvaret

Allmänt

Totalförsvaret utgörs av det militära försvaret och det civila försvaret. Dess behov av mark- och vattenområden utgår från intressen som är gemensamma för hela landet, regionen och kommunen. Anläggningar av betydelse i dessa sammanhang kan vara övnings- och skjutfält, flygplatser, förråd, vägar, järnvägar samt anläggningar för elförsörjning, tele-, radio- och TV-kommunikation.

Kommunen ansvarar för den civila beredskapen lokalt inom sitt område. Det är kommunstyrelsen som sätter målen och svarar för att förberedelserna får en enhetlig inriktning och genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Beredskapsförberedelserna vidtas i samverkan med andra myndigheter, landsting, kyrkor och företag inom kommunen. Alla kommuner är olika och den kommunala beredskapen utgår från de lokala förhållandena.

I de fall Försvarsmaktens intressen berörs i planer eller lovärenden eller ärenden om förhandsbesked inhämtas yttrande från Försvarsmakten. Om kommunen fattar beslut som går emot Försvarsmaktens intressen, kan beslutet prövas av Länsstyrelsen.

Gällande områden av riksintresse för totalförsvaret kan det ibland uppkomma vissa konfliktsituationer. Om ett visst område är av riksintresse för lokalisering av anläggningar för totalförsvaret, så har denna användning enligt 3 kap 10§ MB alltid företräde. Det är dock inte totalförsvaret i sig som är av riksintresse, utan ett visst geografiskt område, vilket är en viktig skillnad.

Totalförsvaret i Övertorneå

Eftersom Övertorneå kommun utgör en gränskommun är försvarets intressen starka i kommunen. Intresseområdena kan dock inte redovisas av sekretesskäl. Byggnadsnämnden samråder med försvaret när bygglovansökningar berör områden som kan vara av intresse för försvaret.

2.8 MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

Kommunens riskbild enligt riskinventering

Övertorneå kommun har år 2011 gjort en risk- och sårbarhetsanalys. Det viktigast syftet med analysen är att öka medvetande och kunskap hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga, ge underlag för information till kommuninvånare och anställda, ge underlag för planering och genomförande av åtgärder, stödja den fysiska planeringen och utveckla förmågan att hantera inträffade kriser.

Riskidentifiering

Riskidentifiering syftar till att ge en övergripande bild över vad som kan leda till en extraordinär händelse inom kommunens geografiska område. I det här arbetet används en kvalitativ metod för att identifiera riskerna. Genom samråd med verksamhetschefer inom kommunen har riskerna identifierats.

I risk- och sårbarhetsanalysen har följande områden identifierats:

- Omfattande elavbrott
- Hot och Våld
- Pandemi
- Brand i skola eller äldreomsorg
- Större bussolycka
- Vattenläckage
- Fjärrvärmebortfall
- Islossning i Torneälv
- Störning i Internetkommunikation
- Skogsbrand
- Vattensmitta
- Vattenförorening

Risk- och sårbarhetsanalysen är gjord med en kvantitativ beskrivning med hjälp av en rankingsskala för att bedöma sannolikheten samt konsekvenserna av en extraordinär händelse.

Sannolikhet

1. Mycket låg sannolikhet > 50 år
2. Låg sannolikhet 21-50 år
3. Medelhög sannolikhet 11-20 år
4. Hög sannolikhet 3-10 år
5. Mycket hög sannolikhet < 3 år

Konsekvens

1. Mycket begränsade
2. Begränsade
3. Allvarliga
4. Mycket allvarliga
5. Katastrofala

Nr	Händelse	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärdering
1	Omfattande elavbrott	2	5	MYCKET HÖG
2	Hot och våld	1	4	HÖG
3	Pandemi	2	4	
4	Brand i skola eller äldreomsorg	1	4	
5	Större bussolycka	2	4	
6	Vattenläckage	4	2	MEDEL
7	Fjärrvärmefall	3	2	
8	Islossning i Torneälv	3	3	
9	Störning i Internetkommunikation	4	2	
10	Skogsbrand	2	3	
11	Vattensmitta	2	2	LÅG
12	Vattenförorening	2	2	

I risk- och sårbarhetsanalysen finns händelserna redovisade samt hur kommunens verksamhet och samhället i övrigt skulle påverkas vid en extraordinär händelse.

Risk- och sårbarhetsanalys för Övertorneå kommun 2011 finns att få hos räddningstjänsten i Övertorneå.

Miljö- och riskfaktorer som särskilt bör uppmärksammas i ÖP och annan kommunal planering är:

- Riskobjektens placering samt skyddsavstånd till t.ex. bostäder och servicehem
- Var farligt gods transporteras, skyddsavstånd till transportleder enligt PBL (kap 4, § 1) och lämpliga uppställningsplatser
- Miljöpåverkande verksamheter
- Översvämningssrisker – riskområden
- Skyddet för grundvatten
- Olycksdrabbade vägar
- Nedlagda upplag och deponier för avfall

Brand i trähusbebyggelse

Bränder är något ständigt återkommande problem inom en kommun, oftast är bränderna inte så omfattande och leder inte till någon extra ordinarie händelse. Vanliga orsaker till bränder kan vara anlagda bränder, tekniska fel eller torrkokning. Inom Övertorneå kommun finns vissa verksamheter som är extra känsliga för bränder.

Inom Socialens verksamheter finns boende för funktionsnedsatta och äldre. De äldreboenden som finns är Björkebygården, Länsmansgården (Blåmesen), Polgården, Särkivaaragården och Älvgården. De gruppboenden som finns är Bangårdsvägen, Gästgivarvägen, Matarengivägen och Sakarigården. Samtliga av dessa boenden är extra sårbara för bränder, då de boende kan behöva extra hjälp för att ta sig ur byggnaden. Även en brand inom skolan kan få stora konsekvenser då många personer vistas inom samma byggnad. Sannolikheten att en brand om den här omfattningen inträffar är mycket låg, senaste exemplet är branden på ett diskotek i Göteborg(1998).

Översvämningsrisker, ras och skred

Staffan Hjort Uppsala Universitet har bedrivit forskning om Kalix och Torne älvar. Följande information och karta är hämtad från rapporten "Torne och Kalix älvar, del 1"

Torneälven dränerar ett om 34 590 km² med hänsyn tagen till bifurkationen. Detta placerar Torneälven som nummer fem bland Nordens vattendrag. Älven är sjöfattig och älvdalen är ganska flack och vid. Älven är känd för sina häftiga isgångar med isbrötar som dämmer upp älven. Den svåra isgången beror på att forsarna är av ringa djup och kan därför ofta bottenfrysas. Islossningsförloppet påskyndas genom att älven är jämnslutande och saknar större sel. Genom avsaknaden av branta forsar kan stora ismassor transporteras långa sträckor för att till slut fastna i en trång passage. De vattenståndshöjningar som kan bli följden av sådana isdammar kan uppgå till mer än 1-2 meter. Där terrängen längs älvdalen är flack som i Tornedalen kommer stora markområden att översvämmas och täckas av ismassor. Det är emellertid omöjligt att förutse var dessa isdämningar kommer att ske framledes. Varje islossning på vårkanten är en unik företeelse så det är näst intill omöjligt att ha handlingsberedskap inför sådana situationer.

I Torneälven är juni normalt den vattenrikaste månaden med en medelvattenföring som normalt

ligger 2,5-3 gånger större än årsmedelvattenföringen. I Torneälven nedre lopp är vattenföringsvariationerna under högvattenperioden mera oregelbundna. Den normala högvattenföringen och normala lågvattenföringen är 5-6 gånger större, respektive mindre än medelvattenföringen och detta beror främst på avsaknaden av sjöar i älven som normalt fungerar som magasineringsbassänger.

SMHI har sedan 1950 talet studerat älvens vattenföring och utfört mätningar över vattenståndsnivån vid olika tidpunkter och platser längs älvdalen. På basis av vattenståndsdata har högsta högvattenståndet kunnat beräknas. Med översvämningsplanet eller svämplanet avses de områden som översvämmas vid högsta vattenståndet vid vårfloden. Vattenståndsnivån beror dels på nederbördsmängden under vinterhalvåret och dels på avsmältningsskedets förlopp. Snabba temperaturväxlingar under vårkanten ger stora vattenståndsvariationer.

Kommunen kommer att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven i samband med fördjupade översiktsplanarbeten, till att börja med i ett tematiskt tillägg för strandära landsbyggdutveckling.

Farligt gods, tankbilar

Kommunen har undersökt transporter av farligt gods som ankommer och passerar igenom kommunen. Det visar sig att situationen är tillfredsställande inom detta område. Kommunen saknar egen processindustri och mängden farliga kemikalier som transporteras är därför begränsad. Även Pajala och Överkalix saknar processteknisk industri och transporter av kemiska ämnen som passerar igenom kommunen förekommer endast sporadiskt. Merparten av transporter av farligt gods i länet sker istället längs Norrbottenskusten.

Transporter av olja och petroleumprodukter förekommer dock inom kommunen. Den allvarligaste incidenten som kan inträffa är om någon tankbil välter vid centralortens vattentäkt eller i närheten av älven. Centralortens vattentäkt baserar sig på grundvatten med ett flertal brunnar inom ett relativt vidsträckt område på Isovaaras nordslutning mellan Övertorneå och Turovaara. Vattentäktens uppdelning på ett flertal brunnar gör att risken är ganska liten att hela vattentäkten slås ut vid en eventuell olycka. Om en olycka sker så kan pumparna stängas av vid de närmast belägna brunnarna.

Trafikverkets rekommenderade transportleder för farligt gods genom kommunen utgörs av följande primärvägar:

- väg 21, Sangis - Hedenäset,
- väg 98 Överkalix - Övertorneå
- Väg 99 Haparanda - Pajala.

Länsstyrelsen kommer under år 2014 att ge ut en ny vägledning för samhällsplanering vid transportleder för farligt gods, men fram till dess bör Länsstyrelsens tidigare utgivna rekommendationer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods vara vägledande.

Vattentäkter/Vattenverk

Övertorneå har ett robust vattenförsörjningssystem, det finns 16 vattenverk inom kommuner samt en stor mängd grundvattentäkter.

Avbrott/störning i vattenförsörjning

Dricksvatten är ett av de största beroenden som finns ett i samhälle, vatten används för en mängd olika ändamål som matlagning, tvätt och sanitet, personlig hygien samt i industrier. I Sverige använder vi cirka 160 liter vatten varje dygn per person¹⁴. Vårt beroende av vatten gör att vi också blir mycket känsliga för ett längre avbrott i vattenförsörjningen. Inom vattenförsörjningen i Övertorneå kommun finns tre huvudsakliga risker läckage, smitta och utsläpp.

I ett samhälle sker ofta mindre vattenläckage och brott på ledningar det är inte något som gör att ett samhälle drabbas av en extra ordinär händelse. År 2010 skedde ett större brott på en ledning till Svanstein, vilket ledde till att större delar av byn blev utan vatten i några dagar. Den läckan kunde dock identifieras och lagas på en ganska kort tid vilket gjorde att konsekvenserna av denna händelse inte blev extraordinära. Händelsen visar dock på att det finns en risk i ett större brott på en ledning inom kommunen som kan leda till vattenbrist. Den största risken är om ett sådant scenario drabbar Övertorneå centralort då kommunen endast har mindre tankar att tillgå.

Påverkan på den egna verksamheten: Det är främst grupper inom samhället som inte kan tillgodose sig vatten från tankar och liknande utan är beroende av hjälp som till exempel inom omsorg och hemtjänst. Men även om ett större vattenläckage skulle inträffa i Övertorneå skulle det vara begränsade konsekvenser. Övertorneå har ett robust vattenförsörjningssystem, det finns 16

vattenverk inom kommuner samt en stor mängd grundvattentäkter.

Radon

Radon kommer från sönderfallande radium. Radongasen sönderfaller i s.k. radondöttrar som via inandningsluften kan ge upphov till bl.a. lungcancer. Senaste året har även radon i grundvatten uppmärksamats som ett allvarligare hot mot människors hälsa än man tidigare trott.

Radon i inomhusluft kan komma från marken eller från byggmaterialet. Vissa typer av jordarter och berggrund har hög radiumhalt och klassas som högriskområde. Det gäller t.ex. vissa typer av graniter och pegmatiter, alunskiffer och grusåsar. Moränmark klassas som normal radonmark och som lågradonmark t.ex. kalksten, sandsten och lera. Det är relativt enkelt att åtgärda höga radonhalter i inomhusluft genom olika typer av ventilation och luftning av grundvatten.

Enligt Strålsäkerhetsverket gäller följande rikt- och gränsvärden för radon i inomhusluft:

- 200 Bq/m³ Högsta radonhalt i befintliga bostäder och lokaler som används för allmänna ändamål; Folkhälsomyndighetens allmänna råd om radon inomhus FoHMFS 2014:16
- 200 Bq/m³ Högsta radonhalt i nya byggnader; Boverkets författningssamling, BFS 2011:6 med ändringar t.o.m. BFS 2011:26 (BBR 19).

Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 2011:3 gäller följande rikt- och gränsvärden för radon i vatten:

- 100 Bq/l Radonhalt i dricksvatten. Gräns för tjänligt med anmärkning.
- 1000 Bq/l Radonhalt i dricksvatten. Gräns för otjänligt.

Markradonutredning av Övertorneå kommun har utförts av Sveriges Geologiska AB. Digitaliseringen har utförts av MRM Luleå. Mark med höga radonrisknivåer förekommer inom stora delar av kommunen men mest inom obebyggda områden. I Svanstein har dock problemen med höga markradonhalter uppmärksamats vid uppmätningar. Vid bygglovsprövning och upprättande av nya detaljplaner där radonproblem kan befaras, skall grundläggning ske med radonskyddat utförande är den mildare varianten som tillämpas där måttligt förhöjda radonhalter förekommer. Tätning av grunden är då oftast tillräcklig.

Områden som är känsliga för påverkan eller störning

Ekologiskt känsliga områden

Förutom stora opåverkade områden skall även ekologiskt känsliga områden ges skydd enligt samma lagrum. Ekologiskt känsliga områden är :

- områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar
- områden som inrymmer växt och djurarter som är hotade
- områden som i övrigt är särskilt ömtåliga och som samtidigt inrymmer särskilda ekologiska värden.

I Övertorneå finns områden med hotade arter. De flesta av dessa ingår i de listade naturvårdsobjekten och nyckelbiotoperna. Skogsvårdsstyrelsen har funnit 72 st nyckelbiotoper varav elva stycken är biotopskyddsområden med avtal om skydd. Inom nyckelbiotoperna har påträffats 57 st signalarter och hotade arter upptagna på artdata-bankens rödlista.

Många av dessa arter är bundna till en viss plats och lätta att skydda. Sedan hotet mot arten väl definierats, kan rätt avgränsning göras. Mycket svårare blir det när det gäller arter i vatten. Bäst åskadliggörs detta genom exemplet flodpärlmusslan med det stiliga latinska namnet *Margaritifera margaritifera*. Musslan är beroende av öring och lax som musslans larver har som värdjur. En åtgärd långt borta i vattensystemet som fisken vandrar i, hotar att slå ut en musselpopulation i Övertorneå oavsett om man skyddat musslornas vattenbiotop genom reservat eller annat.

Våtmarker

I Norrbottens län finns en tredjedel av Sveriges våtmarker. Många är unika genom sin storlek och orördhet. Länsstyrelsen har utfört en våtmarksinventering i länet. En naturvärdesklassificering av samtliga våtmarker större än 50 hektar har utförts. På vidstående karta redovisas de våtmarker inom Övertorneå kommun som har högst naturvärde, klass I. Våtmarkerna ligger huvudsakligen i den västra delen av kommunen.

3. PLANFÖRSLAG

3.1 INLEDNING

Sammanfattning och analys av Övertorneås nuvarande situation

Övertorneå, mitt i Tornedalen, har många vackra och värdefulla kultur- och naturmiljöer. Kommunen har en ekonomi i balans och ett varierat näringsliv med stor potential för att utveckla besöksnäringen. Kommunen har också goda förutsättningar för jordbruk och lokal produktion av livsmedel.

Övertorneå är Sveriges första ekokommun och ingår nu i ett nationellt nätverk, SEKOM, med 90 andra kommuner. Kommunen har tagit ett inriktningsbeslut om att uppgradera till generation 5.0, se avsnitt 1.3.

De flesta invånarna trivs i kommunen men en del ungdomar upplever att de behöver flytta från kommunen för att få det yrkesliv och de möjligheter till upplevelser och sammanhang de vill ha.

Kommunens största utmaning är att få en befolkningsutveckling i balans.

Trenden har länge varit att de mindre kommunerna i Norrbotten tappar sin befolkning. Övertorneå kommun hoppas kunna behålla dagens befolkningsnivå på ca 4 800 kommuninvånare. Det är hälften så många som på början av 50-talet då antalet var som störst.

Det är framförallt i tätorterna och de större byarna utmed Torneälven som invånarantalet varit relativt konstant. Även om hela kommunen har tap-

pat invånare så är det i närheten av Torneälven som hemvändare och nyinflyttade framförallt valt att bosätta sig.

Kommunen tror att den här trenden håller i sig och väljer därför att i översiktsplanen koncentrera det framtida boendet till älvssträckan och riksvägen mfl viktiga vägar samt samhällen där det redan finns kommunaltekniska lösningar utbyggda.

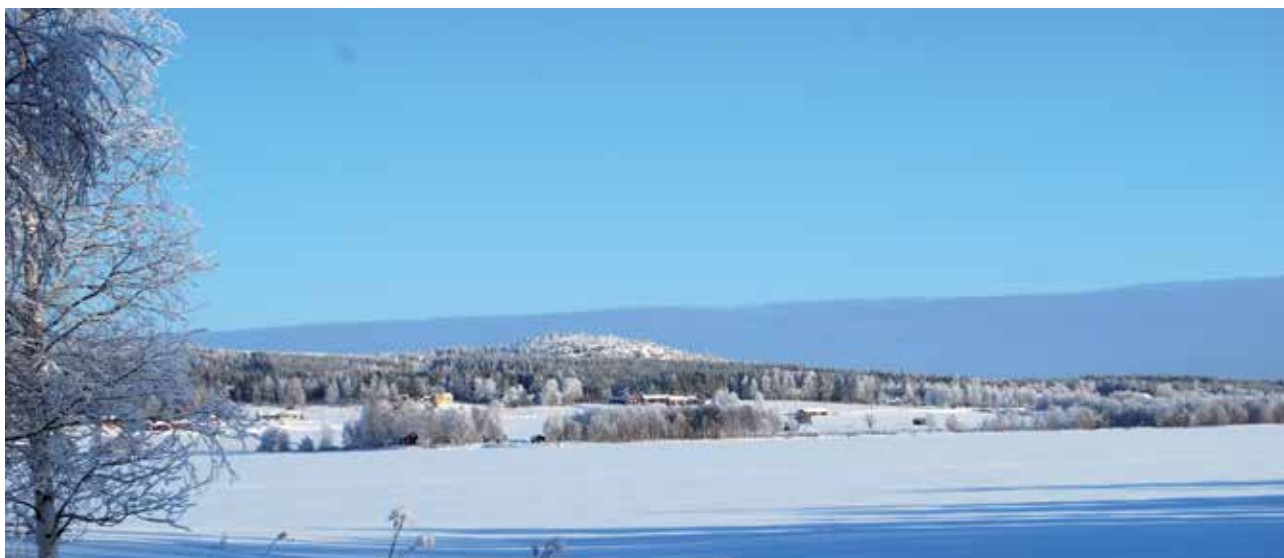
Idag bor vi i en global värld med ett klimat som är i förändring, det kan medföra ökade flyktingströmmar. Kommunen kan behöva ta emot fler flyktingar från övriga världen. Flyktingar från katastrofer och oroshärdar men även människor som söker tystnad, som vill bort från trångbodda städer och länder.

Vision, målsättningar och strategier

På sidorna 12-15 redogörs för kommunens vision *"Här vill vi bo och verka"* och hur den hänger samman med planeringsarbetet. De viktigaste frågorna att arbeta med är att fortsätta bygga det attraktiva samhället och utveckla näringsliv, kommunal service, utbildningsmöjligheter och demokratiska processer samt att ta hand om den fysiska miljön så den bidrar till det goda livet.

Vad kan planeringen styra?

En översiktsplan ska redovisa hur kommunen anser att mark och vattenområden ska användas. Den är inte juridiskt bindande men kan följas upp med områdesbestämmelser och detaljplaner som

är bindande. Det är vanligt att kommuner i sitt visions- och målarbete talar om vilken framtid som är önskvärd, men det är sällan kommunerna själva som gör de största investeringarna. Nya investeringar som bostäder, lokaler, vägar, IT eller annat är det i huvudsak marknaden (företag och individer) eller staten (Trafikverket) som kommer att stå för. Övertorneå kommun är öppen för alla aktörer som vill vara med och förverkliga de mål och visioner som presenteras i programdelen.

Främsta planeringsmålet är att ge förutsättningar för den önskade framtiden, och dessutom att vara tydlig och tala om vad kommunen vill och hur det kan göras. Det är också mycket viktigt att lyfta fram det som kan locka företag och individer till kommunen - så att den önskade framtiden kan bli genomförd.

Planens syfte och huvuddrag

Denna plan är en aktualisering av den gällande översiktsplanen som antogs 2004. Det är inte aktuellt med några stora nya etableringar eller anläggningar jämfört med den gällande planen. Mark- och vattenanvändningen i Övertorneå kommun handlar i huvudsak om förvaltning och utveckling, de större samhällena förtätas, natur- och kulturmiljö förädlas.

LIS-plan

Människorna i Tornedalen har historiskt sett sökt sig till älven och det är här en utveckling förväntas ske. Kommunen arbetar med att ta fram en plan för var det utifrån ett landsbygdsutvecklingsperspektiv kan bli lättare att ge strandskyddsdispens, den planen kommer att bli ett kompletterande tematiskt tillägg till denna plan.. I samband med LIS-tillägget kommer kommunen att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven.

Scenarier

I arbetet med denna plan har scenarier för tänkbar utveckling tagits fram.

Scenario 0 - Kommuninvånarantalet blir färre.

Scenario 1 & 2 - Kommuninvånarantalet förblir stabilt eller ökar

I scenariona 0 och 1 krymper invånarantalet i kommunens skogs och sjölandskap medan det i älvlandskapet endast krymper något eller ökar för att bli stabilt. I scenarion 2 kan det bli så att även några av sjö och skogslandskapen byarna tidvis ökar sin befolkning.

Oavsett vilket scenario, är det i älvlandskapet som de flesta kommer att bo och verka. Översiktsplanen har därför valt att fokusera den fysiska planering till älvlandskapet.

0-ALTERNATIV

Befolkningsutveckling

- *Fortsatt trend med minskad befolkning, allt fler äldre och allt färre yngre*

Utbildning

- *Färre skolor*

Kommunal service

- *Ökat behov av äldreomsorg, allt svårare att finansiera och hitta personal*

Utbud övrig service

- *Minskar*

Näringsliv

- *Samma fördelning av olika näringar, skogsindustrin fortsatt stark*

UTVECKLINGSLTERNATIV 1 & 2

Befolkningsutveckling

- *Fler flyttar in till kommunen och fler återflyttare, bättre balans äldre och unga*

Utbildning

- *Fortsatt hög kvalitet på den kommunala skolan*

- *Fler utbildningar med riksintag*

- *Fler utbildningsanordnare*

Kommunal service

- *God kommunal service, ekonomi i balans*

Utbud övrig service

- *Ökat utbyte med Finland*

- *Ökad besöksnäring medför ökat utbud kommersiell service*

Näringsliv

- *Ökad besöksnäring med fler högklassiga besöksmål, fler turister från Norge, Ryssland*
- *Ökad förädling av skogsråvaror*
- *Ökad förädling av närproducerade livsmedel och andra råvaror*
- *Ökad verkstadsindustri, service åt gruvnäringen*
- *Mer differentierat näringsliv*
- *Ökad internationalisering*
- *Långt framme i den tekniska utvecklingen*

3.2 LOKALISERING OCH UTFORMNING AV BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Generella rekommendationer

I de generella rekommendationerna anges vilka allmänna intressen som skall beaktas vid planläggning, bygglovprövning och andra tillståndsprövningar. De generella rekommendationerna anger också vilka särskilda hänsyn som skall tas gentemot andra markanvändningsintressen vid sådana lokaliseringsprövningar.

Klimatförändringar

I framtiden beräknas klimatförändringarna leda till att det blir varmare och blötare i kommunen. Konsekvenserna av ett förändrat klimat beror bland annat på hur väl kommunen lyckas förbereda sig. Kommunen bör ha god planering och en strategi för hur man ska hantera risker och minimera den negativa påverkan av ett förändrat klimat. Därför ska den kommunala planeringen av ny och befintlig bebyggelse anpassas inte bara till dagens förhållanden utan också till de förändrade förutsättningarna.

I rapporten "Klimatförändringar i Norrbottens kommuner, Övertorneå", framtagen av Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013, framgår hur klimatet kan komma att ändras och vilka risker det medför (se summering kap. 1.4).

Bostadsbebyggelse

En av grundprinciperna i Plan och Bygglagen är att människor skall ha stor frihet att själva välja byggplats till sin bostad. I motiven till PBL angavs dock att det bör råda stor frihet för varje kommun att själv utforma vilka riktlinjer som skall gälla för ny bebyggelse på landsbygden. Kommunen är dock skyldig att göra lämplighetsbedömningar enligt Plan och Bygglagen inför lokalisering av ny bebyggelse.

Bebyggelse måste lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till hälso- och störningsrisken, va-försörjningen, grundläggningsförhållanden, trafikförhållanden samt möjligheter att ordna samhällsservice enligt PBL kap 2.

Kommunen är positiv och uppmuntrar byggande med ekologisk inriktning, d.v.s lokala kretsloppsanpassade avloppssystem och småskaliga och

lokala lösningar för vattenförsörjning, kompostering av organiskt avfall samt utnyttjande av miljövänliga förnyelsebara energikällor.

De kommunala investeringarna i vatten och avloppsanläggningar bör dock så långt som möjligt utnyttjas. Ny bebyggelse bör därför inte tillåtas omedelbart utanför verksamhetsområdet för de kommunala va-anläggningarna såvida inte va-området kan utvidgas. Bebyggelse som kräver enskild va-anläggning får inte lokaliseras till områden där föroreningsrisker kan uppstå för befintliga anläggningar. Där det råder större efterfrågan på mark för bebyggelse skall detaljplanläggning ske.

Hälsa och säkerhet måste prioriteras vid bebyggelselokalisering. Nya bostäder bör inte lokaliseras i direkt anslutning till de större allmänna vägarna, vid jordbrukscentra med djurhållning, skjutbanor, mark med radonrisk, soptippar o.d där störnings- och hälsorisker kan uppstå. Bara i de fall lämpliga skyddsåtgärder kan utföras är byggande på plats med risker och störningar acceptabelt.

Kommunen har en generös inställning till byggande och bosättningar i kommunen. Kommunen avser inte att försöka styra nya bosättningar till de större orterna i kommunen utan accepterar att nya bostäder uppförs även i de minsta byarna i inlandet, även om det innebär ökade kostnader för skolskjutsar och annan samhällsservice. Hittills har detta inte varit något stort problem för den kommunala ekonomin eftersom de flesta väljer att bosätta sig längs älvdalen i de större byarna som redan har en god samhällsservice.

Nya permanentbostäder bör dock inte lokaliseras till områden som ligger helt avskilt från annan bebyggelse. Nya bostäder i de mindre byarna i inlandet bör i första hand komma till stånd för de som har anknytning till de areella näringarna. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement.

Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Samråd skall vid behov ske med antikvarisk expertis på läns museet och länsstyrelsen när sådana områden berörs. Hänsyn

skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Ett skyddsavstånd på 200 meter bör eftersträvas, men undantag kan medges om bostadsbebyggelse redan är etablerad inom den föreslagna skyddszonen. De lokala förhållandena avseende topografi, vegetation, platsens avskildhet, måste vägas in i den slutgiltiga bedömningen vid bygglovprövningen. Huvudvägnätets standard får heller inte försämrats till följd av olämpligt placerad bebyggelse som kräver nya utfarter mot länsvägarna.

Ny bebyggelse får inte heller lokaliseras till områden nära älven där svämningsrisk kan uppstå. Vid bebyggelselokalisering skall anpassning ske till lokalklimatet. Vindutsatta områden, sänkor med kallras o.d bör undvikas.

En ekologisk grundsyn skall präglade framtida bostadsområden.

Fritidsbebyggelse

Älven och de större vattendragen har alltid varit den viktigaste faktorn vid val av boplatser. Förr utgjorde vattendragen viktiga fiskeplatser och kommunikationsleder. Idag är älven attraktiv både för det fasta och det rörliga friluftslivet. Kommunen är positiv till etablering av ny fritidsbebyggelse längs älvdalen och vissa av de större sjöarna i kommunen.

Fritidsbebyggelsen inom älvdalsområdet bör koncentreras till mindre grupper. Etablering av nya fritidshusområden skall föregås av detaljplanläggning. Fritidsbebyggelse bör inte lokaliseras till områden av stort intresse för det rörliga friluftslivet eller till områden där landskapsbilden påtagligt påverkas negativt. Tillkommande fritidsbebyggelse bör anpassas till landskapet och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper eller smygas in i skogsbyn. Fritidsbebyggelse längs sjöar och andra vattendrag får inte växa samman till långa bebyggelseband så att allmänhetens tillträde till sjöstränderna påtagligt försvåras.

Kommunen motsätter sig inte heller spridd fritidsbebyggelse förutsatt att sådan etablering inte utgör något hinder för jordbruket och det rörliga friluftslivet.

Ny fritidsbebyggelse i byarna bör koncentreras till befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn skall tas till pågående jordbruksdrift.

Industrier

Ny industrimark skall förläggas till sådana områden där konflikter med andra markanvändningsintressen kan undvikas. Beroende på arten av verksamhet skall skyddsområden upprätthållas mellan industri- bostadsbebyggelse. Industrier kan även erfordra framtida expansionsutrymme. Industriområden bör lämpligen lokaliseras till platser som har ett gynnsamt läge ur kommuni-

kationssynpunkt. Industrier får inte lokaliseras till platser där landskapsbilden förfulas. Nya industriområden bör inte lokaliseras i älvnära läge. Större industriområden skall detaljplaneläggas med hänsyn till deras omgivningspåverkan. Kommunen har ambitionen att tillhandahålla detaljplanelagd industrimark i Pello, Svanstein, Juoksengi, Övertorneå och Hedenäset. För övriga delen av kommunen får särskild lokaliseringsprövning ske vid bygglovansökan.

Jordbruk

Jordbruket är enligt Miljöbalken en näring av nationell betydelse (MB 3:4). Det är ett kommunalt intresse att jordbruksnäringen kan utvecklas inom kommunen. Övertorneå kommun är sedan 1983 landets första ekokommun. För Övertorneå representerar jordbruket, en näring av särskild betydelse. Kommunen vill verka för att alternativa odlingsformer stimuleras. Konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel bör undvikas. Övertorneå skall verka för att lokalt producerade livsmedel används och utvecklas.

Jordbruket har inte bara en stor betydelse som livsmedelsproducent utan näringen ger liv och arbetstillfällen åt landsbygden och bidrar till att hålla det vackra odlingslandskapet öppet. Fortsatt jordbruksdrift är därför av största betydelse för bevarande av de höga kulturvärden inom kommunen som Tornedalens odlingslandskap representerar. Inom älvdalsområdet måste jordbruket bedrivas med särskild hänsyn till landskapsbilden. Befintliga lador, aittor och andra förrådsbyggnader som kanske inte används i dagens jordbruksdrift skall så långt det är möjligt bevaras. Värdefulla ängs- och hagmarker bör bevaras och upprätthållas genom betesdrift. Skogsplantering på åkermark, dikningsföretag, matjordstäcker, grustäcker och andra exploateringsföretag bör undvikas.

Lagen om skötsel av jordbruksmark reglerar driften inom jordbruksnäringen. Övriga lagar som påverkar jordbruksdriften är jordförvärvslagen och djurskyddslagen. Numera är det obligatoriskt att djuren skall ges tillfälle till utomhusvistelse sommartid. Detta kräver att mark finns tillgänglig i anslutning till jordbrukscentra. Vägar för kontakt mellan ladugård och betesmark bör upprätthållas. Djurhållning kan ge upphov till störande lukt, flugor m.m. Ny bostadsbebyggelse bör inte placeras närmare ladugårdar än 200 meter. Vid större jordbruksanläggningar bör ett skyddsavstånd på 500 meter upprätthållas. Vid prövning av ny be-

byggelse i anslutning till jordbruksmark måste långsiktiga bedömningar göras och hänsyn måste tas till jordbrukets framtida utvecklingsmöjligheter i området. Kommunen bör därför vara restriktiv med att bevilja bygglov på jordbruksmark inom områden med större sammanhängande åkerarealer, även om marken på den aktuella platsen för tillfället inte brukas. Undantaget gäller givetvis de som har anknytning till jordbruksnäringen.

Skogsbruk

Skogsbruket är enligt Miljöbalken en näring av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Skogsnäringens intressen skall därför beaktas vid bedömningen av andra exploateringsföretag och lokalisering av ny bebyggelse och anläggningar inom skogsområde.

Ett nytt mer naturvårdsinriktat skogsbruk håller dock på att växa fram. Skogsvårdslagen ändrades 1994 genom att miljömålet och produktionsmålet givits samma tyngd. Skogsmarken har stor betydelse för andra viktiga allmänna intressen som naturvård, kulturminnesvård, friluftsliv, landskapsbild, turism, ekologi m.m. Näringen skall ta hänsyn till andra viktiga intressen när det gäller skogsbrukets bedrivande. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar. Inom vissa väl avgränsade områden bör skogsbruket ta särskild hänsyn till andra markanvändningsintressen och samråda med kommunen innan driftsåtgärder föreslås.

Inom älvdalsområdet och övriga riksintresseområden bör skogsnäringen ta särskild hänsyn när det gäller avverkning och övriga driftsåtgärder som kan inverka menligt på landskapsbilden. Skogsdikning bör inte ske mot Torneälven med hänsyn till landskapsbilden. Dikning påskyndar även markavrinningen vilket kan orsaka ökande svämningsrisker vid älvens vårflod. Inom ekologiskt känsliga områden bör skogsbruk bedrivas med särskild hänsyn.

Kulturmiljövård

Mark och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas kulturvärden skall så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur och kulturmiljön. Områden som är av riksintresse skall skyddas. (MB 3:6).

Kulturvärdet består av enskilda objekt och hela miljöer, med fornlämningar och kulturlandskap, värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer.

Torne älvdal kännetecknas av ett mycket värdefullt kulturlandskap som är unikt för vårt land. Älvdalsområdet är av riksintresse för kulturminnesvården. Bebyggelsen med många äldre intakta gårdsgropper bevarade, den unika byggnadstraditionen med inflytande från öster, älvdalslandskapet med sina holmar, lador och slåttermarker, de vidsträcka strandradbyarna med liten ägoinsblandning och alla skiften med älvkontakt skapar sammantaget en kulturmiljö med mycket höga bevarandevärden.

Det största hotet mot kulturmiljön är emellertid att odlingslandskapet inte brukas och att lador och slåttermarker inte behövs längre i dagens moderna jordbruksdrift. Skogsplantering får inte ske på öppna marker med vacker landskapsbild och utblickar över sjöar och älv dalen. Kommunen anser att den äldre traditionella tornedalsbebyggelsen är av mycket högt värde som sätter sin prägel på landskapet och tornedalsbygden. Kommunen kommer därför att inta en restriktiv hållning till att bevilja rivningslov för sådan bebyggelse som

är miljöskapande eller bedöms ha ett kulturhistoriskt högt värde. Kommunen värdesätter också ladlandskapet och motsätter sig varje förändring som innebär att lador rivs eller förfaller. Under 90-talet har betydande upprustning av lador och kulturområden skett. Arbetet med bl a restaurering av Kirkkotie är av högt värde i kulturmiljöarbetet.

Ny bebyggelse får inte lokaliseras till sådana områden som kan inverka menligt på landskapsbilden och utgöra ett hinder för pågående jordbruksdrift. I känsliga miljöer bör kommunen inta en restriktiv hållning mot ny bebyggelse. Kommunen kommer att ställa höga krav på anpassning av ny bebyggelse inom eller intill värdefulla kulturmiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Ny bebyggelse i känsliga miljöer bör ha fasader av trä, faluröd slamfärg eller ljus oljefärg, sadeltak. För de mest värdefulla områdena bör områdesbestämmelser upprättas.

Friluftsliv och turism

Friluftsliv är en viktig del för kommuninnevånarnas fritid och rekreation. Jakt, fiske, naturupplevelser är viktiga inslag både för övertorneåborna och som en resurs för framtida turistsatsningar. Turism och rörligt friluftsliv har ofta gemensamma intressen och kan ofta förenas och samsas inom samma områden. Älvdalsområdet är av särskild betydelse för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet. Forssträckor längs älven bör fredas från ny privat bebyggelse. Här bör det rörliga friluftslivet prioriteras.

Övertorneå kommun skall i samarbete med Torne-dalskommunerna på den finska och svenska sidan aktivt verka för bevarandet av naturlaxen i älven.

Övertorneå kommun satsar på att utveckla turismen och besöksnäringen i bygden. Söder om Juoksengi har det 2001 byggts en turistanläggning vid den vackra forsen Kattilakoski och uppe på Luppioberget finns planer på att anlägga en turistanläggning. Många privata företag har också byggt upp eller planerar att uppföra nya turistanläggningar. Den största turistanläggningen utgörs av Pullinki skidbacke. Nya anläggningar kan i framtiden komma till stånd både i kommunal och privat regi.

Medelstora och större turistanläggningar har ofta en betydande miljöpåverkan. Nya anläggningar skall föregås av detaljplaneläggning.

Naturvård

Mark och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas naturvärden skall så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturen. Områden som är av riksintresse skall skyddas. (MB 3:6)

Torne älvdal utgör ett riksintresseområde för naturvärden. Enligt (MB 4:1) får exploateringsföretag inom riksintresseområdet endast komma till stånd om det kan ske på ett sådant sätt att områdets naturvärden inte påtagligt skadas. Bestämelsen utgör dock inget hinder för utvecklingen av befintliga tätorter, det lokala näringslivet eller bedrivande av normalt jord och skogsbruk. Turistanläggningar jämte utveckling av viss fritidsbebyggelse i anslutning till jord och skogsbruksföretag anses ingå i begreppet lokalt näringsliv.

Natura 2000 området, Torne och Kalix älvsystem utgörs av två stora outbyggda älvar, förbundna

via bifurkationen Täreändöälven. Torne och Kalix älvsystem är Västeuropas enda riktigt stora oreglerade vattensystem, ett mycket värdefullt exempel på ett stort naturligt vattensystem.

Torne och Kalix älvsystem är utvalt att ingå i Natura 2000 eftersom det i området finns arter och naturtyper som finns med i Art- och habitatdirektivet, t ex utter, stensimpa, lax, grön flodtrollslända och flodpärlmussla.

För varje natura 2000 område finns bevarandeplaner utarbetade för både livsmiljöer och enskilda arter, t ex den gröna flodtrollsländan som påträffats på en lokal vid Svanstein:

"Lokaler där sländan lever måste skyddas mot störningar för att behålla arten i landet. Förutom att man undviker storskaliga förändringar som regleringar, vattenförorening etc. måste de områden som hyser populationerna också skyddas mot övrig, mer lokal påverkan från t.ex. bebyggelse, vägar, jord- och skogsbruk."

Källa: Bevarandeplan Natura 2000, Torne och Kalix älvsystem SE0820430

För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område krävs tillstånd. (7 kap 28 a § miljöbalken)

Inom ekologiskt känsliga områden skall stor restriktivitet råda mot sådana ingrepp som kan hota livsmiljön och störa den ekologiska balansen. Övertorneå är landets första ekokommun. Kommunen värnar därför om den biologiska mångfalden och intar en restriktiv hållning mot ingrepp i miljön som kan hota känsliga arter och livsmiljöer.

Kommunikationer

Riksväg 99 genom hela kommunen är utpekad som ett riksintresse av Trafikverket. Vägen är en viktig förbindelseled för arbets- utbildnings- och servicependling. Från södra kommungränsen upp till Övertorneå råder ett byggnadsförbud på 30 meter från vägområdet. Byggnadsförbudet omfattar nya byggnader, tillbyggnader eller utföra andra anläggningar som kan äventyra trafiksäkerheter eller inskränka Trafikverkets framtida möjligheter att bredda vägen. Från Övertorneå till norra kommungränsen gäller ett byggnadsfritt avstånd om 30 meter från vägområdet.

Trafikverket är generellt restriktivt mot att bevilja

nya utfarter mot vägen. Vid bygglovprövning skall alltid samråd med Trafikverkets ske, om ett positivt besked förutsätter att nya utfarter måste tas upp mot det allmänna vägnätet. Samordning av utfarter för bostadsbebyggelse mot allmänna vägnätet bör eftersträvas. Framkomligheten och trafiksäkerheten bör prioriteras. Framkomligheten och trafiksäkerheten bör prioriteras. Vid prövning av förhandsbesked och bygglov skall särskild hänsyn tas till trafiksäkerheten.

Vid vägkorsningar mot allmänna vägar gäller s.k. frisktstrianglar på 75 x 75 meter. Ny bebyggelse eller andra anläggningar får inte uppföras inom denna zon med hänsyn till trafiksäkerheten.

Hänsyn måste också tas till de bullerstörningar som trafiken ger upphov till. Riktvärdet för utomhusbuller mot uteplats vid nylokalisering av bebyggelse uppgår till 55 dBA ekvivalent nivå. Skyddsavståndet är främst beroende av trafikmängd och hastighet.

Järnvägen mellan Karungi-Övertorneå är nedlagd. Banvallen finns dock kvar och stråket utgör en viktig resurs som kan utnyttjas t.ex till gång och cykeltväg, skidspår o.d. Banvallen mellan Övertorneå och Hedenäset bör skyddas mot ingrepp som kan försvåra det framtida användandet av stråket

Vindkraftpark i Etuaapua

som alternativ kommunikationsled. Älven utgjorde tidigare den viktigaste kommunikationsleden i Tornedalen innan vägnätet byggdes ut. Denna resurs borde bättre kunna utnyttjas för turistarrangemang, av olika slag.

Teknisk försörjning

Inom områden av allmänt intresse för energidistribution, vattenförsörjning, avloppsrening eller avfallshantering har kommunen en restriktiv hållning mot etablering av ny bebyggelse eller annan markanvändning som kan förorsaka olyckor eller komma i konflikt med de tekniska försörjningssystemen.

Vid planering och byggnation ska hänsyn tas till Elsäkerhetsverkets Starkströmsföreskrifter samt Vattenfalls föreskrifter.

Vid etablering av ny bebyggelse i närheten av kraftledningar bör skyddsavstånden minst vara:

Högspänningsledning 20 kV

25 m skyddsavstånd mellan ledning-bostadshus

Högspänningsledning 30 kV

30 m skyddsavstånd mellan ledning-bostadshus

Högspänningsledning 130 kV

50 m skyddsavstånd mellan ledning-bostadshus

Högspänningsledning 400 kV

70 m skyddsavstånd mellan ledning-bostadshus

För att uppfylla Svenska kraftnäts magnetfältspolicy ska nybebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV högspänningsledning.

Kommunen är positiv till vindkraft men har inte pekat ut eller tagit ställning till några nya områden som lämpliga för vindbruk. Vid mindre nyetableringar bör lokalisering av nya vindkraftverk provas genom PBL och detaljplanläggning. Vid större etableringar provas lokaliseringen genom Miljöbalken. De störningar som främst kan uppstå är buller. Vindkraftverk bör inte lokaliseras närmare än 1000 meter från bostadsbebyggelse. Ej heller inom Torneälvdal med hänsyn till landskapsbilden och att vindkraftverk kan komma i konflikt med andra markanvändningsintressen.

Vattentäkter skall skyddas mot föroreningar. För vattentäkten i centralorten finns särskilda skydds-föreskrifter. Övriga vattentäkter har inga fastställda skyddsområden. Generellt gäller att inga etableringar som kan innebära spill av oljeprodukter eller andra kemikalier får lokaliseras i omedelbar närhet av befintliga vattentäkter. Ny bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar som baserar sig på infiltration får inte lokaliseras i omedelbar närhet av vattentäckernas brunnsområden.

Vid nybyggnation eftersträvas att toalettenheten separeras från det övriga gråvattnet för att förenkla och kvalitetssäkra senare källsortering av näringsämnen.

Kommunen vill verka för att luftkvaliteten förbättras genom att minska användningen av fossila bränslen. Oljeeldningen bör ersättas med biobränsle, vedeldning, värmepumpar och andra förnyelsebara energikällor.

Endast miljögodkända värmeanläggningar med möjlighet att ackumulera värmen bör tillåtas. Övertorneå skall även verka för lokal energiförsörjning samt alternativa småskaliga kraftvärmeverk.

Skyddsområden skall upprätthållas mellan deponiplatser för avfallshantering, avloppsreningsverk och pumpstationer. Ny bebyggelse bör inte lokaliseras närmare än 500 meter från avfallsanläggning och 200 meter från avloppsreningsverk. För mindre avloppsreningsverk och avlopps-pumpstationer bör skyddsavståndet uppgå till 100 respektive 50 meter.

Täkter

Mark och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Områden av riksintressen skall skyddas. (MB 3:7). Riksintressen omfattar inte bara bevarandevärda områden utan även områden som kan vara värda att exploatera.

SGU anger att Raitajärvi utgör ett riksintresseområde för mineralutvinning. Området innehåller mineral av grafit som kan användas till bl.a. elektrod-tillverkning. Kommunen accepterar riksintresset och avser att förhindra att annan markanvändning bedrivs inom området som kan förhindra eller försvåra framtida mineralbrytning.

Befintliga grustäkter bör i första hand slutföras innan nya täkter tillåts exploateras. Endast grusförekomster med låga bevarandevärden ur naturvårdssynpunkt bör få exploateras. I första hand bör bergkross, morän eller återvinning av annat lämpligt återvinningsmaterial användas vid anläggningsarbeten.

Nya täkter får endast exploateras under förutsättning att dessa inte kommer i konflikt med andra markanvändningsintressen. Grusförekomster med höga skyddsvärden får inte exploateras. Kommunen ställer stora krav på efterbehandling av täkter.

Förklaring till kommuntäckande översiktskartan Markanvändning

Tätort

Förtätning och utveckling av bebyggelse prioriteras. All ny bebyggelse bör ske på ett planmässigt sätt. Inom dessa områden bör denna översiktsplan följas upp med fördjupade översiktsplaner, områdesbestämmelser eller detaljplan.

Bebyggelse utanför tätort

Tillkomst och bevarande av bebyggelse prioriteras. Särskild hänsyn skall tas till jordbruks- och skogsbruksintressena. Åkermark bör inte tas i anspråk om det finns alternativ mark för ny bebyggelse. Bostäder bör inte placeras nära jordbruk, om driften försvåras.

Täktområde

Täktverksamhet prioriteras. Pågående markanvändning kan fortgå där täktverksamhet inte har påbörjats. Förändrad markanvändning som kan försvåra framtida täktverksamhet skall förhindras.

Skogsbruk, jordbruk och rennäring

Skogsbruk, jordbruk och rennäring är areella näringar som bedrivs i större delen av kommunen. Vid ny bebyggelse ska hänsyn tas till pågående eller planerad verksamhet.

Utvecklingsområden

Områden med utvecklingspotential för både boende och turism/besöksnäring. Markanvändningen i dessa områden ska behandlas i ett tematiskt tillägg för strandnära byggande, en LIS-plan.

Friluftsliv och turism/besöksnäring

Områden där markanvändningen för turismen och det rörliga friluftslivet prioriteras. Markanvändningen skall regleras i detaljplan. Hänsyn skall tas till landskapsbilden, naturvårds- och kulturmiljöintresset.

Vindkraft befintlig

Pågående verksamhet prioriteras.

Vindkraft planerad

Planerad vindkraft prioriteras. Omfattning prövas i tillståndprocess.

Natura 2000 Torne och Kalix älvsystem

Riksintresse för naturvärden, skyddsvärde i ett EU-perspektiv. Bevarandeintresset prioriteras.

Natura 2000 ej vatten

Riksintresse för naturvärden, skyddsvärde i ett EU-perspektiv. Bevarandeintresset prioriteras.

Riksintresse väg

Trafikverket är generellt restriktivt mot att bevilja nya utfarter mot vägen, framkomligheten och trafiksäkerheten prioriteras.

Övriga riksintressen

Kommunen bevakar en ansvarfull förvaltning av riksintressenas värden och skall vid prövning av lov och vid planläggning ta hänsyn till dessa i förhållande till övriga allmänna och enskilda intressen. I många fall sammanfaller kommunens och rikets syn på vad som är värdefullt och där arbetar kommunen aktivt för en positiv utveckling av riksintressena.

Riksintresse för vindbruk

Områden med goda förutsättningar för vindbruk. Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida vindbruk.

Riksintresse för material

Grafitfyndighet i Raitjärvi hävdas som riksintresse av SGU, det saknas idag en avgränsning av riksintresseområdet. Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida mineralbrytning.

Kulturmiljöprogram 2010 - 2020

Områden med starka bevarandebestånd från landskapsbilds och kulturmiljösynpunkt. Bevarande av befintlig miljö och bebyggelse prioriteras. Stor restriktivitet mot förändring av bebyggelse med utpräglat karaktär. Nybebyggelse skall föregås av särskild lokaliseringutredning, med platsbesök och bedömning om reglerna i PBL kap 2 kan uppfyllas. Höga krav på anpassning till lokal byggnadstradition skall ställas vid ny-, om- och tillbyggnationer.

Naturresevat och kulturresevat

Inom kommunen finns fem naturresevat, som även är natura 2000, och ett kulturresevat. Därtill finns ytterligare 15 kommunala resevat.

Bilaga

Kommunen har samlat information om resevaten i "Bilaga till kapitel 2" - tillsammans med utdrag ur länsstyrelsen bevarandeprogram för odlingslandskapet.

Förklaring till kommuntäckande översiktskarta Rekommendationer

Rekommendationskartan redovisar de områden för bevarande och hänsyn som fanns med i översiktsplanen antagen 2004 och som fortfarande är aktuella.

Text i bilagan "Kapitel 10-11 från översiktsplan antagen 2004" innehåller beskrivning med rekommendationer för varje delområde för områdena:

Bebyggelse med särskild hänsyn (Bh), Bevarande (E), Jordbruk med särskild hänsyn (Jh), Skogsbruk med särskild hänsyn (Sh).

Övrigt innehåll i kap 10-11 ska ses som ett kompletterande kunskapsunderlag till denna plan.

Områden för **Tätort, Bebyggelse utanför tätort och Utvecklingsområde** finns med på kartan för orientering. I "Förklaring till kommuntäckande översiktskartan Markanvändning" finns text till de områdena.

Generellt gäller:

Bebyggelse med särskild hänsyn (Bh)

Område med starka bevarandeintressen från landskapsbilds och kulturmiljösynpunkt. Bevarande av befintlig miljö och bebyggelse prioriteras. Stor restriktivitet mot förändring av bebyggelse med utsprunghg karaktär. Nybebyggelse skall föregås av särskild lokaliseringutredning, med platsbesök och bedömning om reglerna i PBL kap 2 kan uppfyllas. Höga krav på anpassning till lokal byggnadstradition skall ställas vid ny-, om- och tillbyggnationer.

Jordbruk med särskild hänsyn (Jh)

Områden med höga natur och kulturvärden. Inom dessa områden prioriteras jordbruksdriften. Särskild hänsyn skall tas till kulturmiljön och landskapsbilden. Stor restriktivitet mot större exploateringsföretag och tåkter. Plantering av skog på åkermark bör inte ske. Nybebyggelse bör endast tillåtas för de som har anknytning till jordbruksdriften. Lokalisering av ny bebyggelse skall inordnas i befintliga bebyggelsegrupper. Ny bebyggelse skall anpassas till kulturmiljön och de lokala bebyggelsetraditionerna.

Skogsbruk med särskild hänsyn (Sh)

Skogsbruk prioriteras men inom dessa områden finns betydande bevarandeintressen för natur och kulturmiljövården. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och kulturmiljöintresset inom dessa områden. Generellt gäller att hänsyn skall tas till fornoch kulturlämningar. Skogsvårdslagens och Skogsvårdsförordningens hänsynsregler skall beaktas.

Bevarande (E)

Områden med starka bevarandeintressen. Bevarandeintresset prioriteras. Förändrad mark och vattenanvändning som kan påverka den ekologiska balansen, natur- kulturmiljön, och friluftslivets intressen negativt skall undvikas.

3.4 KONSEKVENSER

Måluppfyllelse

Ekokommunens miljömål

Kommunens har fem övergripande och långsiktiga miljömål. De är av policykaraktär och kopplade till verksamheternas arbete. Översiktsplanen är strategisk och pekar ut områden för markanvändning och kan bara uppfylla målen indirekt.

- Avseende målet om helhetssyn och långsiktigt brukandet av naturresurser, pekar planen ut områden för olika typer av markanvändning inklusive områden för vindbruk och grafitbrytning.
- Avseende målet om skydd och vård av natur- och kulturarv, pekar planen ut värdefulla natur- och kulturmiljöer.
- Avseende målet att kommunen ska ha en miljöpolicy och vara föregångare när det gäller låg miljöbelastning, pekar planen ut framtida utvecklingsområden och koncentrerar dem utmed det största kommunikationsstråket (väg 99).
- Avseende målen att kommunen ska karaktäriseras som en livskraftig bygd där människor lever i en bra miljö med ekologisk balans samt har

god hälsa, pekar planen ut utvecklingsområden som är koncentrerade till den del av kommunen som visats vara mest livskraftig och samtidigt har goda förutstättningar till rekreation i värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Nationella miljömål

I Översiktsplanen finns sedan tidigare områden med rekommendationer om särskild hänsyn, kopplade till naturområden samt markanvändningarna, skogsbruk, jordbruk och bebyggelse. I dessa områden medverkar planen till en positiv utveckling av av flertalet miljökvalitetsmål.

Konsekvensbedömning

Positiva effekter av den nya översiktsplanen är de som är direkt kopplade till kommunens möjlighet att skapa attraktivitet till gagn för kommuninvånare och områdets befintliga näringsliv. Med god utformning och miljöinpassning bör nyetableringar inte heller medföra några negativa miljöeffekter.

Negativa effekter i planen finns framförallt i mötet mellan vindbruk och rennäringens intressen.

3.5 FORTSATT ARBETE

Fördjupade översiktsplaner

I södra delen av kommunen finns pågående turistverksamheter med planer på utveckling. I Risudden planeras också för en ny konsthall med internationell profil. Kommunen avser att påbörja ett arbete med en fördjupad översiktsplan för att säkertälla en positiv utveckling av området.

Tematiskt tillägg för strandskydd och LIS-områden

Kommunen har påbörjat ett arbete med att ta fram ett tematiskt tillägg för LIS-områden, områden där lättnader i strandskyddet medverkar till landsbygdutveckling. I samband med LIS-tillägget kommer kommunen att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven.

Trafik och kommunikationer

Kommunen kommer att fortsätta arbetet med Trafikverket för att uppnå bättre och säkrare kommunikationer och trafikmiljöer.

Riktlinjer för vindbruk

Kommunen kommer att ta fram riktlinjer för vindbruk.

Gestaltningsprogram

Kommunen har 2014 påbörjat ett arbete med att se över den offentliga miljöns gestaltning och tydlighet i avsikt att ta fram ett gestaltningsprogram.

Kulturmiljöprogram

Övertorneå har många vackra och värdefulla kulturmiljöer. Att lyfta fram dessa i ett samarbete med övriga torndalskommuner vore ett bra sätt att tydliggöra en viktig del av kommunens attraktivitet både för boende och besökare.

Fortsatt arbete med Grönplanen

För att fortsätta arbeta med kommunens vision om det goda livet och en attraktiv livsmiljö kommer den grönplan som togs fram efter beslut i KF 2007 att aktualiseras.

3.6 KÄLLOR, HÄNVISNINGAR OCH BILAGOR

Digitala källor:

Lansstyrelsen.se

Havochvatten.se

Boverket.se

Borgmastaravtalet.eu

Naturvardsverket.se

Miljomal.se

Smhi.se

Bergsstaten.se

Scb.se

Vattenmyndigheterna.se

Nll.se

Jordbruksverket.se

Skogsstyrelsen.se

Skl.se

Jamstall.nu

Trafikverket.se

Skriftliga källor:

Risk- och sårbarhetsanalys, Övertorneå kommun
2011

Översiktsplan 2004

Pajala kommuns översiktsplan

Grönplan Övertorneå kommun

Boendeplanering för Övertorneå kommun 2013

Bilagor:

Bilaga till kap 2 - Naturreservat mm

Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga till miljökonsekvensbeskrivning - miljö-
kvalitetsnormer för ytvatten

Kartor:

Kommuntäckande översiktskarta - markanvänd-
ning

Kommuntäckande översiktskarta - rekommenda-
tioner

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Under utarbetandet av handlingarna har två möten med ungdomar hållits, ett på gymnasieskolan Gränsälvgymnasiet och ett på ungdomsgården Frippes. Under marknadsveckan v 28 i Övertorneå fanns möjlighet att diskutera översiktsplanen med Miljö- och byggchefen Bertil Suup.

Formellt samråd har skett under tiden 2013-11-06 till 2014-02-03.

Samrådshandlingar har under tiden 2013-12-19 till 2014-02-03 funnits tillgängliga på följande platser:

- Biblioteket
- Gränsälvgymnasiet
- Ungdomsgården Frippes
- Kommunens hemsida
- Byabutiken i Aapua
- Pullinki ski
- Tessans café i Pello
- Backens matsal i Hedenäset

Samrådshandlingar har också skickats ut till myndigheter, samebyar, politiska partier, föreningar, grannkommuner, intresseorganisationer med flera. Totalt har ett 60-tal översiktsplanehandlingar skickats ut.

Allmänna samrådsmöten

Under november 2013 hölls samrådsmöten på följande platser: Pello, Juoksengi, Svanstein, Armasjärvi och Svanstein. På mötena medverkade från kommunen handläggare av planen, kommunikatör och politiker. Förutom innehållet i översiktsplanen diskuterades även den pågående LIS-planen. På inget av mötena framkom synpunkter på ändringar av planen.

INKOMNA YTTRANDEN

Under samrådstiden har 13 yttranden kommit in, dessa kommenteras här nedanför. Länsstyrelsens yttrande återges i sin helhet, övriga yttranden sammanfattas.

1. Länsstyrelsen i Norrbotten
2. MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap
3. Försvarsmakten
4. Fortifikationsverket
5. Trafikverket
6. Svenska kraftnät
7. Vattenfall
8. SGU, Sveriges geologiska undersökning
9. SGI, Statens geotekniska institut
10. Pajala kommun
11. Pellon kunta, Pello kommun
12. Norrbottens Sjukvårdsparti
13. Övertorneå Naturskyddsförening, ÖN

1. Länsstyrelsen i Norrbotten

Bakgrund

Övertorneå kommun har upprättat ett förslag till ny kommuntäckande översiktsplan. Förslaget har översänts till länsstyrelsen för samråd enligt 3 kap. 9 § plan- och bygglagen (PBL).

Vid samråd om ett förslag till en översiktsplan skall länsstyrelsen enligt 3 kap 10 § PBL särskilt ta tillvara och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar avseende allmänna intressen enligt 2 kap PBL, verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) tillgodoses och att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs, samt att redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge är förenligt med 7 kap. 18e § första stycket MB. Länsstyrelsen ska även verka för att markanvändningsfrågor som berör två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt och även verka för att en bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Övertorneå kommun har en kommuntäckande översiktplan från 2004 och detta förslag till översiktplan är en aktualisering av den. Kommunen bedömer att den behöver revideras eftersom det är så lång tid sedan den antogs. Uppdateringar görs för politiska mål och ställningstaganden, lagar och förordningar, bl.a. nationella miljömål och miljökvalitetsnormer för vattenförekomster. Det har även tillkommit nya förutsättningar och underlag, såsom stabilitetskartering som påverkar bedömning av miljö och riskfaktorer.

LÄNSSTYRELSENS YTTRANDE

Riksintresse

Enligt PBL 4 kap.1 och 3 § § skall i en översiktplan riksintressen enligt 3 eller 4 kap miljöbalken redovisas, och av planen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena. Länsstyrelsen anser att kommunen redovisar en samlad bedömning för hur planförslaget tillgodoser utpekade riksintressen.

Totalförsvaret

Inom Övertorneå kommun finns inget geografiskt avgränsat riksintresse, däremot berörs kommunen av influensområdet för Lomby Orrträsk skjutfält samt av område med behov av hinderfrihet kopplat till skjutfältet. Texten på sidan 38 och 39 i översiktplanen bör kompletteras med denna information.

Det framgår i miljökonsekvensbeskrivningen att samråd med försvaret skall ske vid etablering av höga objekt, 20 m utanför tätort och 50 m inom tätort. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen att Försvarsmakten bör kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovsärenden. Men hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende högre objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flyghinderdatabas.”

Försvarsmakten önskar att samråda med kommunen, om lämpliga områden för vindkraft pekas ut. Se bifogat yttrande från Försvarsmakten.

Kommentar: Texter i plan och MKB har justerats. Kartan över riksintressen på sid 39 och i MKB har kompletterats.

Kommunikationer

Post och telestyrelsen har till länsstyrelsen i en skrivelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som inte öppet kan redovisas i översiktsplanen men som är att anse som riksintresse i enlighet med 3 kap. 8§ miljöbalken samt 2 § p.9 förordningen om hushållning med mark- och vattenområden. Om planen innebär att uppförandet av vindkraftverk kan komma påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt bör exploaterer rekommenderas att ta kontakt med berörda radiolänkoperatörer. Post och telestyrelsen kan inför ett sådant samråd bidra med information om vilka berörda radiolänkoperatörer är.

Kommentar: Kommunen noterar informationen. Synpunkten leder inte till någon ändring av planen.

Vindkraft

Energimyndigheten har reviderat områdena angivna som riksintresse för vindbruk och har under december 2013 tagit beslut om dem. Kommunen redovisar i förslaget till översiktsplan utbredningen av de gamla områdena.

Kommentar: Texter i plan och MKB har justerats. Kartan över riksintressen på sid 39 och i MKB har kompletterats.

Miljökvalitetsnormer

Enligt PBL 4 kap.1 och 3§ § skall i en översiktsplan skall det framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer.

Kommunen har i en bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen redovisat miljökvalitetsnormer för ytvatten på ett tydligt sätt. Länsstyrelsen anser för ökad tydlighet bör även att kommunens grundvattenförekomster redovisas.

Kommentar: Miljökonsekvensbeskrivningens bilaga har kompletterats med grundvattenförekomster.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen –LIS

Enligt PBL 4 kap.1 och 3§ § skall i en översiktsplan redovisa sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e§ första stycket miljöbalken.

Övertorneå kommun har i översiktsplanen redovisat några få områden som de anser det finnas utvecklingsmöjligheter inom. Kommunen avser att arbeta fram ett tillägg till översiktsplanen som redovisar områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Mellankommunala frågor

Enligt 4 kap 5 § PBL ska Länsstyrelsen särskilt verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Länsstyrelsen anser att de tydligt i översiktsplanen redovisar inom vilka områden som samverkan med andra kommuner finns.

Hälsa och säkerhet

Enligt PBL 2 kap 3§ 1 och 5 p. ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl. a de boendes och övrigas hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Klimat och sårbarhet

I ett framtida förändrat klimat, påverkat av växthuseffekten, kan Övertorneå kommun utsättas för konsekvenser som påverkar förutsättningarna för en hållbar samhällsutveckling. Ett villkor för en långsiktigt hållbar livsmiljö är att man planerat för att kunna hantera de risker som finns och de som kan uppstå.

I det aktuella geografiska området är den dominerande konsekvensen av förväntad klimatförändring ökade temperaturer under alla årstider, samt förändrad och ökad nederbörd, främst under höst och vinter. Detta påverkar en mängd parametrar såsom snötäckets varaktighet, tjälförekomst, nollgenomgångar, flöden i vattendrag, översvänningsförhållanden, geotekniska förutsättningar, etc.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen uppmärksammat klimatfrågan, både vad gäller konsekvenser globalt och lokalt. Tyvärr saknas den tydlighet och struktur som är nödvändig för att hantera det komplexa området ”anpassning till ett förändrat klimat”. I planen redogörs för olika aspekter på klimatförändring och dess konsekvenser på ett fragmentariskt och ostrukturerat sätt. Det ger begränsad vägledning för hur samhällsplaneringen för Övertorneå ska utformas när det gäller Anpassning till förändrat klimat. Länsstyrelsen noterar att kunskapen om klimatförändringar och dess konsekvenser finns, det gäller bara att samla ihop den på ett strukturerat sätt i planen, samt att ge tydliga anvisningar för hur konsekvenserna ska hanteras.

Kommentar: Text som berör klimatfrågan har kompletterats under bl.a. kapitel 1.4 och 3.2

Miljö- och riskfaktorer

En översiktsplan är ett av de instrument som kommunen kan använda för att överväga, förebygga och minimera risker. Det är därför viktigt att beskriva de riskområden som kräver särskild uppmärksamhet av en eller annan grund. Detta är t.ex. tekniska olycksrisker så som brand, utsläpp av farliga ämnen och transport av farligt gods.

I kapitel 3 Planförslag saknas det beskrivning gällande skyddsavstånd till transportleder för farligt gods. Det bör alltså framgå vilka vägar som är rekommenderade transportleder för farligt gods samt vilka mål och riktlinjer som kommunen har gällande tex bostadsbebyggelse vid rekommenderade transportleder. Länsstyrelsen kommer under år 2014 ge ut en ny vägledning för samhällsplanering vid transportleder för farligt gods, men fram till dess bör Länsstyrelsen tidigare utgivna rekommendation för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods (daterat 2012-05-16, dnr 451-4503-12) vara vägledande för kommunen och även detta bör framgå i planen.

Det bör även framgå av översiktsplanen att räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsats ska vägas in i vid plan- och bygglovsärenden i samband med ny bebyggelse. Det bör även framgå att särskild hänsyn ska tas till framkomligheten för räddningstjänsten.

Länsstyrelsen anser även att utöver de säkerhetsavstånd till byggnader från spänningsförande ledningar som kommunen har bör även hänsyn tas och försiktighetsprincipen tillämpas vid elektromagnetiska fält. Länsstyrelsen hänvisar till Strålskyddsmyndigheten och Boverket.

Länsstyrelsen anser att kommunens landskap med dess topografi övergripande beskrivits på ett förtjänstfullt sätt. Geologisk information är ett viktigt underlag i kommunal planering för att kunna åstadkomma en ändamålsenlig mark- och vattenanvändning. Länsstyrelsen saknar en beskrivning av jordarters utbredning inom föreslagna utvecklingsområden. Utifrån SGU:s jordartskarta kan kommunen göra denna beskrivning.

Kommentar: Jordarters utbredning inom utvecklingsområden kommer att tas med i det tematiska tillägget för LIS-områden

Vattenförsörjning

Länsstyrelsen anser att alla allmänna vattentäkter skall förses med ett vattenskyddsområde för att säkerställa en god vattenkvalitet. Länsstyrelsen noterar att planen redovisar att det i kommunen finns ett stort antal grundvattentäkter. Länsstyrelsen anser att planhandlingarna bör kompletteras med kartor över dessa för att tydliggöra dem.

Länsstyrelsens har 2013 arbetat med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan som förväntas vara klar i början av 2014.

Kommentar: Kommunen har en ambition att skapa vattenskyddsområden för allmänna vattentäkter. Kommunen har valt att inte redovisa de allmänna vattentäkterna på en karta i översiktsplanen. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

Bostadsförsörjning

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har förtydligats.

Från 1 januari innebär det att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet förs in i plan- och bygglagen (2010:900), som ett allmänt intresse som kommunerna ska främja bland annat vid planläggning. I dessa sammanhang ska kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning vara ett vägledande underlag vid tillämpningen av 2 kap 3 § 5 punkten PBL, enligt 4 § bostadsförsörjningslagen (BFL).

Förtydligandet av bostadsförsörjningslagen innebär att aktuella kommunala riktlinjer ska finnas och minst innehålla följande uppgifter:

- 1) kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- 2) kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål
- 3) hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper samt marknadsförutsättningar.

Kommentar: Kommunen tar till sej synpunkterna i arbetet med den bostadsförsörjningsplan som ska bearbetas inför antagande. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att kommunen har höga ambitioner för kulturmiljön, men om ambitionerna skall uppnås krävs troligen mer förebyggande information än de områdesbestämmelser som förbehålls de mest värdefulla områden. Det är viktigt att nå ut till exploatörer och byggherrar i ett tidigt skede. En policy för när samråd skall ske med antikvarisk expertis, så att det blir en generell rutin när vissa bestämda förutsättningar råder, kan vara en god idé. I flera av de områden som klassats som "tätort" finns kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som inte ligger inom de begränsade delar som detaljplanelagts. Länsstyrelsen kan inte av planen se hur dessa värden ska tillvaratas.

Kommentar: Kommunen ser kulturmiljöerna som en viktig resurs för utveckling och attraktivitet och avser att arbeta vidare med bland annat kunskapsunderlag, rutiner vid bygglov och planering, information mm. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

Naturmiljö

De förutsättningar för naturvård anger kortfattat olika former av naturskyddade områden samt en lista över objekt med ett allmänt intresse ur naturvårdssynpunkt som naturvårdsenheten på länsstyrelsen ska ha angett. När det gäller första delen anser länsstyrelsen att det hade som underlag för planen varit bättre att ta upp de skyddsformer som finns konkret i form av områden inom kommunen och lite kort kring dessa. Listan i andra delen känner länsstyrelsens naturvårdsenhet inte alls till och den är mest förvirrande då den kan tolkas vara komplett, men tar egentligen bara upp olika exempel på naturvärden i kommunen.

Kommentar: Planen kompletteras med karta över skyddade naturområden i kommunen.

Infrastruktur

Transporters koppling till klimat, hälsa och miljö, belyses i miljökonsekvensbeskrivningen på en övergripande nivå. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen på ett mer detaljerat plan kan beskriva hur man avser att utveckla trafiksystemet i samverkan med markanvändningen och övrig fysisk planering i riktning mot kommunens uppsatta mål. För att senare ge stöd vid detaljplaneläggning och vid val av trafiklösningar m.m. vore det önskvärt med en tydlig redovisning hur kommunen avser hantera avvägningen mellan konkurrerande intressen och olika trafikslag. En sammanhållen analys av behoven i transportsystemet och förslag till åtgärder är ett underlag som också möjliggör en mer komplett miljöbedömning av planen.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av vad den trafikstrategi, som kommunen avser arbeta fram, skall omfatta och syftar till.

När det gäller att bevaka omvärldsfaktorer regionalt och nationellt för att uppnå de mål som uppsatts för ett expanderande och hållbart näringsliv, besöksnäring, hållbart samhälle m.m. kan ett stöd vara att delta i de nätverk som Trafikverket erbjuder, bl.a. Nätverket för miljöanpassade transporter och TRANA-Trafikstrategier i norra Sverige.

Kommentar: Kommunen anser att transporter, trafik och infrastruktur är prioriterade frågor och arbetar kontinuerligt med dessa. Avsnittet Infrastruktur och kommunikation sidan 85 kompletteras med en separat del om prioriteringar när det gäller främst järnväg, vägnät, gång- och cykelvägar.

Redaktionella synpunkter

Vissa inledande textstycken är tagna ur äldre plan- och bygglag, bl.a. första textstycket under kulturmiljövård på s 65 är taget ur äldre plan- och bygglagen.

Kartorna som finns bifogade i översiktplanen kan i det stora hela göras tydligare.

Kommentar: Lagtexten på sidan 65 är ändrad till gällande lagstiftning. Kartor som har behövts uppdateras har bytts ut.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen noterar att MKB:n innehåller en mängd information men att det i många fall saknas en tydlig beskrivning av konsekvenser och framförallt, åtgärder.

Länsstyrelsen framhöll vid samråd om behovet av en miljökonsekvensbeskrivning att en miljöbedömning måste göras med hänvisning till klimatförändring och risker för ras och skred. Enligt den bedömning som gjordes i samband med Räddningsverkets kartering 1996 undantogs Övertorneå då förstudien visade att det inte förelåg något behov. Det kan dock inte uteslutas att det finns områden som utanför bebyggda områden och inom områden som efter förstudien gjordes blivit bebyggda där förutsättningar för skred och ras finns. Länsstyrelsen vill även uppmärksamma kommunen på, att det föreligger omfattande erosionsrisk längs Torneälven. Även temperatur- och nederbördsförändringar kan påverka markstabiliteten, men för Övertorneå kommun är inget känt om detta.

Under kap.2.1 anges att ”Det tillkommit nya förutsättningar såsom stabilitetskartering vilka påverkar bedömning av miljö och riskfaktorer”. Länsstyrelsen har ingen kännedom om sådana karteringar utöver den som Räddningsverket gjorde 1996 och där det som ovan framgår att Övertorneå undantogs. avses. Enligt SGI:s rapport Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys – Norrbottens län (2011), framgår inte heller någon sådan riskbild i Övertorneå kommun. Däremot är erosionsrisken längs Torneälv omfattande. Länsstyrelsen önskar ett förtydligande avseende vilka geotekniska risker som kommunen anser föreligga.

Kommentar: Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med skrivningar om erosionsrisk mm.

Under kap.4.4 anges ett antal konsekvenser avseende ökad nederbörd, höga flöden och översvämning. I det efterföljande avsnittet om åtgärder saknas tydliga riktlinjer för hur kommunen avser hantera konsekvenser av dessa klimatrelaterade händelser. Även om man anger att dessa ska hanteras i den fortsatta markanvändningsplaneringen, bör kommunens generella ställningstagande framgå redan här.

Kommentar: Kommunen tycker att det är så många frågeställningar att belysa utmed älvsträckan att det är lämpligare att analysera och ta ställning till dessa i samband med en fördjupad översiktplan för LIS-områden - vilka i stort sammanfaller med utvecklingsområdena utmed älven. I samband med LIS-tillägget kommer kommunen att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen

Samråd

Samråd har hållits med Vattenfall eldistribution AB, Svenska Kraftnät, Skogsstyrelsen, Trafikverket, Post- och telestyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges geotekniska institut, SMHI, Försvarsmakten och Sametinget. Dessutom har synpunkter lämnats från Länsstyrelsens enheter för naturvård, kulturmiljö, miljöskydd, krishantering, tillväxt och infrastruktur samt miljöanalys.

Bilagor:

Yttrande försvarsmakten, Trafikverkets specifika synpunkter samt Länsstyrelsens detaljsynpunkter

BILAGA MED DETALJSYNPUNKTER TILL ÖVERTORNEÅS KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN

Översiktsplan

Infrastruktur och kommunikationer

På s 86 bör skrivningen om kommunal strategi för transportinfrastruktur kompletteras med att samverkan sker med länsstyrelsen då länsstyrelsen har ansvar för det regionala utvecklingsarbetet bl. a via Länstransportplan och den Regionala digitala agendan.

På s 100 under kommunikationer bör det tydliggöras att det är Länstransportplan som länsstyrelsen har ansvar för som är det finansiella instrumentet för följande infrastrukturåtgärder.

Väginvesteringar och trafiksäkerhet på det statliga vägnätet, exklusive de nationella vägarna E4, E10 och E45, samt med möjliga bidragsåtgärder till:

- Kollektivtrafikanläggningar
- Tillgänglighetsåtgärder för funktionshindrade i kollektivtrafiken
- Flygplatsanläggningar för allmänt kommunikationsbehov
- Miljö och trafiksäkerhetsåtgärder på det kommunala vägnätet
- Enskilda vägar.

Kulturmiljövård

I redovisningen av bevarandeprogram för odlingslandskapet s 67 bör även holmen Leiposaari i Neistenkanskas redovisas som område av bevarandeklass I.

Kommentar: Planen kompletteras enligt förslag.

Länsstyrelsen noterar att det i utvecklingsområden som föreslås vid Kattilakoski finns risker att konflikter med forn- och kulturlämningar uppstår och att det därför måste studeras noga i nästa skede.

Utvecklingsområden i Armasjärvi ligger på odlingslandskap klass 1 Länsstyrelsen bedömer att en exploatering här blir svår att förena med bibehållna värden i det högt klassade (klass 1) odlingslandskapet.

Ordet kulturvårdssynpunkt i meningen under riksintresse på s 65 ”Torneälvens dalgång är riksintressant ur kulturvårdssynpunkt”, bör ersättas med kulturmiljösynpunkt så även på s 2 och 28 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommentar: Planen ändras enligt förslag.

Kartan på s 29 är svårtolkad eftersom teckenförklaringens färger är svåra att se skillnad på i kartan.

Miljö- och riskfaktorer

Länsstyrelsen vill peka på några faktorer vad gäller radon. Eftersom radonhalten alltid är tillräcklig för att orsaka radonhalter inomhus över gällande rikt- och gränsvärden om huset inte är tätt emot marken, så föreslås begreppet lågriskmark undvikas. Den största risken med radon i vatten är att radonet övergår till inomhusluften. Förslagsvis bör därför skrivningen i meningarna 3-7 under rubriken Radon s 90 ändras till: Radon i inomhusluften kan komma från marken, vattnet eller från byggmaterialet. Vissa markområden har hög radiumhalt och klassas därför som högriskområde. Det gäller vissa typer av graniter, pegmatiter och alunskiffer. Vissa jordarter klassas som högriskmark för radon på grund av sin stora genomsläpplighet och förmåga att transportera stora mängder radonhaltig luft in till huset, detta gäller till exempel grusåser. Moränmark klassas vanligen som normalradonmark.

Naturmiljö

Länsstyrelsen har noterat att av naturmiljöer tas bara våtmarker upp under naturvård; andra naturmiljöer tas upp på andra ställen i planen som älvmiljön i den Allmänna beskrivningen, skog under Skogsbruk osv. Det medför att materialet för naturvård blir splittrat och svårt att få grepp om.

I avsnitt 3.2 med generella rekommendationer utgörs det mesta av texten av ren information om Torneälvens naturmiljö. Av rekommendationer nämns bara kort att kommunen ska inta en restriktiv hållning mot ingrepp i miljön som kan hota känsliga arter och livsmiljöer. Avsnittet borde utvecklas och tydliggöras. I övrigt är avsnittet om Natura 2000 svårförståeligt och av hänggräs finns det i dagsläget inga fynd av arten inom Övertorneå kommun.

Länsstyrelsen anser att rekommendationskartan inom områden med särskild hänsyn för skogsbruk bör kompletteras med ekoparken Rautiorova.

Texten om Torneälven och Natura 2000 justerad. Kartans områden för särskild hänsyn för skogsbruk kompletterad med ekoparken Rautiorova.

Miljökonsekvensbeskrivning

Avsnitt 4.4.1 Klimatförändringen och miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster

I MKB:n redogörs för nederbörds- och vattenföringsförändringar i ett förändrat klimat. Länsstyrelsen vill här hänvisa till nedan angivet planeringsunderlag för att ge kommunen möjlighet till komplettering och eventuell korrigering av uppgifter.

Avsnittet 4.4.3 Växt- och djurliv

Kommunen redovisar som påverkan på växt- och djurliv, ny bostadsbebyggelse och vindbruk och dess effekter, konsekvenser och åtgärder. Avsnittet kan med fördel utvecklas för andra naturvärden som ofta påverkas av vindbruk, som värdefulla naturmiljöer, fladdermöss mm, och hur påverkan kan minimeras i dessa fall genom olika åtgärder. (lite finns längre fram i delen 4.4.5 vilket bidrar till svåröverskådligheten). Även avsnittet om bebyggelse bör utvecklas; även om det i huvudsak är komplettering av bebyggelse och små områden på skogsmark som berörs kan påverkan bli stor om områdena innehåller värdefulla naturmiljöer.

I MKB:n redogörs för nederbörds- och vattenföringsförändringar i ett förändrat klimat. Länsstyrelsen vill här hänvisa till nedan angivet planeringsunderlag för att ge kommunen möjlighet till komplettering och eventuell korrigering av uppgifter.

Länsstyrelsen anser att det är svårt att få ett tydligt sammanhang mellan olika rubriker och avsnitt under avsnitt 4. Betydande miljöpåverkan.

Avsnittet 4.4.4. Biologisk mångfald

Länsstyrelsen tycker det är svårt att få en förståelse för hur de olika underrubrikerna med innehåll hör ihop. Varför omnämns biotopskydd och ekoparker specifikt men inte andra värdefulla naturskyddade områden som naturreservat, men också värdefulla naturmiljöer utan skydd?

Den enda påverkan på biologisk mångfald som anges är skogsbruket, men utgående från planen borde väl också planerad bebyggelse finnas med här.

I ”Effekt och konsekvenser” är bedömningen att planens konsekvenser kan ses som positiva pga. planens incitament för ökad skötsel av ängs- och hagmarker. En mer tydlig redogörelse för detta behövs.

Avsnitt 4.4.5 Riksintressena Naturmiljö och Natura 2000

Länsstyrelsen tycker avsnittet är svårförståeligt och delvis felaktigt skrivet, bör göras om. Här bör också naturvårddirektivens benämningar finnas med; Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet.

Länsstyrelsen anser att det är svårt att få ett tydligt sammanhang mellan olika rubriker och avsnitt under avsnitt 4. Betydande miljöpåverkan.

Kommentar: För att öka tydligheten har underkapitel 4.4 delats upp i två, ett för klimat och ett för natur, och delvis skrivits om (med följden att följande underkapitel fått nya nummer) Avsnitten om miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster har flyttats till kap 5.

Planeringsunderlag

Länsstyrelsen har låtit utföra en fördjupad analys av hur klimatförändringar kan påverka de enskilda kommunerna i Norrbotten. Resultatet för Övertorneå kommun är nu tillgängligt och kan utgöra ett underlag för kommunens samhällsplanering för anpassning till förändrat klimat.

Förutom beskrivning av en mängd framtida klimatrelaterade konsekvenser beskrivs möjliga konsekvenser och anpassningsåtgärder för följande områden:

- Kommunikationer - Kommunalt gatu- och vägnät
- Tekniska försörjningssystem – Dricksvatten, Elsystem
- Bebyggelse – Översvämning, ras, skred och erosion, dagvattensystem, byggnadskonstruktioner
- Kulturmiljö
- Människors hälsa

Länsstyrelsens rapport ”Klimatförändringar i Norrbottens kommuner – Övertorneå kommun”.

- Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys – Norrbottens län (SGI 2011)
- Klimatanpassning i fysisk planering – Vägledning från länsstyrelserna.
- Regional vattenförsörjningsplan för Norrbottens län

2. MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap

"Riskfrågor

Miljö- och riskfrågor bör uppmärksammas tidigt i planeringen och översiktsplanen är ett dokument som bör belysa dessa frågor för att de inte ska förbises i detaljplaneskedet. Några exempel som planen beskriver är risker för översvämning, ras och skred samt transporter av farligt gods."

MSB för ett resonemang om vilka risker som kan uppkomma vid bl a översvämningar, vindkraft och klimatförändringar.

Kommentar: Kommunen tar till sig detta yttrande och kommer att arbeta vidare med frågorna.

3. Försvarsmakten

Generellt avseende riksintressen för totalförsvaret

I Försvarsmaktens senaste redovisning av riksintressen för totalförsvaret redovisas dels namngivna riksintressen och dels övriga riksintressen. Inom Övertorneå kommun finns inget geografiskt avgränsat riksintresse redovisat, däremot berörs kommunen av influensområdet för Lomby Orrträsk skjutfält samt av område med behov av hinderfrihet kopplat till skjutfältet. Texten på sidan 38 och kartan på sidan 39 i översiktsplanen bör kompletteras med denna information.

Kommentar: Texter i plan och MKB har justerats. Kartan över riksintressen på sid 39 och i MKB har kompletterats.

Bedömning av områden utpekade som lämpliga för vindkraft

Försvarsmakten har sökt kontakt med ansvarig för översiktsplanen på kommunen, men inte fått möjlighet till detta. Försvarsmakten kan utifrån den kommuntäckande översiktskartan – markanvändning, inte identifiera några planerade områden för vindkraft och har därför inte kunnat bedöma dessa i förhållande till totalförsvarets intressen. Om kommunen pekar ut några områden som lämpliga för vindkraft, önskar Försvarsmakten delta i samråd kring detta.

Kommentar: Kommunen har inte gjort någon utredning för att peka ut lämpliga områden för vindkraft. Planen redovisar befintliga vindkraftsparker samt riksintresse för vindbruk. Synpunkten medför inga ändringar av planen.

4. Fortifikationsverket

Fortifikationsverket har inga synpunkter på Övertorneå kommuns reviderade förslag till översiktsplan.

Kommentar: Yttrandet medför inga ändringar av planen.

5. Trafikverket

Synpunkter

"Transporters koppling till klimat, hälsa och miljö, belyses i översiktsplanen på en övergripande nivå. Planen borde även på ett mer detaljerat plan beskriva hur man avser utveckla trafiksystemet i samverkan med markanvändning och övrig fysisk planering i riktning mot kommunens uppsatta mål. För att få ett stöd senare i detaljplaneringen och vid val av olika trafiklösningar m.m. borde det i ett tidigt skede framgå hur kommunen avser att hantera avvägningen mellan konkurrerande intressen och olika trafikslag. En sammanhållen analys av behoven i transportsystemet och förslag till åtgärder är ett underlag som också möjliggör en mer komplett miljöbedömning av planen."

"Trafikverket för kontinuerligt dialog med kommunerna och tar in synpunkter med avseende på behov, vilka prioriteras efter vad som är möjligt mot bakgrund av övergripande inriktningar och ekonomiska ramar i nationell plan respektive i de länsvisa åtgärdsplanerna."

Trafikverket har en del specifika synpunkter planinnehållet, bland annat att det behöver tas fram en problemanalys och trafikkstrategi

Kommentar: Se kommentar till Länsstyrelsens yttrande sidan 6 under infrastruktur.

6. Svenska kraftnät

1 Nuläge

I Övertorneå kommun har Svenska kraftnät en 400 kV-ledning. Ledningens korsar kommunens södra del i öst/västlig riktning, från Kuusilaki till Risudden.

2 Svenska kraftnäts magnetfältspolicy

Svenska kraftnät följer de försiktighetsprinciper som Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen, rekommenderar.

3 Slutsats

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

Kring kraftledningar föreligger en byggnadsfri zon vilken regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

Svenska kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Svenska kraftnät önskar att Övertorneå kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät

gör vid byggnation av nya ledningar För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska nybebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning.

Bakgrunden till ovanstående rekommendation är att Svenska kraftnät beslutat att tillämpa 0,4 mikrot Tesla som högsta magnetfältsnivå vid nyprojektering av kraftledningar för 220 kV och 400 kV vid byggnader där människor vistas varaktigt.

Svenska kraftnät ser gärna att vår ledning synliggörs i er översiktplan och kan på er begäran skicka er en karta.

Så länge våra rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har vi inga invändningar mot aktuell översiktplan. För ytterligare information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisar vi till Perspektivplan 2025.

Kommentar: Översiktplanen kompletteras med texten "För att uppfylla Svenska kraftnäts magnetfältspolicy ska nybebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning."

Kommunen har beställt underlag till 400 kV ledningen och kommer att kunna redovisa denna i översiktplanens Antagandehandling

7. Vattenfall

Vattenfall har el-anläggningar inom kommunen, transformatorstationer, kablar och luftledningar. 40kV-ledningar, 20kV- ledningar och fördelningsstationer samt 0,4kV ledningar.

Vid framtida planering och byggnation skall hänsyn tas till Elsäkerhetsverkets Starkströmsföreskrifter samt Vattenfalls föreskrifter. Enligt dessa skall exempelvis säkerhetsavståndet till byggnad från spänningsförande ledare vara minst 20 m från yttersta fasen för 40kV-ledning och 10 meter för 20 kV ledning.

Utöver dessa avstånd kommer försiktighetsprincipen för magnetfält.

Beträffande elektromagnetiska fält finns inga fastställda gränsvärden utan vi förutsätter att försiktighetsprincipen tillämpas av exploatörer och kommun vid uppförande av ny bebyggelse nära våra befintliga kraftledningar. Hänvisar till Strålsäkerhetsmyndigheten och Boverket.

Vattenfall flygbesiktigar alla luftledningar med en spänning över 10 kV. Riktlinjer för flygbesiktning tas fram av Transportstyrelsen.

För att minimera olycksrisken vid flygning bör det horisontella avståndet från hinder till kraftledning uppgå till minst 100 meter för vindkraftverk och master med en höjd av högst 50 meter utan stag. 200 meter för vindkraftverk och master högre än 50 meter samt för alla vindkraftverk och master med stag.

Minst fallavstånd från kraftledning för vindkraftverk och master över 200 meter.

Alla detaljplaner och bygglov rörande vindkraftverk måste remitteras till Vattenfall Eldistribution AB för granskning.

Enligt kundavtalet, Nät 2009 K § 7.3, får inte byggnader uppföras, marknivån ändras, eller andra åtgärder vidtagas som äventyrar funktionen eller driften av nätägnarens anläggningar. Eventuell flytt/

förändring av befintliga el-anläggningar utförs av Vattenfall men bekostas av exploatören om ej annan överenskommelse finns.

Kommentar: Text under teknisk försörjning sidan 101 har kompletterats.

8. SGU, Sveriges geologiska undersökning

Grundvatten

För att hänsyn ska kunna tas till viktiga grundvattenresurser anser SGU att planhandlingarna bör kompletteras med en beskrivning av viktiga grundvattenresurser.

SGU anser att de grundvattenförekomster som av Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt utpekats att ingå i vattenförvaltningsarbetet bör redovisas i text och på kartor i översiktsplanen.

Radon i mark och vatten

SGU har noterat några faktafel i texten om radon och föreslår att skrivningen i meningarna 3-7 under rubriken Radon (avsnitt 2.8 Miljö- och riskfaktorer, s 90) ändras till:

"Radon i inomhusluft kan komma från marken, vattnet eller från byggmaterialet. Vissa markområden har hög radiumhalt och klassas därför som högriskområde. Det gäller t.ex. vissa typer av graniter och pegmatiter och alunskiffer. Vissa jordarter klassas som högriskmark för radon på grund av sin stora genomsläpplighet och förmåga att transportera stora mängder radonhaltig luft in till huset, detta gäller t.ex. grusåsar. Moränmark klassas vanligen som normalradonmark"

SGU skriver vidare att Boverket har i april 2013 givit ut nya rekommendationer för hur man bygger med avseende på radon, där man frångått termerna radonskyddat och radonsäker, och istället betonar att huset alltid ska vara tätt mot marken (Åtgärder mot radon i bostäder, Upplaga 3, Utgivningsår: 2013, ISBN-nummer: 978-91-7563-005-2). I avsnittet 3.2. Lokalisering och utformning av bebyggelse och anläggningar, s 96, skrivs att "Nya bostäder får inte lokaliseras i direkt anslutning till , mark med radonrisk..". Eftersom det, med rätt åtgärder, nästan alltid går att bygga så att man hamnar under gällande gränsvärden, och det dessutom är så att all mark har någon typ av radonrisk, bör denna skrivning ändras.

BILAGA

SGUs generella synpunkter angående geologisk information i översiktsplanering

SGU anser att en del i god planering är att hänsyn tas till de geologiska förutsättningarna. Det är därför av vikt att kommunen identifierar vilka geologiska aspekter som är särskilt viktiga för just dem och hur dessa aspekter kan tänkas påverka planeringen

SGU anser att vattenskyddsområden och viktiga vattenresurser bör redovisas i text och på kartor. Grundvattenresurserna bör beskrivas med avseende i första hand läge, vattenkvalitet och sårbarhet. För att säkra vattenkvaliteten förordar SGU generellt att alla allmänna vattentäkter har ett vattenskyddsområde och att kommunen ser över befintliga vattenskyddsområden.

För att planera vattenförsörjningen i hela kommunen förordar SGU en vattenförsörjningsplan där

det kan vara lämpligt att även ta upp frågor som rör den enskilda vattenförsörjningen.

SGU lyfter fram geoenergi (jord-, berg- och grundvattenvärme) som ett bra alternativ för uppvärmning av både enskilda och större fastigheter.

SGU rekommenderar att kommuner har en karta som visar på områden med särskilt hög radonrisk (högriskområden).

SGU anser att översiktsplanen bör redovisa riskområden för ras och skred och hur dessa kan hanteras i planeringen.

SGU avslutar med att informera om webbtjänsten Geolagret, med SGUs produkter samt information om deras databaser och länkar till karttjänster. www.sgugeolagret.se/GeoLagret/

Kommentar: Kommunen har en ambition att skapa vattenskyddsområden för allmänna vattentäkter. Kommunen har valt att inte redovisa de allmänna vattentäkterna på en karta i översiktsplanen. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

Bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen, Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster, har kompletterats med grundvattenförekomster. Kommunen tar till sig övriga synpunkter men de föranleder ingen åtgärd i planen.

9. SGI, Statens geotekniska institut

SGI:s yttrande omfattar bedömning av hur planförslaget beaktar geotekniska säkerhetsfaktorer (exempelvis ras, skred, erosion) samt geotekniska säkerhetsfrågor i samband med åtgärder mot översvämning.

SGI efterlyser en beskrivning av jordarters utbredning inom föreslagna utvecklingsområden.

SGI rekommenderar att det av planen bör framgå var markförorening från nedlagda verksamheter kan förekomma och upplyser om att ett eventuellt skred/ras eller erosion inom sådana områden kan utgöra en fara för föroreningsspridning.

Sammanfattningsvis anser SGI att översiktsplanen bör kompletteras med redovisning av de geologiska förhållandena, de geotekniska förutsättningarna och riskfaktorerna (ras, skred, erosion) inklusive klimatförändringar, eftersom dessa kan vara avgörande för markens lämplighet för byggnation. Redovisningen görs med fördel på karta.

Kommentar: Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats avseende begränsningar i jord stabilitetskartering. Kommunen tycker att det är så många frågeställningar att belysa utmed älvssträckan att det är lämpligare att analysera och ta ställning till dessa i samband med en fördjupad översiktsplan för LIS-områden - vilka i stort sammanfaller med utvecklingsområdena utmed älven. I samband med LIS-tillägget kommer kommunen att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven.

10. Pajala kommun

Pajala kommun är positiv till att Övertorneå kommun betonar betydelsen av ungas delaktighet i planeringen och vikten av en god och välutbyggd infrastruktur.

Kommentar: Yttrandet medför inga ändringar av planen.

11. Pellon kunta, Pello kommun

Pello kommun har inga synpunkter på översiktsplanen.

Kommentar: Yttrandet medför inga ändringar av planen.

12. Norrbottens Sjukvårdsparti

Norrbottens sjukvårdsparti, NS, anser att det är otydligt vilka som utformat planen och att det förminskade materialet i A5 storlek är för svårsläsligt.

Kommentar: På både sidorna två och sju finns redovisat vilka som medverkat i planen. Planen har via kommunen funnits tillgänglig i fullt format för dem som så önskat, den har dessutom varit tillgänglig via kommunens hemsida. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

NS anser att mycket av texten kunde ha redovisats som bilaga. "Historiebeskrivningen bör mer handla om det som påverkar dagens situation i Övertorneå."

Kommentar: Kommunen har valt att ta med lagtexter, beskrivning av kommunal verksamhet mm för att ge en heltäckande bild. En ambition har varit att materialet ska kunna användas i skolundervisning men samtidigt inte vara för omfattande. Den historiska beskrivningen ses över. Synpunkten medför ändringar av den historiska beskrivningen.

NS anser att planen borde ta upp mer om hur företagandet kan utvecklas och på vilka områden, vilka är förutsättningarna för näringslivet i kommunen? "Besöksnäringen (varav turistnäringen är en mindre del) har potential för utveckling i Övertorneå och borde därför få mer utrymme i planen."

Kommentar: Planen avser främst att översiktligt redovisa användningen av mark och vatten men som tidigare sagts finns också beskrivningar av kommunal verksamhet och kommunala målsättningar redovisade som bakgrund till föreslagen markanvändning. Kommunen håller med om att företagande och näringslivsutveckling är högt prioriterade frågor men översiktsplanen är inte rätt forum att göra mer ingående resonemang. Synpunkten medför ingen ändring av planen.

NS anser att holmarna i Torne älv bör få ett eget kapitel, det finns många tankar om hur dessa skulle kunna utvecklas och hur olika typer av broar eller liknande kan knyta samman svenska och finska sidan.

Kommentar: Kommunen håller med om att holmarna är intressanta att se närmare på men de är också berörda av Natura 2000 och 100-års-flöden, vilket gör att det krävs omfattande utredningar innan åtgärder kan föreslås. Om intresse finns och medel erhålles kan holmarna komma att studeras i ett senare skede, i en fördjupning över Torne älv. Synpunkten föranleder ingen åtgärd i planen.

NS anser att det i MKBn borde skrivas mer om vindkraftssatsningen på Maevaara. Också det utpekade riksintresset för vindkraft Taka-Aapua borde diskuteras mer. ”Det inskränker stort på andra miljövärden och påverkar stort rennärningen.”

Kommentar: Kartor som visar vindbruk har justerats till att markera Maevaara och Etu-Aaupa som vindkraftsparker (dvs befintliga). Justerats har även område av riksintresse för vindbruk, efter att Energimyndigheten beslutat om nytt område i december 2013. Kommunen avser att få till en dialog med Sveaskog angående upphävande av antagna detaljplaner för vindbruk i ekoparken Rautiorova..Texter om vindbruk har justerats i miljökonsekvensbeskrivningen.

Dag som ovan

/Kurt Juntti/

/Knut Omark/

13. Övertorneå Naturskyddsförening, ÖN

Bättre än så här kan vi!

Så sammanfattar Övertorneå Naturskyddsförening, ÖN, sina synpunkter på översiktsplanen. De vill med sina synpunkter bidra till att Övertorneå blir den främsta av ekokommuner i landet. Yttrandet är mycket omfattande och innehåller en hel del tankvärda kommentarer och synpunkter. I sammanfattningen och bemötandet nedan tas bara upp förslag till ändringar av översiktsplanen.

1. Kompetensuppbyggnad och kompetensförstärkning om biologisk mångfald

Vi föreslår att

- kompetensuppbyggnad och kompetensförstärkning kring biologisk mångfald skrivs in i översiktsplanen som ett mål

2. JA till vindkraft – NEJ till vindkraft i gammelskog

Vi föreslår att

- Övertorneå kommun i sin Översiktsplan markerar alla gammelskogsområden som stoppområden för vindkraftverk eller därtill hörande linjedragningar och vägar
- Övertorneå kommun kommunicerar till Energimyndigheten sitt tydliga avståndstagande till det i Ekopark Rautiorova placerade riksintresseområdet för vindbruk
- den problembild kring vindkraft som redovisas på sidan 81 kompletteras med följande text: En ytterligare viktig komponent i problem kring vindkraft har speciellt uppmärksammats i samband med etableringar i skogslandskapet där vindkraftverk, men framför allt tillhörande väg- och linjedragningar riskerar att fragmenterar ett tidigare föga påverkat skogsekosystem, med förlust av biologisk mångfald som följd.
- på sidan 101 kompletteras texten med förslagsvis följande text: Vindkraftverk eller tillhörande väg- och linjedragningar får inte etableras i skogar med höga naturvärden inom Övertorneå kommun.
- på sidan 19 kompletteras texten kring vindkraftverk med: Kommunens översiktsplan ger möjligheter att bygga vindkraftverk i hela kommunens skogsmark med undantag för skyddade områden såsom naturreservat eller oskyddade områden med höga naturvärden.
- ovanstående också påverkar skrivningen i bilagan med MKBn.

Kommentar: Text sidan 74 har kompletterats. Kartor som visar vindbruk har justerats till att markera Maevaara och Etu-Aaupa som vindkraftsparker (dvs befintliga). Justerats har även område av riksintresse för vindbruk, efter att Energimyndigheten beslutat om nytt område i december 2013.

*Kommunen avser att få till en dialog med Sveaskog angående upphävande av antagna detaljplaner för vindbruk i ekoparken Rautiorova.
Texter om vindbruk har justerats i miljökonsekvensbeskrivningen.
Övertorneå kommun har inte pekat ut eller tagit ställning till några nya områden som lämpliga för vindbruk.*

Den biologiska mångfalden - vattnet

Vi föreslår att

- formuleringarna om vattenkraften som presumtiv näring eller arbetstillfällen stryks.

Kommentar: Meningen om vattenkraft kan missförstås och tas bort från texten på sidan 51.

Klimatförändringarna

Vi föreslår att

- Övertorneå kommun söker kontakt med de gamla vännerna i Utmanarkommunerna och ser om där finns några trådar, idéer, kontaktytor osv som kan ge möjlighet till roliga, spännande och innovativa grepp
- Övertorneå kommun ser över vilka möjligheter det finns att öka samarbetet med andra föregångare inom energiomställning; viktiga parter är givetvis NENET och SEKOM men vi har även den finska dimensionen – vi kan mycket väl vara en brygga att föra över bra idéer lika väl som ta emot

Vi föreslår att

- Övertorneå kommun beslutar om ett mål att till 2020 nå upp till 100% förnybar energi för den kommunala sektorn.
- Övertorneå kommun beslutar om ett mål att till 2030 nå upp till 100% förnybar energi för kommunen som helhet. I begreppet 100% förnybar energi också vävs in så långt möjligt även konsumtionen bland kommunens invånare
- Det för att uppnå dessa mål tillsätts en tvärpolitisk och brett sammansatt grupp som samlar kunskap, inspirerar politiker och kommunbor, ger råd och förslag till beslut samt kommunicerar och bidrar till kommunikationen med omvärlden och kontinuerligt ger feedback på hur processen går
- Den främsta metoden för uppnåelse av målen är reduktion, dvs energieffektivisering.

Vi föreslår att

- begreppet "tillväxt" fylls med ett tydligt innehåll som klart och tydligt pekar på ekologiskt hållbar utveckling eller helt stryker begreppet.

Vi föreslår att

- skolmaten i kommunen snarast blir 100 % ekologisk och så långt möjligt närproducerad
- det ska för var och en som vill odla sin egen mat finnas möjlighet att göra det
- skolorna aktivt ges möjlighet att lyfta upp den närproducerade maten som en aktiv del i skolarbetet

Vi föreslår att

- en process startas för att återinföra gratis eller nästan helt gratis bussresor
- i processen tas även hänsyn till de icke materiella vinster som bussresorna innebär
- Övertorneå kommun börjar föra samtal med de övriga kommunerna och Länstrafiken om hur ett system med gratis eller nästan helt gratis bussar vore realiserbart för hela Norrbotten
- Övertorneå kommun börjar föra samtal med Finland om hur åtminstone buss skulle kunna länga ihop Pello och Ylitornio in i det svenska nätet

Uppvärmning

Vi föreslår att

- genom satsningen på 100 % förnybart sökes vägar för att stimulera privatperson och företag att själva satsa på energismarta lösningar för uppvärmning

Flyg och tåg

Vi föreslår att

- alla hänvisningar till flyg och flygplatser som alternativ till transporter stryks från översiktsplanen
- Övertorneå kommun genom aktiv kontakt med finska VR undersöker vilka möjligheter det finns att utveckla nyttjandet av järnvägen på finsk sida
- Övertorneå kommun via kontakter med turistentreprenörer i Tornedalen, både på svensk som finsk sida väcker och stimulerar tanken på ekoturism som bygger på järnvägen på finsk sida

Vi föreslår att

- alla hänvisningar till att avsmältningen av isen i Arktis skulle ha positiva effekter stryks

Vi föreslår att

- alla hänvisningar till att torv skulle vara biobränsle eller användbart stryks
- Övertorneå kommun snarast ser till att all förbränning av torv i egna anläggningar upphör
- Övertorneå kommun snarast inleder diskussioner med berörda företag eller privatpersoner för hur all torvbränning inom kommunen kan upphöra

Solenergi och biogas

Vi föreslår att

- solenergi och biogas behandlas bland energiformerna

Infrastruktur och kommunikation

Vi föreslår att

- alla hänvisningar till skoterleder som kommunal angelägenhet stryks
- eventuellt kommunalt stöd till skoterleder utfasas

Cykelvägar och cykelturism

Vi föreslår att

- en strategi och en plan för cykelinfrastrukturen upprättas
- en strategi för hur man kan öka cykelturismen upprättas med kommuner och entreprenörer på båda sidor om gränsälven

Gruvor och mineralprospektering

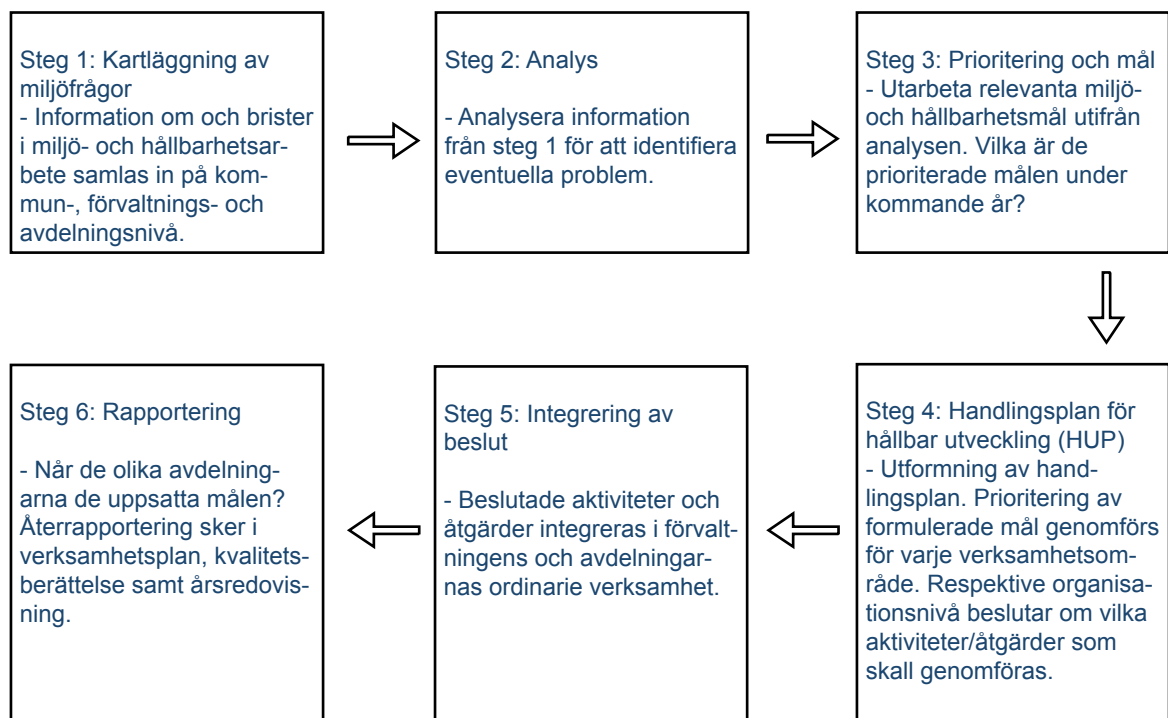
Vi föreslår att

- alla hänvisningar till att Övertorneå kommun i positiva ordalag hänvisar till gruvor med komplexa malmer som framtida möjligheter för utveckling stryks
- kommunens beslut kring kärnkraft lyfts fram i diskussioner

Kommentar: Kommunen har beslutat att gå vidare med arbetet att implementera ekokommun 5.0. Mycket av det som tas upp i yttrandet från Övertorneå naturskyddsförening kommer att behandlas i det arbetet. När det är klart kan det innebära revideringar av översiktsplanen. Processen beskrivs av schemat nedan.

Processbeskrivning

- Implementering av Ekokommun 5.0

UTSTÄLLNING FÖR GRANSKNING

Planen har varit utställd för granskning 2014-02-20 till 2014-04-21.

INKOMNA YTTRANDEN

Under utställningstiden har 7 yttranden kommit in, dessa kommenteras här nedanför. Länsstyrelsens yttrande återges i sin helhet, övriga yttranden sammanfattas.

1. Länsstyrelsen i Norrbotten
2. Fortifikationsverket
3. SGU
4. SGI
5. Energimyndigheten
6. Svenska kraftnät
7. Norrbottens Sjukvårdsparti

1. Länsstyrelsen i Norrbotten

Granskning av förslag till kommuntäckande översiktsplan för Övertorneå kommun Granskning utgår från SFS 2010:900 Plan- och bygglag

Bakgrund

Övertorneå kommun har upprättat ett förslag till ny kommuntäckande översiktsplan. Förslaget är utställt i enlighet med 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL), under tiden 20 februari 2014 – 21 april 2014.

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över översiktsplaneförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska ingå som en del i den antagna översiktsplanen.

1. förslaget inte tillgodoser riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.
3. Redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen yttrade sig över en samrådsversion av planförslaget den 4 februari 2014. Efter samrådet har planförslaget reviderats bl.a. utifrån de synpunkter som Länsstyrelsen framfört i samrådsyttrandet.

Detta yttrande behandlar i första hand de fem punkter som omnämns ovan.

Länsstyrelsens yttrande

Sammanfattning

Övertorneå kommun har en kommuntäckande översiktplan från 2004 och detta förslag till översiktplan är en aktualisering av den. Kommunen bedömer att den behöver revideras eftersom det är så lång tid sedan den antogs. Uppdateringar görs för politiska mål och ställningstaganden, lagar och förordningar, bl.a. nationella miljömål och miljökvalitetsnormer för vattenförekomster. Det har även tillkommit nya förutsättningar och underlag, såsom stabilitetskartering som påverkar bedömning av miljö och riskfaktorer.

De synpunkter Länsstyrelsen framförde i samrådsyttrandet 2014-02-04 har till stor del beaktats i den aktuella granskningshandlingen.

Kommentar: I samrådsyttrandet reflekterade länsstyrelsen över antalet naturreservat i kommunen. Kap 3.3 avsnittet Naturreservat och Bilaga till kap 2 har ändrats: I dagsläget finns fem naturreservat, som även är natura 2000 och ett kulturresevat. Därtill finns ytterligare 15 kommunala resevat.

Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

Enligt PBL 4 kap.1 och 3§ § skall i en översiktplan riksintressen enligt 3 eller 4 kap miljöbalken redovisas, och av planen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena.

Länsstyrelsen anser att kraven på redovisningen av riksintressen i huvudsak tillgodosetts när det gäller beskrivningen av dessa.

I tillhörande MKB är dock avsnittet som handlar om riksintressen för naturvård kortfattat och svår-förståeligt. Här anges dessutom bara exploatering av älvavsnitt med lösa avlagringar som den enda möjliga negativa konsekvensen av planen för riksintresset Torneälven, genom grumling av vatten. Men i riksintresse Torneälven ingår exempelvis även tillhörande odlingslandskap, geologiska formationer samt fauna och flora, så konsekvenser av planen för dessa borde också redovisas. För att undvika konsekvenser av exploateringen av älvavsnitt med lösa avlagringar anges i MKB:n bara ”med vidtagna försiktighetsåtgärder bedöms planen medföra små konsekvenser för nämnda riksintressen”.

Av de generella rekommendationer för lokalisering och utformning av bebyggelse och anläggningar nämns bara kort att kommunen ska inta en restriktiv hållning mot ingrepp i miljön som kan hota känsliga arter och livsmiljöer.

Dessa brister gör att det är svårt att i detta läge bedöma om planen tillgodoser riksintressen enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Kommentar: Riksintresse för naturvård har kompletterats och förts samman med riksintressena för kulturmiljö och friluftsliv.

Miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken

Enligt PBL 4 kap.1 och 3§ § skall det i en översiktplan framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer.

Länsstyrelsen kan i dagsläget ej se att förslaget kan medverka till att någon miljökvalitetsnorm

enligt 5 kap. miljöbalken avseende luft överträds. Länsstyrelsen kan dock inte med utgångspunkt från utställningsversionen av översiktsplanen avgöra om en miljökvalitetsnorm för någon vattenförekomst kan komma att överskridas. Sannolikheten för ett sådant överskridande bedömer Länsstyrelsen som störst inom utvecklingsområdena vid Armasjärvi samt Pello. Kommunen redovisar att eventuella åtgärder kan behöva sättas in för att inte en försämring skall ske. Länsstyrelsen finner det viktigt att kommunen tydliggör vilka åtgärder som behövs, vid det kommande arbetet med det tematiska tillägget för LIS.

Kommentar: I samband med det kommande arbetet med LIS sker en fördjupad analys av berörda utvecklingsområden, bl a avseende verksamhet, avlopp, ev småbåtshamnar, båtupplag och kanske även dagvattensituationen inom områdena. Först därefter kan lämpliga åtgärder beskrivas. Det kan röra sig om upprustning av befintliga avloppsanläggning eller anläggande av kvävefällor nära vattendrag.

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs en del allmänna åtgärder, bl a att kommunen kommer att prioritera tillsynen av verksamheter i de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk eller kemisk status.

Yttrandet medför ingen ändring.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Enligt PBL 4 kap.1 och 3§ § skall i en översiktplan redovisa sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e§ första stycket miljöbalken.

Kommunen avser att arbeta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för LIS.

Mellankommunal samverkan

Enligt 4 kap 5 § PBL ska Länsstyrelsen särskilt verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Länsstyrelsen anser att det tydligt i översiktplanen redovisas inom vilka områden som samverkan med andra kommuner finns.

Hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Enligt PBL 2 kap 3§ 1 och 5 p. ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl. a de boendes och övrigas hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Det bör framgå vilka vägar som är rekommenderade transportleder för farligt gods samt vilka mål och riktlinjer som kommunen har gällande tex bostadsbebyggelse vid rekommenderade transportleder. Länsstyrelsen kommer under år 2014 ge ut en ny vägledning för samhällsplanering vid transportleder för farligt gods.

Kommentar: Text kompletteras med vilka vägar som är rekommenderade primära transportleder för farligt gods. Trafikverket redovisar inga sekundära transportleder genom kommunen.

Det bör även framgå av översiktsplanen att räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsats ska vägas in i vid plan- och bygglovsärenden i samband med ny bebyggelse. Det bör även framgå att särskild hänsyn ska tas till framkomligheten för räddningstjänsten.

Vad gäller angivna gränsvärden för radon i befintliga bostäder har angivet värde ändrats felaktigt sedan samrådsskedet till ett gammalt gränsvärde(400 Bq/m²). Rätt värde för bostäder och lokaler för allmänna ändamål där människor vistas mer än tillfälligt(det som brukar kallas befintliga bostäder) är 200 Bq/m². Över detta gäller olägenhet för människors hälsa.

Kommentar: Text ändras till korrekta värden.

Kommunen har i samrådsredogörelsen angett att det är lämpligare att belysa de geotekniska förutsättningarna och riskfaktorerna (ras/skred/erosion) i det fortsatta arbetet med tematiskt tillägg för LIS, för att avgöra markens lämplighet för byggnation. Det bör då tydligt framgå i den kommuntäckande översiktplanen i så fall. Det kan dock utöver de aktuella LIS-områdena finnas utvecklingsområden med befintliga och kända riskområden som kan behöva beskrivas. Det är också viktigt att tidigt belysa dessa frågor då de kan vara strategiskt avgörande för lämplig markanvändning.

Kommentar: Text har kompletterats med att kommunen kommer att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven i samband med ett LIS-tillägg. Ändringarna har gjorts i kap 3.1 stycket Planens syfte och huvuddrag, kap 3.5 fortsatt arbete, tematiskt tillägg för strandskydd och LIS-områden och i kap 2.8, stycket Översvämningrisker, ras och skred.

Övriga synpunkter

Infrastruktur

Sid 104, sista meningen: Det är inte kommunen som beviljar nya utfarter mot vägen, det är Trafikverket! Annars stämmer det om restriktiviteten. Även på sid 107 är detta felaktigt.

Kommentar: Texter ses över och ändras.

Kulturmiljö

Kulturminneslagen har ändrats 1/1-2014 vilket påverkar skrivning sid 34;

Lagstiftning för forn- och Kulturlämningar

Fasta fornlämningar är skyddade enligt Lag om kulturminnen. Fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna, oftast i minst 100 år förutsatt att den är tillkommen senast 1850, eller skyddad genom länsstyrelsens beslut, om den kan antas vara senare tillkommen. Lämningar i skog och mark yngre än 100 år tillkomna efter 1850 från verksamheter som inte längre förekommer i dagens samhälle räknas som kulturlämningar ex. byggnader, tjärdalar, kolbottnar och även kyrkliga kulturmiljöer. Kulturlämningar skyddas av Skogsvårdslagen.

Kommentar: Texter ses över och ändras

Samråd

Samråd i ärendet har ägt rum med Svenska kraftnät, Skogsstyrelsen, Trafikverket, SGU, SGI, SMHI, Försvarsmakten, Sametinget, Vattenfall samt Post- och telestyrelsen.

I handläggningen har deltagit företrädare för länsstyrelsens enheter för Kulturmiljö, Naturvård, Miljöskydd, Social hållbarhet och samhällsskydd samt Tillväxt och infrastruktur.

Björn Adolfson
länsarkitekt

Joakim Lundbäck
planarkitekt

2. Fortifikationsverket

Inga synpunkter på planen.

Kommentar: Yttrandet leder inte till någon ändring av planen.

3. SGU

De har noterat att deras synpunkter inte beaktats och att riktvärdet för radon ändrats till ett gammalt värde.

Kommentar: Text ses över och ändras till korrekta värden.

4. SGI

De anser att översiktsplanen bör kompletteras med en beskrivning av jordarters utbredning inom föreslagna utvecklingsområden. Om det är tänkt att geotekniska förutsättningar och riskfaktorer mm för utvecklingsområdena ska hanteras i en LIS-plan bör det framgå tydligare.

Kommentar: Text har kompletterats med att kommunen kommer att studera klimat- och riskproblematiken utmed älven i samband med ett LIS-tillägg. Ändringarna har gjorts i kap 3.1 stycket Planens syfte och huvuddrag, kap 3.5 fortsatt arbete, tematiskt tillägg för strandskydd och LIS-områden och kap 2.8, stycket översvämningrisker, ras och skred.

5. Energimyndigheten

I MKB bör antagna riksintresseområden för vindkraft redovisas.

Kommentar: Text ses över och kompletteras.

Energimyndigheten rekommenderar att subjektiva synpunkter tas bort i avsnittet ”Vindkraft” sid 82.

Kommentar: Text ses över och ändras.

Energimyndigheten önskar att kommunen gör en bedömning av lämpligheten för vindbruk i hela kommunen.

Kommentar: Kommunen avser att ta fram riktlinjer för vindbruk, plantexten kompletteras med detta.

6. Svenska kraftnät

Inga synpunkter på planen.

Kommentar: Svenska kraftnät efterfrågade i samrådsyttrandet att ÖP redovisar deras 400 kV ledning. Denna redovisas på ny karta i kap 2.7

7. Norrbottens sjukvårdsparti

Inledningsvis har de synpunkter på processen.

Kommentar: Processen redovisades i samrådsredogörelsen sid 113 och 128 i utställningshandlingen och synpunkterna anses besvarade.

Text om vårflod kan missuppfattas.

Kommentar: Text ses över.

De anser att en populärversion av översiktsplanen ska tas fram, att vägarna till byarna ska synas tydligare på kartorna och att koncessionsområdena för el-nätet ska redovisas.

Kommentar: Vad gäller populärversion av planen har det varit avsikten från början att ta fram en när planen har blivit politiskt antagen. Vissa kartor har en sån skala att alla vägar inte kan redovisas. Planen kompletteras med koncessionsområden för el-nätet.

Mer informativa kartor efterfrågas.

Kommentar: I utställningshandlingen av ÖP framgår att vissa delar av den gamla ÖP från 2004 fortfarande är aktuella som underlag, bl a kartorna över byarna. Texten ses över så det framgår tydligare.

Norrbottens sjukvårdsparti har synpunkter på islossningen och dess konsekvenser och tror inte det är lämpligt med fritidshusbebyggelse i området kring Lampisenpää. De tror inte heller att det blir så stor efterfrågan på fritidshus i kommunen att det behövs pekats ut områden som ska planläggas. Bättre att förtäta.

Kommentar: Kommunen håller med om att hänsynsfull förtätning är ett prioriterat alternativ vid ny fritidshusbebyggelse. En del av ett attraktivt boende kan för vissa vara att kunna bygga och bo strandnära, och kommunen vill kunna erbjuda det. Vad gäller möjligheterna att underlätta strandnära byggande så har strandskyddslagstiftningen skärpts och det behövs kommunal planering för att underlätta dispensgivning.

Norrbottens sjukvårdsparti anser att holmarna bör kunna användas både för fritidshusbebyggelse och ett aktivt friluftsliv.

Kommentar: I samrådsredogörelsen i denna plan sidan 131 sista stycket svaras på detta.

”Alla holmar klassas felaktigt som suveränitetsholmar”

Kommentar: Text ses över och ändras.

Karta som redovisar nätkoncessionen i kommunen saknas.

Kommentar: Planen kompletteras med karta som redovisar nätkoncessionen.

De anser att prioriteringarna för trafik och kommunikationer sid 87-89 (utställningshandlingen) måste vara tydligare och med färre objekt.

Kommentar: Texten är en sammanfattning av det arbete som pågår med Trafikverket och som omfattar hela kommunen. Att göra färre prioriteringar i detta skede kan begränsa möjligheten till utförda åtgärder.

De anser att markanvändningskartan är svårtolkad då den är i A4-format.

Kommentar: Den antagna planen kommer att finnas i större format på hemsidan och kan också hämtas på kommunens Miljö- och byggnadskontor.

Text i kapitel 11 innehåller förklaringar till rekommendationskartan för områdena:

Bh. Bebyggelseområde med särskild hänsyn, E. Bevarandeområde för ekologi/natur och kulturmiljövård/friluftsliv, Jh. Jordbruksområde med särskild hänsyn, Sh. Skogsbruk med särskild hänsyn.

Övrigt innehåll ska ses som ett kompletterande kunskapsunderlag till den kommuntäckande översiktsplanen antagen 2014-05-19.

10. OMRÅDESINDELNING

B. Tätortsområde

Förtätning och utveckling av bebyggelse prioriteras. All nybebyggelse bör ske på ett planmässigt sätt. Inom dessa områden bör denna översiktsplan följas upp med fördjupad översiktsplan, områdesbestämmelser eller detaljplan.

Bb. Bebyggelseområde i by utanför tätort

Tillkomst och bevarande av bebyggelse prioriteras. Särskild hänsyn skall tas till jord och skogsbruksintressena. Åkermark bör inte tas i anspråk om det finns alternativ mark för ny bebyggelse. Bostäder bör inte placeras nära jordbruk, om driften försvåras.

Bh. Bebyggelseområde med särskild hänsyn

Område med starka bevarandeintressen från kulturmiljösynpunkt. Bevarande av befintlig miljö och bebyggelse prioriteras. Stor restriktivitet mot förändring av bebyggelse med ursprunglig karaktär. Nybebyggelse skall föregås av särskild lokaliseringstudning. Höga krav på anpassning till lokal byggnadstradition skall ställas på nybebyggelse, om- och tillbyggnader.

E. Bevarandeområde för ekologi/natur och kulturmiljövård/friluftsliv

Områden med betydelsefulla natur- och kulturvärden. Bevarandeintresset prioriteras. Förändrad mark och vattenanvändning som kan påverka den ekologiska balansen, naturvårdens, och friluftslivets intressen negativt skall undvikas. Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

Ft. Friluftsliv och turism

Områden där turism och främst det rörliga friluftslivet prioriteras. Markanvändningen skall regleras i detaljplan. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och naturvårdens intressen.

Jh. Jordbruksområde med särskild hänsyn

Områden med höga natur och kulturvärden. Inom dessa områden prioriteras jordbruksdriften. Särskild hänsyn skall tas till kulturmiljön och landskapsbilden. Stor restriktivitet mot större exploateringsföretag och täkter. Plantering av skog på åkermark bör inte ske. Nybebyggelse bör endast tillåtas för de som har anknytning till jordbruksdriften. Lokalisering av ny bebyggelse skall inordnas i befintliga bebyggelsegrupper. Ny bebyggelse skall anpassas till kulturmiljön och de lokala bebyggelse-traditionerna.

S. Skogsbruksområde

Skogsbruk prioriteras. Inom dessa områden finns förutom skog även jordbruksmark och mindre bebyggelsegrupper. Ny bebyggelse får komma till stand om detta inte utgör något hinder för skogsbruket och det rörliga friluftslivet. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar.

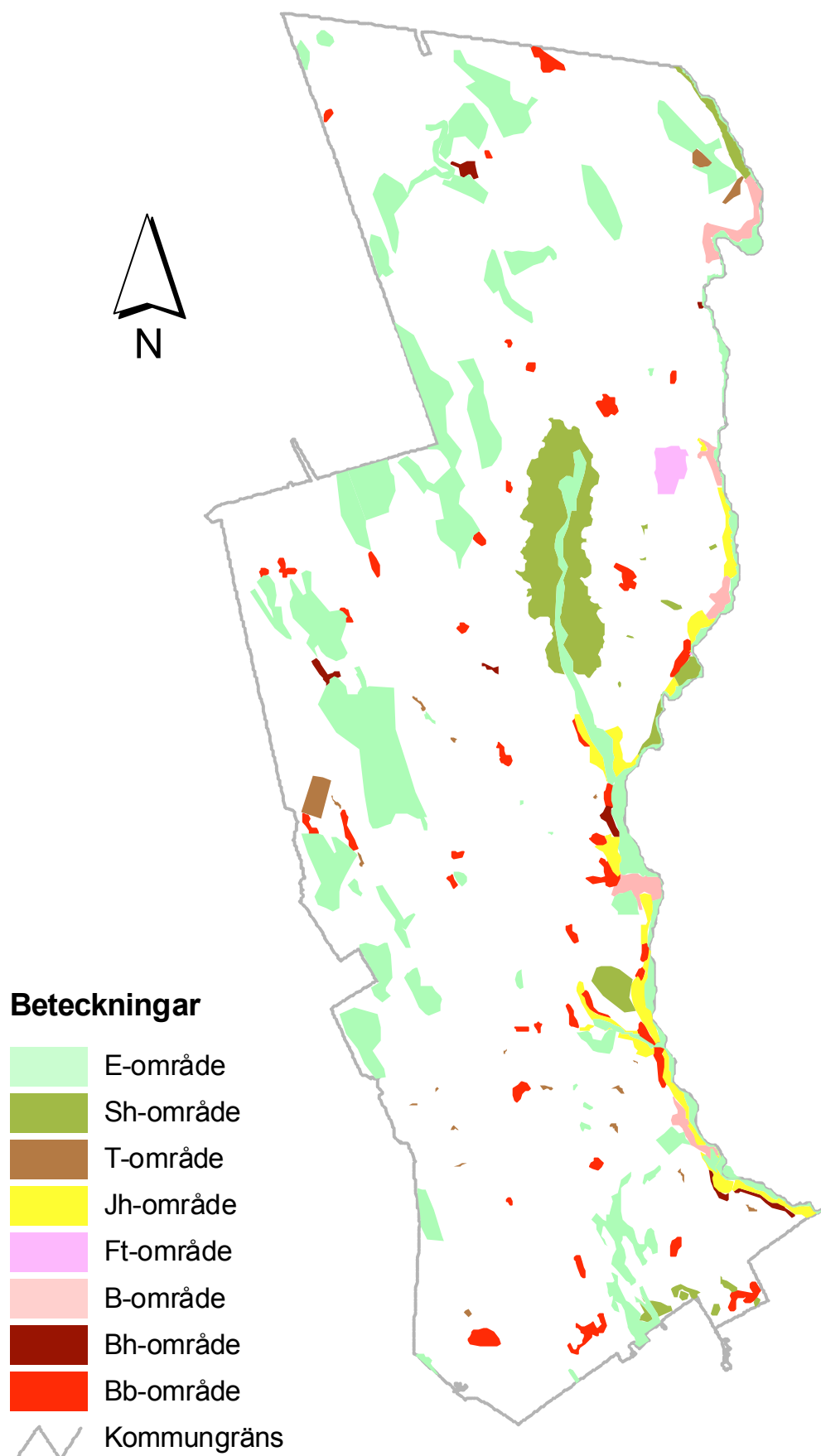
Sh. Skogsbruk med särskild hänsyn

Skogsbruk prioriteras men inom dessa områden finns betydande bevarandevärden för natur och kulturminnesvärden. Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn inom dessa områden. Skogsvårdslagens hänsynsregler skall beaktas. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar.

T. Tåktområde

Tåktverksamhet prioriteras. Pågående markanvändning kan fortgå där tåktverksamhet inte har påbörjats. Förändrad markanvändning som kan försvåra framtida tåktverksamhet skall förhindras.

11. OMRÅDESVISA REKOMMENDATIONER

11.1

B. TÄTORTSOMRÅDEN

Förtätning och utveckling av bebyggelse prioriteras. All nybebyggelse bör ske på ett planmässigt sätt. Inom dessa områden bör denna översiktsplan följas upp med fördjupad översiktsplaner, områdesbestämmelser eller detaljplan.

B 1 PELLO-NEISTENKANGAS

Beskrivning:

Pello är på många sätt en gränsort. Hit upp nådde högsta kustlinjen och landskapet präglas av det mynningsdelta som tidigare låg här när kustlinjen nådde hit upp. Norr om Pello skiftar landskapet karaktär och övergår i en slättlik landskapstyp med omfattande myrmarker. Pello utgjorde tidigare den norra utposten för bebyggelsens utbredning längs älvdalen under medeltiden. År 1543 fanns här 10 gårdar då belägna på bägge sidor om älven innan Finland avskiljdes från Sverige. Pello var tidigare en viktig gränsort med tullstation som numera är nedlagd efter EU-inträdet. Gränshandeln är viktig för Pello eftersom finska Pello som är en större ort ligger på andra sidan älven. Älven gör en kraftig böj omedelbart söder om Pello. Bebyggelsen har en långsträckt utbredning längs älven och Pello och Neistenkangas har i stort sett växt ihop. Byarna utgör typiska strandradbyar där varje hemman hade älvkontakt. Området är en typisk jordbruksbygd med ett flertal aktiva jordbruk. Odlingslandskapet vid Neistenkangas med sina ängslador på Haapasaari och Leipiösaari har ett högt bevarandevärde ur natur-och kulturminnesvårdssynpunkt.

Befolkningsutveckling :

Pello har under 90-talet haft en stabil befolkningsutveckling. Den 31/12 2001 hade Pello 372 innevånare en minskning med 8 personer under 90-talet. Normal ålders-och könsfördelning.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp. I Pello finns två vattentäkter, en för centrala och södra delen samt en för den norra delen. Ett avloppsreningsverk byggt 1987 med mekanisk-kemiskt rening finns i byn. Verket är dimensionerat för 400 personer. Enskilda anläggningar finns i Norra Pello. Den centrala delen av Neistenkangas är anslutet till kommunalt vatten och avlopp.

I Pello finns grundskola årskurs 1-6, daghem, gruppbostäder för äldre, församlingshem, livsmedelsbutik, fotbollsplan, hockeyplan, eljusspår m.m.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Den centrala delen av byn omfattas av detaljplan. Huvuddelen av området är bebyggt. Planerad industrimark finns tillgänglig i sydvästra delen om den centrala byakärnan. Neistenkangas saknar detaljplan. Hela området ingår i samlad bebyggelse med normal bygglovprövning.

För de allmänna vägarna (981 och 402) gäller ett generellt byggnadsförbud på 12 meter från vägområdet. För riksväg 99 gäller ett byggnadsförbud på 30 meter. Generellt strandskydd gäller till ett avstånd av 100 meter från stränderna. Landskapsbildsskydd enligt fd 19§ Naturvårdslagen gäller även för större delen av älvens strandområde vid Pello-Neistenkangas.

Området mellan väg och älv är av riksintresse för natur och friluftsliv.

Rekommendationer :

Tätortsområde där tillkomsten av ny bebyggelse och därtill hörande anläggningar prioriteras. Hänsyn skall tas till jordbruksnäringen vid lokalisering av ny bebyggelse. Bygandet bör ske på ett planmässigt sätt med hänsyn till byn storlek. Den centrala delen av Pello är detaljplanerad medan övriga området saknar byggnadsreglerade bestämmelser. En fördjupad översiktsplan eller områdesbestämmelser bör upprättas som täcker hela bebyggelseområdet.

Beteckningar

- Områdesindelning
- Detaljplaneområde
- Vattentäkt
- Jordbrukscentra
- Större industri
- Avfallsupplag
- Planerad ny väg

B 2 SVANSTEIN

Beskrivning:

By belägen vid Kuittasjärvis utlopp och på östra sidan av branta Kynsisvaaras bergssluttning ner mot älven. Byns ursprungliga namn är Turtola och år 1543 fanns här 9 gårdar. Ett flertal fornlämningar i området med stenåldersboplatser på norra delen Kuittasjärvi:s utlopp antyder att platsen har varit temporärt bebodd under flera tusen år. Dessa fornlämningar kan vara upp till 7000 år gamla och utgör därför äldsta spåren av mänskliga aktiviteter i Övertorneå.

Byn fick sitt nuvarande namn Svanstein av två brukspatroner, Svanberg och Steinholtz som år 1753 anlade en stångjärnshammare i byn. Hammaren var i bruk fram till 1803 och avlöstes då av en vattensåg. Sågen lades ner 1890 p.g.a att vattensågarna konkurrerades ut av ångsågarna som etablerades vid kusten. Det gamla bruksområdet är ett sk fornvårdsobjekt.

Svanstein utgör ingen utpräglad jordbruksby till skillnad mot de flesta byar i Övertorneå kommun. Byn har liten andel odlingsmark. Skogsbruket har dock en starkare ställning i Svanstein än på många andra håll. Bebyggelsen grupperar sig längs den gamla byavägen. Byn domineras av blandad tät egnahemsbebyggelse. Riksväg 99 är framdragen öster om byn.

Norr om Kuittasjoki ligger Hälsans Källa, ett hälsohem med sporthall. På Jäivaara sydsluttning ovanför hälsohemmet ligger det senast uppförda bostadsområdet i Svanstein. Planområdet utökades 1992. Detta planområde ligger ännu orört och utgör därför en bostadsreserv för Svanstein.. Pullinki skidbacke cirka 2 km väster om Svanstein anlades 1990.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen uppgick 31/12 2001 till 270 innevånare, en minskning med 9 personer under 90-talet. Cirka 30 % av befolkningen är över 65 år vilket är något högre än Övertorneås genomsnitt.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp finns för huvuddelen av byn. Endast den södra delen har enskilda va-anläggningar. Vattnet tas från bergborrade grundvattenbrunnar med god kapacitet och kvalitet. Avloppsreningsverket består av en mekanisk -kemisk reningsanläggning. Det finns kapacitet för ytterligare anslutningar. I Svanstein finns kyrka, lågmellan- och högstadieskola, barndaghem, elljusspår, slalombacke, hoppbacke, fotbollsplaner m.m samt sporthall som kan hyras. Den kommunala servicen och fritidsutbudet är väl utbyggt i Svanstein.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

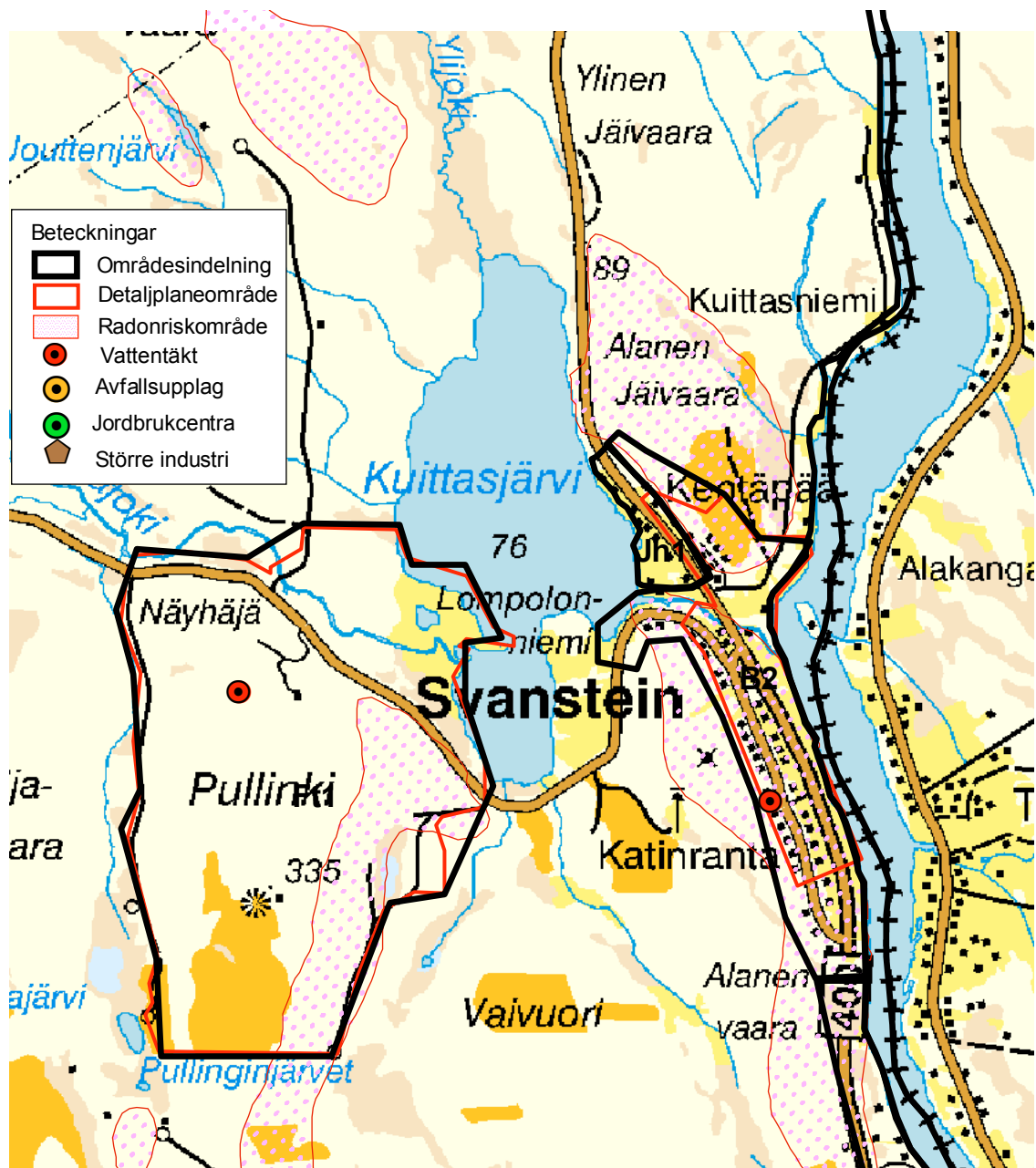
Huvuddelen av Svanstein omfattas av detaljplan. Även Pullinkiområdet väster om byn är detaljplanelagt. Byggnadsfritt avstånd på 30 meter gäller från riksväg 99 och 12 meter från länsväg 857 Ohtanjärvivägen som även utgör tillfartsväg till Pullinki. Den senare vägen avses att byggas om med en ny anslutning mot riksväg 99 norr om Kuittasjoki. Området utgör riksintresseområde för natur, friluftsliv och kultur. Generellt strandskydd gäller till 100 meter från Kuittasjärvi, Kuittasjoki och Torneälven. Områden kring Svanstein omfattas även av landskapsbildsskydd enligt fd 19 § naturvårdslagen. Fornlämningar och området kring fornlämningarna är skyddade enligt Kulturminneslagen.

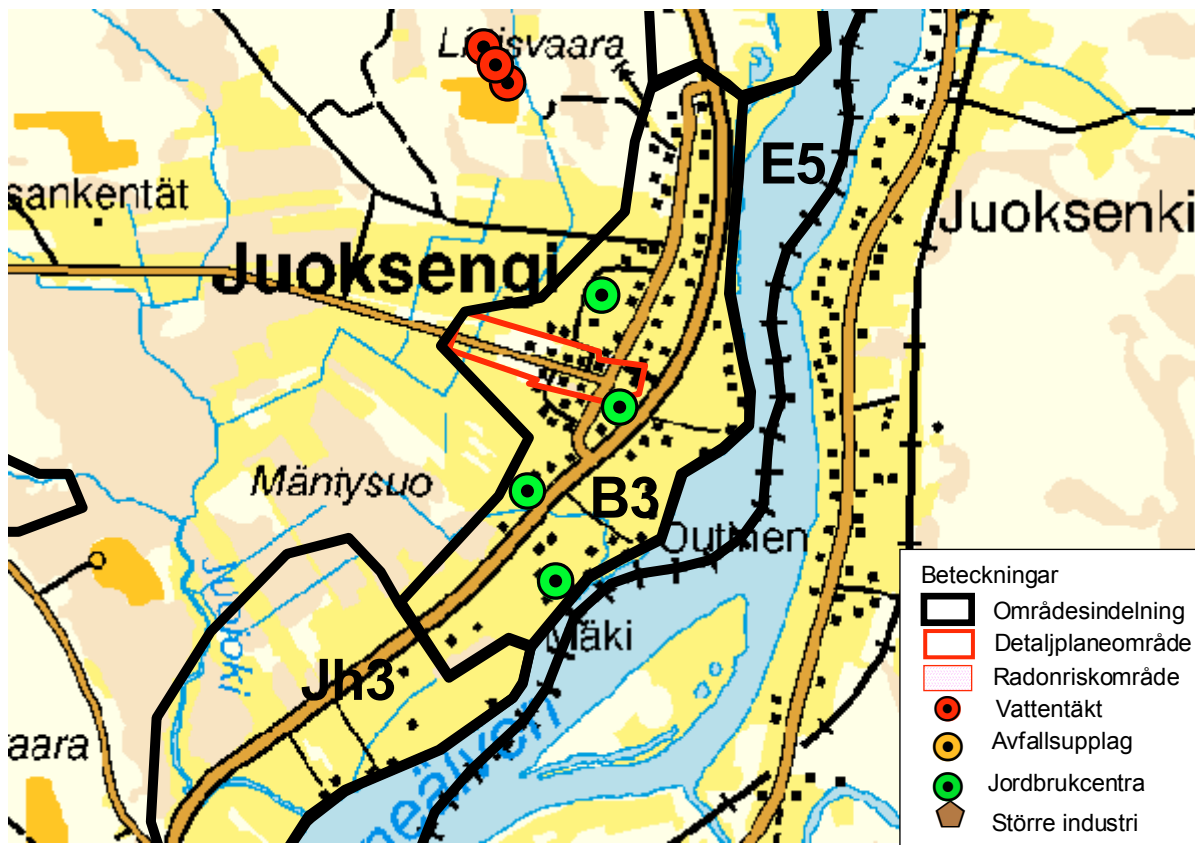
Radon :

Svanstein ligger inom ett område med höga radonhalter. Nya grundläggningar skall radonskyddas.

Rekommendationer :

Tätortsområde där ny bebyggelse för bostäder, service och anläggningar prioriteras. All ny bebyggelse skall ske enligt detaljplan.

B 3 JUOKSENGI

Beskrivning:

Juoksengi ligger på ett mindre slättlandskap bestående av uppodlade och utdikade myr och ängsmarker. Juoksengi har stora arealer med åkermark. Medeltida by som 1543 hade 15 st gårdar. Området är en utpräglad jordbruksbygd med ett flertal aktiva jordbruk. Byn är en långt utdragen s.k strandradby där varje hemman förr hade älvkontakt. Byakärnans karaktär har senare förändrats när vägnätet har byggts ut. Riksväg 99 gick tidigare igenom byn men har nu en vägdragnings öster om bykärnan. Längs den gamla landsvägen som idag utgör bygata grupperar sig bebyggelsen på ömse sidor om gatan. Ny bebyggelse blandas med äldre bebyggelse. Vyönivåen går igenom den centrala delen av byn och ansluter till byavägen.

Befolkningsutveckling :

Den 31/12 2001 hade Juoksengi en folkmängd på 525. Under perioden 1990-1997 har befolkningen minskat med 33 personer vilket motsvarar 6%. Juoksengi har en normal ålders- och könsfördelning.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

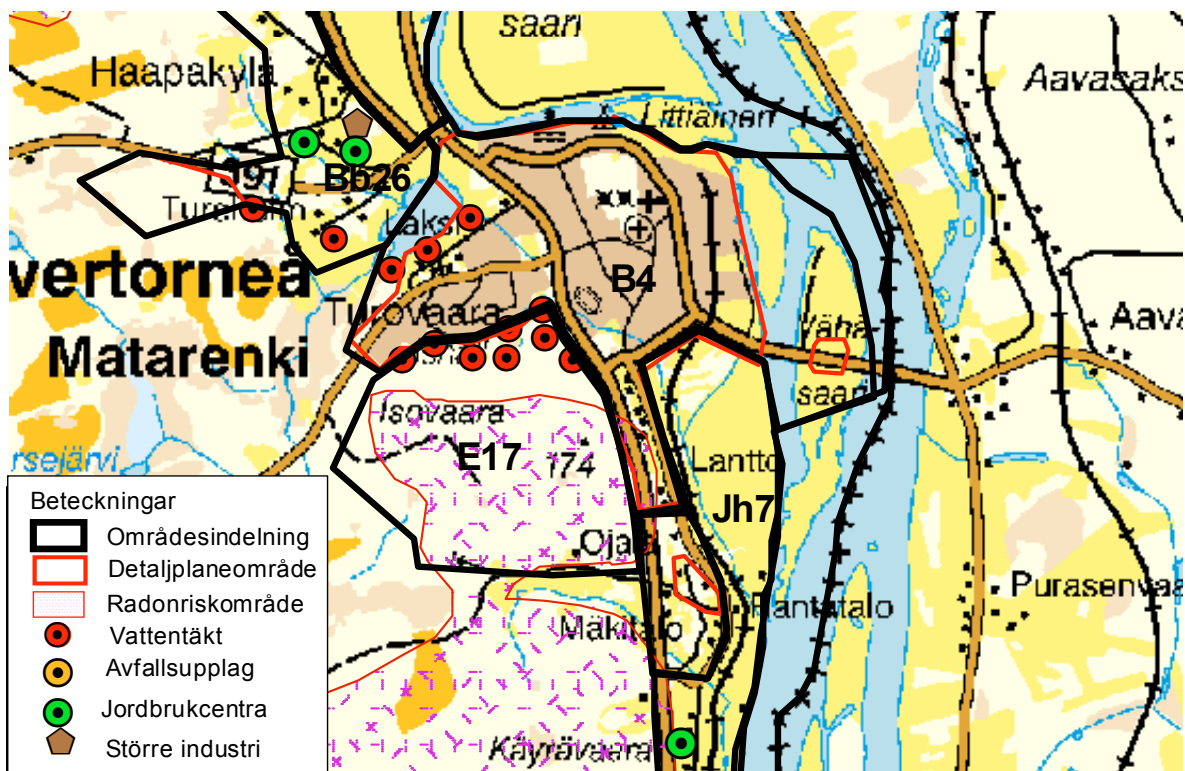
I byn finns kyrka, två livsmedelsbutiker, en förskola, grundskola, gruppboheter för äldre, fotbollsplan, hockeyplan och elljusspår. Byn har kommunalt vatten och avlopp med bra kvalitet och kapacitet. En skyttebana och en älgskyttebana finns i byn.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Detaljplan gäller för den centrala delen av byn på ömse sidor om Vyönivåen. Hela byn ingår i kulturminnesvårdens riksintresseområde. Riksintresseområdet för natur och friluftsliv gäller för området öster om riksväg 99. Generellt strandskydd gäller till ett avstånd av 100 meter från älven. Från riksväg 99 gäller ett byggnadsfritt avstånd på 30 meter. Föe Byavägen och Vyönivåen gäller ett byggnadsfritt område om 12 meter från vägområdet. Inom detaljplaneområdet gäller detaljplanens redovisade markanvändning.

Rekommendationer :

Tätortsområde där tillkomsten av ny bebyggelse och därtill hörande anläggningar prioriteras. Hänsyn skall tas till jordbruksnäringen vid lokalisering av ny bebyggelse. Byggnaden bör ske på ett planmässigt sätt med hänsyn till byns storlek. Endast en mindre del centralt i byn omfattas av detaljplan medan övriga området saknar byggnadsreglerade bestämmelser. En fördjupad översiktsplan eller områdesbestämmelser bör upprättas som täcker hela bebyggelseområdet.

B 4 ÖVERTORNEÅ OCH TUROVAARA TÄTORTSOMRÅDE

Beskrivning :

Kommuncentra i mellersta delen av Tornedalen belägen vid Särkivaara:s sluttning. Efter katastrofen med Särkilax kapell 1615 placerades den nya kyrkan på en säkrare plats vid Särkivaaras sluttning. Byn hette då Matarenki. Under 1600 talet delades Torneå socken upp i Över- och Nedertorneå. När järnvägen drogs fram till Matarenki år 1914-1915 började namnet Övertorneå att användas mera allmänt. Samhället expanderade snabbt under 30-60 talet. Efter kommunreformen 1967 har Övertorneå ytterligare stärkt sin ställning som kommuncentra. Utbyggnadstakten har dock bromsats upp under 1990-talet.

Befolkningsutveckling :

Stabil befolkningsutveckling. Folkmängden inom Matarenki församling inklusive Turovaara uppgick 2201-12-31 till 1 955 personer. Detta är ungefär samma folkmängd som 1990. Med hänsyn till att utbyggnader inom tätorten har skett i norra Ruskola så har befolkningen ökat inom tätortsområdet under perioden 1990-1997.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Administrativt centra med skolor, förskolor, gruppbostäder för äldre, livsmedels- och övriga varubutiker, bibliotek, biograf, restauranger m.m. Kommunalt vatten och avlopp med god kapacitet. Vattnet baserar sig på borrade grundvattenbrunnar vid Isovaaras norrsluttning. Reningsverket beläget vid brofästet med mekanisk-kemisk rening.

Fördjupad översiktsplan Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

En fördjupad översiktsplan finns upprättad över centralortsområdet. Denna plan skall gälla även fortsättningsvis. Huvuddelen av tätortsområdet omfattas av detaljplan. Strandskyddsbestämmelser, riksintresseområden, byggnadsförbud intill vägar gäller generellt inom tätortsområdet men dessa förordnanden får underordna sig detaljplanens anvisade mark- och vattenanvändning. En fördjupad översiktsplan finns upprättad över centralortsområdet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Nya fritidshus bör dock ej tillåtas inom centralortsområdet, eftersom dessa kan utgöra ett hinder för centralortens framtida expansionsmöjlighet. All ny bebyggelse skall ske enligt detaljplan. Ny enstaka bebyggelse utanför detaljplan kan inte accepteras eftersom marken erfordras för centralortsinvånarnas närrecreation jämte framtida planmässiga bebyggelseutveckling.

B 5 HEDENÄSET

Beskrivning:

Hedenäset var fram till 1967 egen kommun. Ursprungligen en äldre medeltida by som 1543 hade 6 gårdar. Utgrävningar vid kyrkudden visar att fast bebyggelse fanns här redan på 1100-talet. Fornvårdsobjekt med äldre marknadsplats, gravar och försvarsanläggning från tiden 1300-1600.

Byn är centralort för södra delen av kommunen. Den centrala delen av byn har relativt tät bebyggelse med omfattande service. Näringslivet domineras av Utbildning Nord. Hedenäset är kyrkby för Hietaniemi församling med kyrka från 1746. I byn blandas äldre agrar bebyggelse och moderna villor som uppförts de senaste årtiondena. Befolkningsutvecklingen var positiv fram till mitten av 70-talet men har därefter stagnerat. Den gamla banvallen från järnvägs-epoken ligger mellan älv och väg. Byn var tidigare ett stationssamhälle innan järnvägen lades ned. Vägverket planerar att bygga om riksväg 99 förbi Hedenäset. Den nya vägen avses att placeras längs den gamla banvallen.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen har minskat från 427 personer 1990 till 344 personer 2001-12-31. En minskning med 83 personer vilket motsvarar 18 %. Nästan 40 % av befolkningen är över 65 år.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Hedenäset har kommunalt vatten och avlopp. Byn har förskola och friskola årskurs 1-9, servicehus för äldre, idrottsanläggningar, badhus, matvarubutik, bensinförsäljning, kyrka m.m. Dagliga bussförbindelser finns till Övertorneå.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Den centrala delen av byn omfattas av detaljplan och inom detta område planens redovisade mark och vattenanvändning. Generellt strandskydd till 100 meter från älven utanför detaljplaneområdet. Generellt byggförbud gäller till 30 meter från riksväg 99 utanför detaljplaneområdet. Området är av riksintresse för natur och kulturminnesvärden samt friluftslivet. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Hela byn ligger inom samlad bebyggelse med normal bygglovplikt.

Rekommendationer :

Tätortsområde där tillkomsten av ny bebyggelse och därtill hörande anläggningar prioriteras. Bygandet bör ske på ett planmässigt sätt med hänsyn till byn storlek. Endast en mindre del centralt i byn omfattas av detaljplan medan övriga området saknar byggnadsreglerade bestämmelser. En fördjupad översiktsplan eller områdesbestämmelser bör upprättas som täcker hela bebyggelseområdet.

11.2 Bb. BEBYGGELSEOMRÅDE I BY UTANFÖR TÄTORT

Tillkomst och bevarande av bebyggelse prioriteras. Särskild hänsyn skall tas till jord och skogsbruksintressena. Åkermark bör inte tas i anspråk om det finns alternativ mark för ny bebyggelse. Bostäder bör inte placeras nära jordbruk, om driften försvåras.

Bb 1 KULMUNKI

Beskrivning :

Liten by i inlandet i nordvästra delen av kommunen längs Ohtanajärvivägen. Byn är belägen vid Kulmunkijärvi som givit namn åt byn. Befolkningen har ökat från ett hushåll på 80-talet till fem hushåll 1998. Ökning från 2 till 19 personer.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 2 OLKAMANGI

Beskrivning :

Inlandsby i norra delen av kommunen med ca 52 invånare 2001-12-31. Byn har under 90-talet minskat sin befolkning med 20 %. Byn etablerades 1758 vid Olkamangijärvi när inlandet koloniserades.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 3 HEVOSVAARA

Beskrivning :

Liten inlandsby belägen nordost om Aapua. Byn har endast ett fåtal gårdar.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 4 ROVAKKA

Beskrivning :

Liten inlandsby belägen vid sjön Rovakkajärvi längs vägen till Aapua i norra delen av kommunen. Byn har endast ett fåtal gårdar placerade vid den nordöstra delen av sjön.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 5 METTÄJÄRVI

Beskrivning :

Inlandsby belägen vid sjön Mettjäarvi som givit namn åt byn. Byn ligger ca 6 km nordväst om Rantajärvi. Befolkningen i byn tillsammans med den närbelägna bydelen Härkäsaadio uppgick den 31/12 2001 till 32 personer. Befolkningen har minskat med ca 20 % under 90-talet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

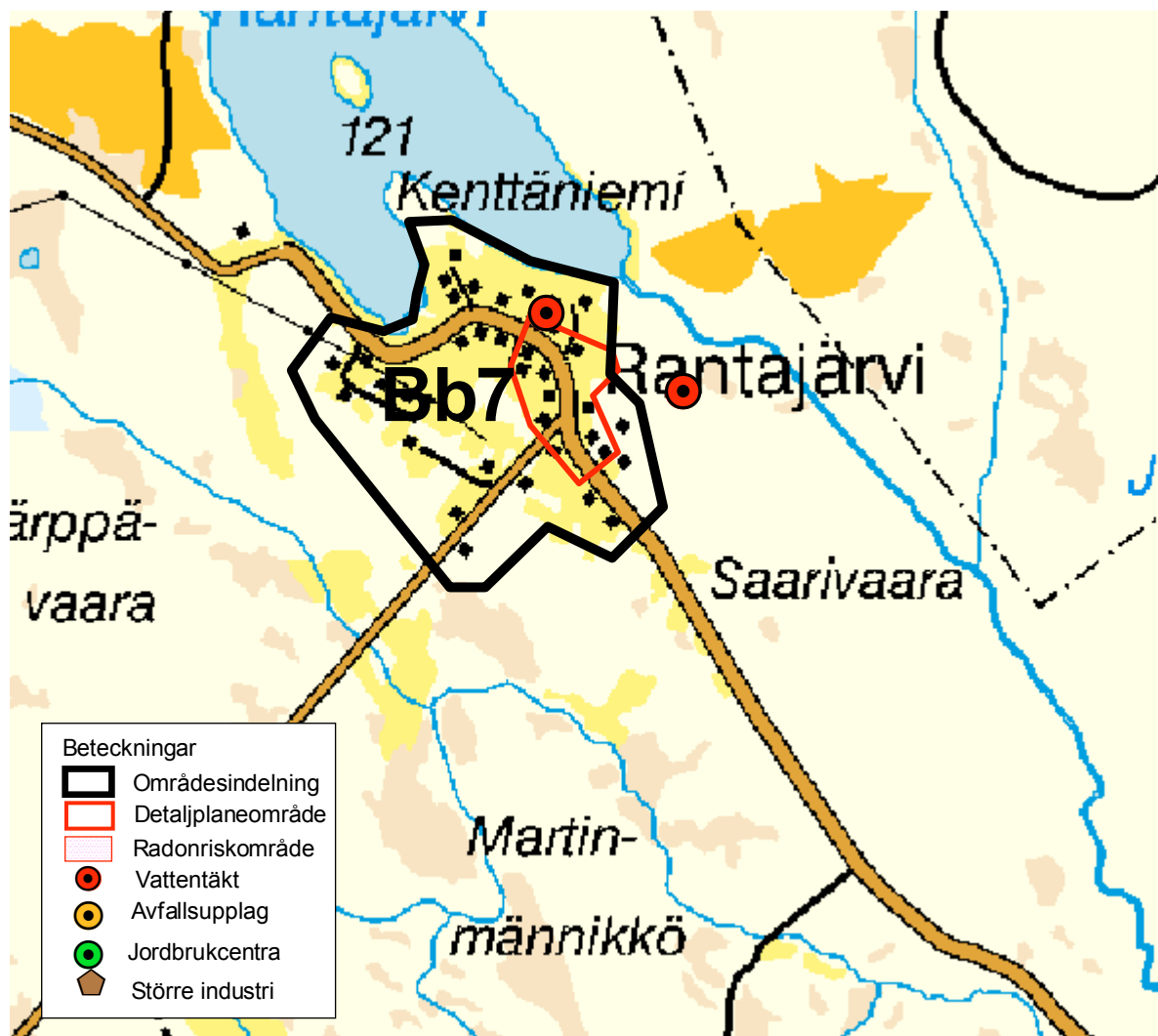
Bb 6 YLI- KUITTASJÄRVI

Beskrivning :

Liten by belägen vid sjön Yli Kuittasjärvi, ca 6 km norr om Svanstein. Byn har endast ett fåtal gårdar placerade på den västra sidan av sjön.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 7 RANTAJÄRVI

Beskrivning:

Rantajärvi by etablerades 1768 när inlandet koloniserades. Bebyggelsen uppstod i den sydöstra delen av sjön som givit namn åt byn. Rantajärvi är i huvudsak en skogsbruksby, men det finns även aktiva jordbrukare i byn.

Befolkningsutveckling :

Den 31/12 2001 hade Rantajärvi en folkmängd på 153 personer. Befolkningsutvecklingen har varit ganska stabil under 90-talet. Under perioden 1990-1997 minskade antalet innevånare med 7 personer. Ålders och könsfördelningen ungefär som Övertorneå:s genomsnitt vilket innebär färre i åldersgrupperna 20-34 år än riksgenomsnittet.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp. Va-nätet utbyggt under 1960-talet och är i relativt gott skick. Vattenförsörjningen baserar sig på grundvatten från en grundvattenbrunn. God kvalitet och kapacitet. Det finns reningverk i byn. Det finns även livsmedelsaffär, elljusspår, ishockeyplan m.m

Detaljplaner/Förordnanden :

För centrala delen av byn gäller en äldre detaljplan fastställd 1962. Generellt strandskydd råder mot Rantajärvi till 100 meters avstånd. Generellt byggnadsförbud på 12 meter från den allmänna vägen som går igenom byn. Byn berörs inte av riksintresseanspråk.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 8 KERONIEMI

Beskrivning :

Liten inlandsby belägen på nordvästra sidan av sjön Pyhäjärvi, ca 5 km sydväst om Rantajärvi.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 9 PENTTÄJÄ

Beskrivning :

Liten inlandsby belägen 15 km väster om Svanstein. Penttjäja ligger sydväst om sjön Penttjänjärvi som har gett byn dess namn. Byn hade 12 innevånare 2001. Under 90-talet har befolkningen ökat med 1 person.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 10 VYÖNI

Beskrivning :

Vyöni är en inlandsby belägen vid sjön Vyönijärvi ca 7 km väster om Juoksengi. Under 90-talet har befolkningen minskat med 27 %. Den 31/12 2001 uppgick byns befolkning till 22 personer.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 11 YLINENJÄRVI

Beskrivning :

Inlandsby belägen på norra sidan av sjön Ylinenjärvi, ca 2,5 mil väster om Juoksengi. Under 90-talet har byn haft en positiv befolkningsutveckling. Befolkningen har ökat mellan 90-97 med 9 personer. Den 31/12 2001 var 20 personer bosatta i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 12 RUOKOJÄRVI

Beskrivning :

Byn ligger ca 3 mil nordväst om Övertorneå längs Korpilombolovägen. Byn är placerad på västra sidan om sjön Ruokojärvi som givit namn åt byn. Under 90-talet har byn befolkning minskat med 5 personer. Idag bor 12 personer i Ruokojärvi.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 13 MUKKAJÄRVI

Beskrivning :

Byn ligger i västra delen av kommunen, ganska nära kommungränsen mot Pajala, väster om Korpilombolovägen. Två stycken bydelar, belägna vid de mindre sjöarna Paskajärvi och Lehonjärvi. Befolkningen uppgick till 10 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

Bb 14 PIRTTIJÄRVI

Beskrivning :

Inlandsby vid sjön Pirttijärvi som givit namn åt byn. Byn ligger längst i västra delen av kommunen, omedelbart väster om Mukkajärvi, väster om Korpilombolovägen. Befolkningen har halverats under 90-talet. Idag bor endast sex personer i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 15 KUURAJÄRVI

Beskrivning :

Liten inlandsby i västra delen av kommunen, belägen på västra sidan av sjön Kuurajärvi som givit namn åt byn. Endast fyra personer bor i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 16 SIEKASJÄRVI

Beskrivning :

Inlandsby med modernt sågverk, belägen vid sjön Siekasjärvi som givit namn åt byn. Byn anlades 1796 när inlandet koloniserades. Siekasjärvi:s befolkning har minskat från 40 personer på 90-talet till 31 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ett skyddsområde bör upprätthållas mellan industrin - bebyggelse. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 17 NISKANPÄÄ

Beskrivning :

Älvdalsby belägen mellan Juoksengi och Korva, vid den vackra Kattilaforsen. Byn ligger omedelbart väster om riksväg 99.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 18 SOUKOLOJÄRVI

Beskrivning:

Byn Soukolojärvi ligger väster om sjön som har gett namn åt byn. Bebyggelsen kring sjön etablerades under 1600 talet. Vackert odlingslandskap. Soukolojärvi är en tät sammanhållen by som grupperar sig längs landsvägen som passerar genom byn. Många väl bevarade äldre gårdsgrupper med ursprunglig karaktär. Odlingslandskapet utgörs av strandängar, raningsmarker men också av åkermarker. Soukolojärvi har fyra jordbruk med kreatursskötsel varav två moderna enheter. Soukolojärvi har tre aktiva jordbruk med kreatursskötsel. Området är en viktig rastplats för sträckande fåglar. Området kring Soukolojärvi och då speciellt de omfattande raningsmarkerna vid utloppet har höga natur och kulturmiljövärden.

Befolkningsutveckling :

Soukolojärvi hade i slutet av 2001 en folkmängd på 86 personer. Byn har en befolkningfördelning som väl överensstämmer med kommunens, d.v.s många barn och ungdomar, underskott i åldersgrupperna 20-34, samt många äldre människor. Befolkningsutvecklingen har i stort sett varit konstant under 1990-talet

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Soukolojärvi har kommunalt vatten och avlopp. Avloppet renas via reningsverk. Vattnet kommer från borrhäls grundvattenbrunn. Va anläggningarna har bra kvalitet och god kapacitet. Skolor förskolor saknas. Byn ingår i Kuivakangas upptagningsområde.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Generellt strandskydd gäller till 100 meter från Soukolojärvi och Soukolojoki. Området ingår i kulturminnesvårdens riksintresseområde, bevarandeklass I länsstyrelserapporten "Vårt hävdade Norrbotten". Från den allmänna vägen som passerar igenom Soukolojärvi gäller ett generellt byggnadsfritt avstånd av 12 meter från vägområdet. Från riksväg 99 gäller 30 meter byggnadsfritt avstånd.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 19 KUUSIJÄRVI

Beskrivning :

Mindre inlandsby längs Korpilombolovägen ca 14 km nordväst om Övertorneå. Byn är belägen på östra sidan om sjön som givit namn åt byn. Landsvägen passerar rakt igenom byn. Under 2001 bodde 15 personer i byn. Under 90-talet har befolkningen minskat med tre personer.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 20 HIRVIJÄRVI

Beskrivning :

Byn Hirvijärvi är belägen på en grusås i sydvästra delen av sjön Hirvijärvi som gett namn åt byn. Byn ligger vid Överkalixvägen ca 2 mil väster om Övertorneå. Befolkningen har minskat kraftigt under 90-talet från 48 personer 1990 till 38 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 21 RAITAJÄRVI

Beskrivning :

Raitajärvi ligger vid gränsen mot Överkalix längs Överkalixvägen. Byn grupperar sig på den östra sidan om sjön Raitajärvi som gett namn åt byn. Tio personer bodde i byn i slutet av 2001. Befolkningsutvecklingen har varit tämligen konstant under 90-talet. Norr om byn finns en grafityndighet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 22 PUOSTIJÄRVI

Beskrivning :

Liten bebyggelsegrupp längs Överkalixvägen ca 12 km väster om Övertorneå.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 23 ÖVRE KUIVAKANGAS - PUDAS

Beskrivning :

Älvdalsby som ligger mellan Kuivakangas och Korva. Byn ligger längs en sidoväg mellan riksväg 99 och Torneälven. En hel del ny bebyggelse är uppförd i byn. Befolkningsutvecklingen har varit stabil under 90-talet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 24 POIKKIJÄRVI

Beskrivning :

By belägen väster om Kuivajärvi och Kuivakangas. Den första gården flyttades hit på 1700-talet från Nedre Kuivakangas. Byn hör administrativt till Kuivakangas.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Nya bostäder bör i första hand komma till stånd för de som har anknytning till de areella näringarna. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

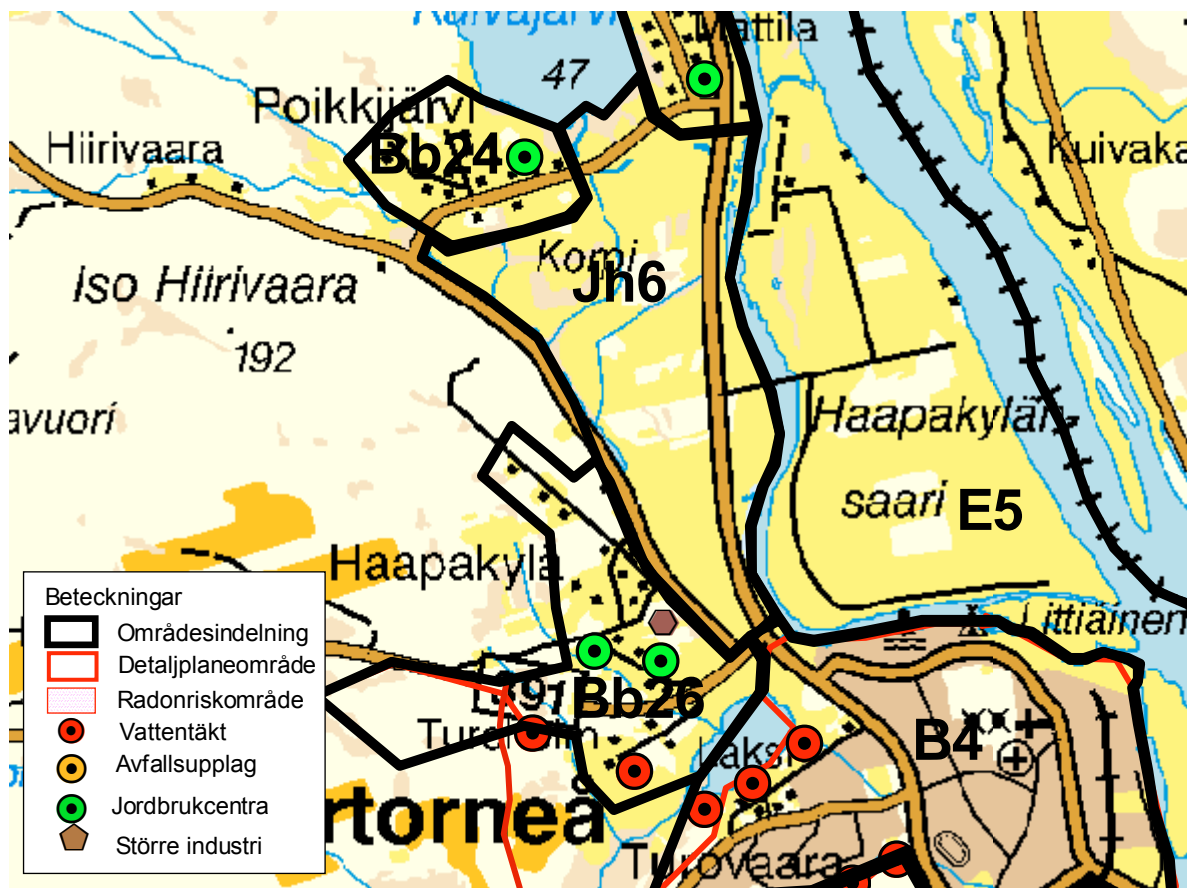
Bb 25 OJA - PUOSTIJÄRVI

Beskrivning :

Mindre by vid sjön Puostijärvi nordöstra strand. Bebyggelsen ligger omedelbart söder om Överkalixvägen. Befolkningen har ökat från 11 till 16 personer mellan 1990-1997.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 26 HAAPAKYLÄ

Beskrivning :

Jordbruksby belägen mellan Överkalixvägen och Korpilombolovägen omedelbart norr om Övertorneå. Byn ligger vid skogsbrynet med stora åkerarealer väster om riksväg 99 och på Haapakylänsaari en av de större holmarna i älven. Åkermarken vid riksväg 99 översvämmas ofta vid vårfloden. Vacker landskapsbild med höga kulturvärden. Närheten till Övertorneå gör att byn är attraktiv för ny permanentbebyggelse. Sydväst om byn längs Överkalixvägen ligger ett nyanlagt industriområde.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen har ökat från 88 till 83 personer under perioden 1990-2001. Normal ålders och könsfördelning.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

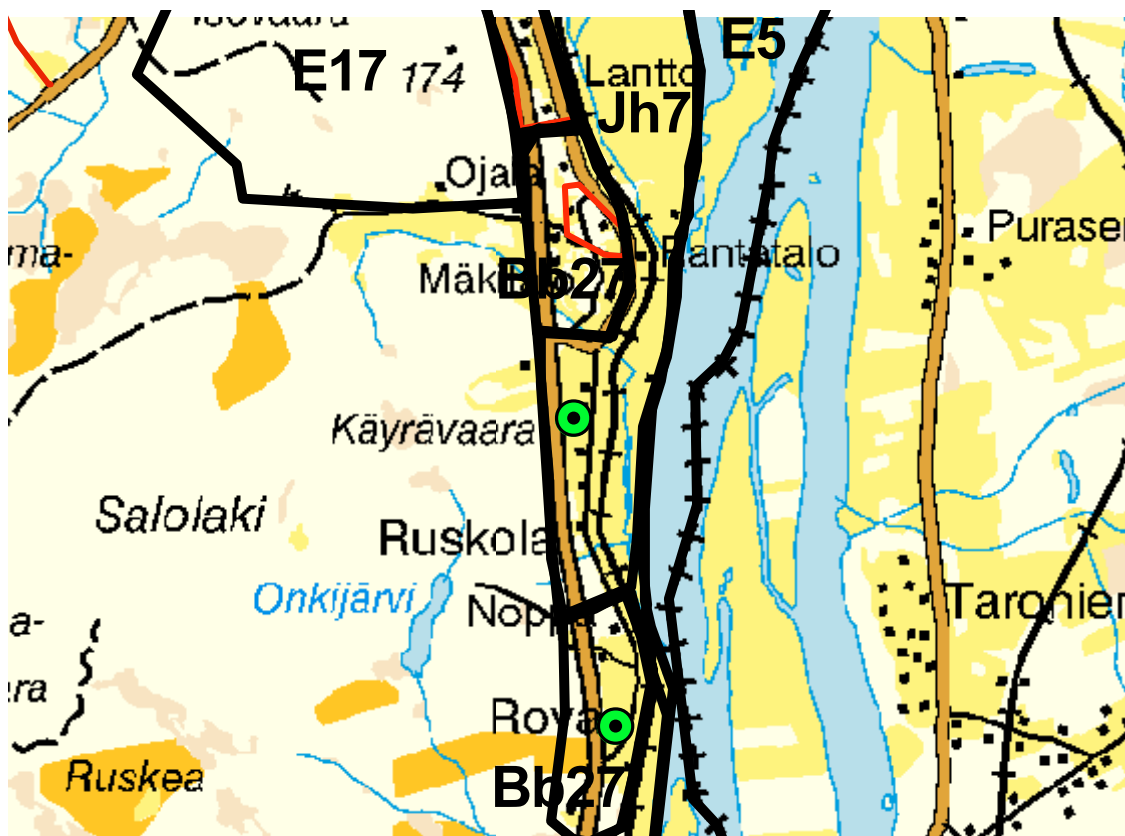
Ingår i Övertorneå centralorts va-nät. I byn finns ridanläggning och golfbana. Övrig service i Övertorneå.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Generellt byggnadsförbud kring de allmänna vägarna till ett avstånd av 12 meter. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Hela byn ingår i kulturminnesvårdens riksintresseområde. Haapakylänsaari och området vid riksväg 99 utgör ett riksintresseområde för naturvården, friluftslivet och kulturminnesvården. Industriområdet nordväst om byn längs Överkalixvägen är detaljplanlagt. För övriga delen av byn saknas detaljplaner.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ett skyddsområde bör upprätthållas mellan industrin - bebyggelse. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 27 RUSKOLA

Beskrivning :

Långsträckt jordbruksby söder om Övertorneå med bebyggelsen belägen mellan riksväg 99 i väster och gamla järnvägsspåret i öster. Norra delen av byn begränsas även i öster av den gamla landsvägen som löper parallellt med järnvägsspåret. I byn finns inslag av äldre Tornedalsbebyggelse med högt kulturvärde. Här ligger även EKO-byn. Den norra delen av byn är sammanväxt med Övertorneå.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen ökade markant mellan 1990-1993, från 88 till 151 personer till följd av utbyggnaden av Ekobyn och det nya bostadsområdet i norra delen. 2001-12-31 uppgick innevånareantalet till 162 personer. Många barnfamiljer har flyttat hit.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp i den norra delen av byn närmast Övertorneå. För övriga delen av byn gäller enskilda anläggningar. I byn finns en skidbacke. Byn saknar fasta serviceanläggningar men avståndet till Övertorneå centrum är endast någon kilometer.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Norra delen av byn mellan riksväg 99 och gamla landsvägen omfattas av detaljplan. Ekobyn är också ett detaljplanelagt bostadsområde. Generellt strandskydd gäller till 100 meter från älven utanför detaljplaneområdet. Generellt byggförbud gäller till 30 meter från riksväg 99 utanför detaljplaneområdet. Generellt byggförbud gäller till ett avstånd av 12 meter från Ruskolavägen (gamla landsvägen) Området ligger inom äldalsområdet som är av riksintresse för natur-, kulturminnesvärden samt friluftslivet. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Den norra delen av byn mellan de båda allmänna vägarna ligger inom samlad bebyggelse med normal bygglovplikt.

Radon :

Väster om riksväg 99 ligger ett högriskområde för radon

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Nya bostäder bör i första hand komma till stånd inom detaljplaneområdena. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 28 ORJASJÄRVI

Beskrivning :

Mindre by 5 km sydväst om Övertorneå längs Armasjärvivägen. Byn anlades 1733. Under 90-talet har byns befolkning när nog halverats. Idag bor åtta personer i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

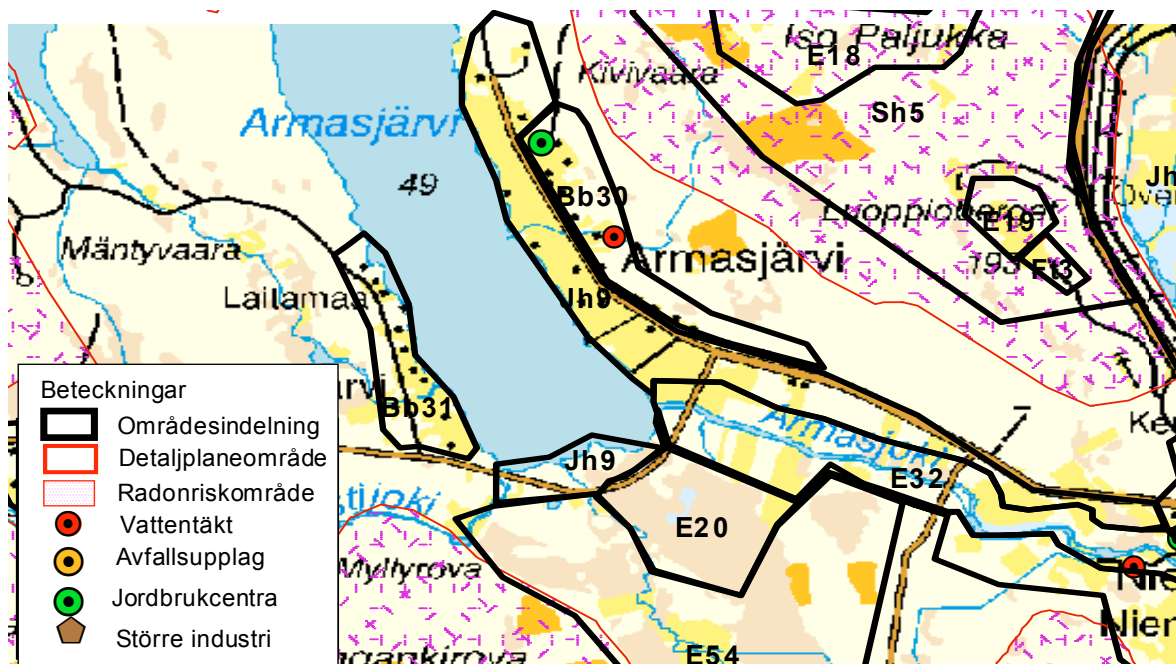
Bb 29 ALKKULA

Beskrivning :

Mindre älvdalsby mellan Övertorneå och Luppjo. Byn har rötter från medeltiden. Bebyggelsen är lokaliserad mellan landsvägen och älven, kring en bygata som löper parallellt med riksväg 99. Byn haft en positiv befolkningsutveckling, med en befolkningsökning från 10 personer 1990 och 18 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 30 ARMASJÄRVI

Beskrivning:

Vacker by i lidläge ned mot sjön Armasjärvi som givit namn åt byn. Byn etablerades 1764 när inlandet koloniserades. Bebyggelsen är huvudsakligen placerad på ovansidan av vägen som passerar igenom byn. Sjön och det vackra odlingslandskapet bildar tillsammans en mycket värdefull kulturmiljö. Odlingsmarkerna är väl hävdade och öppna ner mot sjön och längs utflödet Armasjoki.

Befolkningsutveckling :

Befolkningsutvecklingen har varit stabil under 90-talet. Från 1990 till 2001 har befolkningen minskat från 106 till 101 personer. Högre relativ andel barn och ungdom i byn samt färre äldre över 65 år än genomsnittet för Övertorneå.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp finns i byn. Avloppsreningsverk med mekanisk rening. Vattnet tas från grundvattenbrunnar. De kommunala va-anläggningarna är uppförda på 50-talet och har ingen större utökningskapacitet. Skolor, förskolor och övrig service finns i Övertorneå

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Inga detaljplaner finns upprättade över byn. Byn ingår i natur-och kulturminnesvårdens riksintresseområde. Generellt strandskydd på 100 meter gäller från Armasjärvi och Armasjoki. Länsväg 915 passerar igenom byn och här gäller ett generellt byggnadsfritt avstånd på 12 meter från vägområdet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

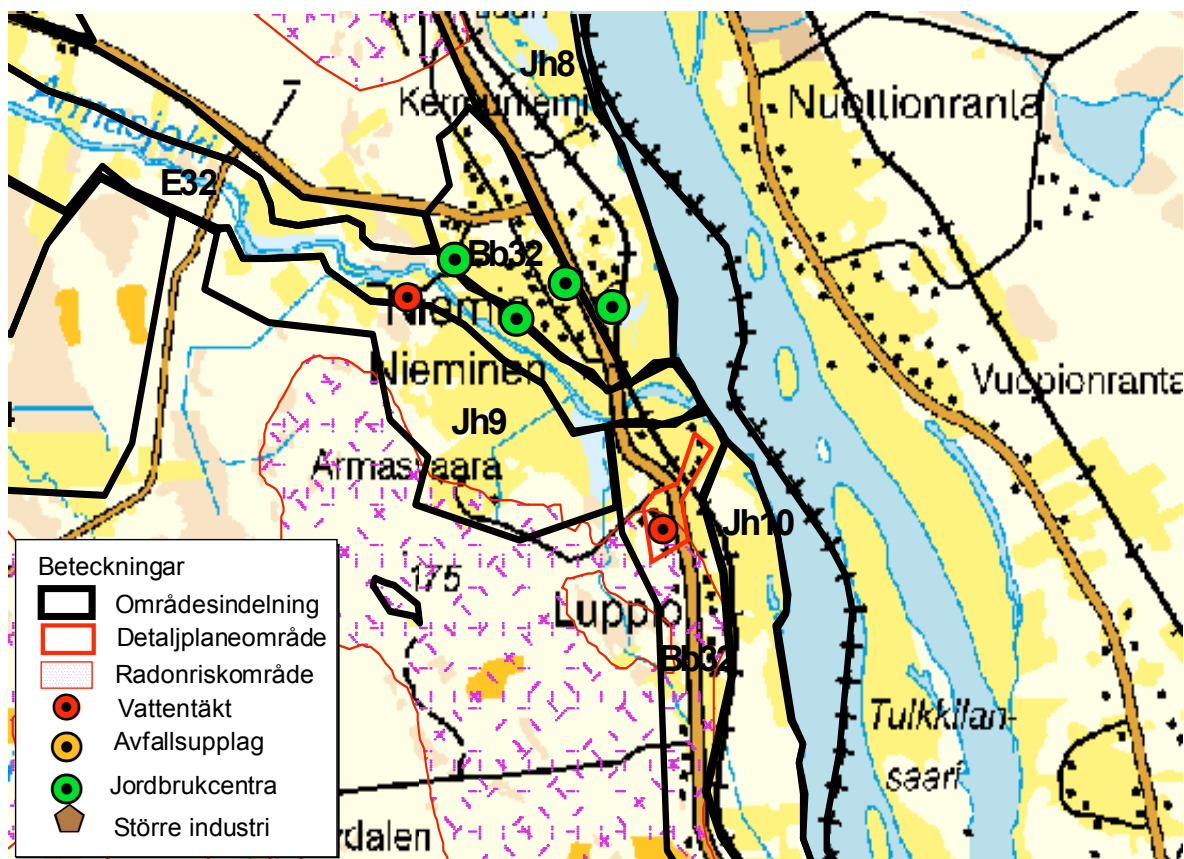
Bb 31 VÄSTRAARMASJÄRVI

Beskrivning :

Bydel i sydvästra delen av sjön Armasjärvi. Blandad permanent och fritidsbebyggelse längs stranden. Bebyggelsen ligger väl inbäddad i skogen. Enskilda vatten och avloppsanläggningar.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör hand anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement.

Bb 32 NIEMIS-LUPPIO

Beskrivning :

Medeltida by som hade 4 st gårdar 1543. Byn har två stycken byadelar belägna på ömse sidor om Armasjokis utlopp mot älven. Niemis den norra bydelen har karaktär av strandradby men den har starkt påverkats av kommunikationslederna, riksväg 99 och järnvägen. Detta har inneburit att byn delvis har förlorat kontakten med älven. Bebyggelsen är i huvudsak lokaliserad längs bygatan som löper parallellt med riksväg 99. Byn har bra tillgång till åkermark längs Armasjokis och Torneälvens stränder. Luppio den södra delen har mer småbrukarkaraktär och egnahemsbebyggelse. Randbebyggelse längs riksväg 99 med många direktutfarter mot länsvägen. Den gamla banvallen från järnvägs-epoken ligger mellan älven och riksväg 99.

Befolkningsutveckling :

Stabil befolkningsutveckling med någorlunda jämn åldersfördelning. Antalet innevånare uppgick 2001-12-31 till 147 personer, en minskning med 5 personer under perioden 1990-2001.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Byn har kommunalt vatten och avlopp med begränsad utökningskapacitet. Vatten från grundvattenbrunnar, avloppsreningen med två st trekammarbrunn med slamavskiljning i norra och mellersta delen av byn. I byn finns en bensinstation. Övrig service i Hedenäset.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

En mindre del av byn omfattas av detaljplan. Generellt strandskydd gäller till 100 meter från älven utanför detaljplaneområdet. Generellt byggförbud gäller till 30 meter från riksväg 99 utanför detaljplaneområdet. Området är av riksintresse för natur och kulturminnesvården samt friluftlivet. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Bägge bydelarna ligger inom samlad bebyggelse med normal bygglovplikt.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 33 LIEHITTÄJÄ

Beskrivning :

Mindre inlandsby i södra delen av kommunen belägen ca en mil väster om Luppjo. Byn är lokaliserad på den sydöstra sidan om Liehittäjärvi som gett byn dess namn. Befolkning tillsammans med närbelägna Puhkuri uppgår till 22 personer. Befolkningsutvecklingen har varit relativt konstant under 90-talet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 34 PERSOMAJÄRVI

Beskrivning :

Mindre inlandsby i södra delen av kommunen belägen ca 14 km väster om Hedenäset. Byn är lokaliserad på den västra sidan av sjön Persomajärvi. Byn har fått vidkännas en befolkningsminskning under 90-talet från 27 personer 1990 till 14 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 35 LITTIÄINEN

Beskrivning :

Mindre inlandsby i södra delen av kommunen belägen ca 7 km väster om Hedenäset vid södra delen av sjön Littiäisjärvi. I byn bor sju personer.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 36 PALLAKKA

Beskrivning :

Mindre inlandsby i södra delen av kommunen längs Björkforsvägen, ca 12 km sydväst om Hedenäset. Byn har två delar grupperade runt sjön Pallakkajärvi. Befolkningen har varierat under 90-talet. År 2001 bodde 11 personer i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 37 KUKASJÄRVI

Beskrivning :

Inlandsby i sydvästra delen av kommunen vid sjön Kukasjärvi. Byn anlades 1765. Byn har två stycken bydelar. Stabil befolkningutveckling under 90-talet. Byn ligger inom pendlingsavstånd till Kalix. År 2001 bodde 40 personer i byn.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 38 VUOMAJÄRVI

Beskrivning :

By belägen vid sjön Vuomajärvi i södra delen av kommunen, ca 8 km sydväst om Hedenäset. Byn har haft en stabil befolkningsutveckling under 90-talet. I byn bor 13 personer.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 39 KOUTOJÄRVI

Beskrivning :

By i södra delen av kommunen, belägen på finkorniga jordar mellan sjöarna Penikkajärvi och Koutojärvi. Byn har successivt utvidgas västerut längs Penikajärvis södra strand. Byn har fått vidkännas en kraftig befolkningssänkning under 90-talet. Befolkningen har minskat från 50 personer 1990 till 20 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 40 MATOJÄRVI

Beskrivning :

Jordbruksby belägen på norra sidan av sjön med samma namn. Byn ligger vid den södra kommungränsen ca 13 km söder om Hedenäset. Befolkningen har minskat från 27 personer 1990 till 14 personer 2001.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

Bb 41 EKFORSS

Beskrivning :

Inlandsby vid Puostijokis utlopp. Byn anlades 1759. I byn anlades ett sågverk här redan 1776. År 1917 uppfördes ett kraftverk nedströms byn i Puostijoki. Idag drivs kraftverk nr 2 på samma plats. Byns kärnområde ligger på nordsidan om Puostijärvi:s utlopp. I byn bor 16 personer. Befolkningsutvecklingen har varit stabil under 90-talet.

Rekommendationer :

Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Hänsyn skall tas till andra näringar vid bebyggelselokalisering. Ny bebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket

11.3 Bh. BEBYGGELSEOMRÅDE MED SÄRSKILD HÄNSYN

Område med starka bevarandeintressen från landskapsbilds och kulturmiljösynpunkt. Bevarande av befintlig miljö och bebyggelse prioriteras. Stor restriktivitet mot förändring av bebyggelse med utsprunghg karaktär. Nybebyggelse skall föregås av särskild lokaliseringutredning, med platsbesök och bedömning om reglerna i PBL kap 2 kan uppfyllas. Höga krav på anpassning till lokal byggnadstradition skall ställas vid ny-, om- och tillbyggnationer.

Bh 1 VALKEAKOSKI

Beskrivning :

Mindre älvdalsby söder om Pello-Neistenkangas belägen vid en forssträcka nära älven. Känslig landskapsbild.

Rekommendationer :

Ny bebyggelse bör lokaliseras och utformas med hänsyn till landskapsbilden.

Bh 3 BÄCKESTA (Päckilä)

Beskrivning :

Medeltida jordbruksby belägen vid det mäktiga Hietaniemiölet. Byn är en vidsträckt, småkuperad strandradby som hade 11 st gårdar 1543. Området ligger i ett naturskönt läge med vacker vy över älven och de mäktiga holmarna. Hietaniemiområdet har ett unikt odlingslandskap typiskt för Tornedalen. Här finns några av de få kvarvarande vasformade aittorna. Päckiläs aittor är byggda i flera våningar. Riksväg 99 passerar genom byn. Randbebyggelse med många direktutfarter mot vägen. Den gamla banvallen från järnvägsepoken ligger mellan älv och väg. Ett modernt jordbruk finns i byn.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen har ökat med 3 personer från 1990 till 1997. Päckilä hade 2001-12-31 47 innevånare.

Service/Fritid/Teknisk försörjning :

Bäckesta har kommunalt vatten och enskilda avlopp. Skola, förskola, och vårdinrättningar för äldre i Hedenäset. Dagliga bussturer till Övertorneå. Bokbuss 1 gång per månad. Lantbrevbäring.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Byn saknar detaljplaner. Generellt strandskydd till 100 meter från älven. Generellt byggförbud gäller till 30 meter från riksväg 99. Området är av riksintresse för natur och kulturminnesvården samt friluftslivet. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Den centrala delen av byn ligger inom samlad bebyggelse med normal bygglovsplikt

Rekommendationer :

Om och tillbyggnader samt nybyggnader bör lokaliseras och utformas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Områdesbestämmelser bör upprättas som ställer krav på utformning vid ny-till och ombyggnationer.

Bh 4 RISUDDEN (Vitsaniemi)

Beskrivning :

Medeltida jordbruksby belägen i södra delen av kommunen längs älven mellan Hietaniemiselet och Vuentokoski. Byn är en vidsträckt strandradby som hade 3 gårdar 1543. Området är en utpräglad jordbruksbygd med stora öppna åkerfält med vacker vy över älvdalen. Området är naturskönt och har ett högt värde ur kulturmiljösynpunkt. Riksväg 99 löper genom byn. Randbebyggelse förekommer längs vägen. Den gamla banvallen från järnvägsperioden ligger mellan älv och väg. Ett modernt jordbruk finns i byn.

Befolkningsutveckling :

Befolkningen har minskat under perioden 1990-1997 med 14 personer. Befolkningen uppgick 2001-12-31 till 88 personer. Nästan halva befolkningen är över 65 år.

Service/Fritid/Teknisk försörjning :

Risudden har kommunalt vatten och avlopp. Kommunen borrade en ny grundvattenbrunn 1987. Vattenkapaciteten tillåter ett begränsat antal anslutningar. Avloppet renas genom slamavskiljning. Slammet transporteras till centralortens avfallstipp. Dagliga bussförbindelser med Övertorneå. Skola, förskola och vårdhem för äldre finns i Hedenäset. Samlingslokal finns i byn. Bokbuss 1 gång per månad. Lantbrevbäring.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen :

Byn saknar detaljplaner. Generellt strandskydd till 100 meter från älven. Förordnande med landskapsbildsskydd gäller i Vuoloniemi och holmen Hietanen. Generellt byggförbud gäller till 30 meter från riksväg 99. Området är av riksintresse för natur och kulturminnesvården samt friluftslivet. Riksväg 99 är en riksintresseväg. Området ligger inom samlad bebyggelse med normal bygglovplikt.

Rekommendationer :

Om och tillbyggnader samt nybyggnader bör lokaliseras och utformas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Områdesbestämmelser bör upprättas som ställer krav på utformning vid ny-till och ombyggnationer.

Bh 5 JÄNKISJÄRVI

Beskrivning :

Jänkisjärvi är en mindre jordbruksby med 61 innevånare i kommunens västra del. Befolkningsutvecklingen har varit stabil under 90-talet. Jänkisjärvi är en välbevarad skogsby där själva bystrukturen är ursprunglig och där flera kringbyggda gårdar finns bevarade. Läget är typiskt med gårdarna på åschrön och odlingarna i sydvästsluttning ner mot sjö. Dessutom syns här tydligt sambandet mellan nyttjandet av myrslåttern och byns välmåga under 1800-talets slut/1900-talets början. Detta gör att byn har ett högt kulturhistoriskt värde.

Hotet mot denna miljö är jordbruksnedläggelse och därmed igenväxning av odlingsmarkerna och bristande underhåll eller okänsliga ombyggnader av äldre bebyggelse.

Rekommendationer

Nybebyggelse bör förläggas till byns norra del. Gårdsgrupperingarna får ej slås sönder. Om och tillbyggnader samt nybyggnader bör lokaliseras och utformas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Fortsatt bruk av odlingsmarkerna. Rójning av odlingsmarkerna öster om bebyggelsen är önskvärd.

Bh 6 KANNUSJÄRVI

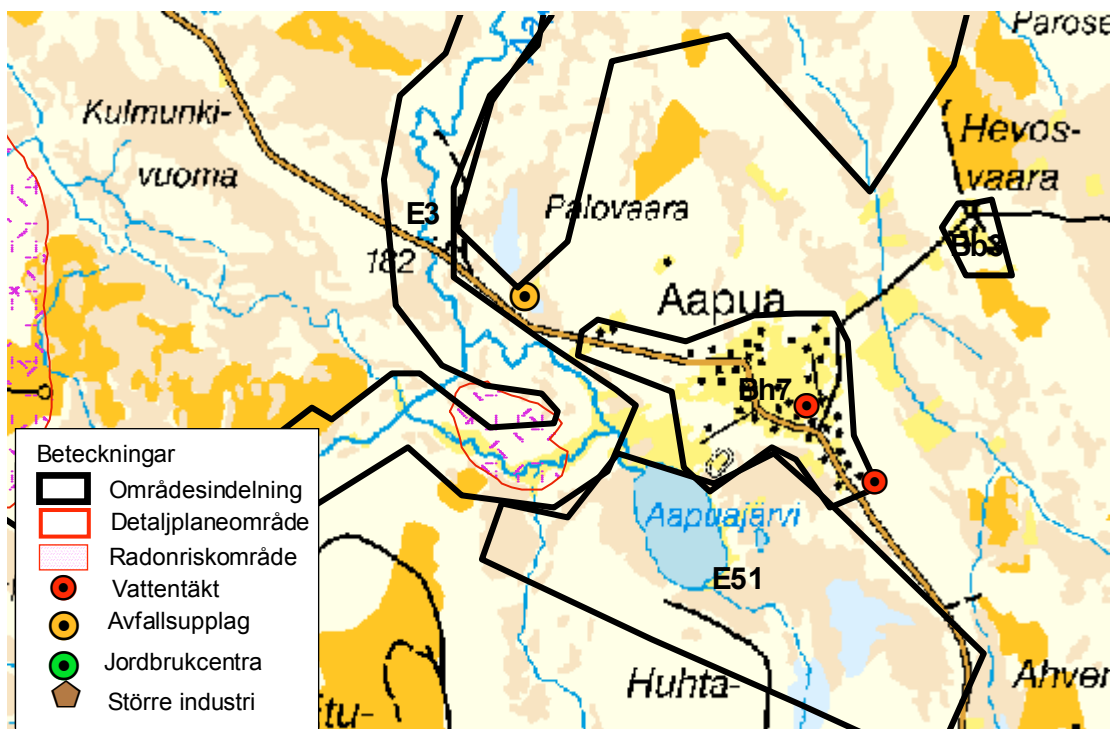
Beskrivning :

Kannusjärvi är en liten inlandsby belägen mellan Siekasjärvi och Soukolojärvi. Byn har haft en negativ befolkningsutveckling under 90-talet då befolkningen har minskat från åtta till sex personer. Kannusjärvi är en typisk skogsby som etablerades 1806. Byn är belägen i en sluttning ner mot sjö och består av tre till fyra gårdar med inslag av flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader. På sjöns södra sida finns även några fritidshus. Odlingsmarkerna hävdas och på dessa finns några lador. Byn är mycket välbevarad vad gäller gårdsgrupperingar, äldre bebyggelse och bystruktur. Odlingsmarken är småskalig och består mest av vall och på dessa marker finns ännu lador kvar.

Det som kan hota denna miljö är minskad hävd av odlingsmarkerna vilket skulle medföra igenväxning, bristande underhåll eller okänslig upprustning av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Rekommendationer :

Om och tillbyggnader samt nybyggnader bör lokaliseras och utformas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Ny bebyggelse placeras i byns västra del. Fortsatt hävd av odlingslandskapet och kontinuerligt underhåll av lador eftersträvas.

Bh 7 AAPUA

Beskrivning:

Aapua är den största byn i skogslandet i Övertorneå. Byn ligger längs länsväg 857 (Svanstein-Ohtanajärvi) i höjd med Pello. Aapua etablerades 1783 när inlandet koloniserades. Odlingssmarkerna ligger i lidläge på en åshöjd i nordöst om sjön Aapujärvi. Markerna är småskaliga och mångformiga med diken åkerholmar, och skogsdungar. Bebyggelsen i byn är blandad med ett par väl bevarade parstugor. Aapua utgör ett representativt odlingslandskap som på ett tydligt sätt åskådliggör skogslandets odlings- och bebyggelsestruktur. Byn har ett högt kulturmiljövärde.

Befolkningsutveckling :

Befolkningsutvecklingen har varit konstant under 1990-talet. Den 31/12 2001 hade Aapua en befolkning på 156 personer. Byn har en högre andel barn och ungdom och en lägre andel äldre över 65 år än kommungenomsnittet.

Service/ Fritid/Teknisk försörjning :

Kommunalt vatten och avlopp för centrala delen av byn. Vattnet tas från en grundvattenbrunn, avloppsreningsverk med mekanisk rening. Bra kvalitet och kapacitet på anläggningarna. I byn finns livsmedelsbutik. Skolan är nedlagd. I byn finns ett arbetskollektiv som arbetar med vävning och barntillsyn. Elljusspår, idrottsplats, festplats m.m finns i byn.

Detaljplaner/Förordnanden :

Hela byn ingår i samlad bebyggelse med normal bygglovplikt Detaljplan för vindkraft finns.

Rekommendation :

Om och tillbyggnader samt nybyggnader bör lokaliseras och utformas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

11.4 E BEVARANDEOMRÅDEN

Områden med starka bevarandeintressen. Bevarandeintresset prioriteras. Förändrad mark och vattenanvändning som kan påverka den ekologiska balansen, natur- kulturmiljön, och friluftslivets intressen negativt skall undvikas.

E 1 KALLIOVAARA

Beskrivning :

Mycket gammal tallskog där de äldsta träden är 420 år. Stor inblandning av gran och få spår av bränder tyder på att skogsområdet har en låg brandfrekvens. Avverkningsstubbar saknas nästan helt och området är i liten grad påverkat av skogsbruk.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvärden och friluftslivet. Slutavverkningar bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området.

E 2 SÄRKIROVA

Beskrivning :

På den södra och framför allt den östra delen av berget finns en flerskiktad granskog av örtristyp. Gott om lågor och torrträd samt ett markant inslag av björk, asp och sälg. Flera olika arter vedsvampar och levermossor vilka gynnas av att det finns döda och döende träd i skogen. Den västra sidan är kargare och består mestadels av block- och hållmarker. På dessa marker växer det grova och bredkroniga tallar med en ålder på ca 300 år.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvärden och friluftslivet. Slutavverkningar bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området.

E 3 AAPUAJOKI, KULMUNKIJOKI, LUOMAJOKI

Beskrivning :

Tre mindre bäckflöden med öring och bäcknejonöga. Det planeras att ske fiskevårdsåtgärder i vattendragen samt uppförande av raststugor för att göra bäckarna lättillgängliga för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer :

Ingå åtgärder för vidtas som kan försämra vattenkvaliteten i vattendragen. Dikningar, täkter, fördämningar o.d bör undvikas. Vid avverkningar bör en 20 meter bred lövskogsbård sparas längs vattendragen. Denna zon är viktig för insekterna som i sin tur utgör fiskföda. Bebyggelse får endast uppföras som är till nytta för fisket och det rörliga friluftslivet.

E 4 AHMAROVA - AHMAJÄRVI

Beskrivning :

På Ahmarovas bergsplatå och den branta sluttningen ned mot bäckravinen finns granskog av frisk ristyp med ett stort inslag av björk. Enstaka äldre tallar ingår också i beståndet. De äldsta granarna har en ålder av ca 200 år. Frodigt fältskikt i bäckravinen. Bitvis växer det rikligt med midsommarblomster, majbräken och torta. I ravins nedre del finns det en skugg- och fuktighetskrävande mossflora. För Ahmajärvi finns det ett fiskevårdsprogram som syftar till att göra sjön lämplig för sportfiske.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvärden och friluftslivet. Större slutavverkningar närmast Ahmajärvi bör undvikas. Vattenkvaliteten måste upprätthållas. Inga dikningsföretag får anordnas i området. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Bebyggelse får endast uppföras som är till nytta för fisket och det rörliga friluftslivet.

E 5 TORNEÄLVEN

Beskrivning :

En av Europas största oreglerade älvar med mycket höga naturvärden. Älven bildar vidsträckta selområden, framförallt mellan Korva och Karungiselet. Stränderna är i hög grad präglade av de årliga översvämningar under vårfloden och kraftiga iserosion som ständigt påverkar strändernas utseende och vegetation. Flera olika landskapsformer som inlandsdeltan, nipor och älvvallar karaktäriserar älvdalen. I selen finns holmar som har utnyttjats för slätter vilket skapat intressant ängsvegetation. Kulturhistoriskt intressant är ängsladorna eller ladrieket, som är ett markant inslag i landskapsbilden. Torneälven är intakt såsom laxälv och har även ett

omfattande sikfiske. I älven finns ett flertal holmar och deltalandskap. Kylänsaari, vid Pello är en av de få suveränitetsholmar som har haft en fast bosättning. Bosättningen har troligen uppkommit i slutet av 1800-talet. Floran är intressant med flera arter kulturgynnade arter som kräver öppna och välhåvade gräsmarker t.ex låsbräken, nordlig låsbräken, fjällarv och praktnejlika.

Haapakylänsaari norr om Övertorneå är huvudsakligen uppbyggd av sand. De öppna gräsmarkerna har utnyttjats till slätter. Det har även förekommit en del potatisodlingar. I västra delen av holmen finns det ängsmarker med en varierande och artrik flora. Här växer bl a lappblågull. Vid de grunda stränderna runt holmen rastar mängder av änder, gäss och vadare under vår och höst.

Hietaniemiölet är ett s k inlandsdelta. Genom landhöjningen har älvmynningen flyttats söderut till sitt nuvarande läge. Älven har transporterat och avsatt material som senare har blivit till holmar och sandbankar. Det pågår fortfarande erosion och ackumulering vilket ständigt omformar deltats utseende. Gräsmarkerna på ön utgöres till stor del av naturliga slättermarker och det har för ett tiotal år sedan bedrivits en omfattande ängsslätter.

Floran hyser några intressanta inslag, bl a mandelpil och finnmarksruta. Hietaniemiölet är också en betydelsefull rastplats för vår- och höstflyttande änder och vadare. Älvdalen utgör ett riksintresseområde för natur- och kulturmiljövård samt friluftsliv.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten eller förfälla landskapsbilden.. Dikningar täkter, större slutavverkningar och andra exploateringsföretag skall undvikas inom älvdalsområdet. Älven är skyddad mot vattenregleringar enligt Miljöbalken. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas med undantag av byggnader som är till nytta för jordbruksnäringen. Största hotet mot älvdalsmiljön är emellertid att holmarna förbuskas och växer igen. Kommunen är positiv till alla åtgärder som sätts in för att bevara det öppna älvdalslandskapet.

E 6 KUUSIVAARA

Beskrivning :

Kuusivaara utgör ett urskogsområde. Området ligger i övergången mellan en relativt flack terräng och en vågig bergkullterräng. Kuusivaara är ett restslettberg omgiven av mellanliggande relativt myrlänta marker. Grovstammig gran är det dominerande trädslaget i hela området. I den nordvästra delen finns omfattande och dikningskänsliga sumpskogar. Området är obetydligt påverkat av huggningar.

Kuusivaara ligger i en del av länet där urskogsområden är ovanliga och få. Det är därför värdefullt som ett representativt och föga påverkat skogsområde. Området utgör ett riksintresseområde för naturvården. Kuusivaara är avsatt som naturreservat.

Rekommendationer :

Området bör undantas från skogsbruk. Markanvändningen skall ske enligt reservatsbestämmelserna.

E 7 PUOSTIJOKI

Beskrivning :

Vattendraget är lämpligt som kanotled. Den tänkta leden kan med fördel utgå från väg nr 854 öster om Jänkisjärvi och sluta i sjön Puostijärvi.

Rekommendationer :

Friluftslivets intressen prioriteras. Vattendragets fria flöde måste upprätthållas. Dikningar, fördämningar eller okänsliga skogbruksåtgärder bör undvikas. Endast bebyggelse som är till nytta för friluftslivet bör få uppföras i området.

E 8 ASSOJÄRVI

Beskrivning :

Ändmorän - en landskapsbildning som skapades vid inlandsisens avsmältningsskede. En av de få bevarade isälvavlagringarna i kommunen. Formerna är välutbildade och välbevarade. Grusförekomst med högt naturvärde, naturklass I.

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras. Ingen ny bebyggelse tillåts i området. Skogsbruket kan bedrivas på normalt sätt.

E 9 HANHINVITTIKKO

Beskrivning :

Gammal fäbod anlagd 1878 tillhörig Haapakylä-Matarengi by. På fäbodvallen finns stugor, ladugårdar och brunnar. Värdefull flora med över 70 arter, bl.a backnejlika, skogs näva, åkervädd, gulmåra och fyrkantig johannesört. Fäboden är restaurerad av Övertorneå Naturskyddsförening. Fäboden har blivit kulturresevat med vårdplan och reservatsvillor.

Rekommendationer :

Vårdplanen och reservatvilkoren skall följas.

E 10 OUTILA

Beskrivning :

Fäbodplats från 1800-talets slut, belägen på båda sidor om landsvägen. Idag finns sydväst om vägen två välbevarade stugor, ladugårdar, brunnar, lador, en stengärdesgård, en gammal äng, hässjevirke och en öppen vall. Av fäboden nordväst om vägen finns endast något enstaka hus, grunder och röjningsrösen kvar.

Outila är en välbevarad fäbod där stugor, ladugårdar och spår efter den gamla slätterängen finns kvar och där vallen hålls öppen. Den är dessutom lättillgänglig och representerar den sena fäbodkultur som växte fram i Tornedalen under 1800-talet. Detta ger denna fäbodmiljö ett högt kulturhistoriskt värde. Hotet mot denna miljö är framför allt igenväxning av vallen men risk för bristande underhåll eller okänsliga förändringar av bebyggelsen på fäboden.

Rekommendationer :

Utförlig byggnadsdokumentation bör utföras. Kontinuerligt underhåll med traditionella metoder av bebyggelsen på vallen, enligt PBL 3:13. Ny bebyggelse bör undvikas inom området. Vid förändring av befintlig bebyggelse eller vid eventuell nybebyggelse bör hänsyn tas till befintliga byggnaders utformning vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner, enligt PBL 3:10 och 3:12.

E 11 SÄÄVAARA

Beskrivning :

Växtlokal och fågellokal främst intressant ur växtgeografisk synpunkt. På berget växer olika arter mossor med sydlig utbredning tillsammans med arter som normalt återfinns i fjällen.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvården och friluftslivet. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området.

E 12 SAMMAKKOROVA

Beskrivning :

Örtrik bergssluttning med skogsorkidéer, bl a norna, jungfru Marie nyckar, nattviol, liljekonvalj och torta.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvården. Inga exploateringsföretag får vidtas som kan skada den värdefulla floran. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området.

E 13 ISO-KUUSIVAARA

Beskrivning :

Urskogsartad tallskog. Området har i sin övre del en klar urskogskaraktär med torrskog och vindfällan. I den branta och storblockiga sluttningen växer enbuskar med en ovanlig form. Området har botaniska och zoologiska skyddsvärden. Den utgör en ostörd biotop som sammanbinder våtmarker med bergsområden. Området har blivit naturreservat och Natura 2000 område samt förklarats som ett riksintresseområde för naturvården

Rekommendationer :

Reservatsbestämmelsen skall tillämpas inom området

E 14 FÄBODMYREN

Beskrivning :

Ett våtmarksområde med betydande areal av sumpskogar. Området är en mosaik av myr och skog vilket ger en mycket variationsrik miljö. Goda förutsättningar för fågellevit.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvården och friluftslivet. Inga markavvattningsföretag får vidtas som förändrar hydrologin och den ekologiska balansen i området. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen.

E 15 HONKANENVAARA OCH KYLKIROVA

Beskrivning :

Område med gammal tallskog
Tre berg med gles och ca 130-årig tallskog. På Alanen Honkanenvaaras hållmarker samt på Kylkirovass branta västsida finns det en del grövre och betydligt äldre skog. En del tallar har brandljud som visar att skogen har brunnit vid åtminstone tre tillfällen. Mellan bergen ligger en intressant granskog av fuktiga och våta ristyper. Inslaget av lågor är högt. Det är också gott om grova sälgar och aspar. Inom området ligger fågelsjön Honkanenjärvi. På våtmarkerna mot sjön häckar trana och dvärgbeckasin. Ugglor och dagrovfåglar förekommer också.

Rekommendationer :

Skogsbruket måste bedrivas med särskild hänsyn till naturvården och friluftslivet. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området.

E 16 PUOSTIVAARA

Beskrivning :

På Puostivaara topp finns två stycken grusförekomster som enligt grusinventeringen har givits naturklass I. Området är känsligt ur landskapsbildssynpunkt.

Rekommendationer :

Grusförekomsterna får inte exploateras med hänsyn till den känsliga landskapsbilden.

E17 ISOVAARA

Beskrivning :

Isovaara är ett omtyckt och välbesökt naturreservat omedelbart sydväst om Övertorneå centralort. Bergets övre delar består av hållmarker med gammal knotig tallskog. Rasbranter finns på flera ställen. Den vackraste är belägen något öster om utsiktspunkten. Vid en bäck som rinner åt sydväst finns ett frodigt växtområde med bl.a ormbär, spindelblomster och norrlandsviol. Fågelfaunan är den vanliga för regionen. Bland de häckande arterna kan nämnas ormvråk, tornfalk och tretåig hackspett. På Isovaaras topp finns en försvarsanläggning från andra världskriget som består av förlägningsbunkrar och gångar nedsprängda i berget. Under andra världskriget kom norra Sverige att spela en viktig roll i Sveriges försvar. Periodvis var stora truppstyrkor förlagda i länet. Nya försvarslinjer byggdes upp och man anlade skyttegravssystem och olika typer av befästningar. En av dessa befästningar förlades till Isovaara, berget intill Övertorneå. I berget sprängdes förlägningsbunkrar och system av gångar som förband de olika anläggningarna. Placeringen av denna försvarsanläggning var mycket strategisk. Från Isovaaras östra topp kunde man se Övertorneå och flera kilometer uppströms den svenska sidan av älvdalen och ännu större del av den finska sidan.

Idag är berget ett rekreationsområde med stigar och elljusspår och den enda bebyggelsen i området är en raststuga på bergstoppen och försvarsanläggningen i berget.

Området är intressant ur natur- och kulturvårdssynpunkt samt utgör ett viktigt närrekreationsområde för övertorneborna. Området är avsatt som naturreservat och utgör ett riksintresseområde för kulturmiljövården.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan inverka menligt för natur och kulturmiljön samt motverka möjligheterna att bedriva friluftsliv i området. Skötsel enligt reservatsbestämmelserna.

E 18 ISO PALJUKKA

Beskrivning :

Iso Paljukka är ett s.k kalottberg med en tydligt markerad gräns mot den opåverkade moränen. Bergssidorna mot öster, söder och väster är helt kalspolade endast de högsta topparna har nått över havets högsta nivå. Dessa toppar täcks därför av ett tunt moräntäcke. Fyra olika grusförekomster finns i området (5640) . Området har ett mycket högt naturvärde.

Rekommendationer :

Grusförekomsterna får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E 19 LUPPIOBERGET

Beskrivning :

Luppioberget tillhör de senkareliska graniterna, närmare bestämt en undergrupp som kallas Linagranit. Graniten är utpräglad förklyftad och bankad, med tre mot varandra vinkelräta klyftningsriktningar, en horisontell och två vertikala. De övre delarna av berget bildar en rygg i nordvästlig - sydostlig riktning med branta stigningar på sidorna, långsluttande sydända och brantare nordända. Granitens utpräglade bankighet tillsammans med inlandsisens lossbrytande arbete har medfört att de övre partierna består av kala trappstegsformade klippbranter och avsatser som avtecknar sig tydligt på håll. Många turister, uppskattningsvis ca 20 000, besöker berget årligen för att beundra utsikten och kanske fika i kaffestugan. Den tidigare festplatsen kunde samla tusentals personer vid midsommartid. Detta har medfört ett visst slitage på den känsliga moss och lavfloran. Runt den befintliga kaffestugan finns många kulturspridda växter som inte tillhör berget naturliga flora, t.e.x sandtrav, maskros och baldersbrå.

Kommunen har ambitionen att utveckla området för turismnäringen. En detaljplan finns framtagen för del av Luppioberget- se område Ft 3. Området utgör ett riksintresseområde för naturvården och friluftslivet.

Rekommendationer :

Naturvårdens, turismens och friluftslivets intressen måste kunna samsas i området. Inga åtgärder får vidtas som kan påverka naturmiljön och landskapsbilden i negativ riktning.

E 20 ARMASJÄRVIMYREN

Beskrivning :

Armasjärvimyren är en blandmyr med rikkärspartier. I myrens centrala delar finns ett komplex av grunda gölar som tillsammans med den närmaste omgivningen hyser en fullständig serie vegetationstyper. På myren växer två olika arter av havsstrandväxter - norsk starr och blåsäv. Här finns också rikkärsväxter, bl a myrbräcka, sumpnycklar och brudsporre. I reservatets NO del finns ett stort bestånd av den värmekrävande ormbunken kärrbräken.

Myren måste karakteriseras som unik p g a förekomsten av havsstrandväxter på en inlandslokal mer än 5 mil från havet. Området utgör ett riksintresseområde för naturvården. Armasjärvimyren är avsatt som ett naturreservat.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan inverka menligt för naturmiljön. Skötsel enligt reservatsbestämmelserna.

E 21 EINIVAARA

Beskrivning :

Grusförekomst på Einivaaras topp. Högt geologiskt värde, känsligt område ur landskapsbildssynpunkt. Samlat naturvärde klass I.

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E 22 EINIVAARA SÖDRA

Beskrivning :

Grusförekomst på Einivaaras södra topp. Känsligt område ur landskapsbildssynpunkt. Samlat naturvärde klass I.

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E 23 ISO JOUTSENVAAARA

Beskrivning :

Grusförekomst på berget Iso Joutsenvaara. Grusförekomsten har högsta naturvärde.

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E24 ILVESMYREN

Beskrivning :

Gammal slåttermyr. Ängen är föga förbuskad trots att hävden har upphört för flera år sedan. Dominerande vegetationstyp är den frodiga mjukmattetypen med inslag av sumpkärr.

Längre norrut finns det strängmyrar med något rikare växtlighet. I flarkarna växer det rikligt med vitstarr och sjöfräken. På strängarna finns det gott om dvärglummer, stor- och rundsilesår. Mellan de öppna myrarna utbreder sig omfattande barrskogskärr. Ilvesmyrans myrskogsmosaikliknande karaktär samt att det är odikat gör den mycket värdefull ur naturvårdssynpunkt.

Rekommendationer :

Inga markavvattningsföretag får vidtas som förändrar hydrologin och den ekologiska balansen i området.

E 25 TUOREVAARA

Beskrivning :

Grusförekomst. På stora delar av berget finns hela klapperfält som syns vida omkring. Objektet innehåller en av de mest utbredda orörda klapperförekomsterna i kommunen. Höga naturvärden

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E 26 KALVBERGET

Beskrivning :

Grusförekomst med högsta bevarandevärde på Kalvberget mot gränsen till Kalix kommun.

Rekommendationer :

Grusförekomsten får inte exploateras med hänsyn till landskapsbilden och de höga naturvärdena i området.

E 27 RIITAJÄNKÄ

Beskrivning :

En myr där brakved är vegetationsbildande i fältskiktet.

Rekommendationer :

Inga exploateringsåtgärder får vidtas som kan skada fältskiktet och den värdefulla naturmiljön.

E 28 ROVAVAARA

Beskrivning :

Den myrlänta östra kanten av berget är det enda våtmarksområde kring Rovavaara som inte är dikat. I sydöstra delen ligger del av rullstensåsen i Hedenäset. Åsen är av betydelse för landskapsbilden och är dessutom den enda rullstensåsen inom kommunen. Huvuddelen av åsen ingår i Hedenäsets bebyggelseområde och är redan påverkad av bebyggelse.

Rekommendationer :

För att kunna bevara en del av den intressanta myrvegetationen i det här området är det viktigt att myren ifråga undantages från framtida dikningsföretag. Den del av rullstensåsen som ligger utanför bebyggelseområdet.

E 29 YLI KUITTASJÄRVI

Beskrivning :

Biotopskyddat urskogsområde omfattande 3,8 hektar skogsmark på fastigheten Yli-Kuittasjärvi 1:5. Barnnaturskog med mellanliggande liten myr. Ett surdråg ansluter till bäcken som rinner i kanten av biotopen. Rikligt med gamla sälgar varav en del är klädda med lunglav. Rikligt med kärlväxter längs den bördiga bäcken. Rovfågelslokal. Många fina element och flera signalarter gör biotopen till ett mycket värdefullt område.

Rekommendationer :

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 30 KOIVUMAA

Beskrivning :

Äldre fåbod med stugor, ladugård och brunnar.

Rekommendationer :

Utförlig byggnadsdokumentation bör utföras. Kontinuerligt underhåll med traditionella metoder av bebyggelsen på vällen, enligt PBL 3:13. Ny bebyggelse bör undvikas inom området. Vid förändring av befintlig bebyggelse eller vid eventuell nybebyggelse bör hänsyn tas till befintliga byggnaders utformning vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner, enligt PBL 3:10 och 3:12. Slåtter och mulbete rekommenderas. Konstgödsel får inte användas.

E 31 SOUKOLOJOKI-JUOJOKI

Beskrivning :

Juojoki hyser kommunens och svenska Torneälvens enda kända population av flodpärlmussla. Soukolajoki avvattnar Soukolajärvi. Vattendraget utgör en av Torneälvens biflöden som ingår i älvens riksintresseområde.

Rekommendationer :

Byggnad i vatten får inte ske på ett sådant sätt som kan försvåra fiskens vandring. Träd och buskvegetation bör ej avverkas eller röjas närmare än 20 meter från strandlinjen.

E 32 ARMASJOKI-PUOSTIJOKI

Beskrivning :

Puostijoki ingår i Armasjokis avrinningsområde. Armasjoki utgör en av Torneälvens biflöden som ingår i älvens riksintresseområde. Puostijoki är ett ekologiskt känsligt vattendrag med kommunens enda population av utter.

Rekommendationer :

Byggnad i vatten får inte ske på ett sådant sätt som kan försvåra fiskens vandring. Träd och buskvegetation bör ej avverkas eller röjas närmare än 20 meter från strandlinjen.

E 33 KUKKAROVUOMA

Beskrivning :

Objektet karaktäriseras av två stora, plana, öppna strängflarkkärr. Åtminstone det södra av dessa är utpräglat fattig med flarkar dominerade av dystarr och låga, något diffusa strängar med strängstarr, dystarr och rosling som fålskiktsdominanter.

Rekommendationer :

De vidsträckta öppna kärrytorna samt myrens storlek och orördhet i en annars starkt påverkad trakt motiverar högt naturvärde. Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 34 MUSKOSVUOMA

Beskrivning : Värdefull myr

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 35 VUOLONNIEMI

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 36 REVONIEMI

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 37 STORROVASMYRAN

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 38 MÄNTYVAARAVUOMA

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 39 HEINÄJÄNKKÄ-SÄÄJÄNKKÄ

Beskrivning :

Ett relativt stort och opåverkat objekt i en trakt där de flesta våtmarker är starkt påverkade. Myren ligger i ett relativt kuperat landskap. I NO avgränsas myren av den relativt branta sluttningen på berget Mäntyvaara. Myren är genom sitt läge nedan bergssluttningen till viss del påverkad av grundvattenutflöden.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 40 STORMYRAN-KUURAVUOMA

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 41 ISOVUOMA

Beskrivning :

Våtmarken ligger strax söder om ett utpräglat stor-kuperat område, i sk. bergkullterräng. Isovuoma avvattnas från NNV av Mustaoja som kommer från Mustajärvi i norr och av Vanhajoki i norr. Dessa två bäckar rinner samman i objektets norra del och bildar det lugnflytande vattendraget Ylijoki som rinner genom våtmarkskomplexets centrala delar.

Rekommendationer :

Dess storlek, relativa orördhet i kombination med de många olika våtmarkstyperna motiverar högsta naturvärde. Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 42 KARIVUOMA

Beskrivning :

Värdefull våtmark

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 43 RUOKOVUOMA

Beskrivning :

Ruokovuoma utgörs av ett långsmalt våtmarksområde. Delar av objektet ingår i Kuusivaara naturreservat. Norra delen avgränsas vid Airijärvi, en sänkt sjö omgiven av frodiga översvåmningsmarker. Ett större barrskogskärr väst om Ahmarova i nära anslutning till Naturreservatet har diktats ut. Stora delar av myren har tidigare utnyttjats som slåtterkärr. Slåtter har förekommit och flera förfallna lador finns kvar tillsammans med ett fåtal hässjor. Avvattningsdiket vid Airijärvi påverkar starkt det närmaste området. Äldre dikningar av skogskärr finns inom objektet.

Rekommendationer :

Objektet utgörs av ett stort och variationsrikt våtmarkslandskap med frodiga sumpskogar av urskogskaraktär skyddat i ett kommande naturreservat. Läget, storleken och variationen bidrar dessutom till de höga naturvärdena i objektet. Utanför reservatet finns rester av äldre skog kvar där bl a grova och gamla aspar ingår. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 44 OMRÅDET KRING SJÖN YLINENJÄRVI

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 45 UUSIJÄNKÄ

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 46 MYR KRING SYVJÄRVI

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 47 RAUTIOVUOMA

Beskrivning :

De öppna topogena kärren dominerar tillsammans med glest tallbevuxna kärr, mindre delar utgörs av tallkärr. Sumpskogarna av blandskogstyp ligger oftast i anslutning till vattendragen. De återkommande översvämningarna har skapat en rik vegetation. Här trivs vattenklöver, brunrör, kråklöver, odon, hönsbär och stora tranbär samt klyvbladvitmossa i bottenskitet.

Rekommendationer :

Fågellivet är rikt på de brunmosserika mjukmattorna och förekomst av rödlistade och sällsynta arter ger tillsammans med de anslutande, lövrika naturskogarna med rödlistade arter ett högt skyddsvärde.

Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 48 LUOMAJÄRVENRÄMEÄ

Beskrivning :

Landskapet är brutet och myrarna relativt flikiga. Myr och omgivande mark rika på bäckar. Avvattningen av myren sker via dessa bäckar, bla Rautiooja och Loumajoki, mot NO till Aapujoki och Pentäsjoki vidare ut till Torne älv. En större fastmarksholme med avverkad frisk barrskog finns i norra delen. Omgivande marker är frisk barrskog med stort inslag av lövträd och som i relativt liten omfattning är påverkade av avverkning.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 49 PEURAVUOMA, PYÖRTÄNÖVUOMA

Beskrivning :

Myren är relativt stor, nästan orörd, mångformig som ger stor variation och en mängd kantzoner. Myrens sydöstra del karakteriseras av relativt artrika sumpskogar och en stor bäckmad. De norra delarna har stor öppna ytor, bla ett väl utbildat strängflarkkärr. Myren ger goda förutsättningar för ett rikt djurliv. Området karaktäriseras av flacka höjder och de stora bäckarna Pentäsjoki och Aapujoki. Den stora bäckmaden har varit slåtttrad. Här fanns gamla hölador och rester av hässjor. Omgivande skog är avverkad i stor omfattning. Dikning har företagits både på myren och i omgivande marker. På myren har topogena kärr och sumpskog dikats i liten omfattning. Nya diken upptäcktes dock under fältbesöket. Körvägar och skoterled förekommer på myren.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 50 MYR N KOIJUSAAJO

Beskrivning :

Längs myrens västra sida rinner Aapujoki och i norr rinner Pentäsjoki. Stora sammanhängande områden av sumpskog och tallkärr karaktäriserar myren. Objektet är nästan orört och hyser mycket stora arealer sammanhängande sumpskog och tallkärr av unikt slag. Variationen är stor med en mångfald av olika fält- och botenskikt. Mestadels av fattig till intermediär typ. Övriga myrtyper och bäckmiljöer förekommer i mindre utsträckning och bidrar starkt till mångfalden och variationen på myren.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 51 AAPUAMYREN

Beskrivning :

Värdefull våtmark

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 52 MYR N ASKIJÄRVI

Beskrivning :

Värdefull våtmark.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 53 KOTASAAJO-JOKISAAJO

Beskrivning :

Våtmark med mycket höga naturvärden.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 54 ARMASJÄRVIMYREN

Beskrivning :

Område vid Armasjärvimyrens naturreservat. Mosaik bestående av skogsmark, myrmark, välhävdad och igenväxande åkermark. Området ingår i naturvårdens riksintresseområde. Våtmarken ingår i klass 1 vilket innebär mycket höga naturvärden.

Rekommendationer :

Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den hydrologiska balansen i området. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka myrens biotoper bör undvikas.

E 55 YLI-KUITTASJÄRVI 1:15

Beskrivning:

Urskogsartat barrskogsbestånd. Gammal döende granskog med mycket få spår efter avverkning. Stor mängd döende träd. Grova lågor förekommer.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 56 HAAPAKYLÄ

Beskrivning:

Urskogsartat barrskogsbestånd i blockrik terräng.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 57 ORJASJÄRVI

Beskrivning:

Lövbränna i stark sluttning. Rikligt med död ved. Området har brunnit, brandspår.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 58 KUIVAKANGAS 33:2

Beskrivning:

Äldre naturskogsartad skog. Riklig med lågor och död ved.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 59 YLI-KUITTASJÄRVI

Beskrivning:

Äldre naturskogsartad skog.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 60 PELLO

Beskrivning:

Äldre naturskogsartad skog.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 61 PENTTÄJÄ

Beskrivning:

Örtrik sumpskog. Området består av långsmal låg ås invid några småsjöar. Brand för ca 10 år sedan har dödat all gran och löv.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 62 KUIVAKANGAS 56:1

Beskrivning:

Äldre naturskogsartad skog. Riklig med lågor och död ved.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 63 KOIVUKYLÄ

Beskrivning:

Äldre naturskogsartad skog.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

E 64- E65 KUKASJÄRVI

Beskrivning:

Lövrík barnnaturskog. Stora ornitologiska värden.

Rekommendationer:

Biotopskydd innebär att normalt skogsbruk inte kan bedrivas inom området. Ersättning har utgått till markägaren. Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras. Avverkning, dikning, plöjning, gödsling plockhuggning o.d får inte förekomma inom området.

11.5 Ft. FRILUFTSLIV OCH TURISM

Områden där markanvändningen för turismen och det rörliga friluftslivet prioriteras. Markanvändningen skall regleras i detaljplan. Hänsyn skall tas till landskapsbilden, naturvårds- och kulturmiljö intresset.

Ft 1 PULLINKI

Beskrivning :

Skidanläggning på berget Pullinki:s norrsida. Hela området är reglerat genom detaljplan.

Rekommendationer :

Markområdet reserveras för turism och friluftsliv. Markanvändningen regleras i detaljplanen.

Ft 2 KATTILAKOSKI

Beskrivning :

Kommunen har uppfört en ny turistanläggning vid den vackra forsen Kattilakoski. En detaljplan har upprättats över området.

Rekommendationer :

Detaljplanen styr markanvändningen i området. Vägverket uppfört ”vägrastplats”.

Ft 3 LUPPIOBERGET

Beskrivning :

Kommunen har tagit fram en detaljplan för del av Luppioberget med syfte att utveckla området för turistnäringen. Projektets huvudidé är att gå in i berget på en av klippavsatserna och skapa en mäktig bergssal inne i berget. Denna bergssal skall, om den kommer till stånd, innehålla festsal, utställningrum, restaurang och konferensverksamhet.

Rekommendationer :

Detaljplanen reglerar mycket detaljerat markanvändningen i området.

11. 6 Jh. JORDBRUKSOMRÅDEN MED SÄRSKILD HÄNSYN

Områden med höga natur och kulturvärden. Inom dessa områden prioriteras jordbruksdriften. Särskild hänsyn skall tas till kulturmiljön och landskapsbilden. Stor restriktivitet mot större exploateringsföretag och täkter. Plantering av skog på åkermark bör inte ske. Nybebyggelse bör endast tillåtas för de som har anknytning till jordbruksdriften. Lokalisering av ny bebyggelse skall inordnas i befintliga bebyggelsegrupper. Ny bebyggelse skall anpassas till kulturmiljön och de lokala bebyggelsetraditionerna.

Jh 1 ODLINGSLANDSKAPET VID NORRA SVANSTEIN

Beskrivning :

Vackert odlingslandskap vid norra delen av Svanstein ner mot Kuittasjärvi i väster. I området finns fornlämningar efter gamla stenåldersboplatser som kan vara upp till 7000 år gamla.

Rekommendationer :

Jordbruksområdet är känsligt ur landskapsbildsynpunkt. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning.

Jh 2 ODLINGSLANDSKAP MELLAN SVANSTEIN OCH JUOKSENGI

Beskrivning :

Jord och skogsbruksområde mellan väg och älv med vacker landskapsbild och höga bevarandevärden. Området utgör riksintresseområde för naturvård- kulturmiljövård och friluftsliv.

Rekommendationer :

Jord och skogsbruk prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

Jh 3 ODLINGSLANDSKAP MELLAN JUOKSENGI OCH NISKANPÄÄ

Beskrivning :

Öppet sammanhängande jordbrukslandskap mellan väg och älv söder om Juoksengi. Området utgör riksintresseområde för naturvård- kulturmiljövård och friluftsliv.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör endast tillåtas för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

Jh 4 OUTINEN -VANHANIEMIS ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Värdefullt jordbruksområde i älvnära läge mellan Niskanpää och Korva. Vacker landskapsbild. Området utgör riksintresseområde för naturvård- kulturmiljövård och friluftsliv.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör endast tillåtas för jordbrukets behov och de som har anknytning till denna näring. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

Jh 5 SOUKOLOJÄRVI-SOUKOLOJOKI-KORVAS ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Stort sammanhängande jordbruksområde vid Soukolojärvi, Soukolojoki och Korva. Odlingslandskapet kring sjön och vid utflödet utgör en helhetsmiljö med höga natur och kulturvärden. Odlingslandskapet utgörs av strandängar, raningsmarker och vanlig åkermark. Byn Soukolojoki ligger på en moränkulle med fina avgränsade byggnadsmiljöer med äldre gårdskaraktär. Bebyggelsen mellan vägen och sjön i Soukolojärvi by är av blandad karaktär. Vacker landskapsbild runt sjön. Området är en viktig rastplats för sträckandefågel. Odlingslandskapet längs Soukolojokis utlopp och vid Korva är öppet och välhävdat. I området finns ett flertal aktiva jordbrukare. Hela området utgör riksintresseområde för naturvård- kulturmiljövård och friluftsliv.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov och de som har anknytning till denna näring. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbild och det vackra kulturlandskapet.

Jh 6 KUIIVAKANGAS-HAAPAKYLÄS ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Stort sammanhängande odlingslandskap mellan Kuivakangas och Haapakylä. Vackert odlingslandskap och ett värdefullt jordbruksområde. Delar av området översvämmas årligen i samband med vårfloden.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Stor restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Inga åtgärder får vidtas som kan förfäda landskapsbild.

Jh 7 RUSKOLA ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Vackert småkuperat odlingslandskap inklämd mellan landsvägen omgivande berg och älven. Landskapet är mycket representativt för Tornedalen. Större sammanhängande åkermarksområden på den tidigare holmen Mustaranka.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbild och det vackra kulturlandskapet.

Jh 8 NIEMIS -RUSKOLA

Beskrivning :

Jord och skogsbruksområde mellan väg och älv. Huvuddelen av åkermarken finns på Luppionsaari, en f.d holme i älven. Stora åkerarealer är tyvärr på väg att växa igen.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör undvikas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning.

Jh 9 ARMASJÄRVI-ARMASJOKIS-NIEMIS ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Armasjärvi har ett vackert odlingslandskap i lidläge ner mot sjön Armasjärvi. Blandad bebyggelse mellan byavägen och sjön. Längs Armasjoki ligger åkermarken insprängda mellan skogsskiftena. Vacker landskapsbild. Niemis har sin åkermark söder om byn mot Armasjoki.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka Armasjärvis och Armasjokis vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

Jh 10 LUPPIO - HEDENÄSET

Beskrivning :

Jord och skogsbruksområde mellan väg och älv på sträckan Luppio och Hedenäset. Stora delar av området präglas av igenväxande åkermark. Den f.d banvallen från järnvägsepoken löper genom området. Småskaligt jordbruk.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör undvikas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör ej tillåtas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning.

Jh 11 BÄCKESTA ODLINGSLANDSKAP

Beskrivning :

Jord och skogsbruksområde mellan väg och älv vid Bäckesta. Odlingslandskapet Bäckesta ligger vid det mäktiga Hietaniemi-selet. Vackert och representativt odlingslandskap med höga kulturvärden.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

Jh 12 ODLINGSLANDSKAPET VID RISUDDEN OCH POTILA

Beskrivning :

Mycket vackert småkuperat mångformigt odlingslandskap vid den vidsträckta strandradbyn i Risudden. Många vackra utblickar över älvdalen. Ett flertal äldre intakta gårdgrupper finns kvar. Mycket höga kulturvärden.

Rekommendationer :

Jordbruket prioriteras. Skogsplantering på jordbruksmark, täkter eller andra exploateringsföretag bör ej tillåtas. Åtgärder som kan påverka älvens vattenkvalité bör undvikas. Restriktivitet mot ny bebyggelse i området. Nya byggnader bör i första hand komma till stånd för jordbrukets behov. Ny bebyggelse får endast uppföras efter särskild lokaliseringsprövning. Vid förändringar av befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och det vackra kulturlandskapet.

11.7 S. SKOGSBRUKSOMRÅDE

Skogsbruk prioriteras. Större delen av Övertorneå täcks av skog. Inom detta område kan skogsbruket bedrivas på normalt sätt. Skogsvårdslagens och Skogsvårdsförordningens hänsynsregler skall dock beaktas. Ny bebyggelse får komma till stånd om detta inte utgör något hinder för skogsbruket och det rörliga friluftslivet. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar.

11.8 Sh. SKOGSBRUK MED SÄRSKILD HÄNSYN

Skogsbruk prioriteras men inom dessa områden finns betydande bevarandevärden för natur och kulturmiljövården. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och kulturmiljöintresset inom dessa områden. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar. Skogsvårdslagens och Skogsvårdsförordningens hänsynsregler skall beaktas.

Sh 1 SKOGSOMRÅDE NORR OM PELLO

Beskrivning :

Opåverkat skogsområde norr om Pello mellan väg och älv. Området är en viktig resurs för det rörliga friluftslivet. I området finns ett flertal fornlämningar och länsstyrelsen har avsatt Sorva-Pello som ett fornvårdsområde. De avsatta fornvårdsområdet innehåller ca 30 boplatzvallar och 4 boplatzgropar.

Rekommendationer :

Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till friluftslivsintresset, landskapsbilden, och fornlämningarna. Slutavverkningarna bör begränsas i storlek. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka landskapsbilden och älvens vattenkvalité bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen. Endast bebyggelse som är till nytta för turismen och det rörliga friluftslivet bör få uppföras i området.

Sh 2 SUMPSKOGAR MED HÖGT BEVARANDEVÄRDE

Beskrivning :

Mindre sumpskogsområden med höga bevarandevärden.

Rekommendationer :

Inga exploateringsföretag får förekomma som kan hota den känsliga naturmiljön. Markavvattnings- och skydds-dikning tillåts ej. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön.

Sh 3 SKOGSOMRÅDE VID KATTILAKOSKI

Beskrivning :

Vid Kattilakoski söder om Juoksengi, gör älven en tvärkrök, först i nordostlig riktning senare i sydvästlig riktning. På den udde som forsen bildar ligger ett skogsområde med många fritidshus. Området är även av stort intresse för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer :

Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intressen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka landskapsbilden och älvens vattenkvalité bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen.

Sh 4 SKOGSOMRÅDE MELLAN KORVA OCH VANHANIEMI

Beskrivning :

Skogsområde mellan väg och älv norr om Korva som är i liten grad påverkad av bebyggelse. Området är av stort intresse för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer :

Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intressen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Dikningar eller andra exploateringsföretag som kan påverka landskapsbilden och älvens vattenkvalité bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen.

Ingen ny bebyggelse bör uppföras i området.

Sh 5 LUPPIOVAARA OCH ISO PALJUKKAVAARA

Beskrivning : Geologiskt intressanta berg med kalotter , kalspolade trappstegsformade klipphällar, klapperfält och stora block. Luppiovaara är ett välbesökt utsiktsberg med kaffestuga. Kommunen har planerat en större turistanläggning här. Området är av riksintresse för naturvården och friluftslivet.

Rekommendationer :

Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intressen i området. Större sammanhängande slutavverkningar bör undvikas. Området föreslås bli samrådsområde enligt 30§ Skogsvårdsförordningen.

Sh 6 LÄHTEENROVA

Beskrivning :

Lokal med 14 boplatsgropar och en boplatsvall i klapper är belägen på ett bergskrön omgiven av myrmarker. Boplatsgropar i klapper är anläggningar som vi idag vet väldigt lite om. Denna typ av lämning sammankopplas ofta med samerna. De förvarade i äldre tid tillhörigheter eller livsmedel nedgrävda bland stenar. Förvaring på detta sätt är säkert en företeelse med hög ålder.

Vissa av dessa gropar i klapper kan ha hög ålder och kanske användes de för förvaring av kött under vintern. Fornlämningstyp är vanlig i övre Norrland och i området mellan Lähteenrova och Taipale, som är en sträcka på ca 12 km, finns ett flertal lokaler med boplatsgropar i klapper.

Rekommendationer

Ingen täktverksamhet tillåts inom området och skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid skogsbruksåtgärder eller andra planerade markgrepp som kan påverka fornlämningarna och den omgivande miljön skall samrådske med länsantikvarien.

Sh 7 JUOJOKI

Beskrivning:

Vattendraget hyser ett livskraftigt bestånd av flodpärlmussla. Biotopen är därmed ekologiskt känsligt för alla ingrepp som kan påverka såväl musslepopulationen direkt som dess värddjur öringen. Det hyser unika naturvärden såsom ett avrinningsområde i ett mycket ungt stadium i succession. Detta möjliggörs av områdets jordart som består av moränsand samt sandigt älvsediment i bäcken nedan Pyhäjärvi, i kombination med mycket lite myrmark. Mycket låg tillförsel av humusrikt, surt myrvatten garanterar tillsammans med stor andel grundvatten en god och stabil vattenkvalitet. Områdets vegetations typer karaktäriseras av ett starkt kuperat, barrskogslandskap. Avrinningsområdet är långsträckt och jämnt brett. Juojokis källflöden utgörs av Naarajärvi och Pyhäjärvi. Den rinner ut i Ylinenjoki efter 17,5 km längd fågelvägen och ca 130 m lägre ner. Avrinningsområdets areal är 74,7 km² och de tre sjöarna Naarajärvi, Pyhäjärvi och Kaitajuojärvi har en areal på 3 km² tillsammans. Bäcksystemet löper i nästan rak sydlig riktning,

Rekommendationer:

Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvärdena i området. Det innebär att särskild noggrannhet iaktas så att skyddszonen längs vattendragen verkligen sparas. Denna zon reglerar i första hand energiflödet i vattenbiotopen. Tillförsel av energi i form av växtmaterial samt sparsamt med solinstrålning. Skydd mot strålningsförluster på vintern. Tillförseln av organiskt material medger en riklig bottenfauna, den viktigaste länken i vattenekosystemets näringsväv. I övrigt utgörs hotet mot biotopen av alla arbetsföretag som innebär grävning i vattendragen, dämning och särskilt s. k "rörbroar" eller vägtrummor, som olika intressenter kan tänkas anlägga. Befintliga vägtrummor bör ses över och helst ersättas med broar. Inga nya vägtrummor bör tillåtas.

11.8 T. TÄKTOMRÅDEN

Täktverksamhet prioriteras. Pågående markanvändning kan fortgå där täktverksamhet inte har påbörjats. Förändrad markanvändning som kan försvåra framtida täktverksamhet skall förhindras.

T 1 TORVTÄKT ISOVUOMA

Beskrivning :

Torvtäkt vid Isovuoma vid Pello. Pello Torv AB har brytningskoncessioner för torv i området.

Rekommendationer :

Täktverksamhet prioriteras.

T 2 TORVTÄKT VÄLIMAANVUOMA

Beskrivning :

Torvtäkt vid Välimaanvuoma vid Pello. Pello Torv AB har brytningskoncessioner för torv i området.

Rekommendationer :

Täktverksamhet prioriteras.

T 3 GRAFITFÖREKOMST RAITAJÄRVI

Beskrivning :

Riksintresseområde avseende värdefulla ämnen och mineraler. Grafitförekommst. Ett undersökningstillstånd innehas av Woxna Grafite AB.

Rekommendation :

Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida mineralbrytning. Skogsbruket kan bedrivas på normalt sätt tills vidare.

T 4 MINERALFÖREKOMST I KUKASJÄRVI

Beskrivning :

Boliden har ett bearbetningstillstånd att bryta nickel och koppar i området. Bearbetningstillståndet beviljades 1981 och sträcker sig fram till utgången av 2006. Tillståndet kan komma att förlängas.

Rekommendation :

Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida mineralbrytning. Skogsbruket kan bedrivas på normalt sätt tills vidare.

T 5 PÅVERKADE GRUSFÖREKOMSTER NATURKLASS II

Beskrivning :

Grusförekommster i kommunen enligt naturklass II som redan är påverkade av täktverksamhet.

Rekommendation :

Grusförekommsten är en framtida resurs som kan bli föremål för exploatering. Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida uttag av grus. Täktstillstånd måste beviljas innan brytning kan påbörjas. Skogsbruket kan bedrivas på normalt sätt tills vidare.

T 6 GRUSFÖREKOMSTER NATURKLASS III

Beskrivning :

Grusförekommster i kommunen enligt naturklass III med inga eller begränsade skyddsvärden.

Rekommendation :

Grusförekommsten är en framtida resurs som kan bli föremål för exploatering. Ingen ny bebyggelse eller andra anläggningar får uppföras som kan förhindra eller försvåra framtida uttag av grus. Täktstillstånd måste beviljas innan brytning kan påbörjas. Skogsbruket kan bedrivas på normalt sätt tills vidare.

Övertorneå kommun
översiktsplan

